LI TAJ-PO TU FU PO CSÜ-JI VERSEI

Szkennelte, javította: Molnár Péter; 2005.
Tördelte: Dr. Kiss István; 2005.

Tartalom

LI TAJ-PO

RÉGI DALOK
(Szemelvények)
1. "Rég nem irnak már ódákat nálunk"
(Demény Ottó)
5. "Hogy kéklik a Tajpo! Csúcsán sûrû erdõ"
(Szerdahelyi István)
6. "Csin ura végigsöpört a világon"
(Demény Ottó)
9. "Csuang-ce álmában pillangó lett"
(Demény Ottó)
10. "Volt Csiben egy hõs, rettenthetetlen"
(Demény Ottó)
11. "Kelet végtelenje felé tart Huangho"
(Szerdahelyi István)
12. "A fenyõ s a ciprus magányban lesz szálas"
(Szerdahelyi István)
13. "Csün-ping elvetette az egész világot"
(Szerdahelyi István)
16. "Egy sárkánypár - két drága kard ragyog"
(Demény Ottó)
24. "Óriás szekerek porfelhõket vernek"
(Szerdahelyi István)
26. "Kék lótusz virágzik a rejtett forrásban"
(Szerdahelyi István)
38. "Árva orchidea nõ a rejtett kertben"
(Szerdahelyi István)
46. "Barackvirág tárul a Keleti kertben"
(Szerdahelyi István)
Ce-je dalok (Orbán Ottó)
A "Tulu folyó" nótájára (Orbán Ottó)
Ezüstfácánt kérek a Huang hegyen lakó Hu úrtól
(Károlyi Amy)
Régi mintára (Demény Ottó)
A Csingmen szoroson átkísérem barátomat (Szerdahelyi István)
Magánosan szórakozom (Szerdahelyi István)
Mikor a Tajtien hegy remetéjét meg akartam
látogatni, de nem találtam (Weöres Sándor)
Miután hajón utaztam Pa-tól keletre, áthaladtam
Csütang szorosán, majd felmentem a Vu hegy
legmagasabb csúcsára, onnan visszatérve írtam
ezt a falra (Orbán Ottó)
Felmentem Csincseng virágszóró tornyába
(Demény Ottó)
Dal Csin Nü-hsziuról (Dudás Kálmán)
Nem találtam a hegyi szerzetest, akit kerestem
(Szerdahelyi István)
Várom a bort, s nem jön (Szerdahelyi István)
Csangkani dal (Szerdahelyi István)
A te lovad sárga (Szerdahelyi István)
"A merész kóbor vadászról" (Szerdahelyi István)

A kóbor lovag (Weöres Sándor)
A keleti tenger bátor asszonya (Orbán Ottó)
Dal a jucsoui barbár lovasról (Dudás Kálmán)
A határon (Szerdahelyi István)
Jütienben virágot szed (Szerdahelyi István)
Vang Csao-csün (Szerdahelyi István)
Meng Hao-zsannak (Szerdahelyi István)
Egy tavaszi napon visszavonulok a hegyekbe
(Szerdahelyi István)
Búcsú a Jangcsouba induló Meng Hao-zsantól
(Három változat: Képes Géza, Orbán Ottó, Weöres
Sándor)
Búcsú barátomtól (Négy változat: Garai Gábor,
Illyés Gyula, Kosztolányi Dezsõ, Szabó Lõrinc)
Búcsúztató (Timár György)
Hat vers a tajsani kirándulásról (Demény Ottó)
Mikor a fõvárosba indultam, búcsút vettem
Nanlingban gyermekeimtõl (Orbán Ottó)
Átkelve a folyón a partra vetõdött hal felett
szomorkodom (Orbán Ottó)
Tavaszi dal (Szerdahelyi István)
A Meleg Forrás Palotája (Nagy László)
Vigasságok a császári palotában (Szerdahelyi István)
Bánat a jáde-lépcsõn (Nagy László)
Két vers Tizennyolcadik Pejnek, aki délre indult
a Szung hegyre (Timár György)
Tavaszi panasz a Nyugati Palotában
(Szerdahelyi István)
Csingping-dallamok (Orbán Ottó)
A hantani déli pavilonban nézek egy énekeslányt
(Kemenes Inez)
Ho Cse-csangot búcsúztatva, amikor visszatért
a Négyfényû Hegyre (Szerdahelyi István)
Bor mellett Ho Cse-csangra emlékezem
(Orbán Ottó)
Barátommal hajón utaztam (Kemenes Inez)
Lucsünben, a keleti sziklaszorosnál (Nemes Nagy Ágnes)
Tu Fuval ingerkedem (Orbán Ottó)
Puszaman (Bernáth István)
Verses levél barátomnak (Garai Gábor)
Csinhsziangban Nyolcadik Vejnek búcsúzóul,
amikor a nyugati fõvárosba ment (Nemes Nagy Ágnes)
Válasz Hucsouba Csia-sö katonai biztosnak, aki azt
kérdezte, miféle ember vagyok (András László)
Egyedül ülök a Csingting hegyen (Négysoros vers
hat változata) (Franyó Zoltán, Képes Géza, Kosztolányi Dezsõ,
Szedõ Dénes, Szerdahelyi István, Weöres Sándor)
Elsõ próbálkozásom az élet varázsitala fõzésében
(Bernáth István)
Maholnap jõ a nyomorúság (Dudás Kálmán)
Hosszú dal (Demény Ottó)
Fõnix-dallam (Szerdahelyi István)
Dal a folyóról holdas éjszakán (Orbán Ottó)
Jü unokatestvéremnek, Csingcsang kormányzójának
(Szerdahelyi István)
Régmúltak idézése a Szu torony tövében
(Garai Gábor)
Varjak a Kuszu teraszon (Kemenes Inez)
Búcsúzóul Nyolcadik Csunak, aki a folyón túl
keletre ment (Kálnoky László)

Dal a Lu-hegyrõl (Weöres Sándor)
Unokabátyámnak, Haónak, Hsziangjang elöljárójának
(Szerdahelyi István)
Hszie Tiao kerti háza (Bernáth István)
Tavaszi éjen fuvolát hallgatok Lo városában
(Károlyi Amy)
Hsziangjangi dal (Szerdahelyi István)
Tavaszi asszony-gondolatok (Bernáth István)
Fölkapaszkodtam a Szilva-dombra s megnéztem
Csinlinget (Kalász Márton)
Válasz unokafivéremnek, Csung-fu szerzetesnek,
akitõl a Jáde-forrásnál halhatatlan-tenyér teát
kaptam (Nemes Nagy Ágnes)
Csinling Fõnix-teraszán bort tálalnak
(Dudás Kálmán)
Hsziangjangi dalok (Szerdahelyi István)
A hajdani fényes hold (Szerdahelyi István)
Borozgatás közben a holdat vallatom
(Dudás Kálmán)
Egy õszi éjben a Sárkánykapunál szálltam meg az
Illatozó-hegy Kolostorában (Károlyi Amy)
Tiszteletteljes búcsúajándék a nagyrabecsült
tanítómesternek, Kao Zsu-kuj szerzetesnek, aki
átadván beavattatásom talizmánját, visszatér
Pejhajba (Nemes Nagy Ágnes)
Dal a Lü vizérõl (Orbán Ottó)
Búcsú (Nemes Nagy Ágnes)
Li Jungnak (Bernáth István)
Egy nyári napon a hegyekben (Szerdahelyi István)
Hûvös éjszaka magamban iddogálva emlékezem (Orbán Ottó)
A fecskepár elválása (Szerdahelyi István)
Emlékezés régi utazásaimra (Orbán Ottó)
Két fiókámnak keleti Luba (Timár György)
Jü-ven kormányzónak Hszüancsengbe, kérve, hogy
adja át Cseng-cuj cenzornak is (Bernáth István)
Hallgatom egy Su-beli szerzetes, Csün lantpengetését
(Demény Ottó)
Ének a szomszédasszony keleti ablakánál levõ
gránátalmafáról (Szerdahelyi István)
Örökké rád gondolok (Demény Ottó)
Nehéz az út Suba (Rónay György)
Emlékezés a Keleti hegynél (Károlyi Amy)
Délen várat vívni (Szerdahelyi István)
Csata után (Franyó Zoltán)
Borivásról (Szerdahelyi István)
Részegen a Lu-beli Csungtu Keleti tornyában
(Orbán Ottó)
Az út nehéz nagyon (Szerdahelyi István)
Lu keleti kapujánál nézem, amint a sást aratják
(Demény Ottó)
Baráti levél Caj Hsziung úrhoz (Bernáth István)
Két vers a Lu-hegyi zuhatagról (Kalász Márton)
Kilencedikén hegyre másztam (Dudás Kálmán)
Vang Lunnak (Szerdahelyi István)
Búcsúzóul Cuj Tunak, amikor visszatért Vuba
(Kálnoky László)
Tizenhét csiupui dal (Szemelvények)
2. "Bús majmok ülnek a tómenti éjben"
(Szerdahelyi István)
5. "A Csiupu-tóban a fehér majmocskák"

(Szerdahelyi István)
15. (Három változat) "Bánat betemet"
(Képes Géza)
"Hétezer ölnyi hajam õsz szála"
(Szerdahelyi István)
"Õsz fürtöm háromezer öl" (Weöres Sándor)
16. "A Csiupu-tó-menti tanya gazdája"
(Szerdahelyi István)
Búcsúzóul Cajnak, a remetének (Kálnoky László)
Tiszta az õszi szél (Szerdahelyi István)
Dal az északi szélrõl (Szerdahelyi István)
Dal az északi hadjáratról (Dudás Kálmán)
A lázadás kitörésekor Jenbe menekültem
(Károlyi Amy)
Régi példázat (Bernáth István)
Feleségem nevében magamnak (Demény Ottó)
Feleségemnek (Demény Ottó)
Keleten van a Sárga Daru hegy (Kalász Márton)
Baráti levél Csang Hao úrhoz (Bernáth István)
A keleti hegy rózsabarlangjára emlékezem (Galla Endre)
Fogságban (Szerdahelyi István)
A folyamon utazva írom a messzeségbe (Orbán Ottó)
Ting kormányzó dala (Szerdahelyi István)
Látom, amint felereszti a fehér sólymokat (Szerdahelyi István)
A griffmadár (Rónay György)
Veréb a kopár városfalon (Szerdahelyi István)
Mikor sok nyomorúság és hányattatás után a császár
kegye számûzött Jelangba, régi kóborlásaimra
emlékeztem (András László)
Négy vers arról, hogy egyedül boroztam a hold alatt
1. (Négy változat) Magányos borozgatás holdvilágnál
(Franyó Zoltán) ; Holdfényben magamban iszom
(Illyés Gyula) ; Pityizálás a holddal (Kosztolányi
Dezsõ); "Virágok közt ültem egy kancsó borral"
(Szerdahelyi István)
2. "Hogyha nem szeretné az Ég az italt"(Szerdahelyi István)
3. (Két változat) Tavaszi részegség
(Kosztolányi Dezsõ); "Hszienjang városában
harmadik hó van" (Szerdahelyi István)
4. "Tízezer oka van a búbánatnak" (Szerdahelyi
István)
Csianghsziai dal (Szerdahelyi István)
Boros fõvel Vang Li-jangnak (Szerdahelyi István)
Vang Li-jangot gúnyolva, hogy nem akar inni (Szerdahelyi István)
Rövid dal (Szerdahelyi István)
Ének Csao Jen tangtui elöljáró tájképérõl (Garai Gábor)
Baráti éjszakázás (Illyés Gyula)
Gúnyolódás a Lu-beli konfuciánus felett (Szerdahelyi István)
Beszélgetés a hegyen (Három változat) (Illyés Gyula,
Szedõ Dénes, Weöres Sándor)
Amikor megtudtam, hogy a vadfüvek között van egy
olyan, melyet fehér fejû öregnek hívnak
(Szerdahelyi István)
Dal halálom elõtt (Bernáth István)
A bánat dala (Rónay György)
A nevetés dala (Rónay György)
Csendes éj (A költõ leghíresebb négysorosának hét
változata) (Franyó Zoltán, Illyés Gyula, Képes Géza,
Kosztolányi Dezsõ, Szabó Lõrinc, Szedõ Dénes,
Weöres Sándor)

TUFU

Tajsan (Weöres Sándor)
A festett sólyom (Illyés Gyula)
A sirály (Szabó Lõrinc)
Dal a nyolc részeg halhatatlanról (Weöres Sándor)
Magányos vadlúd (Weöres Sándor)
A gyom (Weöres Sándor)
A majom (Lator László)
A mai estérõl (Szabó Lõrinc)
Gúnyvers (Nemes Nagy Ágnes)
Nemes ifjakkal s énekeslányokkal Csangpa vizénél
ahogy a hûset kerestük, meglepett az esõ
(Csongor Barnabás)
Barátság és szegénység (Weöres Sándor)
Az ifjonc (Weöres Sándor)
Vej kamarás úrnak (Nemes Nagy Ágnes)
Betegség után meglátogatom Vangot; innom ad, én
e költeményt adom neki (Nemes Nagy Ágnes)
Huszonkét verspár, melyet tisztelettel ajánlok öreg
barátomnak, Vej államtitkárnak (Weöres Sándor)
Hadiszekerek (Weöres Sándor)
Elmegyek (Weöres Sándor)
Kivonulás a határra (Weöres Sándor)
Dal a szépségekrõl (Illyés Gyula)
Li úr egy nyári napon meglátogat (Szabó Lõrinc)
Li rendõrkapitány társaságában iszogatunk a virágok
közt (Lator László)
A rokonom (Szabó Lõrinc)
Részeg dal (Weöres Sándor)
A fõvárosból Fenghszienbe utazva megéneklem
érzéseim száz sorban (Weöres Sándor)
Szánakozás egy gebe fölött (Kormos István)
A Jühua palota (Szabó Lõrinc)
Fuvolaszó (Kormos István)
Északi utazás (Lator László)
Merengés a tavaszon (Két változat) (Illyés Gyula,
Kosztolányi Dezsõ)
Zokogás a folyónál (Weöres Sándor)
Pengja (Weöres Sándor)
Honvágy (Nemes Nagy Ágnes)
Csiang-falva (Weöres Sándor)
Közel lakunk... Dal, melyet Pi Jaónak küldök
(Weöres Sándor)
Kora õsszel szenvedek az egyre tornyosuló akta-
hegyek mellett (Kormos István)
Magamban iszogatva verselek (Kormos István)
A Kanyargó Folyónál (Weöres Sándor)
A világ végén élõ Li Taj-po barátomra gondolok
(Két változat) (Képes Géza, Kormos István)
Negyven sor Li Pónak (Szabó Lõrinc)
Nem láttam régen (Lator László)
Mikor Li Pót álmomban láttam (Kosztolányi Dezsõ)
(Álom Li Póról) (Weöres Sándor)
Õszi fuvolajáték (Kormos István)
Fiatal feleség panasza (Szabó Lõrinc)
Üres erszény (Illyés Gyula)
A tungkuani erõdtiszt (Szabó Lõrinc)

Öregedõ férfi hadba indul (Csongor Barnabás)
A Fõnix-tetõ (Lator László)
Sihao bírója (Weöres Sándor)
Ruhasulykolás (Illyés Gyula)
A hszinani sorozótiszt (Weöres Sándor)
Hét dal, melyet Csien-jüan idejében Tungkuhszienben
írtam (Kormos István)
Aggodalom (Lator László)
A folyóparti házban éjszakázva (Csongor Barnabás)
A kincstári kertek felügyelõje zöldséget küld
(Nemes Nagy Ágnes)
Három kis dal (Weöres Sándor)
A Lang-folyó (Szabó Lõrinc)
Dal arról, ami kitûnik (Illyés Gyula)
Szabadulás a bánattól (Kormos István)
Hazatérés (Illyés Gyula)
Éjjel, elcsigázva (Csongor Barnabás)
Kunyhóm körül (Szabó Lõrinc)
Száz gondom (Szabó Lõrinc)
Falu a folyónál (Kormos István)
Világtól elvonultan (Kormos István)
Mennydörgés, õsszel (Kormos István)
Sóhaj a szélkidöntötte cédrus felett (Szabó Lõrinc)
Amikor szalmakunyhómat az õszi szél rombadöntötte
(Kormos István)
Az igért majom (Szabó Lõrinc)
Találkozom egy paraszttal, aki leitat és Jen Vu
kormányzót dicséri (Nemes Nagy Ágnes)
Éjjeli hazatérés (Csongor Barnabás)
Elindulás Langcsungból (weöres Sándor)
Vang archivárius igért nekem pénzt szalmakunyhóm
kijavíttatására; mivel mindezideig nem jött meg,
figyelmeztetni szeretném egy kicsit (Nemes Nagy Ágnes)
Ének egy festményrõl (Weöres Sándor)
Ének Kung-szun úrhölgyrõl, a tõrtáncosnõrõl,
növendékének ajánlva (Kosztolányi Dezsõ)
Dal az árpáról (Nemes Nagy Ágnes)
Fáradt agg a hegyen (Kosztolányi Dezsõ)
Úton, éjjel (Weöres Sándor)
Átkelés a fehér homokpartnál (Kormos István)
Fiamra gondolok (Kormos István)
Öt kis vers a magam üdítésére (Szabó Lõrinc)
Nyolcadik Vejnek (Két változat) (Kosztolányi Dezsõ,
Weöres Sándor)
Zabolátlan elkeseredés (Weöres Sándor)
Szomorúság (Szabó Lõrinc)
Vendégem jött (Lator László)
Tavaszünnep (Csongor Barnabás)
Búcsú Csang úrtól, amikor beidézték a császári
udvarba (Lator László)
Dal a megkötözött tyúkokról (Nemes Nagy Ágnes)
Ének egy vén ciprusról (Weöres Sándor)
Rõzsehordó nõk (Szabó Lõrinc)
Csillagok és hold a Jangcén (Képes Géza)
A nyolcadik hónap tizenötödik éjjelének holdja
(Illyés Gyula)
Tizenhatodika éjjelén élvezem a holdat
(Illyés Gyula)
Tizenhetedikén éjjel, szemközt a holddal
(Kormos István)

A Sárga Folyam mindkét partját visszahódította a
császári hadsereg (Weöres Sándor)
Cung-vu fiam születésnapján (Szabó Lõrinc)
Dal a selyemszálról (Weöres Sándor)
Egyedül (Kormos István)
Emlékezem a multra (Nemes Nagy Ágnes)
Dal a vörös fõnixrõl (Illyés Gyula)
A fehér ló (Illyés Gyula)
Dal az év végérõl (Kormos István)
Napozás a nyugati toronyban (Weöres Sándor)

PO CSÜ-JI

RÉGI VERSEK
(Szemelvények)
1. "Itt élek, uram, magamra hagyva"
(Szerdahelyi István)
2. "Könnyem elrejtem, ég veled, hazám"
(Szerdahelyi István)
3. "Hajnaltájt páfrányt tépek a hegyen"
(Szerdahelyi István)
4. "Esõ, harmat növeszti a selymes füvet"
(Ecsedy Ildikó)
8. "Semmi sincs, mitõl szorongna szívem"
(Ecsedy Ildikó)
10. "Tavasz van, hajnal. Jókor kel a nap"
(Ecsedy Ildikó)
Meng Hao-zsan emléke Hsziangjangban
(Weöres Sándor)
Lant (Weöres Sándor)
A dal dicsérete (Weöres Sándor)
Nézem az aratókat (Weöres Sándor)
Sólyom-eresztés (Weöres Sándor)
A törtkaru öreg (Weöres Sándor)
Õszhajú udvarhölgy a Sangjang palotában (Orbán Ottó)
Örökké egymásra gondolunk (Két változat)
(Szerdahelyi István, Weöres Sándor)
Gazdag leány, szegény leány (Szerdahelyi István)
Bíborszínû folyondár (Szerdahelyi István)
Két vörös palota (Orbán Ottó)
Barbár táncosnõ (Orbán Ottó)
Tibeti foglyok (Weöres Sándor)
A szén-árus (Weöres Sándor)
A tulingi öreg (Weöres Sándor)
A hivatal ökre, avagy gúnyvers a kormányzókra
(Weöres Sándor)
Gabonaadó (Szerdahelyi István)
A sókereskedõ felesége (Weöres Sándor)
Paplankabát (Weöres Sándor)
Virágot veszünk (Weöres Sándor)
A fekete örvény sárkánya, avagy a pukkadásig kapzsi
hivatalnokok (Weöres Sándor)
Álom a halhatatlanságról (Két változat)
(Bernáth István, Weöres Sándor)
Könnyûek, kövérek (Weöres Sándor)
Dal, tánc (Weöres Sándor)
Kettõs adó (Weöres Sándor)
Sárga gyökér (Weöres Sándor)
Li Taj-po sírja (Weöres Sándor)
Megmérheted az eget (Ecsedy Ildikó)

Nyugalmas tavi dúdoló (Bernáth István)
Vergõdõ testvéreimnek (Weöres Sándor)
Boldogság, béke (Weöres Sándor)
A lerombolt Lojang (Weöres Sándor)
A végtelen tenger (Bernáth István)
Teafõzés a hegyipataknál (Weöres Sándor)
Válasz Jü-cse kérdésére, hogy mire van szükségem (Weöres Sándor)
A lokoui postaállomásra vésett versemrõl
(Weöres Sándor)
Déli lugas Jang kertjében (Weöres Sándor)
Elhagyott udvarhölgy (Weöres Sándor)
Kommentár (Weöres Sándor)
Házigazda és vendégei (Weöres Sándor)
Egy bõbeszédû látogatóhoz (Weöres Sándor)
Tien Sun-er mûvésznõ énekérõl (Weöres Sándor)
Lantszó éjjel (Ecsedy Ildikó)
Felelet barátomnak (Weöres Sándor)
Mit károg az éji holló? (Weöres Sándor)
Asszony-keservek (Weöres Sándor)
Kérdés barátomhoz (Szerdahelyi István)
Téli éjszakán borozgatok (Szerdahelyi István)
Hszüe Tajnak felesége halálakor (Ecsedy Ildikó)
A Lingjing fennsíkon (Weöres Sándor)
A fû (Weöres Sándor)
Tavaszi vers (Weöres Sándor)
Elválás a fûzfánál (Weöres Sándor)
Hideg étel éjjele (Weöres Sándor)
Falun, gyötrõ fagyban (Szerdahelyi István)
Betegen is bort kíván (Orbán Ottó)
A Tajhangsan hegy ösvényén (Bernáth István)
A fecske (Szerdahelyi István)
Falun, betegen (Ecsedy Ildikó)
Ének az örök bánatról (Weöres Sándor)
Csangani tavasz (Weöres Sándor)
Fûz a kék kapunál (Weöres Sándor)
Fekszem nappal (Weöres Sándor)
Koratavasz (Weöres Sándor)
Régi ház ("Weöres Sándor)
Téli éj (Weöres Sándor)
Feleségemnek (Weöres Sándor)
Emlékezés egy fûzre (Weöres Sándor)
Tükörbe nézek (Weöres Sándor)
Korai halál és öregség (Weöres Sándor)
Újbort kóstolva Huj-sura emlékszem (Weöres Sándor)
Intés magamnak (Weöres Sándor)
Az úton, Ezüstkulcs asszonynak és Teknõsbéka
úrfinak (Weöres Sándor)
Fátyolka (Weöres Sándor)
Fiókám (Weöres Sándor)
Kislány a kerti tavon (Weöres Sándor)
Arany Harang (Kosztolányi Dezsõ)
Emlékezés Arany Harangra (Kosztolányi Dezsõ)
Az udvaron, hûvös éjjel (Weöres Sándor)
Újévkor vándoruton (Weöres Sándor)
Ablak a tóra (Weöres Sándor)
Fáklyások és kócsagok (Weöres Sándor)
Lótusz-szedõk (Weöres Sándor)
A zuhatagnál (Weöres Sándor)
A gitáros öregasszony (Weöres Sándor)
Új lakásba költöztetem enyéimet (Weöres Sándor)

Búcsú tartományom népétõl (Weöres Sándor)
Jüan Csen verseit olvasva (Képes Géza)
Éji esõ (Weöres Sándor)
A holddal vándorolva (Weöres Sándor)
Esti hazatérés a keleti fõvárosba (Weöres Sándor)
Kérdés a fehér lótuszhoz (Weöres Sándor)
Részegen kószálok Pingcsuanban (Weöres Sándor)
Vers a tavon (Weöres Sándor)
Keresem a tavaszt (Weöres Sándor)
Fûz-barka (Weöres Sándor)
Tóparton (Weöres Sándor)
Csónakban éjjel (Weöres Sándor)
Fuvolaszó a folyó felett (Weöres Sándor)
Varrónõ (Weöres Sándor)
Befejeztem verseim tizenötödik kötetét, végére
ajánlásul ezt írtam Kilencedik Jüannak és Huszadik
Linek (Két változat) (Kosztolányi Dezsõ, Weöres Sándor)
Jüanra emlékezem (Weöres Sándor)
"Sóhajtás tavaszi szélben" - ezt rögtön Huszadik
Linek ajándékozom (Weöres Sándor)
A tavaszköszöntõ virág nevében meghívom Ljut
(Weöres Sándor)
Borozásnál marasztalom Meng-töt (Weöres Sándor)
Görcs fa (Weöres Sándor)
A hegyek közt a holdat kérdezem (Weöres Sándor)
Lao-ce olvasása közben (Három változat) (Képes
Géza, Kosztolányi Dezsõ, Weöres Sándor)
Tanácskérés Jüan mestertõl (Weöres Sándor)
Találkozás Tizedik Huang-fuval (Weöres Sándor)
A Boldogok Szigetére induló Hszjao-ljen mesternek (Weöres Sándor)
Megérkeztem Hsziangsanba szemközt a holddal (Weöres Sándor)
Per önmagammal (Weöres Sándor)
Holt barátaim emlékére (Weöres Sándor)
Régi költemények (Weöres Sándor)
Jüan Csen vershagyatéka (Weöres Sándor)
Dal a méltóságról (Weöres Sándor)
Elpusztult virágok (Weöres Sándor)
Tavasz és vénség (Weöres Sándor)
Vers fogaim hullásakor (Weöres Sándor)
Hegymászás álmomban (Ecsedy Ildikó)
Verseim szekrényérõl (Weöres Sándor)
Betegen (Weöres Sándor)
Hideg lugasban ottmaradt vendég (Weöres Sándor)
Csao-cun barackvirágai (Weöres Sándor)
Tûnõdve szállok (Kosztolányi Dezsõ)

JEGYZETEK (Csongor Barnabás) 351

LI TAJ-PO
(701-762)

RÉGI DALOK

(SZEMELVÉNYEK)

1

Rég nem irnak már ódákat nálunk.
Kinek mondjam el hanyatlásunkat?
Gaz közé vetve a Dalok könyve
s a Hadak kora tüskét termett csak.
Sárkány- s tigrisként falták föl egymást
s a nagy harc vége Csin vad uralma.
Ó, a helyes hang mért tûnt homályba?
A Számüzetést harag itatta.
Majd Hsziung és Hsziang-zsu versében zengett
az új költészet nagy áradása,
s bár sok újulás követte egymást,
eljött a líra sivár apálya.
Aztán Csien-an kora kezdõdött,
a vers pompáját számba se vették
s most, szent uraink korában újra
erény a tiszta tökéletesség.
A tehetségek békében élnek,
mind a pikkelyes sárkányra kapnak.
A külsõ pompa s a belsõ lényeg
csillaghálóként fölénk ragyognak.
De a hagyományt én megrostálom,
fényébõl ezer tavaszra jusson.
Példám a tökély, nevem megálljon
s ha nem, ecsetem a porba hulljon.

DEMÉNY OTTÓ

5

Hogy kéklik a Tajpo! Csúcsán sûrû erdõ,
fáihoz csillagok gyûlnek sorbaállva.
A világtól messze elszakítva nõtt fel,
az égtõl háromszáz mérföld távolságra.
Közepében lakik egy sötét hajú agg,
felhõ takarója, havas fenyõ ágya.
Sohasem nevet és nem beszél sohasem.
Ott él elrejtõzve öblös barlangjába.
Jöttem, hogy az öreg szenttel találkozzam.
Az életelixírt kértem térdenállva.
Jádekõ-fogsora mosolyogva villant,
és megtanított a varázsszer titkára.
Csontjaimba vésve adta át tudását.
Testére lesújtott a felhõk villáma,
fölnézek, s hiába, eltûnt mindörökre.
Bánat száll rám, és az öt érzelem lángja.
Az életelixírt fogom kikeverni,
az emberiségtõl örökre elválva.

742 körül
SZERDAHELYI ISTVÁN

6

Csin ura végigsöpört a világon.
Tigrisszemû volt, hõs, rettenetes.
A fejedelmek mind hódoltak néki,
szétverte kardja a fellegeket.
Elméje fényévei az egekbe tört,

terveit lesték roppant seregek.
Hszienku szorosát kitárta keletnek
s szoborba öntetett fegyvereket.
Tetteit bevéste a Hujcsi hegyébe
s Lángja teraszról messze révedett.
A Lisan hegyet emeltetni vélük
elhurcoltatott hétszázezeret.
Az élet italát szerette volna
s mert úgy marta érte szívét a vágy,
lövette gyorstüzû számszerijjakkal
a tenger kõszirtnyi roppant halát.
Homloka az öt szent hegyhez hasonló.
Hullámot sodor, mennykövet lövell.
Uszonya elfödi az azúr eget,
a szigetig igy ki láthatna el?
Csin szûzeivel Hszü Si elindult,
de a nagy hajó mikor tért vissza?
Csin ura fölött most három forrás zúg.
Érckoporsóban nyugszik hült hamva.

DEMÉNY OTTÓ

9

Csuang-ce álmában pillangó lett,
és Csuang-céról semmit nem tudott.
Íme, a lét ily könnyen alakul,
a változások határtalanok.
A halhatatlan lelkek szigetén
a forrásvíz elapad, nem buzog,
s ki egykor Tungling büszke ura volt,
a Kék Kapunál vet dinnyemagot.
Ezt látván érdemes törekednünk?
Mindig így jártak a hatalmasok.

745 körül

DEMÉNY OTTÓ

10

Volt Csiben egy hõs, rettenthetetlen.
A neve Lu Lien. Nem volt párja.
Ragyogott, mint a tengermélyi gyöngy
reggel, ha holdszín fényét kitárja.
Megverte Csint, hõs hangja harsogott,
hogy nemzedékek nézték csodálva.
Semmi volt néki ezer ajándék,
hetykén nézett Pingjüan urára.
Miként õ, féktelen vagyok én is,
buzdul a lelkünk egy muzsikára.

DEMÉNY OTTÓ

11

Kelet végtelenje felé tart Huangho,

lehull a fehér nap a tenger árjába.
Az eltûnõ folyó és az illanó fény
gyorsan eliramlik, nem várnak egymásra.
A tavaszi arcom elhagyott már régen,
kihullt õszi hajam minden egyes szála.
Az emberi élet más, mint a fenyõké,
hogyan is lehetne örök ifjúsága?
Fel kellene ülnöm a felhõsárkányra,
hogy a ragyogó fény testemet átjárja.

SZERDAHELYI ISTVÁN

12

A fenyõ s a ciprus magányban lesz szálas,
barackformájúvá nehezen válnának.
A nagy Jen Ce-lingnek sokkal jobban tetszett
császár kegyénél a tengeri halászat.
Elrejtõzött, mintha kóbor csillag volna,
szíve tétlen, mint a felhõk, mikor állnak.
Meghajol a harci szekerek urának,
s hol lágy szél öntözi a négy világtájat,
visszatér a Fucsun hegyre remetének.
Sajnos, nem tehetem, hogy nyomában járjak,
és hosszu sóhajok hagyják el az ajkam.
Sötét barlang mélyén ütöm fel tanyámat.

SZERDAHELYI ISTVÁN

13

Csün-ping elvetette az egész világot,
s Csün-pinget az egész világ elvetette.
Kutatva hatolt be a változásokba,
és a lét elõtti õsi kezdetekbe.
Csendes magányában a Taót olvasta.
Függönyét behúzva gondolkodott egyre.
Nemhiába jön a szentéletü tigris,
erre száll a fõnix egyszer énekelve.
Ki tudja, hogy napként ragyogó nagy nevét
kifüggesztették-e az égi vizekre?
A Csillagfolyón a Vándor elhajózott,
s titkos mélységekbe ki is tekinthetne?

SZERDAHELYI ISTVÁN

16

Egy sárkánypár - két drága kard ragyog.
Mint a jégvirág, mint a lótuszok.
Erejük szétlövell égre s földre,
lecsapnak s hangjuk mennykõként zuhog.
Egyik kard elment, tokban a másik,
de leszállt az is, párját keresve.
Víz mélyén élnek, s Feng Hu meghalt rég.
Elrejtõzött a két büszke penge.
Vu folyó vize tízezer öl mély,

s Csu hegy ormai ezrivel állnak.
A hím s nõ kardnak nem akadály ez,
egymáshoz mégis visszatalálnak.

DEMÉNY OTTÓ

24

Óriás szekerek porfelhõket vernek,
s ettõl az utak még délben is sötétek.
Sok elõkelõnek van bõven aranya,
pompás palotáik már-már égig érnek.
Ha kakasviadalt rendezõket látni,
sipkáik, ernyõik mily szépek, kevélyek!
A szivárványhoz száll orruk lehelete,
tágulnak elõlük mind az úti népek.
Nincs már, ki megmosná fülét, ha rossz szót hall!
Szent és rabló között ki tesz különbséget?

SZERDAHELYI ISTVÁN

26

Kék lótusz virágzik a rejtett forrásban.
A nap felé fordul üdén és csodásan.
Szirmai befedik õsszel a zöld vizet,
levele hálót szõ a kékes homályban.
Színének szépsége hiába páratlan
ha nem gyönyörködik senki illatában.
Hulló dér lepte be, amikor megláttam.
Hervad ifjusága fonnyadottá váltan.
Összefont gyökere nem lel méltó helyet,
tó partjára vágyik, hol ezer virág van.

SZERDAHELYI ISTVÁN

38

Árva orchidea nõ a rejtett kertben,
melynek pázsitját a dudva, gaz benõtte.
Hiába ragyog rá a tavaszi napfény,
bánatosan néz a holdas késõ õszbe.
Idén korán szállt le a szemerkélõ dér,
félõ, nem marad meg a virág szép zöldje.
Ha tiszta szellõ elkerüli kertjét,
áradó illatát nincs ki üdvözölje.

SZERDAHELYI ISTVÁN

46

Barackvirág tárul a Keleti kertben,
dicsekszik a fényes napnak nevetgélve.
Váratlan tavaszi széltõl nyílt szét szirma, gazdag
virulását az hozhatta létre.

Csak attól félek, hogy nem terem gyümölcsöt.
Hát nem olyan, mint egy szépasszony szépsége?
Hajlongva röppen fel a Sárkánytûz-csillag,
ékes szikráinak milyen hamar vége.
Hogy tudna a Déli hegy fenyõfájáról,
mely magában állva zúg az õszi szélbe!

SZERDAHELYI ISTVÁN

CE-JE DALOK

1

Csin földjén lépdel Lo-fu, az asszony,
eperlevelet szed a víz partján,
zöld az eper levele, fehér a keze,
arany nap fénye pirosló arcán.
"Éhes a hernyó, sürget a munka!
Öt lovadon vissza ne fogd a kantárt!"

2

Háromszáz li a Tükörtó hossza,
virágait a lótusz kitárja:
ötödik hóban Hszi Si letépi,
Zso-ja vizének nem rejtheti árja.
Csónak jön érte, hold sem kel az égre,
viszik már Jüe-be, királyi házba.

3

Csangan aluszik, a lapnyi hold uszik.
Tízezer házban ruhát sulykolnak.
Fúj az õszi szél, közelít a tél.
Jaj, messzi Jükuan, nagy gond szorongat!
Legyõzik-e végre a barbár hordát?
Jó uram a harcból megtér-e holnap?

4

Hajnali fénysugár, indul a futár.
Elgémberedtek a fehér ujjak,
katonaköntöst váttáztak éjjel,
ollótól, tûtõl sorra kimarjultak.
"Küldjük a ruhát száz vidéken át,
Lintao földjére, katona-urunknak !"

ORBÁN OTTÓ

A "TULU FOLYÓ" NÓTÁJÁRA

Tulu vizében sûrû iszap van,
zavaros árban nem látni holdat.
Nem látni holdat, ugyan ki bánja?
Akik kavargó vizébe fúltak.
Jüebõl a madárraj északra indul,
a nomád sasok repülnek délre.
Görbítem íjjam, de nyilam nem száll:
akire lõnék, haza nem érne.

*

Levél hullt, elvált a fától, a szélben pörgött,
csapongott :
támasza nincs, megy a vándor, bánat húzza, mint
a lombot.

*

Ajtófüggöny göngyölõdik, a kapuban csak a szél jár.
Fényes hold indul a házba, néma ürességben sétál.

*

Hím-kard lóg az öreg falról, sárkány hangon
zengne-bõgne.
Zsákmányt nem ejt, tokja moha, akasztották csúfos
szögre.
Gyalázat rá, amíg szégyen szárad a hazai rögre!

*

Meng erdejében bagolyra égi sasnak semmi gondja,
menny-magas ég griffmadarát ura lába elé dobja.

ORBÁN OTTÓ

EZÛSTFÁCÁNT KÉREK
A HUANG HEGYEN LAKÓ HU ÚRTÓL

Fülembe jutott, hogy a Huang hegyen Hu úrnak
van egy ezüstfácán-párja. Az a tyúk ugyanis, amelyet
otthon keltetnek, csibe-korától fogva barátságos, nem
ijed meg, hallgat a nevére, s ha szólítják, tenyérbõl is
csipeget; azonban ez a madár ritka, igen nehéz föl-
nevelni. Kedveltem világéletemben, de ritkán tudtam
hozzájutni. Így esett, hogy téged, Hu úr, arra kérlek,
ajándékozz meg eggyel. Verset kértél, s amikor meg-
hallottam, örültem: megeshetik, hogy szíved meg-
nyugszik tõle. Ecsetet is ragadok, s háromszoros öröm-
ujjongással, szépen, törlés nélkül kanyarítom neked
ezt a verset.

Hadd vegyem meg két jáde-karikáért
az ezüstfácán-párt tetõled!
Fehér selyem tolla elõtt
a fehér hó is elrejtõzhet.
Képét nézegeti a jáde-tóban,
tollászkodik jáde-lomb-árnyban,
éjente hûvös hold alatt ül,

de hulló sziromként lép hajnaltájban.
Bár enyém lenne a madár!
Smaragd-hegyen játszani véle nem mulasztok,
ha nekem ajándékozza Hu úr.
Kalitkát küldenék, s elhoznák a parasztok.

KÁROLYI AMY

RÉGI MINTÁRA

Szikrázik a Jáde tüzes fénye.
Ragyog sötét szemöldökeimre.
A jó tükör, mint a tavak tükre.
Virág hullik, mintha szél lebegne.
Ajtóm elõtt O Huangot várom,
de vizen lép, tarajos hullámon.
Hogy szerezzek sárga darutollat,
tudatni a szép hölggyel: imádom?

DEMÉNY OTTÓ

A CSINGMEN SZOROSON
ÁTKISÉREM BARÁTOMAT

Elhajózunk jóval túl a Csingmenen,
a Csuból jött vendég indul ma útnak.
Megszelidült hegyek síkságba vesznek,
s a folyók a messzi alkonyba futnak.
Felhõkbõl délibáb-palota épül,
égi tükröt tart a hold az arcunknak.
Szánom szülõföldem hosszú folyóit,
mily messze kísérik a csónakunkat.

775 elõtt
SZERDAHELYI IStVÁN

MAGÁNOSAN SZÓRAKOZOM

Bor mellett este lett észrevétlen,
ruhám megtellett hulló virággal,
berúgtam, megyek, hold a patakban,
sehol egy ember, sehol madárdal.

SZERDAHELYI ISTVÁN

MIKOR A TAJTIEN HEGY REMETÉJÉT
MEG AKARTAM LÁTOGATNI,
DE NEM TALÁLTAM

Ugatás hangja, víz csobogása,
esõtõl nedves barack virága,
fák sûrûjében õzek tûnése,
patakpart, dél, nincs harang kongása,
szerteszét kusza vadbambusz zöldje,
kék csúcsra tûzött forrás futása,
magány; nincs aki õhozzá vinne,
fenyõ-törzsnek dûl a vándor háta.

725 elõtt
WEÖRES SÁNDOR

MIUTÁN HAJÓN UTAZTAM PA-TóL
KELETRE, ÁTHALADTAM
CSÜTANG SZOROSÁN, MAJD FELMENTEM
A VU HEGY LEGMAGASABB CSÚCSÁRA,
ONNAN VISSZATÉRVE ÍRTAM EZT
A FALRA

Sokezer lire visz a folyóvíz,
fél hónap múltán süt a hasas hold.
Csütang szorosán keresztülvágtam,
gyalog a Vu hegy csúcsára tartok.
A Vu hegy magas, a csúcsa havas,
alatta Pa virul lapként kinyitva.
Indákba fogódzom, éget a nap tüze,
a hajnal övén túl székem egy szikla.
Futok, szárnyalok, a csúcsra hatolok,
sehol egy kunyhó, eleven lélek,
nem látom többé a vörös völgyet,
csak az áradó, mennyei kéket.
Kezembe fogom, meg is markolom.
Az Ezüst Folyó de messze leng ell
A felhõt nézem, látom: az Cangvu,
a vizet nézem: a csodás tenger.
Csöndben megfordulok, lassan alkonyul,
szívemben titkos örömöt érzek.
Hó ragyog az égig, a völgy fehérlik,
hatalmas fák közt bánatos szél zeng.
Hazaindulok, leszáll az este,
be nem árnyalja fenséges kedvem.
Kietlen a folyópart, majmok visítoznak,
fák sötétjébõl a Hold is felkel.
Milyen keserves, sápadt a fénye!
A rengeteg majom mintha mind sikongna.
Ég veled hegyvidék, zajodtól a fülem ég,
pálcám suhintva térek hajómra.

725 elõtt
ORBÁN OTTÓ

FELMENTEM CSINCSENG VIRÁGSZÓRÓ
TORNYÁBA

Csincsengre hajnali nap ragyog,
Fénylik a virágszóró tornyon.
Aranyablakok közt az ajtó,
Gyöngyfüggönye leng ezüst horgon.
Zöld felhõk közt repülõ hágcsó,
A messzeség eloldja gondom.
Alkonyi esõ hull a hegyen.
Tavaszi folyó fut kanyargón.
Följöttem ide s széjjelnéztem,
Mintha mennybe vitt volna sorsom.

725 elõtt

DEMÉNY OTTÓ

DAL CSIN NIE-HSZIURÓL

Mint hortenzia, oly tündöklõ szép
Csin lánya a nyugati kapunál.
Kardot ragad, világoson indul –
családja ellenségén bosszut áll.
Fröccsen ruhája fátyolára vér.
Fölcsap a hangja, rõt felhõbe ér.
Vág egyenest a Nyugati hegynek.
De elakad a határõrs kezén.
Jen fejedelme volt a férje,
most tömlöc õrzi jog itéletén.
Ki törvényt szeg: tigris farkára lép.
e fenevad veszéllyel.
Sajgó szemöldje im porba alélt.
Ám zeng kegyelmet az arany kakas:
föloldatik a bûn, a halálos.
Mért szégyenkezne nénjén Nie Cseng?
Nevének, ki él, sóhajjal áldoz.

Õ dacolt

DUDÁS KÁLMÁN

NEM TALÁLTAM A HEGYI SZERZETEST, AKIT KERESTEM

Vörös szakadékba köves ösvény nyúlik,
fenyõ-ajtó csak a zöld mohát zárja.
lépcsõkön madarak lábnyoma,
nem nyitna be senki a remeteházba.
Fehér légycsapóra látok az ablakán,
falon lóg, belepte a vastag por, árva.
indít a látása.
Mennék és maradok fel és alá járva.
Illatos fellegek lebegtek a hegyrõl,
s virágesõ hullt az egekbõl a tájra.
Lelkét betöltötte a Nemlét szerelme,
s hallatszott a szürke majmok zokogása.
Messze-messze esik e hely a világtól,
s a búbánat minden szegletét átjárta.

a
Elhagyott

Hosszu sóhajtásra

SZERDAHELYI ISTVÁN

VÁROM A BORT, S NEM JÖN

Kék zsinóron függõ jáde-korsócskája,
meg a jó borárus mért jön oly sokára?
Virágok kacagnak rám a hegytetõrõl,
csészém a meleg bort órák óta várja.
A keleti ablak alatt iszunk este,
s jön dalolva újra az a jómadárka.
Ma jól összeillik a részeges vándor,
és a tavaszi szél tavaszias vágya.
SZERDAHELYI ISTVÁN

CSANGKANI DAL

ASSZONY ÉNEKLI

Elõször hullt a haj homlokomba,
s a kapu elõtt szedtem virágot.
Jöttél egy bambusz-lovon ügetve,
s beszórtad ágyam zöld szilfagallyal.
Gyermekként együtt éltünk Csangkanban,
s gyanakvás nem volt köztünk egyszer se.
Tizennégy évvel elvettél engem.
Szégyenlõs voltam, s arcom elfedve
sötét sarokban ültem örökké.
Ezerszer szóltál, s nem válaszoltam.
Tizenöt évvel kivántam, testünk
vegyüljön össze, mint a sírboltban.
Szilárd hûségben éltem melletted,
hogy mentem volna a Vangfu-hegyre?
Tizenhat évvel elhagytál engem,
a Csütang hágón keresztülmenve.
Öt hónap óta felénk se néztél.
Majmok sírása száll az egekbe.
Ajtónk elõtt a friss mohaszõnyeg
távozó lábad nyomát belepte.
Oly vastag, el se tudom söpörni.
Korán jött õszi szélben lomb lebben.
Augusztusban a pillangók sárgák,
párosan szállnak szerte a kertben.
A szivem ezért vergõdik annyit.
Csüggedten ülök, öreges lettem.
A zuhataghoz megyek hajnalban;
leveled várom, s hogy híred halljam.
Ha mehetnék, az út rövid lenne,
eléd mennék a homokviharban.

SZERDAHELYI ISTVÁN

A TE LOVAD SÁRGA

Az én ménem fehér, a te lovad sárga.
Paripáink színe különbözik ugyan,
a barátságunknak még sincsen korlátja.
Közösen fizetjük a sok dorbézolást,
s együtt csatangolunk, Lojangot bejárva.
Mikor hosszú kardunk pengéje megvillan,
nincs, ki csúcsos sapkánk elõtt ne hátrálna.
Száz aranyat érõ prém van mindkettõnkön,
mindkettõnket fõúr hívott udvarába.
Zuhanhat csapdába még a vad tigris is,
lehet a bajnoknak ezer galibája.
Bajban mutatkozik, ki az igaz barát,
ki csak magának jó, minek jött világra?

SZERDAHELYI ISTVÁN

"A MERÉSZ KÓBOR VADÁSZRÓL"

A határvidék fia

életében rá se nézett egy sornyi írásra.
A vadászat és kóborlás minden boldogsága.
Kövér lova õszig csak a fehér füvet rágja.
Hogyha vágtat, léptet, milyen büszke a járása!
Mámorosan hívja sólymát, száguld a világba,
csapójával havat söpör zengõ rézkorbácsa.
Ijja hajlik, mint az újhold, sose lõ hiába.
Riadtan száll, ha vadászni megy a tó partjára,
s vergõdve hull a darupár, zúgó nyíl találja.
Megrázza vad vitézsége a puszta szikláit.
Írástudó nem érhet fel a kóbor lovaggal,
mi haszna a függöny mögött kuksolni halálig?

SZERDAHELYI ISTVÁN

A KÓBOR LOVAG

Csao lovag nyargal szõr-köntösében,
görbe szablyája ragyog hó-fényben,
tündököl lován ezüstös nyerge,
mint hullócsillag suhan az éjben.
Mire tizet lép, levág egy rablót,
mire százat lép, túlszáll a vészen,
ezer mérföldre sincs pihenése.
Nevét és rangját elrejti mélyen.
Hszin-ling királyhoz vágtat mulatni,
kardját térdére fekteti szépen,
a bölcs Hou Jinget borral köszönti,
Csu Hajjal duskál jó pecsenyében.
Három pohár bor megoldja nyelvük,
az Öt Hegy ledõl és könnyü lészen,
fülük forrósul, szemük szikrázik,
szivárvány ível a párás észben.
Dühödve rázzák érc-buzogányuk,
hogy a várbástya remeg az éjben!
Ezer õsz elszáll, míg egy hõs támad,
aki országát õrzi keményen!
tóillat felhõz holttetemébõl,
emlékét, hírét nem éri szégyen.
Dicsõségedrõl ki tudna irni?
Egy fehér bölcs a Csodák Könyvében.

WEÖRES SÁNDOR

A KELETI TENGER BÁTOR ASSZONYA

Csi asszonya sírt Liang hegyén jajjal,
kínos könnyétõl nagy hegy elomla,
hangos jajszavától megindult a föld,
érces kõszikla roskadt a porba.
Kelet vizénél van egy hõs asszony,
Szu Ce-csing elõtt nem érheti szégyen,
vív, mint a szûz Jüe-beli, kardfogása mesteri,
hulló csillagként suhan át az égen.
Bosszút áll uráért élete árán is,
ezer halálnak szemébe néz,
vitézi erejét csodálja az ég,
fehér pengéje sûrû hóesés.

Tizet lép de közben kétszer is ugrik,
lecsap sebesen, hármat is kiáltva,
ellenségének mellét tiporja,
fejét meg vágja a vár kapujába.
Hitvesi haragját meg is bocsátják,
nevetésre áll a szája, győzött igazsága;
Észak vizétől való a hírnök,
írással száll a Menny Udvarába.
Bûn és bocsánat: nagy a csodálat,
beszélik sok helyen, túl a tengeren,
nevét említik jeles hölgyek közt,
hírét hirdeti bambusz és selyem.
Sun-jü a hóhért, tudjuk, elkerülte:
Ti-jing kedvéért Han ura enged.
A révész lánya nem dalolt hiába,
megóvta a haláltól atyját e gyermek.
Tíz semmirekellő, tiszteletlen fiú
egy bátor lánnyal, bizony, nem ér fel.
Jü Zsang az üres ruhára sújtott,
sokra nem jutott elszánt szivével.
Csing Csit, a bosszúst, Jao Li megölte,
az erős férfi a gyönge nőt lenézte:
ártatlanul halt meg a családja,
hiú hírnévért, máglyára lépve.
Ki volna olyan, mint a keleti asszony?
Tette fennmarad, fény száll nevére!

ORBÁN OTTÓ

DAL A JUCSOUI BARBÁR LOVASRÓL

Barbár a jucsoui vadlovas,
süvege tigrisbőr; zöld a szeme.
Két nyilat forgat s rezzent könnyedén,
győzi, ha ezred száll is ellene.
Ajzott íja holdsarlóként feszül,
felhőből hullnak mind a vadlibák.
Kifordul a kapun, vissza se néz,
vágtat lován, cserdítve ostorát,
ragadja a portya Loulanig.
Kevély az öt kán, dölyfös szerfelett,
kedveli mind az irtást, pusztitást.
A Bajkál táján gulyák, ménesek.
Mint tigris, nyershúst eszik ott a nép.
Habár a Jencse vadonában él,
nem panaszolja észak zord telét.
A fehérnép kacagva lovagol,
szélmarta arcuk bordó jáde-tál.
Vágtában nyilaz madarat, vadat.
Nyergest a hold is részegen talál.
Négy égtájon barbár csillag ragyog.
Csatában zúgnak, mint vad méhrajok.
Villó kardélről piros vér csorog,
piros lesz tőle a futóhomok...
Hol vannak a neves vezéreink? -
sóhajtozzák a fáradt katonák.
Az Égi Farkas mikor tûnik el,
lelnek-e nyugalmat fiak s apák?

DUDÁS KÁLMÁN

A HATÁRON

1

A Tiensanon hó van az ötödik hóban,
didereg a vetés, nincsenek virágok.
Furulyán a "Tört fûz" dallama csilingel,
de a tavasz színét semerre se látod.
Nappal harcolunk a rézdobok hangjára,
nyergünket ölelve szállnak ránk az álmok.
Hogyha elõrántom kardomat övembõl,
egyenesen Loulan homlokára vágok!

2

Jön, hogy kihasználja a barbár telet,
Han-földrõl is indul a kínai sereg.
Tigrisrajzú bambusz-lapot kap a vezér.
A Sárkányhomokban harcosok fekszenek.
Íjformáju fenn a határvidék holdja,
a kardokon deres lett a cifra veret.
Messze van még Jükuan, nem értünk odáig,
kicsi asszony, ne ontsd utánam könnyedet.

SZERDAHELYI ISTVÁN

JÜTIENBEN VIRÁGOT SZED

Virágokat szed egy ember Jütienben,
azt mondja, hogy olyan szépek, mint a császár hölgye,
akit elküldtek a barbárok közé.
Látásától a hun nõket a szégyen megölte.
Így tudták meg, hogy Han földjén gyönyörü nõk vannak,
nem termett ily szép virágot a barbárok földje.
A hirhedt rút Sótalan a palotába került,
ha a festmény szép, a csúnya nõ megszépül tõle.
Rég irigyelték a Szépszemöldökût,
s fényes fogsorát a homok befödte.

SZERDAHELYI ISTVÁN

VANG CSAO-CSÜN

A Han-korszakban Csin lebegõ holdja
körülragyogta a palotahölgyet.
Amikor átment a Jáde-szoroson,
eltûnt, és vissza már nem térhet többet.
A Csin-hold keletrõl száll a magasba,
õt férjhez a császár nyugatra adta.
A Jencse hegyen csak a hó virágzik.
Barbár sivatagban sorvad, sír váltig.
Aranya nem volt, hát rút lett festménye.
Sóhajtsunk; zöld sírdomb borul föléje.
Csao-csün lesöpri fehér jáde-nyergét,

lóra ül vörösre kisírt szemekkel.
A I-lan-palotában élt mostanáig,
barbár földön ágyas lesz holnap reggel.

SZERDAHELYI ISTVÁN

MENG HAO-ZSANNAK

Meng Hao-zsan, bölcs mester, szeretlek téged!
Híre jár, hogy nem adsz semmi szokásra.
Még ifjan eldobtad mandarinsapkád,
s erdei felhõ õsz fejed párnája.
Holdmámorban lépre csalt a szesz-felség,
s nem császárt, virágot bámulsz káprázva.
Magas hegy, hogyan is nézhetnék fel rád?
Köszöntõt mondok lelked illatára.

730-740
SZERDAHELYI ISTVÁN

EGY TAVASZI NAPON VISSZAVONULOK
A HEGYEKBE
MENG HAO-ZSANNAK

A világ porát itt rázza le a gazdag.
Kék hegyek között szent csarnokokba lépve,
a fényhez vezet a Tan aranyzsinórja,
s átvisz a tévelygés folyóján jó téve.
Hegycsúcson fák tartják az égi híd ivét.
Sziklákról virág nõ a forrás vizére.
Mint tengerbõl a hold, felnõ a pagoda.
A folyó ködébõl torony tör az égre.
Illatos levegõ száll a három mennybõl;
tízezer völgyben kong a harang zengése.
Vízililiomon harmat gyöngye vibrál.
Dús, kerek fenyõfák állnak ki a rétre.
Varjak gyülekeznek, igaz szóra várva,
sok sárkány, megannyi védõszellemféle.
Szégyen, hogy dalom nem méltó a folyóhoz,
hiába is veszem Po Ja lantját kézbe.

740 elõtt
SZERDAHELYI ISTVÁN

BÚCSÚ A JANGCSOUBA INDULÓ
MENG HAO-ZSANTÓL
(HÁROM VÁLTOZAT)

Sárga Daru-lak -
Innen egymagad
mentél s vitorlád
az égbe suhant.
KÉPES GÉZA

Tornyunk táját elhagyod, búcsúzol, nyugatra mégy.
Jangcsouba: tarka a rét, harmad havában az év.

Vitorlád fehérlik még, aztán minden csupa kék:
nézem a puszta Jangcét, ahogy elnyeli az ég.
ORBÁN OTTÓ

Vén társamtól búcsúzom Sárga Daru toronyban,
Jangcsouba útnak indul: pára, virág, tavasz van.
Vitorlájának árnya kék ûrbe olvad távol,
már csak a folyót látom az égbolt-foglalatban.

740 elõtt
WEÖRES SÁNDOR

BÚCSÚ BARÁTOMTÓL
(NÉGY VÁLTOZAT)

Kék a hegy Északon, a város megett.
Folyam öleli a keleti falat.
Valaha itt vettem búcsút tõled én;
nagy útra vontad föl árva vásznadat.
Vándorolni készült mind a felleg is;
tudtam, válni kell most - lebukott a nap.
Búcsut intve tûntél, barátom, tova,
s búsan fölnyerített gazdátlan lovad.

GARAI GÁBOR

A zöld hegység az Északi Falig terül,
folyó veszi a Keletit körül.
Itt válunk el. Mint hullám a hínárt, úgy
visz a sorsod, kegyetlenül.
Rád gondolok, ha felhõk vándorolnak,
rád majd óráin az alkonyatoknak.
Eltávolodtál. Búsan integetünk,
Lovaink még soká összenyihogtak.

ILLYÉS GYULA

Ott fönn komorlik kék hegyeknek orma,
itt víz fehérlik, halvány csillogás.
Indulsz tehát s mérföldeken sodorva,
inogsz alább, mint árva vízisás.
Felhõt ha látok majd, te jutsz eszembe,
alkonyt ha látsz majd, gondolj én reám.
...Búcsúra int a kéz, könny forr a szembe.
Idegesen nyerít a paripám.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

Zöld hegyekkel tornyosodik Észak,
arra zúg a tajtékos folyó.
Bírd ki, szívem! Itt a búcsú perce.
Nemsokára indul a hajó.
Száll az utas lelke, mint a felhõ.
Nyugatról a nap emléke int.
Isten veled! Kint a sûrû estben

nyihogva kapálnak lovaink.

SZABÓ LÕRINC

BÚCSÚZTATÓ

TIZENNYOLCADIK JÜNEK, AKI MEGBUKVÁN A NÉGY BÖLCS VIZSGÁJÁN, VISSZATÉRT A SZUNG HEGYRE

Világ roppant fújtatóját õsöm fújta rég.
Tekintélyes volt akkor, kit megáldott az, ég.
Mindent visszavonzott még az õsi tisztaság;
Égi békén buzgólkodva élt a régi nép.
Szökõárként vitatkoztak az Alapítók;
Lelkesedve szilaj tûzben égett mind a négy.
Firtatták a végsõ tudást Jang Csu és Mo Ti,
Elmés szóval vívott harcuk véget sosem ért.
Hallottad, bölcs, hogy mit mondtak a Lo-beliek,
Gyarapszik a tehetség, csak fennhangon dicsérd!
örök vándor, csetlesz-botlasz az utak során,
Míg a többi sürgölõdik csengõ aranyért.
Mit a Tao utján nyertél, túl is adsz azon,
De kincs lakja a folyót, a hegyek tetejét.
Az hívogat: Szung hegyére visszatérj hamar,
Bornál vigadj, s ámulj, hogy a kerti lomb mi szép.
Tudom, eljössz. Háromszor se hull le a virág:
s fogunk bizony, jó cimborám, találkozni még!

741 után

TIMÁR GYÖRGY

HAT VERS A TAJSANI KIRÁNDULÁSRÓL

1

A negyedik hó a Tajsanra vitt,
hol a kõ megnyílt a császár elõtt.
Hat sárkány vitte a hágókon át.
Kis patakokat ringatott a völgy.
A zöld csúcsokon lovai nyomát
rég belepte a moha és a föld.
Zuhatag omlik sziklafal alá,
zengnek körötte bánatos fenyõk.
Északra nézek, mily csodálatos
a szakadék meredek oldala.
A barlang száját kõlap zárja el,
füst száll a földbõl s mennydörgés szava
A halhatatlan hegyeket lesem,
ott állott arany s ezüst terasza.
Az Ég Kapuján szél szava susog,
tizezer mérföld messzeség dala.
Négy, öt tündéri hölgy lebegve száll,
a kilencedik égbõl érkezik.
Hajnalpír italt kínálnak nekem,
örömmel nyújtja mind fehér kezit.

Leborultam s lehajtottam fejem.
Nem érem át a föld nagy tereit,
mert nincs erõm a halhatatlanságra.
Õk a csöpp világ gondját elvetik.

2

Reggel hófehér szarvasra ülök
s az Ég Kapuja hegyéhez megyek.
Egy szárnyas embert látok a tetõn,
szembogara szép s négyszögletes.
Megkapaszkodtam s szólni kivántam,
de a kék felhõ mögé rejtezett.
Nékem egy madárnyom-írást hagyott,
amely a sziklák között lebegett.
Olvasni kezdtem, ámde hasztalan,
nem értettem a régi jeleket.
Sóhajtottam, nem indulok haza,
míg a hegyen mesterre nem lelek.

3

A Napnézõnél ért a virradat,
felhõk ajtaját nyitotta kezem.
Az ég s föld közét elhagyva lebeg
minden irányban érzõ szellemem.
Nyugatról folyik a Sárga folyó,
messzi hegyekbe tart szûziesen.
Sziklákra dõlve néztem az eget,
eltûnt a nap, tágult a végtelen.
Találtam ott egy kékruhás fiút,
haja felhõként csüngött fürtösen.
Nevetett, hogy a halhatatlanok
titkát már hervadt arccal keresem.
Mig tétováztam, gyorsan tovatûnt,
nem értem volna utol sohasem.

4

Háromezer napot böjtöltem ott,
Az Út Könyvét másolva szüntelen.
Recitálásom nem volt hasztalan,
szellemek hada védte életem.
Felhõkön mentem, hadd vigyen a szél,
mintha szárnyam nõtt volna hirtelen,
fönn termettem a Napmezõ csucson
s a messzi tengert kutatta szemem.
Az ég kakasa már kukorikol,
hegyek lengnek a tenger tükriben.
Az Ezüst Terasz megfordítva ring
s cet hányódik hullámok öliben.
Hogy érhetlek el, halhatatlanság?
Szigeteidhez szállok sebesen.

5

A Napnézõ északkeletre dõl,
két oldala közt páros sziklafok.
Szemem elõtt omlik a tenger árja,
messze az ûrben égi fény ragyog.
Körül ezer csúcs versenyezve gyûl,
szakadék vonul tízezernyi sok.
Merengek, elmentek daruháton,
nyomtalanul a halhatatlanok.
Tejútig nyúlnak a hosszú fenyõk
s lábnyinak sem festik a távolok.
A virág is más itt, mint odalenn,
a hó éppen májusban kavarog.
Végül An-csira kell találnom itt.
Elixirt fõz, csészéje párolog.

6

Reggel a Vangmu vizébõl ittam
és este az Ég Kapujához értem.
Csupán kedves citerám volt velem,
így utaztam az éjjeli sötétben.
Világosodtak a hegyek s a hold,
elült a szél a fenyõszagu éjben.
Halhatatlanok jöttek a csúcson,
pánsíp s dal szava zengett csodaszépen.
Vigadoztak a zöld hegyoldalon,
jáde-szépségük tündökölt mesésen.
Mint a fõnixek, úgy lebegtek ott
sárkánybõrben, tigrises öltözékben.
Téphettem volna égi csillagot
s révületemben csak elõre néztem.
Megsimogattam az Égi Folyót
s a Szövõlányba botlottam, hogy léptem.
Mire megvirradt, eltûnt mindenik,
csak öt felhõ lebegett fenn az égen.

742
DEMÉNY OTTÓ

MIKOR A FÕVÁROSBA INDULTAM,
BÚCSÚT VETTEM
NANLINGBAN GYERMEKEIMTÕL

Jó botom van, hegyi bor, illatos és színarany.
Kölesen hízik a sárga tyúk, ízes, kövér húsa van.
Méhkas a ház, a szolga rohan tyúkot sütni, forralni
köntösömbe csimpaszkodik, csivitel lányom és fiam. a bort,
Jó részegség vigasztal, magasba szárnyal a dal.
Táncolunk, a hulló nap beszór sugaraival.
Tízezer hadiszekér urának ûzöm baját!
Ostorosan, üggyel-bajjal megülöm a paripát.
Csu Maj-csen-t, míg szegény volt, gyötörte párja,
Háza mellõl nyugatra, Csin-be a vándor eltalál. a szamár!
Nevetek a kapunál, tekintem a kék eget.
Holtomig hogy lehetnék íly szélûzte szalmaszál?

742
ORBÁN OTTÓ

ÁTKELVE A FOLYÓN
A PARTRA VETÕDÖTT HAL
FELETT SZOMORKODOM

Hallá változott a hószínû sárkány.
Jü Csie, az íjjász elejtette õt.
Maga-pusztító, oktalan állat,
tehet most már panaszt a Menny Ura elõtt,
írhat gyászos levelet, ügyet sem vet rá a Cet.
Szél és víz nem kölcsönöz testének erõt.
Kiveti a dagály iszapra, homokra:
föld mocska, parti dög, falja hangya és tücsök.
Tízezer szekér ura, óvakodj !
Útrakelsz? Gondolj Pozsenre elõbb!

ORBÁN OTTÓ

TAVASZI DAL

Bíbor egekbe nyúlik a palota tornya,
aranysárkányok kúsznak áttört oszlopokra.
Ablakban sütkérezik hölgyek díszes bokra,
húrokat zenget kezük, citera peng zsongva.
Hangját a császár felé viszi a szél sodra,
s az "Égbeemelkedés" énekét dalolja.
Tündérszigetek közt száll Tang uralkodója
emeletes díszhajón a mennyei tóra.
Ezer szépszemöldökû jön felkínálkozva.
Gong zeng, dob döng, paloták dõlnek tõle romba.
A "Nagy békérõl" dalol a nép táncot ropva.
Nem szólok, mért inteném õket nyugalomra.
Harminchat isten várja õt ma vigalomba.
Felhõfüggönyös hintón szentek jönnek sorba,
nem megy velük, visszatér a császárvárosba.
Vakmerõ, mint Hszien Jüan ugyan miért volna,
hogy hatolna egymaga fel a csillagokba?
Hosszú éltet kívánok neked én, a szolga,
szálljon fenséges neved messzi holnapokba.

743 körül
SZERDAHELYI ISTVÁN

A MELEG FORRÁS PALOTÁJA

Császári gárda tizenkét tiszttel,
mint a csillagkép ragyog kevélyen.
Fegyverük dérben, hold sugarában,
szivárványszinû zászlaik szélben.
Szigorú õrség - elriaszt bárkit.
Zeneszó zendül végtelen égen.
Nagy tisztelettel párából nap kel,
hogy egy szentséges urat becézzen.

743 körül
NAGY LÁSZLÓ

VIGASSÁGOK
A CSÁSZÁRI PALOTÁBAN

1

Az Arany szobában él a kedves lányka,
Bíbor palota a Szépség lakosztálya.
Gyönyörû hajába vadvirágokat tûz,
fátyolruháján a szegfû-hímzés drága.
A császári hordszék nyomában tér vissza,
valahányszor elmegy esti sétájára.
Kár, hogy szétszóródik az énekben, táncban,
s egyszer messzeszáll majd, mint a tarka pára

2

Füzek koronája halvány aranysárga,
fehér körtefák közt illat száll lebegve.
A Jáde-torony a Jégmadár-hölgy fészke.
Mandarinkacsa-pár a császár s szerelme.
Legjobb énekesnõk kísérik fogatát,
és a császár mégis õt hallgatja egyre,
jön a nász-szobából, ha dalolni hívják:
az udvar úrnõje, a Repülõ Fecske.

3

Narancsfa sötétlik, hol Csinek trónoltak,
szõlõ kuszta be a Hanok palotáit.
Illik az alkony a párás virágokhoz.
Zene zeng, a lágy szél mámorossá kábít.
"Sárkány a víz felett" - fújja a furulya,
"Fõnix száll az ûrbõl" - énekli a pánsíp,
A fenséges császár kegyesen megosztja
tízezer vidékkel vidám lakomáit.

4

Tavasszal a Naphoz hajlik a Jáde-fa,
az Aranykastélyban vidáman zenélnek.
Kerüli a hajnal a nõi lakosztályt;
éjjel hozták át a császári hordszéket.
Virágok közt beszéd, kacagás hallatszik,
gyertyák alól lágyan lebeg fel az ének.
Maradjon soká még a fehér holdkorong,
bár ne kéne menni részeg tündérének!

5

Lágy illat a himzett ajtófüggönyök közt,
ablakhálókon az üde fény átdobban.
Virágok versengve nevetnek a Napra,
tó partján tavaszi kéj fogan titokban.
Éneklõ madarak hangja szól a fákról,
táncosnõk csípõje ring a Kék toronyban.

Császárnõi lakhoz a selyemruháknál,
gyümölcsfáknál, holdnál mi illene jobban?

6

Elmegyek ma este a Mingkuang-lakba,
az ünnephez, vidám népet toborozva.
Langyos szél tárja fel a Bíbor palotát,
mennyei boldogság száll a Gyöngytoronyra.
Érti a táncosnõ mûvészete titkát,
dala végén mintha szégyellte is volna.
Sajnálom a többi hölgyet, ki csak kacag
holdfényes virágok között játszadozva.

7

Leolvadt a fagyos hó a szilvafákról,
visszaszállt a langyos szél a fûzfaágra,
visszatért a fecskék hangja az ereszhez;
mámorra vár minden sárgarigó-lányka.
Virágosak, frissek, táncruhát viselnek.
Alkonyatkor ének, lakomázás járja.
Este õrségváltás díszes fegyverzetben.
Belerészegül a szem a ragyogásba.

8

Délen az Illatok lakánál víz zöldel,
virág vereslik az Északi toronynál.
Fõnix-sípszó leng a Tündérsziget körül,
sárgarigók dala a Tajje-tóhoz száll.
Cseng a Fehér Hölgyek gyöngyös övfüggõje,
mint mikor tündérek labdáznak a holdnál.
Ma reggel az idõ épp alkalmas arra,
hogy a Vejjang-parkban hosszan kóboroljál.

743 körül
SZERDAHELYI ISTVÁN

BÁNAT A JÁDE-LÉPCSÕN

Harmat fehérül jáde-lépcsõmön,
éjszaka könnye selyemcipõmön.
Arcom elé a gyöngy-függönyt húzom,
áttetszõ holddal immár az õsz jön.

NAGY LÁSZLÓ

KÉT VERS TIZENNYOLCADIK FEJNEK,
AKI DÉLRE INDULT A SZUNG HEGYRE

1

Hol búcsúzzunk? Barbár leány, szép leány

Áll Csanganban, a Kékselyem-kapunál.
Hívogatva int, a keze hófehér.
Arany kancsó vendégek közt körbejár.
Közel már az idõ, mikor lóra szállsz;
Én beszélek, én vagyok csak teveled.
Szilaj szél az orchideát letöri.
Nyugszik a nap, csirregnek a verebek.
Hattyúk szállnak, röptük felé mutatok.
Amit érzek, elmondani nem lehet.
Áll az idõ. Lassan visszaballagunk.
Kristályoknál a Jing-forrás vize szebb.

2

Ne feledd, a halványzöld Jing milyen szép,
Hogyha lábad a Szung hegyre visszatért.
De hadd kérlek: ne a füled mosd meg itt,
Inkább szíved tisztítsd meg a kedvemért.
Tiszta szívünk nemes érzelmek helye,
Tiszta fül nem ûz, csak hír és rang fele.
Szóba hajdan csak a szegény néppel állt,
Vándorútra indulván az agg Hszie.

743 körül
TIMÁR GYÖRGY

TAVASZI PANASZ
A NYUGATI PALOTÁBAN

Illatos, csöndes éje a Nyugati Palotának.
Gyöngyfüggönyöm széthúzom. Mindenütt tavaszi bánat.
A hold felszáll a mélybõl. Átölelem a gitárom.
Eltakarják a Csaojang kastélyt a fekete ágak.

SZERDAHELYI ISTVÁN

CSINGPING-DALLAMOK

1

Futó felhõ : a fátyla. Nyíló virág: az arca.
Sújt tavaszi szél kardja, dús a harmat smaragdja.
Nem tör a szív magasra, a Jáde-hegytetõre,
már dõl a hold a földre, dõl a Jáspis-teraszra.

2

Láng-szép ágon a harmatcseppek illatot ölnek.
Vu-hegyén zápor s felleg tündére meggyötörhet.
Ki érne fel tehozzád a fényes palotában?
Szánom a Szálló Fecskét, mától új arcot ölthet.

3

Virág és pusztító báj: egymástól fényesedtek.
Szép mosolyt szánt a császár mindig e kedveseknek.
A tavasz szele elszállt, bánata végtelen nagy,

illatos háza mélyén a falnak dõlve reszket.

743 körül
ORBÁN OTTÓ

A HANTANI DÉLI PAVILONBAN
NÉZEK EGY ÉNEKESLÁNYT

Selyem-húr pendül,
Vej szépe játszik,
arc-színe nap-szép,
léptére ág int.
Bor mellett lelkem
Hantan dalán ring.
Elhalt a lant-hang,
bús felhõk csüngnek.
Hol rég dísz-kert állt,
béka tanyázik.
Volt itt hány vendég;
ezerszám gyûltek!
Ma csak a gond gyûl,
s a holnap csüggeszt.

744
KEMENES INEZ

HO CSE-CSANGOT BÚCSÚZTATVA,
AMIKOR VISSZATÉRT
A NÉGYFÉNYÛ HEGYRE

Rang neked már rég nem kell, ócska ruhád vetted fel,
a csendnek örültél csak, s a halhatatlanságnak.
Mao Mengtõl megtudtad mind az igazság titkait.
A Tungting-tó enyhítõ habjai visszavártak.
Köd lepi a szellemek hegyét, csillag az eget.
Szellemösvény ellebeg, a sok sziget parány csak.
Megkérdeném: a Gyöngyfa daruja itt rak fészket?
És a császárvárosra leszáll, ha arra jár majd?

SZERDAHELYI ISTVÁN

BOR MELLETT
HO CSE-CSANGRA EMLÉKEZEM

Ho úr, a trónörökös udvarnagya, Csanganban, a
Bíbor Égsark templomában, amint meglátott, elnevezett engem
Számûzött Halhatatlannak. Azzal leoldotta övétõl arany
teknõsbékáját, hivatala jelét, s bort vásárolt rajta, hogy együtt
vigadnánk. Erre emlékezve írtam ezt a verset.

Bolond vándora a Négy fény hegyének,
Ho Cse-csang derekas, víg cimbora volt.
Csanganban meglátott, barát a barátot,
Számûzött örök-Léleknek hivott.
Fenyveserdõ földjében porlad már a teste,
szürcsölte hajdan kupaszám a bort.
Arany békáját borra cserélte;

kendõmbe sûrû könnyeket sirok.
Megtért végsõ helyére, a Négy Fény hegyére,
föld karolja át ott a Tao-barátot.
Tükörtavas birtokán vígan éltünk hajdanán,
tavon és teraszon csuda világ volt!
Lakatlan az öreg ház, meghalt a gazda.
Kinek nyílnak a lótuszvirágok?
Hihetetlen végzet, nyomasztó álom:
süthet a nap, fázom, szótlanul állok.

745 aztán
ORBÁN OTTÓ

BARÁTOMMAL HAJON UTAZTAM

Csu minisztere sírt a parti fáknál, Í
kagylókat gyûjtve kóborolt Hszie,
amazt súlyos kõ vízfenékre vonta,
ennek tengerre kellett kelnie.
Nyomuk keresni tõled elbúcsúznék,
észak pusztáit járnám egymagam,
de nincsen út a régi emberekhez,
eltûntek, mint a felhõ, nyomtalan.
Ám tetteik lelkembe karcolódnak,
példájukon igazzá tisztulok.
A tengert nézem Huating csúcsáról,
nyugodtan, mint a Halhatatlanok.
Tavasz múlását észre sem veszem már,
csak bámulom: a fû mért hervad el;
óriásteknõst nem foghatsz horoggal,
a palotából ím távozni kell.

745 körül
KEMENES INEZ

LUCSÜNBEN,
A KELETI SZIKLASZOROSNÁL
TU FUNAK BUCSUZÓUL

Ittunk s elváltunk. Mikorra térsz meg?
Megyek a tóhoz, toronyba lépek.
Szikla-ösvényen mikor is bontunk
Színarany korsón újra pecsétet?
Õszi hab úszik a Sze-folyamban,
fényt ád a tenger Culaj-hegyének.
Ördögszekérként messzi röpültünk.
Nosza: kupámnak mélyére nézek!

744
NEMES NAGY ÁGNES

TU FUVAL INGERKEDEM

Csanglo lejtõjén, Tu Fu, veled összeakadtam,
fejeden szalmakalap, jöttél a déli napban;
most, hogy újra láttalak, arcod igen megapadt;
túl sokat gyötröd magad: verset írsz szakadatlan

744 után
ORBÁN OTTÓ

PUSZAMAN

Erdõk fölé köd terül, sûrû, sötét szövedék,
a szívet sajdítva kék a magányos hegyvidék.
A torony fölé éj száll hirtelen,
egy szív is borong, búsul odafenn.

A jáde-lépcsõn áll valaki s vár,
haza, aludni, surran a madár.
Merre visz az út? mikor visz haza?
Ki gyõzi várni, nappal s éjszaka?

BERNÁTH ISTVÁN

VERSES LEVÉL BARÁTOMNAK

Jaj, be mélyre is tévedtem,
bûnbõl bûnbe hemperedtem,
most bánkódom – s ötven év nyom.
Volt erõ a régiekben:
szótartásban, bûnvallásban
élni frissen, szennyezetlen.
Titkos hiba, takart vétek
forrong minden förtelemben.
Bajba kever, lám, a szépség:
õsz fejjel kell szégyenkeznem.
Késõ, késõ, most ocsúdnom,
dolgok tûntén, napok multán.
– S bûnös-é a jáde, rászállt
döglegyektõl elcsúfulván?
Rakott szekér könnyen roskad

s elnyeli a Sárga Hullám,
de a szárnyas madársereg
magas égig száll csapongván.
Szép a titkon szõtt rágalom,
kagylómintás selyme pompás;
porban, sárban nem ragyoghat
sem a gyöngyszem, sem a gyöngyház.
A hegyoldalt letarló láng
csepp parázsból rakja tornyát,
habból kelnek hullámhegyek,
mik a napot ostromolják.
Négy égtájon zavar támadt,
bezsongja a föld nyolc sarkát,
porvár épül s darázsfészek. –
Szent vagy, bölcs vagy? – Gyanu vár rád.
ó, jaj nekem, jaj, ki tudja
én egyenes lelkem állhatatosságát?

Bujálkodó férfiaknál, vallom,
különbek a szarkák, a párosak, hûek.
Kicsapongó asszonyoknál, vallom,
különbek az egymást gyámolító fürjek.

Lám, a bölcs, a békességes
ékes szóra sosem éhez.
Kevés minden hajam szála,
hogy a sok bûnt elszámláljam,
gonoszsággal nem vetekszik
a kizúdult tenger árja.
Keserves az emberélet,
botlok cselek hálójába,
arany olvad, gyûl a rontás.
Lantom a bú száraz fája.

Ám a jámbort az ég óvja –
ki lehetne ártalmamra?
Ta Csi lett Csou Hszin veszte,
Csout Pao kisértette.
Égi törvény romlott rendre;
tudjuk, a bajt ki szerezte.
A Han trón Lü asszonyra szállt,
kit Sen Ji-csi támogatott.
Csin korában Taj királynõ
Lao Ajjal bujálkodott.
Elhalványult a szivárvány,
felleg födte bé a napot.
Birodalom-szerte a nép,
a szegény nép csak kínzatott!
Szavam elfogy, kedvem elhagy,
szívem elszánt igazában:
sújtson le rám a magas ég,
ha hamisat szólt a szájam!
Ce Je – mint te – jófülü volt,
Li Lou nagy-messze látott,
egy hang sem bújt el elõlük,
démonok se szöktek tõlük –
hívem, így láss és ne vess meg,
hû, szilárd szívem tekintsed!

744
GARAI GÁBOR

CSINHSZIANGBAN
NYOLCADIK VEJNEK BÚCSÚZÓUL,
AMIKOR
A NYUGATI FÕVÁROSBA MENT

Csanganból jöttél, távoli vándor,
és oda térsz meg, Csanganba újra.
Nagy szél sodorja, viszi a szívem,
nyugati fákra aggatja-fújja.
Nincs szavam arra, ami szivemben.
Találkozás még jön-e bucsúnkra?
Távolba nézek, sehol se látlak;
még a köd is száll, borul az útra.

744 után
NEMES NAGY ÁGNES

VÁLASZ HUCSOUBA CSIA-SÖ
KATONAI BIZTOSNAK,

AKI AZT KÉRDEZTE,
MIFÉLE EMBER VAGYOK

Kék Lótusz remetéje, számûzött halhatatlan.
Tudd meg: kocsmák rejtették hírnevem harminc
tavaszon át.
Hucsou biztosa, minek zaklatsz? Mit faggatsz szakadatlan?
Aranyköles vagyok. Otthonom már egy másik világ.

750 körül
ANDRÁS LÁSZLÓ

EGYEDÜL ÜLÖK
A CSINGTING HEGYEN

(NÉGYSOROS VERS HAT VÁLTOZATA)

Minden madár a széllel ellebeg,
s velük repülnek mind a fellegek.
De én s a jó öreg csingtingi hegypást
még ernyedetlen kedvvel nézzük egymást.

FRANYÓ ZOLTÁN

Madarak szállnak,
fellegek s árnyak.
Csak a hegy marad
örök-hû társnak.

KÉPES GÉZA

A madarak szállnak vidám körökbe,
a felleg is száll, aztán tovamegy.
Csak egy marad mellettem mindörökre:
komor, sötét, szikláival a hegy.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

Madárraj rebben,
száll kósza felleg.
Egymást vigyázzuk
én s a Csingting hegy.

SZEDÕ DÉNES

Magasba rebbent már a madárraj.
Fenn árva felhõ vonszolja testét.
Szüntelen nézzük egymást mindketten,
nincs semmi más, csak a Csingting hegység.

SZERDAHELYI ISTVÁN

Fenn madárraj száll, kis felhõ kószál,
ragyogva merül a völgykatlanba.

Fáradatlanul bámuljuk egymást,
én és magasban a Csingting orma.

WEõRES SÁNDOR

62

ELSÕ PRÓBÁLKOZÁS OM
AZ ÉLET VARÁZSITALA FÕZÉSÉBEN
LIU KÜAN-TINEK AJÁNLOM

Az ég: fújtató, a föld: nyílása,
az õsköd belõlük szerteszéled.
A teremtéskor egy lett a sokból,
így született a szellem s a lélek.
Csodás egy mûhely a nagy Természet,
célját azonban ki értené meg?
Tavasz, nyár, õsz, tél átfonja egymást,
nem lelünk köztük célt-látni nyílást.
A Nap s a Hold is fölkél s lenyugszik,
hogy csak az egyik süt, mért mondanánk?
Az élet-tündér vízi kocsin jár,
melyen aranyból a tengely s a pánt,
kezében a rúd, úgy suhan messze.
Dél Rõt Madara óriási láng,
iszonyat kél, ha pusztítva zúdul,
Nyugat Tigrise õrzi ajtaját.
Fõzéskor az elemek kemények,
de olvadnak, majd dermednek megint.
S úgy száll le lassan a halott pernye,
ahogy ablak elõtt porszem kering.
Ha kalapálják, lángszínben olvad,
s esztendõ múltán, a naptár szerint,
már varázsital csordul belõle.
A lét gyökere kézzelfogható,
köztünk és közte akadály nincsen.
Egész közel az, ég, a fénytadó.
Dél Fényén élõ embernek írnak
s Észak Barlangban sem vagyok haló.
Ki mondja hát meg, mi lesz a sorsom?
Bûvös tudásom már mindenre jó,
varázsló volnék magam is végre.
Fitymálom, amit kínál a világ,
örökké élni, más mi se csábít.
Kárt te nem teszel, csak mi üdvöt ád,
aranykapuknál idõt nem töltesz,
a Jáde-császárhoz vonz csak a vágy.
Luan-madár-vonta kocsid, mint szélvész,
bakodon sárkány, ostorral se vág,
szállsz mégis a Kilencedik Égbe.
Szállhatnék én is, régi cimborád!

BERNÁTH ISTVÁN

MAHOLNAP JÕ A NYOMORÚSÁG

Járhatok, maholnap, magam élelem s tüzelõ után.
Szám keserû, ajkam kihûlt; elfogy az elemózsiám,

pedig boron, bõ falaton derûben nem lenne hiány!
Intenek is bölcsességre, igaz, a halhatatlanok:
öt szent hegyen át, a három szigetig gyõzzem a habot,
kapjak sárkányon az égre: világ sarkára láthatok.
Jutna a halhatatlanság kincse bûvös ajándokul –
ámde gyarló hálám ha kél, e kegyért szégyennel borul:
csak nem a legendabeli madár terve bújt jámborul?
A Tao mindenek felett! Huang-ti is tökélyre tört –
bár a gyatra irástudók kacaja, mint döglégy, ömölt –
az öröklét titkán csüggött: –
hitvány a trón, mit ád a föld.

DUDÁS KÁLMÁN

HOSSZÚ DAL

A barack s szilva kinyílik a fényben,
virulásuk a tavaszt beragyogja.
Minden megmozdul a keleti szélben,
szólna a fû, a fák újuló lombja.
Nincs hervadt levél már a száraz ágon
s a szikkadt érbõl víz tör fel bugyogva.
A nagy erõ megforgat eget, földet,
ostort suhint Hszi s Ho, a nap kocsissa.
Ha a hírt s nevet kéz nem jegyzi föl,
bambusz, selyem róluk hogyan is szólna?
A virág igyekszik fölfogni a fényt,
de adni néki több napot ki tudna?
A gazdagok s a halhatatlanok mind
útjuk során csak a kudarchoz érnek.
Mert érc, kõ romlik, elpusztul, megolvad.
És nincs örök hatalma szélnek, dérnek.
Félek, mi lesz, ha nap és hold lebuknak,
ezért még inkább dalra s borra vágyom.
Az õsz dere az embert sem kíméli.
Fûz s káka közt vegyül mulandóságom.

DEMÉNY OTTÓ

FÕNIX-DALLAM

A Jing-lány fújja jáde-fuvoláját,
s dalától való lett az égi álom.
Sohase jár a kék fõnix magában,
van, ki kezét fogva melléje álljon.
Tarka felhõk közt tûnik el alakjuk,
csak muzsikájuk cseng át Csin-országon

SZERDAHELYI ISTVÁN

DAL A FOLYÓRÓL
HOLDAS ÉJ SZAKÁN

CUJ CUNG-CSE
TANÁCSOS ÚRNAK KÜLDÖM

Kavargó szél csap a nagy folyóra.

Õsz nyög, zúgnak a fák a tó partján.
A csónakorrba állok: milyen kék az ég!
Vitorlám felvonom, ellököm sajkám.
Smaragdszín hegyek, hold emelkedik,
egybeolvad víz és ég sötéten.
Titkos a világ, akár a Tejút,
a felhõt, a fát nem látom, csak érzem.
Végtelen hosszú az út hazáig!
Futó folyón kell messze suhannom.
Virágszõnyegen bánkódva fekszem,
a sulyomszedõ bánatát hallom.
A folyó fordul, a túlpart eltünik.
Ragyog a homokpad, forr a sûrû hab.
Rád gondolok, rád: látjuk-e még egymást?
A semmibe nézek, szívem megszakad.

747 után
ORBÁN OTTÓ

JÜ UNOKATESTVÉREMNEK,
CSINGCSANG KORMÁNYZÓJÁNAK

Millió levele van a szilvafánknak,
ága, gallyacskája jut minden vidékre.
Megnyílt az ég, sokan kaptak magas rangot,
de bánatosabb lett egyre a föld népe.
A mi városunkban sütöttek csak ökröt,
nagy kést köszörültek, tyúkokat is vágtak,
míg a mennydörgés, mint az áradó Csingcsang,
mind megremegtette a négy világtájat.
tang Jaot zeneszó, vidám dal dicsérte.
Nem kellett kalaptû, rang az embereknek,
égi egyszerûség szállt békés szívükbe,
s erkölcseik újra a régiek lettek.
Marha és juh legelt szerte a földeken,
s alhatott akárki nyitott ajtók mellett.
Azt kérdezed, mindez hogy lehetett igaz?
Bölcs szava parancsolt a kisembereknek.
Utcáinkra szilvát, barackfát ültetett,
kormányzása alatt elhagyott a bánat.
Eperfák és csö-fák nyúltak a kék égbe.
Õ építtetett a Iu folyónak gátat.
Csaoban az asszonyok arcán nem volt festék;
kosárral kezükben nappal összejártak,
selymet gombolyítva, szép brokátot szõve,
vetélõik hangja száz lire szétáradt.
Lépcsõkre madár szállt, a perpatvar megszûnt,
békés éjszakákon szent könyvet böngésztek.
Az eresz szögletén függött a sáskorbács,
riasztáson kívül más munkát nem végzett.
Zeng a lant; a hold fenn bandukol az égen,
szerte az emberek boldog csöndben élnek,
vígan, mint a régi császárok korában.
Még a forgószél se süvít be a házba.
Mikor megfagy a víz a jáde-korsóban,
ha belepillantunk, áttetszik a mélye;
még a fehér hajszál is meglátszik benne.
Tiszta érzés száll az emberek szívébe;
örökké azt nézem, népemnek mi kéne:

Csaotól északra jólét van és béke.
Híre-neve terjed messze Jentõl délre.
A vándor is látja, éneke errõl szól,
szájról szájra száll az erény dicsõsége.

SZERDAHELYI ISTVÁN

RÉGMÚLTAK IDÉZÉSE
A SZU TORONY TÖVÉBEN

Kopár a régi kert, de fönt zöld a fûz s a nyárfa.
Sulyomszedõ dalol, nem fér a tavasz dalába.
Itt, a nyugati parton csak a magányos Hold jár,
ki már Vu vára-népét is látta erre járván.

GARAI GÁBOR

VARJAK A KUSZU TERASZON

A Kuszu teraszon a varju vert tanyát.
Vu-vang korában itt részeg tivornya járt,
tartott a dal s a tánc, ivott a szép I-Iszi Si,
a nap felét a hegy akkor harapta ki.
Az ezüstmutatós órán sok víz lefolyt.
Állok tûnõdve, míg folyóba hull a hold:
a mámor és gyönyör ugyan mivégre volt?

745Ú754
KEMENES INEZ

BÚCSÚZÓUL NYOLCADIK CSUNAK,
AKI A FOLYÓN TÚL
KELETRE MENT

VERSELGETTÜNK,
S A FÁTYOLMOSÓ-SZIKLÁT KAPTAM TÉMÁUL

Jüe forráshoz közel nõtt fel I-Iszi Si, a leány,
a tengert s fellegeket szépsége ragyogta át.
Vu királyának magas palotája ahol áll,
ott van a vén sziklakõ, ahol mosta fátyolát.
Nemrég nyílt ki a barack- és a szilvafavirág;
ott fenn, a Régi-tutaj-sziklán fénysáv tündököl.
Sima fövenybõl kibújt, bár még nem magas a nád.
Hajdanán a rohanó ár piros arc tükre volt;
ma hulló virágszirom borítja a zöld mohát.
Ha nyugatra, Csinbe, vagy a keleti Jüebe mégy,
a kék hegy s a csillogó hullám milyen messze lesz!
Már-már az ég peremén társadra emlékezel,
aki a Fátyolmosó-sziklán fénylõ holdra les.

KÁLNOKY LÁSZLÓ

DAL A LU-HEGYRÕL

Csu bolondja én vagyok, én, én!
Kung Fu-cet szidja õrült dalom ma,
zöld jáde-pálcát kezemben tartva,
elhagylak, Sárga Darvaknak Tornya.
öt Szent Hegy közt a csúcsot lankadatlan keresem,
nem riaszt a messzeség, vándorkedv az életem:
a Kismedve oldalán ott a Lu-hegy feketén,
kilencrétü fellegek terülnek a tetején,
árnyuk a fénylõ tavon, hab sötétzöld felszínén,
az Aranykapu elõtt két bérc szökken könnyedén,
a Három Kõhídra csügg a Tejút a menny ivén,
Szjang-lu és a vízesés összenéz a föld szinén,
zöld a zsúfolt hegyszoros a görbe sziklák közén,
kék árny s hajnal karmazsin várja a kelõ Napot,
s a madarak röpte a mennytetõig föl nem ér,
s míg magasba törtetek, ég és föld közt figyelem:
Jang-ce végtelenbe vész, vissza nem tér sohasem,
távol sárga fellegek követik a szélirányt,
kilenc úton hóhabok gyûrûznek a hegyeken.

Veszett dalom a Lu-hegyrõl árad,
épp csak ránézek s jókedvem támad!

A Kõtükröt bámulom, s megtisztulok igazán,
bölcs Hszje Kung lépte nyoma rég eltûnt a zöld mohán,
az öröklét zamatát korán megizleltem ám
lantos szívvel a nagy út háromszoros hajlatán,
s látok sok szép szellemet tarka fellegek felett,
mind a Jáde-vár felé hibikusszal integet,
megegyeztem már velük: a Kilencedik Határ
befogad sok bölcs közé, s a Nagy Fényességbe zár!

WEÖRES SÁNDOR

UNOKABÁTYÁMNAK, HAÓNAK,
HSZIANGJANG ELÖLJÁRÓJÁNAK

Gyermekkorunkban felénk nem hírlett
a hõs Lu Csung-lien számos szép tette,
hogy Csint legyõzte, s jutalmat nem kért,
s érdemet szerzett Csaót megmentve:
sosem kérkedett, elvonult csendben
szántani Csungling táján keletre.
Vagyona nem volt, sok gondja-baja
ördögszekérként ûzte, kergette.
Elkopott egyszer a prémbundája,
s száz aranyából nem maradt egy se.
Kardot fogott, úgy indult világgá,
de nyomorúság kisérte egyre.
Bátyám, te tisztes hivatalnok vagy,
és az ügyeket mind rendbeszedve,
döntésed elõtt meghallgatsz minket.
Jó ügyért vettem tollat kezembe.
Hogyha testvéri szíved nem segít,
halál száll rám, mint õszi füvekre.

SZERDAHELYI ISTVÁN

HSZIE TIAO KERTI HÁZA

Itt, ahonnét Hszie Tiao búcsut intett,
bánatot sugall egyre a vidék.
Indul a vándor, kék égen holdfény,
a hegy kopár, a patak jáde-kék.
Tavaszi fényt vet a tó virága,
de halld a bambusz õszi énekét!
Egybetolul most múlt a jelennel.
Hogy is volt, mikor útját rótta még?

BERNÁTH ISTVÁN

TAVASZI ÉJEN FUVOLÁT HALLGATOK LO VÁROSÁBAN

Kié a jáde-flóta? hangja éjben kigyózik,
tavaszi szél tollával a városba lopódzik.
Ma éjszaka e dalban fûzág-törés-dalt hallok,
nem indít meg? a vén kert is új érzést bimbózik.

KÁROLYI AMY

HSZIANGJANGI DAL

Leszáll a nap Hsziensantól nyugatra az éjbe,
  csálén áll a süvegem, botlik lábam lépte.
A hsziangjangi gyerekek tapsolnak kezükkel,
s gúnydalt fújva rohannak az út szegletére.
Kérdik a járókelõk, hogy min hahotáznak?
Oka a bolond Li Po disznó részegsége.
Darunyakú bormerõ, kagyló-ivócsésze,
száz évig ha élek én, harminchatezer nap,
háromszáz csészét iszom mindennap estére.
A Han folyó vize zöld, mint a kacsák tolla,
idén forrt szõlõborként csillámlik a fénye.
Ha tavaszi bor lepne, tornyot rakhatnának
a sok borélesztõbõl, ami hozzá kéne.
Részegen dudolgatok fanyeregben ülve,
kis ágyasom cseréltem kincset érõ ménre.
Borral teli kanta lóg kocsim oldaláról,
siettet a sárkány- és fõnix-síp zenéje.
Sárga kutyára vágytak Hszienjang vesztõhelyén,
nem jobb arany serlegbõl inni a holdfényre?
Láttad-e a Csin-kori Jang úr síremlékét?
Teknõs talapzata rom, moha nõtt föléje.
Sajnálkozni képtelen felette a lelkem,
egyetlenegy könnycseppet sem ontanék érte.
Porba hull a jáde-hegy, ha nem is rontják le.
A tiszta szél, telihold sosem kerül pénzbe.
Bûvös porceláncsésze, bormerõ kanál,
tiveletek él Li Po, így érje a halál.
Hol van már Hsziang tündére, a felhõ s csõ?
Majmok rikoltásától zúg éjjel a határ.

SZERDAHELYI ISTVÁN

TAVASZI ASSZONY-GONDOLATOK

Ott jáde-zöld fû fedi a réteket,
az eperfák itt zölden lengenek.
Ha már tudattad, hogy hazaindulsz,
jöjj is, a vágytól asszonyod beteg.
Idegen zúgás, tavaszi szellõ,
függönyömet mért libegteted?

BERNÁTH ISTVÁN

FÖLKAPASZKODTAM
A SZILVA-DOMBRA S MEGNÉZTEM
CSINLiNGET

UNOKAÖCSÉMNEK, CSUNG-FUNAK,
A KAOCO KOLOSTOR SZERZETESÉNEK AJÁNLOM

Csinlinget a Csüng hegy öleli át,
ott termett hajdan hõstett, hatalom, ég
kegyelmébõl az uralkodók.
Paloták visszfénye a habokon,
mint a meghajszolt szarvasok, olyan egymás elõl
futva a sok orom,
egymás elõl futva a sok orom,
kilenc folyású a Jangce vize,
tûnt korszakok fénye messze oson.
Fut az idõ, a szerencse lehullt,
sárkányok s tigrisek ereje lom.
Szólok az égnek, tisztuljon, jövök, Vu s Jüe
földjét így megláthatom.
Kiválsz közülünk észben, szerzetes, fõnix
tetszik át az alakodon.
Csillagok ezre lüktet odafönt,
egyik se, mint a hold, oly ragyogón, homályban
élsz, elveid követed,
nem vágsz füvet, fát se a pagonyon.
kéményedre futórózsa tapad,
megcsontosodott páfrány a falon.
Szabad vagy, akár a Vu-beliek,
cipõ s harisnya nincs a lábadon,
lejöttem a hegyrõl pár nap után,
mégse néztem el hozzád rokonom.
Szutrát mondok, arany himnuszokat,
daru táncol a rengeteg havon,
megérzem néha az ég illatát
s nem csüngök világi dolgaimon.
Neked ilyen szép látvány nem jutott.
Megyek, s a tavaszon sajnálkozom.
Tán nem porlik el ezer év alatt,
hagyok hát verset a sziklafalon.

KALÁSZ MÁRTON

VÁLASZ UNOKAFIVÉREMNEK,
CSUNG-FU SZERZETESNEK,
AKITÕL A JÁDE-FORRÁSNÁL

HALHATATLAN-TENYÉR TEÁT KAPTAM

Úgy hallottam, Csingcsouban, a Jáde-forrás-kolostor
közelében vannak a Tisztapatak-hegyek. A hegyi barlangokat
cseppköves üregek szabdalják; itt ered a sok-sok, egymásba ömlõ
jáde-forrás. A hegy gyomrában fehér denevérek élnek, mindegyik
akkora, mint egy-egy holló. A Halhatatlanok Könyve szerint a
denevérek másik neve: halhatatlan patkány. Testük ezer év után
már olyan fehér, akár a hó. Ha este nyugovóra térnek, fejjel
lefelé függeszkednek rá a sziklapárkányokra; a tejszínû vizet
isszák s örökéletûek. A vízparton mindenfelé tea terem. A
gallyak, a levelek sûrû szövedéke olyan, akár a haragoszöld jáde.
A Jáde-forrás igaz véne gyakran eljárt ide, s mert ivott a
teából, arca még nyolcvan éve múltán is olyan maradt, mint az
õszibarackvirág. Ez a tea minden teától különbözik: tisztasága,
illata, simasága, érettsége más - ezért fiatalít,
megvéd a romlástól s örökéletûvé teszi az embert.
Amikor Csinling környékén jártam s meglátogattam rokonaimat, te,
Csung-fu szerzetes, egy csomó tealevelet mutattál nekem, kettõs
rétegben összegöngyölve: a levél formája emberkézre hasonlít,
ezért hívják halhatatlan-tenyér teának. Amikor ismét a
Jáde-forrás hegyéhez vetõdtem, már nagyon-nagyon rég nem
láttalak, s vágytam rá, hogy felkeresselek. Megajándékoztál
akkor, és verset is kaptam tõled: erre várod válaszomat. Ime a
válasz. Fennkölt szerzetesek, nagy remeték,
a halhatatlan-tenyér tea titkát elárulták neked, Csung-fu,
szemlélõdõ barátom, s te továbbadtad nekem, a Kék
Lótusz remetéjének.

Jáde-forrásról hallottam gyakran,
hol a temérdek cseppkõüreg van.
Sok halhatatlan, hollónyi patkány
lefelé függ, míg hold süt a habban.
Körül a dombon tea virágzik,
s a Jáde-forrás fut szakadatlan,
illatos árja gyökeret öntöz,
s csontomig ér, ha ruhám ledobtam.
Göngyölik vének a zöld levélkét,
szedik az ágat s napon kiszárad
jó halhatatlan-tenyér teának,
mely vállon fogná Kung Ajt, a bátrat.
Ilyet nem látott a földkerekség,
ki adja hírül egész világnak?
Családunk dísze, remete bátyám,
gyönyörû versed szívemig áthat:
Vu-jen tükrében fehérre sápadt,
Hszi Si szépsége szégyenitette!
Várom a hajnalt fûbe heverve,
föl-föl az égig énekem árad.

NEMES NAGY ÁGNES

CSINLING FÕNIX-TERASZÁN BORT TÁLALNAK

Csinling fõnixnek kies teraszán,
napszálltakor, bort tálalnak elénk.
Szives kortyokra bízván régi bút,

szárnyal szivem s friss fellegekbe ért.
Csak tudnám, kikhez jártak, egykoron,
a fõnixek ezen a vidéken.
Hisz rég eltünt már az utója is,
ma volna napja épp - visszatérjen.
Bölcs császáraink érdeme különb:
szent véné a tisztség mind a három,
vitézeink ma nyugton tétlenek.
Hárfám pengetve borokra vágyom.
Keleti szélre bólong a virág:
nyughat-e szemem csordult poháron?
Dinasztiák császára mind ledõlt:
moha sötétlik mély palotákon.
Fölös a szó: hárfát és bort ide!
innom a dal unszol mindenáron.

DUDÁS KÁLMÁN

HSZIANGJANGI DALOK

1

Hsziangjang, városa vad vigalomnak,
táncolva fújják a "Sárga ló"-dalt.
Falánál a Lu habjai folynak,
bódítóak a virágok, holdak.

2

Túl sok bor csúszott San Csien torkába,
s a tó partjára tántorog lába.
Fehér fejkendõ lóg homlokába,
és hasraesve mászik lovára.

3

A Hszien hegy ott van a Han folyónál,
zöld víz, fehérebb homok a hónál,
a "Könnyhullató"-kõ a tetõn áll,
mohos, írása nem látható már.

4

Menjünk berúgni a Hszi-tópartra,
ne bámuljatok mohos kõlapra.
Felülne San Csien, s lovát zargatja,
hsziangjangi kölykök kacagnak rajta.

SZERDAHELYI ISTVÁN

A HAJDANI FÉNYES HOLD

Gyermekkoromban nem tudtam, mi a hold,
csacsogó szájam szép tálnak nevezte.
De sejtettem, hogy a Drágakõ terasz

tükre lehet, kék felhõk közt lebegve.
Halhatatlanok lóbálják ott lábuk,
s hogyan virul a kassziafa kertje!
Mozsárban tör ott fehér nyúl varázsszert,
s kérdeztem volna, hogy kinek keverte?
De háromlábú holdvarangy harapja,
s fogy ragyogása éjjelrõl éjjelre.
Ju lenyilazta a kilenc napvarjút,
s azóta béke szállott az egekbe.
Fogy a jin elem megtestesülése,
az embernek már nézni sincsen kedve.
Bánat fog el, hogy mi lesz majd a sorsa,
és szomorúság gyötri szívem egyre.

SZERDAHELYI ISTVÁN

BOROZGATÁS KÖZBEN
A HOLDAT VALLATOM

Mióta van a fényes Hold odafönt az égen?
Poharamat, tünõdõ borozgató, letészem.
Az ember, mindhiába, nem juthat el Tehozzád,
te bezzeg, égi vándor, kiséred õt serényen.
Mint tündöklõ tükör lengsz rõt paloták fölé le,
de fényed alig süt ki, már huny az ûr ködébe:
épp hogy csak kelni látunk a tenger esti habján
hanyatlasz hajnalonta rejtõ felhõk ölébe.
Újul az év: gyógyírt tör a holdbeli fehér nyúl,
mereng a holdi tündér: kit bûvöl hódolóul?
Mostani ember egy se látta a régi holdat,
a mostani hold viszont a régiek fölé gyúlt.
Élõ és nem-élõ mind olyan, mint elfutó hab,
és látja egyformának, mi örök-egy, a holdat.
Én már csak azt kivánom: hogy teli poharamba
süssön a fényed végig, mig kedv és dal boroztat!

DUDÁS KÁLMÁN

EGY ÕSZI ÉJBEN
A SÁRKÁNYKAPUNÁL SZÁLLTAM MEG
AZ ILLATOZÓ-HEGY KOLOSTORÁBAN

TISZTELETTEL KÜLDÖM VANG FANG-CSENGNEK,
KIT A TIZENHETEDIK CSANGNAK NEVEZNEK,
VALAMINT KUO-JING SZERZETES LINOKATESTVÉREMNEK,
JU-CSENGNEK ÉS LING-VENNEK

A nagy tengertõl indultam reggel,
a Sárkánykapuhoz értem szürkülettel.
Víz hûvösében esti hullám forog.
Falevél hull, kopár az õszi hegy.
Kilenc ég magasába révedek,
tízezer völgybe áradót élvezek.
Szemem káprázik: hold a homokon.
Szivem tiszta. Fenyõk alatt szél-hagyta nyom,
ajtóm nyílásában a Göncöl jáde-fénye,
Ezüstfolyó férne a kolostoron.

Jó, hogy barátok közé rejtõztem.
A kedvességük végtelen.
Fõnixet hajtó Vang-cet idézgetem,
a Tigris-pataknál Jüan-kungon jár eszem,
magányban ülök, kámfor-ág alatt.
Leszek még vígan, barátom, tevéled,
suhanó bánatom a Ji folyóba fut,
ó, mérhetetlen bánat! mikorra érhet véget

KÁROLYI AMY

TISZTELETTELJES BÚCSÚAJÁNDÉK
A NAGYRABECSÜLT TANÍTÓMESTERNEK,
KAO ZSU-KUJ SZERZETESNEK,
AKI ÁTADVÁN
BEAVATTATÁSOM TALIZMÁNJÁT,
VISSZATÉR PEJHAJBA

A Tao rejtett, nem nyílik szemnek.
Szellem-könyv bujtat barlangi mennyet.
Negyvenezernyi kalpán át mondják
századok ezt az én mesteremnek.
Hagyd a zöld bambuszt, búcsúzz a bottól!
Mész bíbor ködben, búcsúdat zenged.
Számûzött szívnek semmi a távol:
jáde-fõváros ragyog tebenned!

745
NEMES NAGY ÁGNES

DAL A LÜ VIZÉRÕL

A Lü hûs vizén fénylõ õszi hold.
Békalencséért járunk a tavon,
hajlong, szinte szól a lótuszvirág:
bánat-ölte lány ül a csónakon.

ORBÁN OTTÓ

BÚCSÚ

Iszünjangnál fut öt patak.
Felfelé vagy elfelé: mind Vusanba tartanak:
bérc-vidék, szép vidék!
Szertehordják szép hirét.
Délre mész most, vallhatod:
szép volt, szép volt, öt patak!
Elkisérlek, búcsuzunk augusztusi hold alatt,
szél susog meg sásvirág, nem leszek már boldogabb,
felhõforma, szép vitorlád nem látom az ég alatt.
Alkonyul már, hull a nap, zúg a Jangce, zúg a hab.

NEMES NAGY ÁGNES

LI JUNGNAK

Fölkél egy nap, mint a szél, a hatalmas griffmadár,
sok ezer li magosba kavarogva-zúgva száll.
Aztán egy nap, mint a szél, alábbhagyja és elül
s csöndesgetve-csitítva terül a tengerre már.
Kedvem mindig lázadoz, szavam tetteket igér,
s akik meg-meghallgatnak, mosolyuk fülükig ér.
Félt pedig még Kung-ce is a tanítványaitól.
A férfi az ifjakat meg ne vesse, míg csak él.

747 clJtt
BERNÁTH ISTVÁN

EGY NYÁRI NAPON A HEGYEKBEN

Lágyan lengettem tollas legyezõmet,
és levetkeztem csupaszra az erdõn.
Kopasz fejemet szellõ simogatta:
a sziklafalra akasztottam kendõm.

SZERDAHELYI ISTVÁN

HÛVÖS ÉJSZAKA MAGAMBAN
IDDOGÁLVA EMLÉKEZEM
VÁLASZ TIZENKETTEDIK VANG-NAK

Tegnap éjjel havazott Vu-ban,
nosza, Ce-ju-nak pompás kedve van.
Menny-magas, nagy fellegek betakarják a hegyet.
Korom égen, magasan, árva vándor, a hold suhan.
Fénylik a Tejút havasan, elárasztja az eget.
De már kel a Hajnalcsillag, sápad a Göncöl és remeg.
Emlékezz rám: borozgatok, fagyos az éj, fehér a dér,
jáde-peremû arany-kutamon nõnek a cseppnyi jéghegyek.
Semmi az ember élete, száz év sem telik bele!
Bort ide! Töltsd a kupát tele!
Élvezzük a szép emlékeket!
Nem értesz te rókahájhoz!
Aranysarkantyúhoz! Nem tanulsz te kakasviadalt!
Üldögélsz, és lehelleted szivárványszíne kihajt.
Nem tanultál soha semmit Ko-su Hantól:
éjszaka karddal övén járkált a Csinghaj tavon
s bíborköntöst rabolt hajdan, a Kõerdõben, nyugaton.
Te csak az ablakban üldögélsz, dalt dudolsz és verset írsz.
Tízezer szavadnál többet ér egy kupa víz!
Meghallják az emberek, felkapják fejüket,
ló tesz így, ha a keleti szél orvul a fülébe csíp.
Még a halszem is rajtam vigyorog:
nocsak, fenséges alak, ragyognál az ég alatt!
Rokkant Mu király lova, füvet nem tép már soha,
hanem a sánta szamarak a célban ordítanak.
Egy a Fûzfaágtörés meg a Felséges Fény dala.
Lantra figyelt Cin ura, lett is belõle baja.
Illik talán a Pa-beliekhez a Szent Tavasz éneke?
Becsül-e szépet az ostoba, ékszert a Csu föld fia?
Szórhatod a színaranyat, barátságot nem terem;
mondhatom, hogy elveszel, ha õsz fõvel tudós leszel:
ócsárolnak, kigúnyolnak, tekintélyed nem növekszik,

mintha a légy a húst köpi be, zúdul a rágalom özöne.
Ceng Sen hogy is lehetett volna hamis gonosztevõ,
ám anyját a rágalom háromízben érte el.
Inkább társalgok veled, megszorítom a kezed,
vakszerencse, véletlen velem ugyan mi jót tehet?
Az egyszarvút, a fõnixet megszánta Kung Fu-ce is.
Tung és Lung hogy is lehetett volna kakas meg csahos eb?
Keserû voltam az engem ért ostoba vádakért,
konokságom is oda ezért, megfogyott a kegy, baj ért.
Jen Ling mélyen meghajolt ama Han császár elõtt,
miért taszította le a kard öröme útjáról õt?
Magas a jáde-lépcsõ, becsülni nem érdemes,
szintúgy nem helyes szánni a szegényt.
Megérhette Csiang Kuan is a nyomorult Han Hszin szégyenét,
elûzte volna Ni Heng maga is a mészároslegényt.
Nem jár többé Li Jung arra, döröghet az északi tenger!
Hol van a vitézi kedv, hol van a hõsi szellem?
A bölcs és nagyelméjû Pejt nem látod többé sosem,
sírján három láb magas üröm és jujuba terem.
Látni akartam az öt Tavat ifjú erõben, féktelen,
s most messzebb mint valaha gazdagságom, hírnevem!

747 után

ORBÁN oTTó

A FECSKEPÁR ELVÁLÁSA

Ó, páros fecske, szép páros fecske!
Mámoros vágyat kelt páros repte.
Jáde-toronyban, Gyöngypalotában fészkel kettesbe.
Aranyablaknál, hímzett függönynél várja szerelme.
A ciprustornyot tûz emésztette,
Vu kastélyába szálltak helyette.
Gyilkos tûzvész lett annak is veszte.
Fióka nem bújt több a fészekbe,
magános gyászban ül keseregve,
s halott társára gondol mindegyre.
Soha többé nem szállhat kettesbe,
szívébe tép a magány keserve.

SZERDAHELYI ISTVÁN

EMLÉKEZÉS RÉGI UTAZÁSAIMRA
CSIAOCSÜNBE. JÜAN HADBIZTOSNAK KÜLDÖM

Emlékszem a hajdani Lojangra, Tung Cao-csiu nevére:
nekünk emelte a Borozó Tornyot a Tiencsin-hídtóldélre.
Arannyal, jádéval fizettünk, énekeltünk, nevettünk.
Jól felöntöttünk a garatra, fütyültünk a fényes urakra.
Kompániánkban néhány tisztes vándor, vitézek, bölcsek a
nagyvilágból,
széllelbéleltek, igen kedvesek, mégsem ölelt egy is a szivére:
hegyen-völgyön gondjaim társa, velem fogtál a vándorlásba,
hegyre mászva, völgybe térve lettél lelkem igaz fivére.
Aztán mégis Huajnanba mentem, törtem kasszia-ágat,
téged meg a Lo folyótól északra várt a bánat.
Mégse tudtunk elszakadni, szenvedtük a szótlan vágyat.

Végül újból a Szent Városba jöttünk, szépségének szívbõl
örültünk.
Mély a folyóvíz körülötte, harminchat a kanyara meg öble,
amikor elõször jöttünk, virággal volt a vize terhes,
áttörtünk vagy ezer völgyön, széltõl zúgott a fenyves;
földig érõ aranybojt-díszes, ezüstös nyergû lovával
Hantung kormányzója elénk jött: maga lelkes, szava kedves.
Ce-jang pedig, az igaz ember, hívott fújni a jáde-sipot:
a ködnyelõ tornyot is rázta az ég zenéje!
Zengett a fák közt a madarak serege, akár a fõnix éneke:
hosszú-ujjú a köntösünk, sípszóra madár-módra röpdösünk.
Hantung kormányzója igen berugott, pörgõs-forgós táncba fogott,
selyem köntösét megfogta, fejemre borította,
részeg fõvel elaludtam, térde párnaként nyugtatott.
A kilencedik eget döngette duhaj kedvünk akkor este,
éjszaka hulló csillaga, hajnal harmatcseppje.
Csu felé botorkáltunk, folyón eveztünk, hegyet másztunk,
amíg régi vackomra, haza nem értem a hegyre -
te a Vej hídja felõl vergõdtél haza reggelre.
Leopárd és tigris rokona, szigorú és bátor a családod,
Pingcsouban hatalmadtól kivesztek a barbárok,
átkeltél a Tajhangon az ötödik hónapban.
Úttalan utakon rozoga fogatod rázott:
és akkoriban Pejcsingbe mentem, emlékszem, ott teleltem,
meghatottan, hogy a kincsnél is többre tartod az igazságot,
Gyöngy a kupa, jáde az asztal, elõkelõ selyemruha vigasztal,
jóvoltodból úgy lerészegedtem, hazatérni sem volt többé kedvem.
Kimentünk a folyópartra, a várostól nyugatra,
Cin templománál megcsillant a folyóvíz smaragdja:
ring a csónak, ring a folyón, zendül a síp meg a dob hangja,
sárkánypikkely a tarajos hullám, zöld sás szökik magasra.
Kedvünk tölteni szép lányt hoztunk,
egy kurta éjen át mulatoztunk,
bántuk is, hogy mulandó mindez, akár a hó vagy a fûz virága!
Italtól kipirult arcok, szépek az alkonyatban,
száz láb tiszta tó tükre szépségük látva látja,
kelõ hold néz a bûvös népre, a jégmadár-szépre,
fátyol-ruhában a kedvesek, dalolnak, táncba kezdenek,
felkapja dalukat az enyhe szél, édes énekük az égig ér,
árad a szél, a dal lebeg, viszik, viszik a fellegek...
Azt a boldogságot, barátom, soha többé meg nem találom!
Nyugatra indultam a Magas Fûz énekével,
az Északi Kapunál megálltam,
kék felhõt sehogyse láttam,
a Keleti hegyhez értem:
fejem, ha látnád, belepve dérrel!
Azóta csak a Vej-híd végén láttalak egyszer,
a Can-toronyban élsz most, nem zavar ott sok ember.
Kérded, vágyom-e utánad? Sok-e szívemben a bánat?
Tavasz-esték számtalan szirma, maga a végtelen tenger!
Szóval ki nem mondható,
ésszel föl nem fogható.
Szolgát hívok, meghajol mélyen, pecsét vöröslik a levélen,
szívem vére a levélben, ezer lire élõ fivérem!

748 körül
ORBÁN OTTÓ

KÉT FIÓKÁMNAK KELETI LUBA

Vuban halvány az eper levele,
hernyókról háromszor került selyem,
mióta versem elszállt Lu fele.
Ki szánt-vet most a Teknõs-hegyen?
Tavaszra én már nem érek oda.
Bõszült árrá nõtt a folyó újra.
Lódul a szél és álmaim haza,
a borozó-csárda elé fújja.
Fala mellett egy barackfa ága
söprögeti a kék ködü távolt.
Én ültettem még a ház oldalába,
s három éve elváltam e fától.
Csúcsa s a háztetõ egyszintü fönn.
Mióta megnõtt, nem jártam ott még.
Ping-jang, kicsi lányom, én örömöm,
nekidönti hátát, virágot tép,
virágot tép, de nem láthat engem.
Könnyeim sebes patakja árad.
Paj-csin, fiacskám, embernyi ember,
nõvéredéig ér már a vállad!
Kettesben lépnek barackfám alatt.
Ki fogja át majd gyönge vállukat?
Szörnyû gond! Elhagyja arcom a szín,
bánatként égeti lelkem a nap.
Fehér selyemre rovom álmaim,
folyó vizével hazaszálljanak.

750 körül
TIMÁR GYÖRGY

JÜ-VEN KORMÁNYZÓNAK
HSZÜANCSENGBE, KÉRVE, HOGY
ADJA ÁT CSENG-CUJ CENZORNAK IS

A kócsagszín, az ám a fehérség,
a tücsökdal, az ám a tisztaság!
Ha bántás ér, az oka magad vagy,
a természeted, és nem a világ.
Táplálékom, mint a remetének:
víz a Csi-hegyen, hó Soujang csúcsán.
Csaoko házait messze kerûlöm,
Tao forrásánál nem nyitom ki szám.
Kuang Cseng-ce nemes volt, fennkölt lélek,
Lu Csung-lien pedig bátor és erõs.
Két íly õszinte szív hol akad ma?
Terem-e még két íly igazi hõs?
Hajdan hat sárkány hátán repültem,
ma százszor edzett ólmot vegyitek.
Meghálálom még, ami jót tettél.
Megyek, s elhányom únt díszeimet.
Fölhúzom íjam, feszül a zöld húr,
s mint a telihold, rezzenetlen áll.
Cserkészõ úton, lovam nyergébõl,
egyetlen vesszõm két tigrist talál.
Ha megfordulok, suhanó fényként,
hátam mögött a héja-pár lehull.
Ámul a nép: Hû, ötféle fegyver!
Mert öthöz értek ám páratlanul.

A hadvezérek felhõket ûznek,
tehetségemre így árnyék vetül.
Falvakat dúlnak, gyermeket ölnek,
ostorral vágnak szét kegyetlenül.
Ha lóra szállok, szemem még fénylik,
de bátorságom színe már fakó.
Lelkem háborog, sírni van kedvem,
ahogy hazakocog velem a ló.
Szélcsendben munkát nem ad a hullám,
a Jangce partján õrlöm multamat.
Míg az aranyló habok gyürûznek,
a kósza fényben kedvem elapad.
Gyakran visz útam fel a Csingtingre,
hol szél és fenyves zúg s én álmodom.
Nézem a Holdat a Jüan-patakban.
Üres csónakként pörgök a habon.
Sok ezer tallérom másnál peneg,
kvártélyomért kocsmáros kapta meg.
De volt is mit innom minden este,
s voltak társaim részeg istenek.
Többször volt, hogy így zajlott az élet,
hallgattuk az Õszi Folyó dalát.
Te a nagy Kilenc Családból sarjadsz.
A partvidék ott termést dúsan ád,
tele a piac hallal és sóval,
s mint köd és pára, annyi a brokát.
Leszállsz lovadról, s nem csorbul rangod,
el-elnézed a csillámló vizet.
Kijut neked a vénektõl mindig
bölcs kormányzónak járó tisztelet.
A jóerkölcsre nem szûnsz vigyázni,
ha járod a Keleti Földeket.
Bambuszlovakkal harcos gyerekhad
mosolyog feléd s vígan integet,
s õzedet, nagyúr, szépen fogadja.
Reggeltõl estig jársz épp eleget,
majd borozgatni megtérsz a tóhoz
s a széllel szóló húrokat vered.
A magas torony felhõkbe nyúlik,
magadra vetted kormányzók nyügét.
Smaragd-tengerbõl tornyod kilátszott,
rákúszott fádra indás fonadék.
Általad van rend a sivatagban.
A kuang-lu serleg bíborlángú fény,
úgy adogattuk egymás kezébe.
S zászló volt álmom búcsúnk éjjelén.
Gazdagság s rang, majd fénylik, majd sápad.
Homályból szólok, nem mozdulhatok.
A Sárkány-kapun te bejutottál,
látsz jáde-fát, hûs gyékénypamlagot.
Adnám az ostort, mint Zsao Csao régen!
Hisz veled érzek, mint Kuo Taj, a jó.
Ne zsörtölõdj, hogy "sekély a folyó!"
Kilenc ég mély az most, nincs rá hajó.
S Cuj is rám mért neheztelhetne még?
Csak jöjjek meg, lesz ital, lesz beszéd.
Mindig kiváló férfinak mondták,
nagy tehetsége nyomja életét.
Dalos fõnix száll a nagy vu-fára,
süvít a hûvös õszeleji szél.

Nem tudja senki, ki lakik bennem.
Rezzen nyomomban a lótuszlevél.

BERNÁTH ISTVÁN

HALLGATOM EGY SU-BELI SZERZETES,
CSÜN LANTPENGETÉSÉT

Egy nyugati szerzetes, karján lanttal.
Jött Suból, Omej bércei közül.
Ahogy megpendíti kedvemért a húrt
dalában tízezer fenyõ szava gyül.
Futó forrásvízként mossa a szívem
s dérrel zengõ harang szavával hal el.
Észre sem veszem, a smaragd hegyet
az alkony bevonja fellegeivel.

DEMÉNY OTTÓ

ÉNEK A SZOMSZÉDASSZONY
KELETI ABLAKÁNÁL LEVÕ
GRÁNÁTALMAFÁRÓL

Lu asszony keleti ablaka alatt
a gránátalmafa ritka ékesség.
Zöld vízben ragyogó korall pompája
oly fényes talán, mit hozzá mérhetnék.
Szelekben lebeg szét tiszta illata,
madarat ringat, ha jönnek az esték.
Délkeleti ága hogyha lehetnék,
végigsimítanám Lu asszony testét.
S ha egyszer letörne, s házába vinne,
aranyos ajtaja mögé nézhetnék.

SZERDAHELYI ISTVÁN

ÖRÖKKÉ RÁD GONDOLOK

Csanganban vagyok és vágyódom utánad.
Az aranykút káváján a tücskök muzsikálnak.
Hûlt gyékényemre lassan finom dérszemek szállnak.
Már lámpám sem világít, megtörtem vágyban, gondban.
A holdat nézem s hosszan sóhajtom sugarának:
virágszépségü hölgy, Te! közöttünk felhõk járnak.
Fönn az ég végtelenje, hol a csillagok állnak,
lenn a zöld hullámokkal elhömpölygõ vizárak
s a föld és ég között a küszködõ lélek röpte.
A hegyek visszafognak, még álmomban sem látlak.
Rád gondolok örökké, gyötri szívem a bánat.
*

Elapadt már a napfény, köd ül dermedt virágon.
Sápadozik a hold is, nem jön szememre álom,
a fõnix-faragásos állványon hangszer pihen.
Mandarinkacsás húron játszanék, Su gitáron.

Oly bölcs e dal, de nincs ki hallgatná dalolásom.
Ha szellõháton hozzád Jenzsanba elküldhetném?
Rád gondolok, s a kék ég feszül közénk sugárzón.
Szemem, mely egykor mint a hullámok fodra csillant,
immár könnyek forrása, odalett boldogságom.
A szívem meghasad, ha nem hiszed árvaságom,
jöjj vissza asszonyodhoz s nézd, mit mutat a tükröm.

DEMÉNY OTTÓ

NEHÉZ AZ ÚT SUBA

Ó, jaj, milyen félelmetes! Ó, jaj, milyen magas!
Nehéz az út Suba, a kék égbe könnyebben följutok.
Hatalmas ország ez, melyet Can Cung és Jü Fu hódított!
Negyvennyolcezer év telt el azóta már,
és Csin kemence-füstje a határon átcsapott.
A Tajpo hegynél nyugaton van a Madarak Útja,
egészen az Omej hegyig juthat az ember ott.
Föld indult, hegy szakadt, és sok erõs vitéz veszett oda,
míg kõpallókkal és létrákkal hegytõl hegyig utat nyitott.
Fent a Kaopiao, hol hat sárkány kering a nap körül,
lent kígyóznak habjaikat csapkodva a folyók.
Átrepülni fölöttük a sárga daru se tud.
A majom átkelne, de fél megmászni a kaptatót.
A Csingni útja mind hogy tántorog!
Száz lépés, s a csúcsok körül kilencet kanyarog.
A Sen csillagképbe fogódzom, s ha fölnézek, szivem eláll.
Leülök, kezem keblemen, sóhajtok egy nagyot,
s kérdezem, nyugati utadból mikor térsz vissza majd.
Félek, túl meredek az út, megmászni nem tudod.
Csak egy bús szárnyast látni ott, egy száraz fán zokog.
Hím madár száll párja után, lombok közt kavarog.
Lappantyú sír a holdas éjben, s a hegy mint egy halott.
Nehéz az út Suba, a kék égbe könnyebben följutok!
Ezt hallva még a piros-pozsgás arc is ráncosra fogy.
Az égbolttól éppen csak egy lábnyira van a hegyek orma.
Kiszáradt fenyõk váza ing kopár szirtek vállára rogyva.
Szökõ hegyiár s vízesés egymást dörögve túlrikoltja.
Szakadékba sziklák görögnek, ezer szurdoknak zúg a mélye.
Veszély tornyosul itt veszélyre.
Ó, messzi tájak vándora,
mért jöttél erre a vidékre?
Méltósággal emelkedik a Csienko hegyorma az égbe.
Tízezrek sem tudják bevenni, szorosát csak egy férfi védje.
Sakál, farkas lesz, hogyha van rablófaj köztük, õre népe.
Reggel tigristõl menekülsz, órjáskígyótól alkonyon.
Csattog a vérszopók foga, mint kendert nyûnek szilajon.
Bár Csincseng boldog város, úgy beszélik.
Jobb hát, ha idején visszatérsz utadon.
Nehéz az út Suba, a kék égbe könnyebben följutok!
Megfordulok, nyugatra nézek s hosszan sóhajtozom.

745Ú754
RÓNAY GYÖRGY

EMLÉKEZÉS A KELETI HEGYNÉL

A Keleti hegy már rég nem látott.
A piros rózsa hányszor virágzott?
Fényes fellegek jönnek és mennek.
A holdsugár vajon kire száll ott?

KÁROLYI AMI

DÉLEN VÁRAT VÍVNI

A Szangkan partjánál hadakoztunk tavaly;
a Cungho folyónál hadakoztunk idén.
Kardunkat a tiaocsei tengerben mossuk meg,
a Tiensan hómezõin legelészik a mén.
Tízezernyi mérföldön át húzódik a harcunk,
az egész had elaggott már, vánszorogni is vén.
A hunok ugy öldökölnek, ahogy más szánt, vagy vet,
mezõiken szemünk csupán fehér csontot láthat.
Csin népe nagy falat emelt a barbárok ellen,
Han népe meg szerte rakott vészjelzõ máglyákat.
Azok a máglyák azóta égnek,
a harc nem ült el soha azóta,
csatamezõn öldöklésben hullanak a holtak,
rémült lovak nyerítése bõg a csillagokba.
Varjak tépik az emberek belét,
száraz ágra aggatják fel, ott hintázik lógva.
Vadon temeti a katonákat,
a tábornok mit tehetett volna?
Tudnivaló, hogy a fegyver baljóslatú szerszám,
a császár is úgy él vele, hétszer megfontolja.

743 körül
SZERDAHELYI ISTVÁN

CSATA UTÁN

A pejt ma újra nyergelik,
szügyén sok dísz csörög.
Csupán a dermedt hold vigyáz
a harcmezõ fölött.
Dübörgõn szól a dob s a gong,
felrázza még a várat –
a tokba rejtett kardokon
a friss vér meg se száradt.

FAANYÓ ZOLTÁN

BORIVÁSRÓL

Nem láttad, uram,
a Hung folyam hulláma fenn ered az égben,
s a tengerbe rohan, hogy vissza sose térjen.
Nem láttad, uram,
nagy csarnokod tükrében sok fehér hajszálad?
Reggel selyemfeketék, este hóvá válnak.
Hogy elérhesd vágyadat, éjjel örömök közt,
holdfényben ne hagyd soha üresen kupádat!
Égadta tehetségem hasznot kell hogy hozzon.

Száz aranyam szétszórtam, lesz több, ki se bánja.
Süssünk birkát, hasítsunk ökröket, vigadjunk!
Háromszáz pohár ürül egyetlen ivásra.
Csen mester s tanitványa, Tan-csiu, hozzatok bort,
abba ne is hagyjátok, szüntelen töltsétek.
Elénekelek most egy éneket,
hajtsd ide a füledet, és hallgasd meg, kérlek.
Nincs értéke harangnak, dobnak, csemegének.
Soha józan ne legyek, örökké csak részeg.
A szent mindig elhagyott, hamar elfelejtik,
a jó ivók nevei, míg a világ, élnek.
Pinglóban lakomázott egykoron Csen herceg,
kinek csak a vedelés, meg a tréfa tetszett.
Miért mondja a gazda, hogy kevés a pénze?
Iszom veled, veszek én bort, ha vársz egy percet;
az õsidõk bánatát lemossuk ma szépen.
Tarka ménem, tízezer aranyat érõ prémem
cserélje el a fiú jó borok fejében.

745 körül
SZERDAHELYI ISTVÁN

RÉSZEGEN A LU-BELI CSUNGTU
KELETI TORNYÁBAN

Berúgtam tegnap, Keleti torony!
Fejkendõm csüngött, lógott nyakamon.
Ültem lovamon, ki ültetett fel?
Jöttem vagy estem a nagy grádicson?

ORBÁN OTTÓ

AZ ÚT NEHÉZ NAGYON

Tízezer ezüstös színbor tölti arany kupánkat.
Tízezer pénzért csemegét tartanak jáde-tálak.
Leteszem mégis poharam, elvetem evõpálcám.
Tettvágy feszíti lelkemet, elõhúzom szablyámat.
A Huanghón sajkám útjába jeges torlaszok álltak,
a Tajhangról visszaûztek sötét hófelhõ-árnyak.
Tétlenül kódorgok egyre, patak partján horgászom,
csónakba ülök: álmom, hogy napközelbe szálljak.
Az út nehéz nagyon, az út nehéz nagyon!
Kanyarog száz ösvény, enyém melyik vajon?
De jön az idõ, mikor vad szél hullámot támaszt,
s felvont felhõvitorla röpít a tengerhabon.

745û754
SZERDAHELYI ISTVÁN

LU KELETI KAPUJÁNÁL NÉZEM,
AMINT A SÁST ARATJÁK

Lu földjén hamar megjõ a hideg
s az elsõ dérrel aratják a sást.
A sarlók holdja gyöngyöket kavar,

a víz szinén tajtékos ragyogást.
E hasznos fû a legértékesebb
- mért becsülik úgy a sárkányszakállt? -,
császári ágy remekbeszõtt disze.
Éjjel örömmel fogad tiszta nászt.
Tûnnék ki én is urunknál hamar,
nem félnék, hogy durva gyom megaláz.

DEMÉNY OTTÓ

BARÁTI LEVÉL CAJ HSZIUNG ÚRHOZ

Ugyanígy csak Hszie An-sit becsültem:
lányok kísérték a hegyre, szépek,
felhõk közt, táncban, lerészegedtek
s majmok zaját elnyomta az ének;
késõbben mégis hivatalt vállalt,
népe vidáman él, cseveg-csacsog.
Szeretem szerfölött ezt az embert.
Bíbor ködben úgy hittem: szárnyalok.
S a fényes császár elé kerülvén,
mertem jóról s rosszról szólni neki.
Vajon a fehér jáde vétke-e,
ha a légy ocsmányul beszennyezi?
A Kilenc Kapuban kutyák martak
s a tisztaság volt gyilkosmód tilos.
Egy reggel ott is hagytam a fõvárost
s Liang kertjében lett bocskorom poros.
A végtelen ég mosott tisztára,
naptól szétfoszlott a bûn fellege.
Hármas Csillagnak foglya a sárkány.
A Közép-síkság gyümölccsel tele.
Tengerbe csúszó Hold sugaránál
íriszt tépdesek s járom a hegyet.
Érdemem semmi, fikarcnyi sincsen,
fognak-e rajtam császári kegyek?
Felhõk Tornyában hiszie jár eszemben
s száll lelkem sebes paripák nyomán.
Csupa áldás volt bölcs kezed mûve,
neved mégis ki említi ma már?
Evezõtollát ha a szél fújja,
már röppen a madár magosba fel.
Az öt-tavon ring velem a csónak,
körös-körül köd, vad hullám emel.
E vízesés volt horgászvidéke
hõs Ce-lingnek - szinte elõttem áll.
Se társam már, se csillagom régen.
Méltó-e karóra a gyönge szál?
Nékünk ezer li egy lépés hossza
s tízezer lit is átérhet a vers.
A sárga darvak messzire húztak,
szél sír s a sorsom sem ígéretes.
Csónakban ülök, holdfény a vízen,
fentrõl a hegy a habokba figyel.
Mosolygom azt, ki folyóba ugrott,
s egyszerre égi békesség fog el.
Tyúkot, libát õrzök s vakaródzom,
mindegy, ha perc, ha óra is mulik.
Búcsúnk óta is épp csak ezt írtam.

Mondd, meddig lesz még börtönöd Vuling

BERNÁTH ISTVÁN

KÉT VERS A LU-HEGYI ZUHATAGRÓL

1

Mentem az Illatfüstölõre én,
néztem a déli zuhatag vizét,
háromszáz láb magasból lerobog,
tiz-húsz mérföldre van a szakadék.
Akár a villám, cikkan sebesen,
mint fehér szivárvány, bontja ivét.
Azt hittem, talán az Égi Folyó.
Fele tajtékot fölissza az ég,
felnéztem, képe mindig nagyszerûbb,
a teremtés munkája isteni.
Szüntelen lobog a tengeri szél,
ûrben, vízben a hold sugarai,
a sok sziporka szórja szerteszét,
megáztatja a sötét falakat.
A szárnyaló gyöngyökbõl pára lesz,
csillognak a kövek a víz alatt.
Én meg örülök, milyen szép a hegy,
elõtte a szívem ver szabadon.
Nemcsak szájamat öblíti a víz,
poros arcomat is benne mosom.
Ha ott járhatok, ahol szeretek,
a világot látni se akarom.
A nap fényében lila köd az Illatfüstölõn,
távolról nézem, a vízesés ott zuhog alá.
Háromezer láb magasból porzik egyenesen,
mintha a kilencedik ég az Ezüst Folyót ontaná.

754 elõtt
KALÁSZ MÁRTON

KILENCEDIKÉN HEGYRE MÁSZTAM

Jüan-ming imhol magányba vonult.
Követni rest a világ dolgait.
De hogy falatja fogytán volt neki,
a tartomány fejéhez útja vitt.
Vendégül hívták a fehér ruhást.
Krizantém közt jókedv s pohár zenélt.
Én meg hiába jöttem el ide,
eltékozoltam Csung-jang ünnepét.
Kár volt sietve kapnom kocsira.
Úgy volt, találkozunk a peremen,
ahol a fal hegyünkkel egybeforr,
s a völgy vizének tart meredeken.
Barbár nép jáde-furulyán zajong,
jüei lány ajz csilló húrokat,
mint dívott Jing herceg utódinál -
ilyen vígság másutt nem is fogad!
Csing Kao piros pontyon lovagolt,
Ping Ji meg habfehér teknõsökön.

Nos, vagytok mint e halhatatlanok,
ha jó barátot áldomás köszönt:
vajh hány maradt itt lent azok közül,
kik rangos fokra hágtak hajdanán?
Kisértett engem is a vágy, korán,
a nem múlók közt sejteni tanyám.
Türemlenek a tengersík fölé,
mint gyors hullámok, a vén lánchegyek.
A vendégeknek, jócskán borosan,
vagy alig állva, mind integetek,
cseng a pohár, ürül nótára mind,
a társaság, mint szélben levelek,
széled, kering, hogy táncnak eredek.
Fövegünk õszi szél szárnyán lebeg.
Búcsú után, ha vár még e terasz,
elmondanám az egyik versemet.

DUDÁS KÁLMÁN

VANG LUNNAK

Éppen indulnék már, csónakomhoz érek,
s lépéseket hallok, felém száll az ének.
Az Õszibarack-tó vize ezer láb mély,
a búcsuzó Vang Lun szeretete mélyebb.

SZERDAHELYI ISTVÁN

BÚCSÚZÓUL CUJ TUNAK,
AMIKOR VISSZATÉRT VUBA

TU RÉGI BARÁTOMNAK,
A SZERTARTÁSOK FÕHIVATALA TANÁCSOSÁNAK,
A BIRODALOM TÁMASZÁNAK FIA

Ju és Jen földjén sivatag és hó.
Ég s földet barna felhõ takar ma.
Vadlibák húznak hajnali szélben,
nap-nap csapatszám dél fele tartva.
Szép ifjú fõnix repül középütt.
Egek egéig hallik a hangja.
Ilyen madarat kedvel a szívem!
Száz színben pompáz tolla, a tarka.
Miért vegyülsz el más szárnyasok közt?
Lenéz, lefitymál tyúk- s kacsafalka!
Kezed emelnéd, s lábadba csípnek.
Sajgó szívemet tûz foga marja;
könnyek fürösztik szárnyverte arcom.
A Vu folyóig kisérlek, majd, ha
árnyad se látom, kétség szorongat,
s mintha világot a nap sem adna!

752 után
KÁLNOKY LÁSZLÓ

TIZENHÉT CSIUPUI DAL
(SZEMELVÉNYEK)

2

Bús majmok ülnek a tómenti éjben.
Megõszült a Huang-hegy feje egészen.
A Csing-patak vadabb, mint a Lung-folyó,
árja úgy zuhog, mint a szívverésem.
Indulni szeretnék, de nem mehetek.
Rövid távollétem mind végtelenebb.
Hazatérésemet meddig kell várjam?
Csónakom könnyekkel telis-tele lett.

SZERDAHELYI ISTVÁN

5

A Csiupu-tóban a fehér majmocskák
ugrálnak, pörögnek, mint a hópelyhek.
Ágakon vezetik kicsinyeiket,
isznak, s a víz tükrén holdfényt kergetnek
SZERDAHELYI ISTVÁN

15

(HÁROM VÁLTOZAT)

Bánat betemet,
hajam szürke lett.
Tükrömbe vajon
ki lopott deret?

KÉPES GÉZA

Hétezer ölnyi hajam õsz szála.
A bánkódástól nõtt ekkorára.
Nem is tudom, hogy a fényes tükröt
hogy lepte be az õsz zúzmarája?

SZERDAHELYI ISTVÁN

Õsz fürtöm háromezer öl,
bánatom éppoly messze ér.
Fénylõ tükrömbe, nem tudom,
honnét került az õszi dér?

WEÖRES SÁNDOR

16

A Csiupu-tó-menti tanya gazdája
egész éjszakán át lesi a halat.
Ezüstfácánnak húz asszonya hálót:
kötele villog a bambuszok alatt.

754-756

SZERDAHELYI ISTVÁN

BÚCSÚZÓUL CAJNAK, A REMETÉNEK

Nem én taszítom el a világot,
de az taszít el engem gorombán!
Végtelen vízen hajóra szállok;
nyolc messzi égtájt követ a kormány.
Lóra kapott a Jen-beli vándor;
gúnyolni Tang Csü hogy merte volna?
Gyöngyöt keresve ne féld a sárkányt!
Igaz ösvényen járj csak, de lopva.
Vén hegy fenyõi közt hold világít;
várlak szûz fénytõl elandalodva.

754 körül
KÁLNOKY LÁSZLÓ

TISZTA AZ ÕSZI SZÉL

Tiszta az õszi szél,
a hold vakít, fehér.
Jön, s messze száll a fázós varjúraj,
gyûl, s szétszóródik a hulló levél.
Vágyódunk egymás után, de mikor találkozunk?
Õsz van, és végtelenül gyötör a szerelmes éj.

SZERDAHELYI ISTVÁN

DAL AZ ÉSZAKI SZÉLRÕL

Sárkány tart gyertyát a Hideg kapujában.
Akár a pirkadat, oly veres a fénye.
A nap és hold sugárzása mért nem ragyog ide?
Az égbõl csak az északi szél vad ordítása ér le.
A Jen hegyen a hópelyhek szõnyegnél nagyobbak,
Hszien Jüan tornyát betakarták ezüstös gyékénybe.
Tél közepén a feleség Jucsou felé vágyik.
Nem dúdol, a szeme ráncos, elhal nevetése.
Járkálókat bámul az ajtónak dõlve.
Férjére gondol, s a Nagy Falnál pusztító hideg szélre.
Ura kardot ragadva ment, hogy a határt védje,
s itthonhagyott tigrisdíszes arany tegezébe
néhány fehér tollas nyilat tûzött, mikor elment.
Piszok lepte be, és a pók hálót font köréje.
Az a nyíl mivégre?
Meghalt az ember a harcban, vissza hogyan térne?
Nem bír a tegezre ránézni az asszony,
tûzbeveti, s hamu lesz lángokban égve.
A Huanghot talán el lehet torlaszolni földdel,
de északi szélnek, hónak, s bánatnak nincs vége

755 után
SZERDAHELYI ISTVÁN

DAL AZ ÉSZAKI HADJÁRATRÓL

Hogy mért keseregnek a hadjárat miatt?
Északon a hadnak a Tajhang szab útat:
a sok hegyi kanyar megannyi vak veszély,
a meredek ormok felhõ-kékbe fúrnak,
botladoznak a nyers köveken lovaink,
roggyan a sor szekér a zord kaptatókon.
Kerékagyig a por csak Jucsouig ért.
Tábortüzek égnek az északi poszton,
kardot, lándzsát fen a lobogó harci düh.
Sorainkat vad szél kapja, veri szembe,
szûk a Huangho, ha zúdul bálna alá.
A lázadó Lu-san Lojangot bevette.
Nyomulunk elõre, tán nincs is vissza út.
Vissza csak nézhetünk; haza a gondolat jár.
Borút és gyászt fagyaszt a nagy hideg belénk.
Panasza fogytán a szív is néma kaptár.
Testünket rongy vászon tenyérnyi fedi csak,
lepi szapora ránc marjult homlokunkat.
A vízmerés útját szeli vak szakadék,
a rõzse szedését a rejtezõ dúvad.
Lóduló farokkal tigris sunyít elõ,
mint õszi dér, foga vicsorítva szikráz.
Útszéli fát, füvet aligha falhatunk:
hát éhezünk: s itat harmattal a tisztás.
Kesergünk is jócskán a hadjárat miatt.
Lovunk még csak pihen szánó szív szavára,
de mikor békél meg uralkodónk szive?
Fordul-e még arcunk öröm sugarába?

756 körül
DUDÁS KÁLMÁN

A LÁZADÁS KITÖRÉSEKOR JENBE
MENEKÜLTEM
CUJNAK HSZÜANCSÜNGBE

Lojang felé száll páros vadliba,
öt paripa a folyón általkel.
Keleti kapuhoz mért is megyek?
Fütyölve jár ott barbár siheder,
a síkságon sakálok, tigrisek,
õsök templomát tûz perzselte fel.
Esthajnal-csillag messze vándorolt,
a fényét lehunyó nap elnyeli,
királyi város szálig romba dõlt,
mélybe torkollnak a föld útjai.
Csanganra figyelt négy tenger fia,
nyugat felé néz szemöldje alól,
hulló levél sorsától tart, mi él,
fehér csontokért könny hiába hull.
Csonthalom már a sereg katona,
ki hitte: ellenségünk megverik?
Hajlik szárnyam északi tengerig:
déli leopárdtól tanulnom jobban esik!
Cuj, mesterem,
idõnk egymással vidáman telik,
karosszékünkben elterpeszkedünk,
piros sípunk zokog kék fellegig.

Fûzvirággal teli város, falu,
nézelõdünk, mindkettõnk töltöget.
Eszünkbe jut: Jen patakhoz megyünk,
a víz alól átlátszanak kövek.
Ragyogó naptól fényes ég s a föld.
Bánatosan és halkan dúdolunk,
Vu-beli nótát részegen fujunk.
Hajnalpír támad, arany ragyogás,
nap ömlik el csúcsokon, tengeren.
Ha magam vagyok, gondom ugy ûzöm:
horgom a patakba ki-ki-vetem.
Közelbõl ég felé majom rikolt,
a hold felé eveznek emberek.
Ne gyötörjön a fekete pecsét!
Készítsük az örökélet vizét.
Deres hajjal görnyedtem már sokat:
Tao intelmeit rád hagyom, tiéd.

755 körül
KÁROLYI AMY

RÉGI PÉLDÁZAT

A férfiu, lám, a tea bokra,
az asszony, lám, a folyondár rajta:
gyönge szára meg nem áll magában,
tépi a tavaszi szél s lehajtja.
Rákúszik õ száz ölrõl bokrára,
így fonódnak össze egy családdá.
Élnek odafent a zöld hegyekben.
Melyikük és mért válna csalárddá?
Illatot áraszt a tea bokra,
simul a folyondár a bokorra.
Águk és kacsuk öleli egymást,
lebeg a szélben levelük fodra.
Gyermekük ha sarjad, közös hajtás.
Virítnak s gondjuk egymást vigyázza.
Párjával alszik a jégmadár is
meg a bíbor mandarinkacsácska.
Ha ész föléri e boldogságot:
vödrökbe fér tenger áradása.

BERNÁTH ISTVÁN

FELESÉGEM NEVÉBEN MAGAMNAK

A drágamivû kard futó vizen
nem vághat rést élével sohasem.
Összerakva az útiholmi, lásd,
indulnék én is hozzád sebesen.
Õsszel mentél el, s elõttünk a fû
tavaszi zöldben ragyog selymesen.
Mind kiirtottam, mégis újra nõtt,
lépted nyomát belepte teljesen.
Hol leljek rád, fõnixem? A tyúk is
kakasa után rebben, kedvesem.
Elmentél s nem látlak visszatérni.
Melyik hegyen ülsz, kóbor fellegem?

Egy kalmár jött a nagy torony alól,
Csiupuból hozott hírt, arra vagy.
Liang kertjében takaród üres
s csak álmodhatod boldogságodat.
Családom három minisztert adott,
de Cinbe jöttünk s hatalmunk oda.
Dalos fuvolám maradt csak nekem,
bíbor felhõkig szárnyal a dala.
Vele siratom, hogy nem vagy velem
s a szomszédokig jut csak a szava.
Olyan vagyok, mint a kútban nyiló
barack virága. Kire mosolyog?
Te meg a messzi égen, mint a hold.
Nem fordulsz vissza, hogy reám ragyogj.
Meggyötört az elválás bánata,
nem ismerem föl tükörképemet.
Hogy üzenjem meg árvaságomat,
csiliao madarat hol vegyek?

756 után
DEMÉNY OTTÓ

FELESÉGEMNEK

Míg tart az év, harmadfélszáz napon
oly részeg vagyok, mint az út sara.
Li Po neje vagy s különb sorsu-e,
mint a részeg hopmester asszonya?

DEMÉNY OTTÓ

KELETEN VAN A SÁRGA DARU HEGY

Keleten van a Sárga Daru hegy.
Csupa dísz, ahogy ûr felé szökik.
Fehérlõ felhõk a négy oldalán,
középsõ ormán nap tüzesedik.
Láthatom fûrészfog-vonulatát,
csúcsának foltja fönn sûrûsödik.
Itt írják le a halhatatlanok
mûvészi röptük próba-köreit.
Rájuk az öröklét tengere vár.
Barlangjuk üres ezer évekig,
festék-forraló tûzhely csupa füst,
jáde-üregben csönd rejtõzködik.
Évül a föld, elkoptat fát, füvet,
kövecses udvar szép növényeit.
Fölmásznék én is szívesen oda,
tétlenségemhez csupán ez segít.
Ha nézem csúcsai varázslatát,
a hegy párját szemeim nem lelik.
Fogadkozom a zöld fenyõknél én;
érzem, a világ már ki nem taszít.

KALÁSZ MÁRTON

BARÁTI LEVÉL CSANG HAO ÚRHOZ

Lunghsziból sarjadt egész családom,
egy õsöm karddal védte a határt:
a dicsõsége felhõkig ért el,
a híre sok-sok ezer lit bejárt.
Gyõzött sokszor. S hasi vált-e belõle?
Az az évszázad sötét gyászban állt.
örök a Kungtung-hegyi hõs híre.
Az õszi szél is róla fújdogált.
S az unokák, kik hátramaradtak,
királyi sarjak ötszáz éven át.
Sokat olvastam volt, még mint gyerek,
nagy okom volt rá, hogy költõ legyek.
Könyvtárban laktam, miképp a mennyben,
dédelgettek a császári kegyek.
A többi év elég érdektelen,
rágalmak tettek csúfságot velem.
Eszemben jár Csin hanyatló napja:
gonosz porfelhõ ült földön-egen,
fõvárosunkban vad martalócok,
nemes uraink mind lándzsahegyen.
Si Lö vetette szemét Kínára.
De császár lett Liu Cung egy reggelen,
éjjel még sírt, s hogy virradt, kirontott,
vitézlõ szíve lángolt fényesen.
Esküt ígért, a szörnyet levágja,
s Lojangnál nem maradt írmagja sem.
A hat világtáj esõben állott,
nem volt virág, mely szomjan kókadott.
Poharamat én is kilöttyintem,
legyintek rá s nevetek egy nagyot.
Elpirulok, ha máson segítek,
mert csak a merszre, csak arra adok,
a barbárt verõ hõsiességre.
Megyek most, boldog tájra suhanok.
Itthagyom cipõm, mint An Csi tette,
hadd nyaldossák a kiváncsi habok.

757
BERNÁTH ISTVÁN

A KELETI HEGY RÓZSABARLANGJÁRA
EMLÉKEZEM

Be rég barangoltam be a hegy oldalát!
Be sokszor nyílt ölén azóta rózsaág!
Egén ezüstösen felhõk lebegnek át -
vajon ki házába süt ma a holdvilág?

GALLA ENDRE

FOGSÁGBAN

CUJHUANNAK KÜLDÖM

Barbár lovak úsznak át a Lo folyón,

vérözönben járnak a csatatéren:
minden kapu zárva, deres a hajnal,
vacog a szegény nép vad félelmében.
De te, bölcs miniszter, békét teremtesz,
hogy a tenger-mente boldogan éljen.
A császári udvar trónján sárkány ül,
az összes csillagkép láncba áll szépen,
úgy támogatják a három bölcs szentet;
két nap száll az égre zuhogó fényben,
rendet teremt, s minden könnyet felszárít;
az égi fény elõtt meghajtom térdem.

757
SZERDAHELYI ISTVÁN

A FOLYAMON UTAZVA ÍROM
A MESSZESÉGBE

Csónakon jövök Vu és Csu mellõl,
heves szél fújja vitorláimat.
Billegõ csónakom százlábnyi hosszú,
ezer li után ér az alkonyat.
Idegen tájon jár már a vándor,
a búcsú-borból múló íz maradt.
Arcod idézem a messzeségben.
Hallgatagon nézem: zöld az áradat!

ORBÁN OTTÓ

TING KORMÁNYZÓ DALA

Jünjangból felfelé elindul a menet,
kereskedõk raja vág neki a partnak.
S ha a naptól félõ bivaly holdra is bõg,
a hajóvontatók hogyan kínlódhatnak?
Poshadt, piszkos a víz, ember meg nem issza,
sárrá szikkadt leves tölti a korsókat.
Ahogy énekelik Ting kormányzó dalát,
szívük görcsbe szorul, esõként zokognak.
Tízezernyi ember vágja a sziklákat,
de hogy juttatnák el a messzi folyónak?
Nézd csak a Mang és Tang nehéz kõszikláit,
titokban örökké sóhajtozni fognak.

SZERDAHELYI ISTVÁN

LÁTOM, AMINT FELERESZTIK A FEHÉR
SÓLYMOKAT

A nyolcadik hóban szilaj szelek szállnak,
fehér a tolla a nomádok sólymának,
magányosan lebeg, olyan, mint egy hófolt,
száz mérföldrõl meglát egy szál ökörnyálat.

A tizenkettedik hóban hideg a tél,
üzen a vén sólyom a többi madárnak,
hogy többé nem vagdalkozik, elég neki birodalma,

felhõk pírja, mely tízezer mérföld magasságba árad.

SZERDAHELYI ISTVÁN

A GRIFFMADÁR

Hajdanában Csianglingban jártam, és találkoztam
ott a Tientaj hegyrõl való Sze-ma Ce-vejjel. Azt mondta
nekem, olyan vagyok, mint egy halhatatlan, lényembe
itatódott a Tao, és csatlakozhatnám hozzá a nyolc
világtáj határain túl tett szellemi vándorlásaiban.
Ekkor írtam A Griff találkozását a Ritka Madárral.
Ez aztán széltében elterjedt, s jártomban-keltemben
sokszor ráakadtam. Fiatalkori munka volt; sajnáltam,
hogy a benne fölvillanó nagy távlatokat nem fejtettem
ki jobban, s ezért érettebb fejjel kirekesztettem mûveim
közül. De utóbb olvastam a Cinek Történiájában Jüan
Hszüan-ce költeményét, A nagy Griff dicséretét, s ezt
olyan szánalmasnak találtam, hogy újra leírtam emlé-
kezetbõl a magam versét. Ebben már sok helyen eltér-
tem a régi szövegtõl; s így visszavettem a mindig ke-
zem ügyében levõ versek gyûjteményébe. Hogyan is
merném azonban terjeszteni a költõk között! Egyébre
sem való, mint hogy atyámfiainak, öcséimnek muto-
gassam. Így hangzik:

A Lakkfa-kertben az ég titkait magyarázta Dél halhatatlan véne,
magasztos tanait nyilatkoztatta fényre,
a végtelent festette csodálatos igéje,
s a csodákat idézte, különbül, mint Ci Hszie.
Elmondta, él egy nagy hal Észak vizeiben;
hogy hány mérföld a hossza, nem tudja senki sem.
Hallgat a hal Leviathán nevére.
Griffmadárrá lesz, alakot cserélve.
S a lét anyaméh-káoszát kristályosítja lénye mélye.
Pikkelyt, uszonyt ledob magáról a tenger szigetén,
s kitárja tollas szárnyait az egek kapujához érve.
Ûzi a torló tavaszi vizeket szárnya verdesése.
Szálltában megszárítkozik a Fuszang fa hûs hajnalánál.
Fölragyog a világ fölött a fölkelõ nap rõt tüzében.
A világ végén rátelepszik nagy teste a Kunlun hegyére.
Rebbenti szárnyait, s ahogy táncolni kezd,
köd örvénylik, sötét porfelleg csap az égre.
Remegve rendül a világ öt szent hegyoszlopa,
partját bedöntve fut a szár, folyam elõle félre.
Majd elrugaszkodik a földrõl és az ûrbe emelkedik,
felhõk rõt falát töri át s a végtelen rétegeit.
Háromezer mérföldet síklik, hirtelen a magasba csap
és kilencvenezer után sebesen megiramodik.
A Tajsan büszke bérceit messze hagyja maga mögött.
õs felhõk kúsza tömegében lengeti roppant szárnyait.
Balra fordul, jobbra pereg, árnya suhan.
Fölragyogva villámlik át az élet és a forma õsokán,
úgy éri el a fényes ég szent kapujának küszöbét.
A Szelelõkosár létmagot szitál a Dörgés-Serpenyõbe.
Fordul, s hegy rendül, óceán hányja föl mélyét, ing az ég.
Haragot fú, mert nincs, akin megpróbálhatná erejét.
Képzelhetjük, hogy mily erõs,
látva hatalmas termetét.

Lába meg a szivárvány szálaiba akad.
Szeme napláng és holdsugár.
Sebes-nagy szárnyait szélesre tárva száll.
Fuvall egyet s a hat világtáj fölébe felhõk tornyosulnak.
Ha tollát szárogatva rázza, a hó ezer mérföldre száll.
Elszáguld Észak vadonától Dél legtávolibb tengerére.
Viszik viharos szárnyai és zúgnak, mint a dob verése.
Orkánnal száguld s vadul vág elébe.
A fáklyás sárkány szája fényt tart, s beragyogjaa tárgyakat.
Korbácsával utat hasít elõtte a mennykõ az égbe.
Szemében a három hegy puszta rög, s az öt tó puszta csésze.
A mozgása akár egy istené,
járása a Tao beteljesedése,
Zsen Kung, ha látja, odahagyja horgát,
Ju-csiung sem merne íjat fesziteni feléje.
Nincs, aki horgászbotját s nyilát ne dobja félre,
és ne bámulja megigézve.
Az Égi Folyó tükörében tükrözõdik erõvel telt alakja.
Háta a bõ eget súrolja, hasa a bõ földet takarja.
Pan Ku föltárta az eget, de õ is csak ámulva nézi.
Hszi Ho sóhajtva félreáll és rátámaszkodik a napra.
A nyolc vadon közti világ is retteg tõle megzavarva.
A négy tenger közti világ fölött a napfényt elriasztja.
Ahogy a nappalt elfödi a melle,
olyan, mintha az õskáosz még nem volna fényre s árnyra szabva.
Hirtelen fordul, fölcsap és körözve szárnyal a magasba.
Tûnik az ég bíbora akkor, s köd árad szerte rajta.
De aztán, hat hónapban egyszer, a tengerpartra érve
megpihen.
Naprejtõ sebes szárnyát szétfeszíti, búcsút vesz az égtõl,
lerebben.
Megpihen a végtelen rengetegben.
Magányba vonul a roppant vizekben.
De oly féktelen erõt áraszt s fúj szét maradék lehelése,
hogy háborogni kezd tõle a tenger méhe,
hegylánccá torlik a hullámok sereglése.
Tien-vu, a nyolcfejû, félve juház elébe,
Haj-zso is rettegõn húzódik tõle félre,
fején tündér-szigettel az órjás-teknõs menekszik elõle,
a cet fölcsap s héjába rejtezik, bevont uszonnyal bukik le a
mélybe.
Nincs aki ránézni ne félne.
Megmérni én sem tudnám, mily hatalmas lénye csodája.
De a teremtés mûve így szülte õt világra.
Miért is hasonlítanánk a Penglaj sárga vadlúdjához,
mely krizantém-köntössel ékes, és arany a ruhája?
Hímes pompája és tarka teste ragyog bár:
elõtte Cangvu kék fõnixe meg nem állna.
Halhatatlanokat szolgáltak s meghódoltak ezek már régen,
szelíd sétahelyük lett a jámbor várak árka.
A csingvej madár gondja is csupán csõrében fát cipelni.
A jüancsü madár is csak búsan néz ételére, italára.
Az égi kakas csak a hajnalt riasztja a csoda-barackfán.
A háromlábú napvarju csak beleragyog a napsugárba.
Nem szárnyalnak szabad kedvvel a végtelennek,
pedig mit ér, csak ülni a szûköset vigyázva?
Nem jobb ennél a Griffmadár határtalanba szárnyalása?
Nincs is az ég alatt ennek semerre párja.
A bölcs hatalmas, bár hatalmát világgá nem kiáltja.
Az idõvel összhangban él, útját szerinte járja.

A Taót tanulja, hogy örök életet érjen.
Belsejét töltözõ itala az õspára.
Tréfálva jár-kel a Világos Völgy ölén,
s Jencsout követve példa életének folyása.
De váratlan meglátogatta s így szólt hozzá a Ritka Madár:
"Hatalmas vagy, ó, Griffmadár, s nagynak lenni nagy
gyönyörûség.
De az én jobbszárnyam elég a világ nyugatát befedni,
a balszárnyam meg befedi a vadon keleti világot.
Letiprom a föld kötelékét, az ég hálója fölött szállok.
Az õs Formátlanság a fészkem, hazát a Semmiben találok.
Hívlak, emeld a szárnyadat és oszd meg velem utazásod."
Rábólintott a Griffmadár és örömmel követte.
Fölszálltak a végtelen ûrbe, s gúnnyal néztek
ökörszemekre, verebekre.
Akik a kerítés alól hiába lestek utánuk nevetve

726 után
RÓNAY GYÖRGY

VERÉB A KOPÁR VÁROSFALON

Kopár városfalon csivitel a veréb,
mért sürög annyit, hogy begyét teleszedje?
Ökörszemek közé kergeti a vágya,
világért se állna a fõnix-seregbe.
Viszi, ajnározza négy sárgacsõrüjét,
nincs eleség, ami nekik elég lenne.
Eszi a te fölös ocsúdat, pelyvádat,
s egyre retteg, hogy a varjú el ne verje.
Sose merészkedne a Tajhang-bércekre,
a kidõlt kölesbõl szerezni szégyellne.
Sorsunkat elõre megszabták a mennyben,
ülj, ahova löktek, s ne vágyakozz szebbre.

SZERDAHELYI ISTVÁN

MIKOR SOK NYOMORÚSÁG
ÉS HÁNYATTATÁS UTÁN A CSÁSZÁR
KEGYE SZÁMÛZÖTT JELANGBA,
RÉGI KÓBORLÁSAIMRA EMLÉKEZTEM

BARÁTI LEVÉL CSIANGHSZIA KORMÁNYZÓJÁNAK,
VEJ LIANG-CAJNAK

Égben épült a fõváros fehér jáde-kövekbõl.
Tizenkét nagy torony benne, körülötte öt fal van.
Megsimogatták fejemet szent emberek is gyakran,
s így lettem már gyerekfõvel örök és halhatatlan.
De vétkeztem, meginogtam: boldogságom kergettem,
megízleltem mindent s éltem rendben és zûrzavarban.
Kilencvenhat nagyhatalmú uralkodó, csupa szent,
hiába írta fel nevét ellengõ fellegekre -
nagy szerencsejáték volt ez: elveszett az ég s a föld
és hogy mint vívtak, csatáztak, szívem még nem feledte.
Vetélkedõ fejedelmek harcába bonyolódtam,
dicsõségért, méltóságért tolongtam, kapaszkodtam,
ám úgy hozta idõm, sorsom: súlyosan megtévedve

hagytam én el mindent s keltem zajgó-zúgó tengerre.
Kardforgatást is tanultam, de mosoly szállt szívemre
s ekkép korholgattam magam: így, igaz bölcs
lehetsz-e?
Tízezernyi ellenséggel egy kard nem szállhat szembe.
Négy tenger közt méltatlanul híre kelt tudásomnak,
de ez szóra érdemetlen gyermekes játék volt csak.
Öt jajongó énekemmel mentem a fővárosba,
s mikor el kellett már hagynom, mikor indultam volna
keserü-sós könnyeimben ázott kalapom bojtja.
Jószavadra áhitoztam, kedves társaságodra,
tömegből is kimagasló fényes barátságodra,
lakomával kínálgató szép vendéglátásodra,
és e messzi útra térve, csendes-bölcs vígaszodra.
Dísz-kantáros lovunk úgy szállt, akár felhő a szélbe,
s míg a lovas-fogadóig személyem elkísérted,
ott se dal, se gongszó nem volt vigasz már
Fényes nappal vetődtem be Kunmingba, s odaérve, a gondomra.
a tizedik hónapban már Jucsou felé indultam.
Dárdák, pajzsok fénye villant - csillagokként - az égre
az Északi Tenger partját uralkodónk feladta.
Elsöpörte uszonyával a Cet egy érintése,
zihált, hörgött, rálehelt a sok folyóra, patakra,
felbolydult a táj nyugalma, felborult békessége
s ennyi vad rombolás közt a szívben sem lakott béke.
Szöktem volna futva én az öröklét szigetére.
Rettegtünk ajzatlan ijjal az égi ordasoktól,
nyilunk ki sem mertük lőni, ottragadt a kezünkbe.
Még az Arany Toronynál is csak könnyünket nyeltük le.
Csak az éghez siránkoztunk, nagy Csao fejedelmünkhöz.
Nemes paripáink csontját nem volt, ki megbecsülje.
Mindhiába ágaskodtam, mint Lü-er az egekre,
itt még akárha Jo Ji is, ha újra megszületne,
balsors várna rá is - senki sorsát el nem kerülte.
Botladozva jártam s célom nem akadt már sehol se.
Vágtató ló hátán értem el Kujhsziang városába,
ott leltem rád ismét: ültél, zenét és dalt hallgattál,
szemlélődő, fennkölt voltál, s nyugodt arcod vonása,
a múltra te emlékeztél száz linyi távolságra,
derûs pihenés közben a régen élt Hszi császárra.
Zenészeket is fogadtunk, s Csangjüe fogadója
lakomájával várt minket, kancsók, kupák egy sorba,
a bölcsek és hősök közt sok finom ifjú leányka,
gyertyáink fényével szemközt szép rendben sorbaállva,
kezdett tarka szőnyegeken kéjes, kavargó táncba,
bájos énekük belengte a tetőgerendákat,
s még vége sem szakadhatott a nagy vigadozásnak,
máris állást, rangot nyertél, s visszatértél Hszienjangba.
Temérdek-sok nép tolongott, búcsúebéd volt nálad,
mert a te lakomáidra a távolból is vágytak.
Ám alighogy elbúcsúztunk, ezer lire voltam már.
Mint a hideg és a meleg, olyan dicsőség s bukás.
Pedig melegre a hideg bizony nagyon gyakran vált.
Mind a kilenc tartományban: mindenütt csak pusztulás.
Kínai vértekre csapnak le a barbár katonák.
Felhő-tengert homályosít a felvett por-ragyogás.
Harci harag rázza, tépi mind a füvet és a fát,
sötétségbe borítja a fénylő csillagok hadát.
Fehér csontok halmozódnak, mint a dombok és hegyek.
Milyen bûnért? Mit vétettek? Vétettek az emberek?

Hszienkuant védte nagy császárunk, ki volt seregek ura,
s rábízta az ország sorsát a pipogya Ko-sura,
háromszázezernyi éles lándzsahegyre, hosszúra,
de õ a gonosz-özönnek megnyitotta az utat.
Rabszolga lett a nemesbõl, ebbõl, juhval egy sora,
felszabdalva, összevágva hû tanácsadók sora,
aztán a két felséges úr sebesen elvonula,
és lett a két fõvárosból kihalt, puszta domb pora.
Ámde császári hercegünk hadjáratot szervezett,
izmos keze zászlót fogott, karja meg sem remegett,
harcban erõt nem kiméltek, mint Huan s Ven idején,
tigrisként vagy medveként is küzdött, harcolt a sereg.
Az emberek szívébõl már majd kiveszett a remény.
Ránk lázadók orkán-dühû csapata fenekedett.
Csak te voltál, ki Fanglingot tartotta még, védte még,
s józanságod túlszárnyalta a bátor régieket.
Én az Illatos-hegy csúcsán heverésztem ekkoron.
Hajnali köd a kenyerem, Jáde vize italom.
Kilenc folyó ring lábamnál, ha az ajtóm kinyitom,
végiglátok párnám alatt sorakozó öt tavon.
Éjféltájban érkezett meg a vizihad nagy hajón,
Hszünjang szinte égbeszállt a sok-sok lengõ lobogón.
Akkor esett, hogy a hiú hírnév megtántoritott,
nem akartam, a hajóra úgy vittek fel, mint rabot,
felmentem hát és kaptam is, igaz, ötszáz aranyat,
de az el is szállt kezembõl, mint könnyü füst elfoszlott
Nem fogadtam el hivatalt, nem kellett a jutalom,
mégis Jelangba számûztek, ott terül el nyugaton,
tízezer mérföldre innen, ott vár rám a messzi ég.
Fõvárosunktól nyugatra ér utol az öregség,
most, hogy már a hat égtájat ragyogóra söpörték,
s lám már én is olyan lettem, mint a fû, mit lep a dér.
Napból, holdból mindenkire egyként sugárzik a fény.
Hogy is panaszkodnék azért, hogy az ég hozzám kemény?
Nagy rangodban is tiszteled urunk hírét és nevét,
s utat nem ismersz, csak egyet: emberségét, részvétét.
Hogy nem vagyok olyan, mint te, az arcomon szégyen ég.
Háromszor is felmentem a Sárga Daru toronyba,
a tudós Ni Hengre ott fent szégyenkezve gondoltam.
Éppen velem szemközt van a Papagájok szigete.
Elültek a harci szelek, ködben áll a Fan hegye.
Az elhagyott égen-földön szétfolyik az õsz bora.
Folyó-gyûrüs Ornej-hegyén fehér a hókorona.
Csillogva ömlik a folyó a három hegyszorosba,
és tízezer bárka jár itt, tízezernyi vitorla,
lassan húz el Jangcsou mellett hosszú dereglyék sora;
tízezer li utat láttam, s jártam be idestova,
ez oszlatja el a búmat, ez gyógyír bánatomra,
hajóm ablakán az égre nyit a függöny fátyola.
Sûrû hajjal lengedezve zöldelnek a parti fák.
Benéz a nap, de még félénk, a hegycsúcsba nem harap.
Vu szépeinek és Jüe gyönyörû lányainak
varázsos szépsége rizsport s rõt festékrudat dicsér.
Jöjjenek csak fel a hágcsón - hivogatom õket én,
fojtott mosollyal kilépnek, kezük a függönyhöz ér,
s lágy intésük tükrözõdik vendégek tekintetén,
selyemfátyol ruhájukon táncol a tavaszi szél,
én, a vendég, térden esdek, könyörgök kegyelemért,
ám a házigazda kedve magasára még nem ért.
Versed olvasom, barátom, fent írtad a Csing-hegyen:

még Csiang Jen s Pao Csao is meghatódna rímeden,
olyan, mint a lágy víz, melyen fehér lótusz is terem,
ámulok az önnön ékét megtermõ természeten,
vegyül benne vad vidámság s nemes, tiszta érzelem,
egyszerû köntösben írtad, százszor is elõveszem.
Tigris-vitézek tolongnak nemesúri portákon.
Mekkora erõ szikrázik a sorbaállt lándzsákon!
Bambuszt vágnak, sziklát fúrnak, kettéhasad a zátony
a folyóár tiszta és mély körülöttük - ezt látom.
Felballagok a toronyba, kinézek a korláton,
olykor el-elvitatkozom szavakon, poémádon;
nem kell sok szó, de egy többet ér, mint jáde, ha fehér,
egyetlenegy szavad még az aranynál is többet ér,
elmondhatod: nem kell félnem, hogy melletted szégyen ér.
Csak a mennyei kék madár: te érted meg szívemet.
A sokszinû felhõk közt a szarkák szárnya ellebeg,
csörögnek fent a magasban, a hír velük ideér,
hozzák a hírt, hogy érkezik már a kegyelem-levél;
véget ér a számûzetés, Jelangba se kell mennem,
magányom völgyét formálja hevével a kegyelem,
lángja, füstje, ha érinti, holt hamvam majd újra él.
Te indulsz a Fõnix-tóhoz, lassú lábbal felmégy még.
Egyszeribe elvetették Csia Seng tehetségét.
Csie kutyája még Jaót is megugatná merészen!
A hsziungnuk még Csien-csiun is nevetnek
Éjféltájt is sóhajtozom, egész éjszakám oda,szegényen!
múlhatatlan bánattal tölt el szegény hazám sora.
Zászlóikkal mind belepve a két hegy vonúlata,
s közöttük zúg hömpölyögve a nagy Huangho tova,
de onnan még egy fácán se tudna kijutni soha.
Itatáskor csak úgy reszket jó lovaink tompora!
Ji nyíllövõ mûvészetét elérjük-e valaha,
hogy egy nyíluraktól lehulljon a barbárok csillaga?

758
ANDRÁS LÁSZLÓ

NÉGY VERS ARRÓL, HOGY
EGYEDÜL BOROZTAM A HOLD ALATT

1
(NÉGY VÁLTOZAT)

Magányos borozgatás holdválásnál

Virláglugasban telt kancsó ragyog.
iszom, iszom, csak jómagam vagyok.
A hold-komát pohárral invitálom -
hopp! itt az árnyék, együtt így a három.
A hold bizony nem ért e víg csudához,
de lám, az árnyék mindent jól utánoz.
A hold kísér s az árny, e vén ravasz,
így dõzsölünk, míg tart a szép tavasz.
Ha dúdolok: a hold ütemre billeg,
ha táncolok: az árnyék frissen illeg.
Igy józanul, vidáman összeférünk,
ha már berúgtam, más-más útra térünk.
Remélem, hogy maholnap mind a hárman
közönnyel bolygunk fent a fellegárban.

FRANYÓ ZOLTÁN

Holdfényben magamban iszom

Kancsó kezemben, virágok között
jó bort magamban hörpölök.
Kancsómat a pajtás holdnak kinálom;
árnyékom a másik ivó-barátom!
Noha a hold nem emel serleget
s árnyékom is csak tétován követ,
barátaimmá ütlek titeket,
mert az öröm kora a kikelet!
Dalolok, a hold elbú, fölmerül,
táncolok, árnyékom majd hasra dül.
Ivás elõtt így társul, aki él,
részegen ki-ki külön útra tér.
Igy vagyok én is, amihelyt meglátom
hold-cimborám az égi láthatáron!

ILLYÉS GYULA

Pityizálás a holddal

Boroskancsóm magamba szopogattam,
künn a virágos réten, a határban.
Kupám emelve szóltam föl a Holdhoz,
hogy küldje le árnyam s legyünk mi hárman.
Csakhogy a vén Hold nem birt vélem inni,
az árnyam is csetlett-botlott setéten.
De ott maradtak, mint jó cimboráim,
vigasztalgattak a tavaszi éjen.
Aztán daloltam, és a Hold vigyorgott,
táncoltam és árnyam bokázva forgott.
A hû komák lassan hozzám szegõdtek,
végül berugtam s elvesztettem õket.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

Virágok közt ültem egy kancsó borral,
s egyedül kortyoltam társ hiányában.
Poharat emelve hívtam a Holdat,
s árnyékommal együtt így lettünk hárman.
Borivásra a Hold ügyefogyott volt,
és nem nyelt, csak majmolt engem az árnyam.
Így ültünk a Holddal, meg árnyékommal,
s hamar berúgtunk a vigadozásban.
Mikor énekeltem, a Hold imbolygott,
s kusza lett az árnyam, ha táncot jártam.
Amíg józan voltam, együtt mulattunk,
részegen otthagytuk egymást mindhárman.
Emlékezzünk kábult mulatásunkra,
s találkozunk majd fenn a magasságban.

SZERDAHELYI ISTVÁN

Hogyha nem szeretné az Ég az italt,
nem lenne Borcsillag fenn az egekben;
hogyha nem szeretné a Föld az italt,
nem lenne a földön a Borforrás sem.
Mivel az Ég és Föld szereti a bort,
emiatt nekem se kell szégyenkeznem.
Hallom, Felségesnek hívják a színbort,
s Kiválónak mondják azt, mi fejtetlen.
Elég Felségest és Kiválót ittam,
halhatatlanságra mért törekedjem?
Három pohár után a Taót megértem,
s megistenülök, ha egy akót nyeltem.
Kedvét leli ebben, aki borhoz jut,
s a józanok közül ne hallja egy sem.

SZERDAHELYI ISTVÁN

3
(KÉT VÁLTOZAT)

Tavaszi részegség

Hszienjang-ban, a harmadik hóban,
lehullt virágokból lágy takaró van.
Ki búslakodhat egyedül tavasszal?
Ki mer, ha józan, szembenézni azzal?
Pénzt és nyomort és életet kimért
az Alkotónk, nem tudni, hogy miért,
de rendbehoz mindent, ki hinni bátor
és igazat szolgáltat egy pohár bor.
Mit nékem, akkor földek és egek,
ágyamba bujok és nem rettegek,
végül felejtem azt is, hogy vagyok
s a boldogságom akkor legnagyobb.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Hszienjang városában harmadik hó van,
virít nappal ezer virág brokátja.
Ki lehet tavasszal szomorú, árva?
Itt helyben töltsetek bort poharába.
Hosszú, vagy rövid, a sikert, kudarcot
rég meghatározta az Ég Királya,
s élettel, halállal felér egy korty bor.
Minden dolgok mélyét ugyan ki látja?
Hogyha jól berúgok, eltûnik ég, föld,
épp, hogy rá tudok még dõlni párnámra,
s mintha nem is lennék, megszûnik minden.
Ez a legszebb gyönyör Li Po számára.

SZERDAHELYI ISTVÁN

4

Tízezer oka van a búbánatnak,
a jó borból nincsen pár száz pohár csak.

Sok a szomorúság és a bor kevés,
de ahol bor árad, ott nincsen bánat.
Ezért mondom én, hogy szent ital a bor.
Hogyha jól berúgunk, szívünk feltámad:
hódítók kölesét nem ette Po-ji,
Jen Huj is gyakorta nyelt üres nyálat,
de inni akkor is mindig szerettek.
A hiú dicsõség mit is használhat?

Rákollót mártok az arany italba,
tündérsziget-dombok borseprõs tálak.
Jó borral rúgjunk be hát a toronyban,
dicsõségére a szép holdsugárnak.

SZERDAHELYI ISTVÁN

CSIANGHSZIAI DAL

Emlékezzünk a kedves Hsziao-ce-re!
Szerelmes volt és szemérmes egyszerre.
Férje házába ment, ahogy ígérte.
Epekedést nem kívánt a szerelme.
Ki hitte volna, ha kereskedõné lesz,
sorsa még sokkal keservesebbé lesz!
Mióta asszony lett a szép Hsziao-ce,
férje hányszor tért haza tûzhelyéhez?
Egy év után már elindult útjára.
A Sárga Daru toronynál elválva,
az asszony nézte a hajót, míg eltûnt,
lelkét magával vitte a víz sodra.
Azt ígérte, hogy megjön egy év múlva,
hogy elszáll három õsz, ki hitte volna?
Az asszony szíve majd megszakad tõle.
Egyre vergõdik uráért bánkódva.
Északról, délrõl mind megjöttek lassan,
akik férjével együtt vágtak útnak,
se szó, se írás mégse beszél róla,
párja útjáról soha mit se tudnak.
Akkoriban a férje Nanpuba ment,
megtudni, mit hoz a folyón a bárka,
s meglátta õt, ki egy kocsmában szolgált:
tizenhat éves szépséges szép lányka.
A felesége lett néhány jó szóra.
Mégis keserû magány most a sorsa.
Ha tükörbe néz, elered a könnye.
Ha ismerõst lát, egyre panaszkodna.
Már nem törõdik a gyerekével se.
Hajnalok s esték állnak hosszú sorba,
bánatára lett kereskedõ párja:
virágzásában jutott özvegységre.
Most lehetnének boldogok egymással,
de férje elment, s mire jó szépsége?

SZERDAHELYI ISTVÁN

BOROS FÕVEL VANG LI-JANGNAK

Ecsetem szõréhez száz nyulat kopasztok,

tekercsem nagyobb lesz, mint két kövér marha!
Versemmel a sárkányt, tigrist eleresztem,
táncos ruhaujjam a felhőket hajtja.
Két szép barbár leány dúdol a sötétben;
lantomat pengetve várok a hajnalra.
Hófelleget ûzve hajtom fel boromat!
Cimborám jól megért, õ is magamfajta.

SZERDAHELYI ISTVÁN

VANG LI-JANGOT GÚNYOLVA,
HOGY NEM AKAR INNI

Fagyos a szél, a föld fehér, sûrû hó hull,
pelyhei akkorák, akár a tenyered.
Azt hiszed, olyan vagy, mint Tao Jüan-ming,
de nem bírod a bort, csak a lantod vered.
Halálra nevetem magam, hogyha látlak ;
utánzod, kendõvel takarva a fejed.
De bárhogy ültettél öt fûzfát, akár õ,
amíg inni nem tudsz, mit kezdhetek veled?

SZERDAHELYI ISTVÁN

RÖVID DAL

Milyen rövidke a nap hajnaltól estelig
Száz év küszködése is könnyen betelik.
A mennyboltozatnak hosszú az élete,
tízezernyi kalpa is eltelik bele.
Ennyi idõ alatt ezüstössé válik
Ma-ku istennõ két hajfürtjének fele.
Ha az Ég Ura a Jáde Hölgyhöz elmegy,
ezer korszakot is átnevetgél vele.
Elfognám az idõt mozgató hat sárkányt,
fához kötve állna a nap tûzszekere.
Észak Serpenyõje pompás bort töltene,
kapna minden sárkány egy-egy kupát tele.
Nem a gazdagság, rang az, mit én kivánok,
de az ember örök fiatal élete.

SZERDAHELYI ISTVÁN

ÉNEK CSAO JEN
TANGTUI ELÖLJÁRÓ TÁJKÉPÉRÕL

Fölhág Omej hegye Nyugaton az égig.
La-hegy, Fou-hegy elér Délnek tengeréig.
A hírneves mester jól bánt az ecsettel;
hegyre, vízre kelt - így állt a táj elém itt.
Betölti szobámat, már-már égre támad.
Zöld fát forgat a hegy hajnal vörösében,
széles a Tungting tó, végtelenbe habzó,
"Hét láp" s "Három folyó" örvényeit érzem.
Hullámok dörögnek - ugyan hová szöknek?
Árva csónak indul, oda jár sok évig;
vándor vitorlája most csak áll, szállna bár,

széltõl az égaljra szögelve fehérlik.
Dúlt utasa retten, de kedve-szegetlen
vágyik az Öröklét Három Szigetéig.
Büszke Nyugat orma bõ forrás dajkája,
kavics-ágyban kocog, kanyarog az árja.
A keleti sziklát lágy ködök borítják.
Sûrû erdõ fáin dús lomb feketéllik.
Nem virrad itt soha, nincsen éj s nap szaka.
Dalukkal a csöndet kabócák se sértik;
vándorútra fenyvek árnyán gyülekeznek.
Még a nancsangi szent se mondja igéit,
ama szent Csao úr, Nancsang bölcs embere,
kinek már ifjan nagy lett rangja, érdeme,
kinél, ha ejtõzik, vendéghad idõzik, –
s mintha õ is ott a tájban álmodozna.
Ezt a pompás képet dallal hogy dicsérjem?
Az erény e hegyén vár rám teljességem :
barackvirág tónál, ruhám leporolván
kacagok, tisztulván, az emberiségen.

761 körül
GARAI GÁBOR

BARÁTI ÉJSZAKÁZÁS

A bánat mocskait lemosni
kell kancsót ezret inni bort.
Most derül ki, a tiszta szó mi!
Az alvást eltiltja a hold.
Részegnek a vén föld az ágya,
paplana a mennyei bolt.

ILLYÉS GYULA

GÚNYOLÓDÁS A LU-BELI KONFUCIÁNUS
FELETT

A Lu-beli agg szent könyveit szaglássza,
s holtáig esküszik a bölcs tanításra.
De ha kormányzáshoz kérik a tanácsát,
mintha füstbe pottyant volna, olyan kába.
Négyszögû sipkáját kobakjába csapja,
mérföldes cipõit felhúzza lábára.
Elindul cammogva az "egyenes úton",
s híre megelõzi porfelhõként szállva.
A Cin-dinasztia miniszterelnöke
rá se nézett volna egy ilyen csuhásra.
Messze vagy te attól, hogy Su-szun Tung legyél.
Épp ellenkezõ az elveink iránya.
Nem is értesz semmit a mai világból,
eredj földet túrni a folyó partjára.

SZERDAHELYI ISTVÁN

BESZÉLGETÉS A HEGYEN
(HÁROM VÁLTOZAT)

Kérdik, miért élek e zord hegyvidéki földön.
Mosolygok, hallgatok, szivembe mély öröm jön.
Mikor hull a virág, mikor a víz rohan,
nem emberrel kell közösködnöm.

ILLYÉS GYULA

Mért lakom e bérceket?
Mosolygok. – Szívem lebeg!
Ha szirom hull s víz lefut,
üdvöm más, mint köztetek!

SZEDÕ DÉNES

Kérdik, miért élek itt egyedül a zöld hegyen?
Mosolygok, nem felelek, tág és szabad a szivem.
Hegyi patak leomol, barackvirág szétbomol;
túl az ember terein, más a földem és egem.

WEÖRES SÁNDOR

AMIKOR MEGTUDTAM, HOGY
A VADFÜVEK KÖZÖTT VAN EGY OLYAN,
MELYET FEHÉR FEJÛ ÖREGNEK HÍVNAK

Részegen járok a parasztokhoz,
s elvadult mezõn fújom nótámat.
Hogy lehet, hogy a zöld füvek között
egy fehér fejû öreg is támadt?
Letépem, s nézem fényes tükrömben;
vékonyka, mint a hulló hajszálak.
Illata gyenge, mintha gúnyolna,
szélnek eresztem, s rám száll a bánat.

SZERDAHELYI ISTVÁN

DAL HALÁLOM ELÕTT

Nyolc világtájra kitárt szárnnyal száll a griffmadár
s ó, az egekbõl lehull, szíve meg nem tartja már,
ám emléke fennmarad, túlél évezredeket.
Késõ utókorban is hallja fül és mondja száj:
hullott madárnak, nekem, tövisbe akadt ruhám.
De mikor Kung-ce sem él már,
ki gondolna sírva énrám?

BERNÁTH ISTVÁN

A BÁNAT DALA

Jaj, jön a bánat, jön a bánat!
Van borod, de ne tölts még, gazda, várj csak,
míg el nem dalolom, hogy jön a bánat.
Ha megjön, nincs több dal, se nevetés;

nincs a földön, aki szívembe láthat.
Neked sok mérõnyi borod van,
nekem meg háromlábnyi lantom,
bor s kedv egymásra lel a lant szavára,
s egy csésze bor száz véka aranyat nyom.
Jaj, jön a bánat, jön a bánat!
Bár örök az ég s tart a föld sokáig,
elvesznek jáde s arany palotáid.
Kincs, rang kinek száz éven át a része?
De mindünk része élet és halál itt.
Árva majom sír holdas sírokon.
Igyuk ki csészénk végsõ csepp boráig!
Jaj, jön a bánat, jön a bánat!
Nem száll fõnix, táblát nem hoz hab árja.
Bölcs Vej számûzve, Csi rabsorba zárva!
Vezérét, Lit a Han császár feledte,
S számkivetette Csü Jüant Csu királya.
Jaj, jön a bánat, jön a bánat!
Búsult Li Sze a Csin császár alatt,
s hiú hírnévtõl élete szakadt.
Az öt Tó közt még mit várt volna Fan Li?
Mûvét megtéve magányban maradt.
Kard való a férfi kezébe;
írás nem õriz, csak nevet.
Nem kellett Huj Sinek a harcszekér-had;
nem kellett hajszolódni Pu Sinek:
helytartó sötét hajjal, ha akarja.
Hazugság, hogy bölcs csak az õsz lehet.

RÓNAY GYÖRGY

A NEVETÉS DALA

Nevetség, ó, nevetség!
Nem látod? Ha görbe vagy, kész horog,
nyilván úri, hercegi lesz sorod,
s ha húregyenes úton jár a lábod,
nyilván az árokparton ér halálod.
Csang Ji csak röf nyelvét forgatta hát.
S Szia Csin két csing földre hiába vágyott.
Nevetség, ó, nevetség!
Nem látod?
A canglangi vén ezt dalolta régen:
"Megmosom lábom a Canglang vizében !"
Hiába írta meg "Számûzetés"-ét,
Csü Jüan kudarcot vallott életében.
Nevetség, ó, nevetség!
Csaóban Jü Zsang, Csuban Csü Jüan, a balga
ezer év hírért életét eladta.
Csao Ju kimosta fülét s mire ment?
Po Ji és Su Csi éhenhalt, s mi haszna?
Neked hír kell, sírodba halva,
nekem, míg élek, más se, csak bor;
ha bort iszom, kedvem virul,
s a hiú hírnév hol van akkor?
Férfit jó s balsors közt hány a szerencse;
úrnak hajbókol, s az elnéz felette.
Csapda húsára tigris nem harap.
Nem zsákban búvó tût önt a kemence.

Nevetség, ó, nevetség!
Ning Vu-ce ökrét verte énekelve,
Csu Maj-csen meg a rõzséjét cipelte;
de ma, ha lát, se lát meg fejedelmed.
Nem jobb hát a bolondot adni egyre?

RÓNAY GYÖRGY

CSENDES ÉJ

(A KÖLTÕ LEGHIRESEBB NÉGYSOROSÁNAK
HAT VÁLTOZATA)

Az ágy elõtt fehérlõ fényszelet,
ez – úgy tünik – csak õszi dér lehet.
Szemem fölnéz: a hold felé tekintek,
fejem lehull: hazáig révedek...

FAANYÓ ZOLTÁN

Holdfény a földön: ezüst pocsolya,
a talaja meg fehér kocsonya.
A holdra nézek, majd fejem leejtve,
rád gondolok, kiskorom otthona.

ILLYÉS GYULA

Ágynál fénylõ hold
lent fehér dér-folt.
Nézek fel: csak fény.
Nézek le: csak gond.

KÉPES GÉZA

Éjjel ocsudok föl idegen ágyon,
a zuzmara künn a tájat befútta.
Föl a fejet – tekints a holdra vágyón.
Le a fejet – gondolj a vándorútra.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

Káprázva ébredek. Idegen ágy.
Fehér hó lepi szobám padlatát.
Felnézek – a hold vakítva ragyog.
Fejem lecsügged – hazagondolok.

SZABÓ LÕRINC

Ágy elõtt dérnek
tetszõ fényszõnyeg.
Fölnézek: hold süt;
le: honvágy éget.

SZEDÕ DÉNES

Ágyam lábánál fehér ragyogás:
lehet, hogy nyáron itt a hófuvás?
Fölemelkedem, nézem-figyelem:
ágyamhoz ér a holdfény-villogás.

WEÖRES SÁNDOR

TU FU

TAJSAN

Mit daloljak a Nagy Hegyoromról?
Körötte õsi megyék virulnak,
az iker Erõ mozgatja õket,
teremtõjüktõl ihlette gyúlnak.
Nyíló felhõkre mellem kitárom,
madárrajt nézek: haza-vonulnak.
Mikor érkezem föl a tetõre,
hol a hegyek mind szemembe-bújnak?

738-740
WEÖRES SÁNDOR

A FESTETT SÓLYOM

A festett selymen dér van, vihar tombol.
Kitûnik a kék sólyom, festve van bár.
Egyenes nyakkal gyors nyulakra gondol.
Féloldalt néz, mint egy szomorú barbár.
Oly tapintható szinte karikája,
lábzsinórja, hogy küldeni lehetne:
Szálljon, csapjon le a madárseregre,
vért fröccsentve a sima, tiszta tájra.

738 körül
ILLYÉS GYULA

A SIRÁLY

Játszik a sirály, bárhogy didereg.
Jól élhetne. De különc! Válogat!
Ragyogtatni szereti tollait,
tavaszi rügyet kér és nem halat.
Ha hófelhõ komorodik, leszáll;
ha szél támad, megint magosba csap.
Mennyi suhog a kék tenger fölött!
Naphosszat villognak az ég alatt.

SZABÓ LÕRINC

DAL A NYOLC RÉSZEG
HALHATATLANRÓL

Ho Cse-csang, ha lovagol, szinte hajón utazik,
ha káprázik a szeme, kútba hull s ott aluszik.

Három pint után Zsu-jang a császár elé bukik,
nyála csordul, ha boros kordéval találkozik,
Borforrás Ura legyen, csak ezért sóhajtozik.

Napról-napra Li Si-cse ezer rezet eliszik,
mint cethal, örvényeket szippant fel s tovább-uszik,
bölcs és szent és mennybe száll, aztán kijózanodik.

A szép Cung-cse ifiúr, ha szesszel érintkezik,
szeme-fehére forog, kék égig lelkendezik,
ragyog, mint a jáde-fa, mikor szél közeledik.

Szu Csin szõtt-Buddha elõtt böjtöl és elmélkedik
s a vezeklés odavan, ha ivás következik.

Li Po-nak bor szárnyain száz verse kerekedik,
székváros vásárterén kocsmába heveredik,
hivatja a Menny Fia - nem megy, orrára esik:
"Bocsáss meg egy berugott istennek" - esedezik.

Csang Hszü írásjegyei csodaszépek, ha iszik,
császári család elõtt sapkátlan ingadozik,
ecset-rajza mint a füst és felhõ bontakozik.

Csjao Szuj öt meszely után délcegen emelkedik,
vitatkozik, érvei az asztalt reszkettetik.

743
WEÖRES SÁNDOR

MAGÁNYOS VADLÚD

Magányos vadlúd szomjan és éhen
kereng, kiált az eltûnt csapatnak,
társait hívja, rég elfeledték,
messzi felhõk közt külön-szakadtak;
bámul utánuk: látja-e õket?
nincs vége-hossza vadlúd-jajoknak!
S a varju károg üres fejébõl,
nem bántja semmi - mondd boldogabbnak.

WEÖRES SÁNDOR

A GYOM

A lugas körül járok egyedül
és szorongatom szekercém nyelét.
Lomb, törzs, inda, ág: mind árnyékot ád,
dúsak, szaporák; irtom sürüjét.
A jó-fajúak sokasodjanak,
de a tyúk-bozót mért nõl szerteszét?
mert haszontalan: száz élete van,

terjeng, hosszúra nyujtja életét.

WEÖRES SÁNDOR

A MAJOM

Elnyújtva üvöltsz a sziklafalon,
hintázva jajongsz fagyos ágakon.
Nincs ember, ilyen szívós, ily ügyes.
Rejtekbe lapulsz, kibújsz, ha lehet.
Szokásaidban falkád követed,
óvod ravaszul az életedet
ha a fák felé szökdelve szaladsz,
nem hagyod el te kis kölykeidet.

LATOR LÁSZLÓ

A MAI ESTÉRÕL

Milyen este van? Ma zárúl az év.
Gyertyák, bor. Gyere, nincs könyörület:
a hszienjangi korcsmában (van idõm!)
most kakasszóig kockázom veled.
Bûvölök, bõgök: "Jõjj ki, öt fehér!"
Térdet hajtok elõttük és fejet.
Hiába. Néha pórúljár a hõs.
No de egyszer csak én is nyerhetek?!
Tünõdj el a kalandhõs, nagy Lju Jin:
koldus volt - s milliókat veszitett!

SZABÓ LÕRINC

GÚNYVERS

A régi mesterekkel versenyre ma ki áll ki?
Hegycsúcsként feltoronyló tehetség van-e bárki?
Nézz csak orchideája ágán a jégmadárra:
kék tenger cethalának tud-e útjába állni?

NEMES NAGY ÁGNES

NEMES IFJAKKAL S ÉNEKESLÁNYOKKAL CSANGPA VIZÉNÉL AHOGY A HÛSET KERESTÜK, MEGLEPETT AZ ESŐ

Szelídült a nap. Jó csónakra szállni.
Lanyha szellõvel lustán ring a hab.
Itt bambuszliget marasztja hajónkat,
amott lótuszok hûse hívogat.

Készítnek jéggel italt az ifjak,
a lányok édes lótuszgyökeret.
De már felettünk fekete felleg:
siess hát, versem! Eső közeleg!

Szakad az esõ; vízben kuksolunk.
Szél veri hajónk cibálva-tépve.
Lucskos brokátban búsul dél virága,
s csupa maszat észak szépe képe.

Megkötjük hajónk fûzfaderékhoz,
tajtéktól tarka hímes függönye.
Vacogó foggal megyünk ma haza,
pedig nyár volna - nem õsz hidege!

CSONGOR BARNABÁS

BARÁTSÁG ÉS SZEGÉNYSÉG

Kézfejjel hí felleget, tenyérrel hí permetet...
A sok-sok kézforgatót vajjon ki számlálja meg?
Kvan s Pao barátságban él - de ha egyikük szegény:
mingyárt göcsörtös az út, mely a kettõ közt vezet.

747û748
WEÖRES SÁNDOR

AZ IFJONC

Ki lehet az a lovas sápadtképü siheder?
Lépcsõkõhöz ér és leszáll, emberek közé leül,
nem mondja meg a nevét, durva és hetyke nagyon,
ezüstkancsóra mutat, bort követel egyedül.

WEÖRES SÁNDOR

VEJ KAMARÁS ÚRNAK

A fõ-fõhadiszállás urai hogy mulatnak?
Már tõletek a költõ soha, egy sort se kaphat?
Tudom, a nyomorultak s betegek félrehullnak -
...hát nem jutok eszébe Vej kamarás uramnak?

NEMES NAGY ÁGNES

BETEGSÉG UTÁN
MEGLÁTOGATOM VANGOT;
INNOM AD,
ÉN E KÖLTEMÉNYT ADOM NEKI

Ki veszi számba fõnix csõrét, egyszarvu szarvát?
Bár enyvükkel az íjhúrt csodásan megragasztják.
Vang mester is e rejtett erõre, íme, szert tett,
engem éppé ragasztott - hálámról szót hogy ejtsek?
- Mert régen láttuk egymást, Vangot meglátogattam,
tudta: szegény vagyok, s hogy sorsomban megnyugodtam.
Látta: éhezem, fázom; bevallhatom nyugodtan,
nehéz éveim alján gyötrõdtem, hánykolódtam.
Csodálta Vang az arcom, mily töppedt, sárga, ráncos.
"Jaj, vánkoson feküdtem - feleltem - s gond a vánkos!"

Három õszön ki bírja a dagadást, a lázat?
Bennem a jég, s a forró száz napon át csatáztak,
fejem fehér, szemem vak, fájt nékem ülni, állni,
húsom megaszalódott, életem cérnaszálnyi.
Súlyos gyötrelmeimben sajnáltál szívbõl engem,
s szereztél finom ételt, felszítani a kedvem.
Hozattál illatos rizst a piacról, hitelbe,
feleséged kihívtad: az ételt õ keverje.
Csangani téli zöldség - ecet tartja a zöldjét -
és csincsengi selyem-sajt várt, hogy kedvem betöltsék.
Hizlalt malac tokánya került a lakomára,
s egy titkon vett meszely bor volt estünk koronája.
Vajjon ehhez hasonlót ki tenne mostanában?
Karom repülni készült és táncra állt a lábam.
Hogy vén lóból csikó lesz: nem hitvány, puszta szó ez,
örültem, hogy barátom jó szíve ennyi jót tesz.
S ha éveim hajoltán megint jóllakni vágyom
(testemben és szivemben) - hozzád megyek, barátom.

748 körül
NEMES NAGY ÁGNES

HUSZONKÉT VERSPÁR,
MELYET TISZTELETTEL AJÁNLOK
ÖREG BARÁTOMNAK,
VEJ ÁLLAMTITKÁRNAK

Selyemruhások nem halnak éhen
s hány tudós rogy le az árokszélen!
Öreg barátom, hallgasd nyugodtan,
mit eléd tárok ime szerényen.
Ifjúkoromban országot jártam,
egy iskolától másikig értem,
tizezer könyvet elnyûttem sorra,
író-ecsetem suhant serényen,
mint hajdan Jang Hszjung, magvasan szóltam,
küllemre Ce-csjen volt példaképem,
Van Han óhajtott szomszédom lenni,
Li Jung kereste ismeretségem.
Dicsértek: "Fennkölt, szárnyaló dalnok!"
Hogyne akartam volna sebtében
a császárt jaová, Sunná emelni
a rég-elvirult erkölcs nevében?
S mindig magára maradt e szándék!
Szent én se lettem, a dalnak éltem,
több mint tíz évig szamaragoltam,
s a székvárosba hogyha betértem,
hajnalban dúsak kapuját vertem,
este paripák porába léptem,
maradék boron, hideg falaton
tenyésztem vadon és észrevétlen.
Egyszer magához hívott a császár,
rögtön fenn voltam a cifra égben,
a cifra égben szárnyam lelankadt,
nem vagyok fürge, már úgy itélem.
De te akkor is jó voltál hozzám,
egy igaz ember gazok körében:
ahányszor mentél az udvar-néphez,
szavaltad nékik sok költeményem.

Oly nagyravágyó voltam, mint Kung Jü,
de akár Jüan Hszien, éltem szegényen.
Mért is ne lenne törött a szívem?
Egy életen át ténfergek tétlen!
Most a tengerhez, keletre vágyom,
maradjon el Csin a messzeségben,
a Déli Hegyet elhagyni szánom,
a Vej partját im utólszor nézem.
Tartozom néked egy lakomával
s örök adósság marad, úgy érzem –
távolba tünök fehér sirályként,
ki fékez meg a végtelenségben?

749
WEÖRES SÁNDOR

HADISZEKEREK

Szekerek dörögnek, paripák nyihognak,
a vitézek oldalát nyilak, tegzek verdesik.
Apa, anya, feleség – elnyeli a messzeség,
távol gomolyog a por, Hszien-jang hídja eltünik.
Megtépik ruháikat, elállják az utakat,
sirás-rivás hallatik, föl a magas egekig.
Út mentén lemaradók faggatnak sok vonulót
és a menet feleli: "Sürgõs parancs rendeli...ö
Már tizenöt-évesek õrzik a határ-folyót
s negyvenéves korukig északot és nyugatot;
induláskor a biró fölrakja süvegeik,
egyik õszen visszatér, másik ottmarad, halott.
Sok vért ont a végvidék, nõl belõle tó, folyó,
nem elég: többet kiván, nagyra vágy a hóditó.
Santungban és egyebütt, a kínai földeken,
falvak tízezreiben csak gyom és tövis terem.
Élnek izmos asszonyok, kapát, ekét ragadók
– mit ér, ha nem óvja gát keletet és nyugatot?
A katonák gyõzhetik a harcokat, utakat,
tisztjeik mind terelik, mint kutyákat, tyukokat.
Ha följebbvaló a bajt kérdezi,
közvitéz a szót torkába nyeli.
Éppen az idén, télnek közepén
nem pihennek a nyugati hadak.
Adót sürgetõ pálca-viselõ
gyötör véneket és asszonyokat.
Fiúgyermeket senki se kiván,
úgy is elveszik, többet ér a lány:
ha megnõ a kicsi lány, szomszédba férjhez viszik,
de ha megnõ a fiú, messzi fûbe temetik.
Nem láttátok-e még Csinghaj hegytetõit?
Ott csontok fehérlenek halomban, fedetlenül.
Régi árnyak könnyeit új árnyak feledtetik.
Mennydörög és záporoz, süvít a szél egyedül.

750
WEÖRES SÁNDOR.

ELMEGYEK

Kesztyûn üldögélõ sólymot figyeltél-e?
Egyszer jóllakik: menten elröpül,
sár-tapasztó fecske módján hogy is élne
ház-eresz tövén, tûzhely-füst körül?
Én, a pusztai paraszt, pirulni nem szeretek,
nem is szolgálok tovább császárt, fõembereket;
nem próbáltam enni még zsákból drágaköveket,
de holnap megmászom a messzi Lantjen hegyeket.

750 körül
WEÖRES SÁNDOR

KIVONULÁS A HATÁRRA

ELSÕ KILENC VERS

1

Búsan hagyom el szülõfalumat,
messzi Csjaohoba parancsra megyek,
szabott napja van, mikor legyek ott,
büntetés kötöz, ha törvényt szegek.
Az úrnak ezer gazdag földje van,
a határt tovább növelni minek?
Elhagytam apám, anyám, otthonom,
dárda vállamon, szótlan sietek.

2

Már az indulás napja messze múlt,
harcos-társaim között mulatok,
enyéim felé száll gondolatom,
de férfi vagyok s ha kell: meghalok.
Sima kék-selyem gyeplõt tart kezem,
zablát lazitok, lovon nyargalok,
a hegyoldalon völgybe vágtatok,
földbe-szúrt rúdért mélyre hajolok.

3

Patak oldalán kardomat fenem,
a víz vérpiros, megvágtam kezem,
a patak-sírás szivembe hasít
s belül küszködöm, hogy könnyen vegyem.
Esküszik a hõs: elsõ a haza;
mért fon át megint bánat s félelem?
Az Egyszarvú-Ház õrzi hírnevem,
ha csatamezõn rothad tetemem.

4

Láttam véneket, mint kiséretet,
csapatom mögött; s szégyent hozzak én?
Élet, vagy halál: elõre megyek,
nem a tiszt miatt, aki ösztökél.
Ismerõs akad: küldök levelet,

hadd tudja szülõm, hogy gyermeke él.
Kétfelé sodor egy-szívet a sors,
távol a család gyötrõdik s remél.

5

Több, mint tizezer li e messzeség...
Harmadik Sereg legénye vagyok;
oly különbözõ az öröm s a kín;
nem tudod, vezér, amit én tudok.
A folyó mögött szinte rajzanak
barbár lovasok, vágtájuk dobog.
Én közkatona, rabszolga vagyok,
érdemeimért ranghoz nem jutok.

6

Ha ajzott az íj: jó, ha megfeszül.
Ha kézben a nyíl: jó hosszú legyen.
Ellenségre lõssz? az elsõ: a ló.
Legkülönb fogoly a fejedelem.
Határok között terül a haza,
az ölésnek is határa legyen.
Hogyha zürzavar nincs a végeken,
gyilkolás helyett jobb a kegyelem.

7

Sarkalom lovam, égbõl száll a hó,
vonul a sereg, hegyszorosba ér,
az út meredek, a szikla hideg
és az ujj lefagy: sok a jég, a dér.
A kínai Hold messzi elmaradt,
a sánc-építõ vissza sose tér?
Nagy felhõ-gerinc úszik dél felé,
ó jaj, hogy belé nem fogózom én!

8

Erõdünkbe tört a hún fõvezér,
száz mérföldnyire gomolyog a por,
a kínai kard leng négyet-ötöt
s fut a betörõ, hómezõt tipor.
Fejedelmüket ejtettem rabul,
lassan vezetem, nyakán a zsinór;
uramhoz viszem s visszavonulok,
közvitéz vagyok s leszek, tiszta sor

9

Katonáskodom tíz esztendeje,
ujjnyi érdemem se volt sohase?
Hõstetteirõl zengedez ez-az;
szólni magamért: szívem szégyene.
Az érdem körül sok viszály terem,

ránk észak s nyugat nem ezért tör-e?
Ha egetverõn gõgös a vitéz:
ne fájjon neki rideg végzete.

750

MÁSODIK ÖT VERS

1

Egy fiú, hogyha világra szülték,
vitézzé nõjjön, vezérré váljék,
az érdem bokra csatában zsendül,
hirdeti harcot-látott sok táják.
Hadat gyûjtenek, Csimenbe indul,
velük kell mennem, mire is várnék?
Száz tallért adok a fringiáért,
ezret a nyerges jó paripáért.
Mikor indulok, a falu kisér,
család és rokon követ, mint árnyék.
Fõhelyen látok sok fehér fürtöt,
véget nem ér a bor és ajándék,
görbe kardomat csodálva nézik
az ifjak és a szemükben láng ég.

2

Reggel a nyüzsgõ táborba érek,
este vonulunk hídján Hojangnak,
zászlónkon ragyog a lenyugvó Nap,
süvít a szélvész, lovak nyihognak,
sima homokra sátrak borulnak,
a vezér elé tér minden osztag.
Az ég közepén függ az erõs Hold,
nincs vége-hossza vezényszavaknak,

szomorú kürtszó kél erre-arra,
katona-fejek mélyre-horgadnak.
Megkérdeném, hogy ki a vezér itt?
Nem Ho Csü-pingnek jármába adtak?

3

A határ-védést hajdan dicsérték,
a siker-szerzés mostan az érték.
Talán vezérünk, mint hosszú felhõt,
határon túlra vezeti népét?
Hat belsõ ország rég egyesült már,
szabad barbárok között üssünk szét...
Császári szóra, vezér-parancsra
hány erõs harcos áldozza vérét!
Nyomakodunk a nagy sivatagban,
fogjuk az ellen sok telivérjét;
megnyílik most a fekete észak,
oda-terjesztjük császárunk fényét.

4

Már napról-napra gyõzelmi hír száll,
elcsöndesült két hatalmas barbár.
Jüjang mezeje gyõzelmek földje,
ott verünk dobot, fujunk sipot már.
Tengeren felénk vitorlák lengnek,
jó déli rizzsel telik a hombár,
nyugatról selyem, keletrõl fátyol,
közkatonának is bõven jut már.
Az égig szárnyal a Vezér híre,
homályba borul maga a Császár –
ki merné most a gyõzõt bírálni?
ily vakmerõre úti bitó vár.

5

Vén harcos vagyok, jó õsök sarja,
sok kapun mentem már háboruba,
most a vezér-gõg lerontja kedvem;
olykor kitüntem, ne szóljunk róla.
Paripán járok több mint húsz éve
s nem tudod, császár, kegyek osztója.
Látom: megvadult sok lovas vágtat,
messzi zivatar tör a Huanghora;
rejtek-ösvényen majd hazaérek,
nézek falumra, a pusztulóra.
Megöregedtem, utódom nincsen,
de becsületem s hírem megóva.

WEÖRES SÁNDOR

DAL A SZÉPSÉGEKRÕL

A harmadik hó harmadik napján friss az idõ.
Csanganban a vízparton sok a gyönyörû nõ.
Mind gõgös, tiszta, úri, távolbarévedõ.
Csontjuk, husuk arányos, erük szép kékelõ.
Brokát-fátyol ruhájuk a napra visszalõ;
himzésébõl egyszarvú s páva tûnik elõ.
Mi van a fejükön?
Jégmadártollas hajdíszt hordoz a büszke fõ.
És hátukon mi van?
Testük a gyöngyös övben, mint karcsú rózsatõ.
A császár sógornõi fölött sátor-tetõ;
büszkék a császár-adta cimükre, érthetõ.
Kapnak teve-pupot, mely biborvörösre fõ
s kristálytálon halfélét, fehéret, mint a kõ.
Evõpálcát se mozdít a sok torkiglevõ,
hiába szeletelt a sok kés, a csendidõ.
Bakján herélttel, gyorsan kocsi kocsira jõ,
küldi nyolc ínyencségét a császári sütõ.
A dob- s fuvolahangtól megrezdül a velõ.
Vendég és kisérõ itt mind-mind elõkelõ,
de legdelibb, leghetykébb az épp most érkezõ.
Nyeregbõl szállva tör be s lépdel a süppedõ
vánkosokon, míg hull a fûzfavirág-esõ

s kék madarak kerengnek, csõrükben piros keszkenõ.
Csinján velei övé a hatalom és erõ.
Megéget, ha hozzáérsz! A fõ miniszter õ!

753 körül
ILLYÉS GYULA

LI ÚR EGY NYÁRI NAPON
MEGLÁTOGAT

Amig jön, erdõ szûri a nyarat,
A nemes Li úr hát meglátogat.
Kunyhóm szegényes, egész falusi;
itt áll a nagy Déli Torony alatt.
Szomszédaim egyszerû emberek,
kezük könnyen, szivük vidáman ad:
a keritésen - van-e még bora? -
csak át kell szólnom a nyugatinak
s õ máris tölti a palackomat.
Gyékényt viszek ki; csobog a patak,
mindenfelõl hûs szellõ simogat:
ébredezik az õszi hangulat.
Mindenfelõl szólnak a madarak,
lomb közt ciripel a kabóca-had,
sõt oly lármás, hogy dalai miatt
lakásom csak félig remete-lak.
A tavirózsa este gyönyörû,
kedvéért mindenki tovább marad.
Most is aggódom: megyek új borért,
s remélem, a vendégem jól mulat.

753
SZABÓ LÕRINC

LI RENDÕRKAPITÁNY
TÁRSASÁGÁBAN ISZOGATUNK
A VIRÁGOK KÖZT

Kedvemre járom e pompás tájat.
Elõször látom, s már megigézett.
Pihés, puha toll - merengve fújom,
virágok porzós kelyhébe nézek.
A selymes gyöpre leülni de jó!
Inyünk fûszeres jó bort se kiván.
Kapatos éji rendzavarókat,
lecsukatna majd még Li kapitány.

LATOR LÁSZLÓ

A ROKONOM

Egyszerû ember; az unokabátyám.
Régivágású, szinte hajdani.
Szánt, vet, kutat fúr, úgy érez, ahogy más.
Ruhája és kalapja falusi.
Korán kel, és félti a haza sorsát:
a jó aratás, az fontos neki.

De essék szó úrról, miniszterekrõl –
benne nyílnak a Bölcsek Könyvei!

SZABÓ LÕRINC

RÉSZEG DAL

Magas polcra felkuszik ügybuzgó utak sora
s kevesebb a semminél bölcs Cseng Csjen hivatala;
amazoknak jut elég, pecsenyék meg csemegék,
Cseng Csjen mester asztalán jó ha rizs az eleség;
fejében a bölcselet Fu Hszi korán túltehet,
költõként különb lehet, mint Szung Jü, avagy Csü Jüan:
sok erényét tisztelik, de sorsa vigasztalan,
hire túl-hat számtalan korszakon – mind hasztalan.
S engem, Tuling vándorát, röhögés körülkereng,
rövid és szûk a ruhám, hajam kopott kóca leng,
császár magtáraiból jut rám rizs öt kurta seng
és ad néha vacsorát a vén fehérfejû Cseng.
Ha pénzhez jutunk, egymásnál vagyunk,
bizony mulatunk, bõven nyakalunk,
az enyém-tiéd feledésbe hull,
halhatatlanul így dorbézolunk.
Tiszta éjszakákon át isszuk a tavasz borát,
kinn harmat, benn lámpaláng, lessük szirmok záporát,
dalunk kóvályog, lebeg, átlengik a szellemek,
nem féljük a holnapot, sem az árokszél porát.
Hszjang-zsu bármekkora volt, mégis fazekat surolt,
Jang Hszjung leveté magát a torony-erkélyen át;
messzi honba készülõdsz te is, dalok mestere,
kunyhód, köves földjeid zöld mohhal nõttek tele.
S nékem mire jó a vers ereje és kelleme?
hisz egyformán hamu lett Cse rabló és Kung Fu-ce.
De a jajt-bajt meg se halld: míg az élet ere tart,
poharunk legyen tele, szét ne váljunk sohase!

754
WEÖRES SÁNDOR

A FÕVÁROSBÓL FENGHSZIENBE UTAZVA MEGÉNEKLEM ÉRZÉSEIM SZÁZ SORBAN

A falum Tuling, a ruhám daróc,
vénülve fejem már együgyû lett,
szándékaimat szétvitte a szél –
Akár Csi és Hszie, bölcs vagy, hiheted?
Eldobtak, ahogy régóta szokás,
tengek egyedül, a hajam fehér,
ellentétek közt rendet keresek
s a koporsóban munkám véget ér.
De míg élek én, népem siratom,
nyomja kebelem súlyos bánatom,
sok öreg tudós rám néz, kigúnyol,
múlik az idõm, harsány a dalom.
A folyók, tavak vonják vágyamat,
egyedül élném le napjaimat.
Jaohoz és Sunhoz méltó urunk volt,

tõle a szívem el sose szakad.
Most építeni új, szép palotát
talán nincsenek kövek és rudak?
Nap fele fordul a li-huo virág,
nem rendül a rend a felszín alatt.
A hangya-hadat figyeli szemem:
mind kedve szerint építi falát.
Dehogy is leszek haragos cethal,
aki gátat vet a tengeren át!
Megleltem végre magam igazát,
ki a köz-ügyért éltem valaha
és jártam ezer magas hivatalt;
temessen el a föld sárga pora.
Csao és Ju elõtt szégyenkezzem-e,
hogy példájukat rosszul követem?
Jõjjön az ivás, a felvidulás,
bánat-falakat döntsön énekem!
Év végire jár, elpusztul a zöld,
a hegyek alatt vihar hasogat,
égen a Tejút szürkén beborult,
indul a vándor éjfátyol alatt.
Oly éles a fagy: elvágja övem,
jeges ujjaim össze se kötik.
Hajnalra jutok a Li hegy alá,
a császári vár ott emelkedik.
Katonák õrzik e rideg tájat,
járják a síkos jég-meredeket,
a Jáspis-tükör köde gõzölög,
két felén tolong sisakos sereg.
Császár s nemesek mulatoznak itt,
a zene, a tánc tarkán kanyarog,
fejedelmi kegy fõranguaké,
nem járnak ide põre koldusok.
Bíbor udvarban mennyi a selyem:
fázó asszonyok ujjai szövik;
a parasztokat véresre verik,
mikor a selyem-adót beszedik.
Selyem-kosarat nyujt császári kegy.
Hû népe javát látná a nagyúr,
ha szándékait fõemberei
visszáján nem forgatnák gazúl.
A sok udvaronc sürög, kavarog,
meggörnyed a térd, lehorgad a fej,
benn csendül a tál, arany valahány,
tele van velük a Ho meg a Vej.
Csupa táncosnõ a közép-terem,
illat gomolyog derekuk körül,
sír a fuvola, cseng-rezeg a lant,
a vendégeken coboly-prém terül.
Gõzöl tele-tál teveláb-leves,
dérlepte narancs jégbõl kigurul,
rõt kapu mögött a bor és a hús,
de a csont, a holt az utakra hull.
Mily szomszédos a pompa és nyomor!
Oly bõ a keserv, nem gyõzi a szó!
El, észak fele fordul szekerem,
elõttem a Csing meg a Vej folyó.
Nyugat ormai közt zúdul a víz,
míg ellát a szem, bérc-magas az ár,
folyékony hegylánc közeledik ott,

menny oszlopait összetöri már.
Korhadt, roskatag a folyami híd,
cölöp-sor recseg a habok alatt;
imbolyogva és összefogózva
látod átkelni a vándorokat.
Jó öreg párom vár rám odatúl
s mieink tizen s köröttünk a hó.
Rég láttam õket. Gyûljön együvé
tucat éhezõ és szomjuhozó.
Jövök s odabenn zokogás fogad:
jaj, éhen veszett kicsinyke fiam!
Vérembe hasít, földre ver a hír.
Szomszéd-sereg is jajgat hangosan.
Jaj, öreg fejem, apa-szégyenem,
jaj, ki fiának kenyeret nem ad –
De ki hitte, hogy aratás után
a népre ilyen vad inség szakad?
Sose fizettem adót, robotot,
katona-lapra nem írták nevem,
mégis, mennyi volt a nyomor, a kín,
s mégtöbb a teher a köz-emberen.
Némán figyelek jobbágy-vonulást,
messzi határon harcos hadakat,
szomorúságom magas, mint a hegy:
nincs rend a rögön az egek alatt.

755
WEÖRES SÁNDOR

SZÁNAKOZÁS EGY GEBE FÖLÖTT

Szánandó ez a gebe itt a város-szögleten:
csontja kiáll mereven, keszeg, mint a gereben.
Ha nyergelik, felnyihog, sörénye-rázva inog,
nem röpteti lovasát többé táncos-kényesen.
Elnézem hat bélyegét s látom: császári pecsét.
Messze vonuló hadak hagyták el az útfelen.
Száraz bõre sebhelyes, szügyig sáros és rühes,
áll a hóban, kókkadoz, kopott szõre fénytelen.
Tavaly még rablók után vágtathatott féktelen,
gyors inakkal áthúzott szittyósokon, réteken.
Nincs tiszturak kedvire, csak a császár ménese;
s ez a hajdanán gyihos szédeleg most betegen.
Egyszer félre ugratott, vagy egy rögön felbukott,
s farára vertek, eredj, elcsapták könyörtelen.
Ha embert lát, szomorú, szeme tükrén szürke bú.
Hol az ura? Merre az ifjúság, az eleven?
A hideg ég távoli, vadludak a társai;
szabadban hál éjszaka, varjúkár szól szütelen.
Aki enni ad neki, haláláig követi,
szánjátok meg, hogyha fû serken, zöldelõ selyem.

KORMOS ISTVÁN

A JÜHUA PALOTA

Patak bujkál, fenyõt zúgat a szél,
tört cserepek közt patkánynép zörög.

Mi állt itt? Fejedelmi palota?
Romjainál roppant szirt: égbe döf!
Sötét termekben kék lidérc inog.
Rossz utakon itt-ott bús víz csörög.
Fuvolahalk a természet szava:
hars színein mind több az õszi pötty.
Porladnak a festett, síri babák,
a szép hölgyek habteste sárga föld.
Aranyhintaik eltûntek: egy-egy
kõ-ló idézi csak a múlt idõt.
Bánatosan dõlök a gyepre, dal
zeng ajkamon - Óh, csak a könny örök:
ha múlik minden, élhet-e soká
a vándor a vándor dolgok között?

757
SZABÓ LÕRINC

FUVOLASZÓ

Hold ragyog, fuvola szól, szél sír az õszi hegyen.
Ki fújja, ki zengeti oly sötét-keservesen?
Szél-sírás, síp-zokogás egy kínról jajog nekem.
Hegyekre hajlik a hold; szétragyog földön-egen.
Barbár lovasok sora vonul északra tova.
Mint hajdan Vuling dala: hadakra emlékezem.
A kertben öreg füzek hullatják levelüket.
Zokogj csak, sírj, fuvola, szakaszd meg hát a szivem!

KORMOS ISTVÁN

ÉSZAKI UTAZÁS
RÉSZLET

Szu-cung második évében, õsszel,
egy szerencsés nap Tu mester messze
északra indult, hogy régen látott
családját újból felkereshesse.

Udvarban, falun nemigen van most
szabadnap, ennyi bajban, veszélyben.
Szégyenkezem, hogy engedélyt adott
nekem a császár kunyhómba térnem.
Búcsúzni mentem õfelségéhez,
s arra gondoltam: ideje mennem:
Nem vagyok ugyan jószemû bíró,
s mégiscsak félek: nincs minden rendben.
Bár új kor indul, virágzó, boldog,
kapcsok és láncok szilárdan állnak,
keleten dúl még a barbár horda,
ez bántja fõként Tu Fut, szolgádat.
Õfelségére gyakran gondoltam,
lelkem gyötörték zord jelenések,
égen és földön üszkös fekélyek.
Tengernyi kínunk mikor ér véget?
Lassan haladok, elhagyott tûzhely
füstje nem reszket, némák a falvak.
Sok sebesült jön szembe az úton,

jajgatnak, vérük rögökbe alvadt.
Visszatekintek Fenghszjanghszien felé,
tündöklõ zászlók fakóra válnak,
felhágok magas, szeles tetõkre,
ható-gödrök lovakra várnak.
Pincsou vidékén síkságra érünk,
ott a Csing folyó kavarog, árad.
Tigrisek kúsznak, üvöltésüktõl
megrepednek a szürke kõszálak.
Õszi krizantém bókol, a kocsik
a köves útba mély nyomot vágtat,
felhõk játéka deríti kedvem,
örvendezek a rejtek homálynak.
Gesztenyefákon érik a termés.
Apró gyümölcsöt hoz csak a hegység.
Vöröslik emez, mint a cinóber, –
feketén ragyog az, mint a festék.
Bõ esõ, harmat növeli õket,
keserût, édest egyazonképpen.
Eszembejut a barackfa-forrás,
s elfog a bánat: hogyan is éltem?
A hegyoldalból Fucsoura nézek,
elmaradoznak a bércek, a völgyek.
Én már a folyó partjára értem,
szolgáim még a kaptatón jönnek.
Sárguló fákon baglyok huhognak,
mormota õrzi zegzúgos odvát.
Hideg holdfényben fehérlõ csontok:
volt csatatéren haladunk most át.
A milliónyi tungkuani sereg
hogy szétszóródott! Szétzüllött végleg.
Emiatt aztán a fél Csin népe
pusztult el és lett éji kísértet.
Én is a dúlók kezébe estem,
most térek haza mályvás kunyhómhoz
egy év multával, hófehér hajjal.
Egész családom elesett, rongyos.
Morajos fenyõk zokognak vélük
s bánatos hangja csacsogó érnek.
Fiamra mindig oly büszke voltam,
s orcája most a hónál fehérebb.
Képpel elfordul, sír apját látva,
mezítelen és piszkos a lába.
Az ágy elõtt áll két kicsi lányom,
foltos rajtuk a kurta ruhácska.
Ruhának szabták a tenger képét,
a hímzett minták megviselõdtek.
Tjen Vu s a bíbor Fõnix a vedlett
ruhákon fejjel fordul a földnek.
Hogy fáj ez nékem, öreg embernek !
Betegen fekszem, hányok, émelygek.
Hogy a hidegtõl megóvjam õket,
zsákomban nézek valami selymet.
A takarókat kirakom sorra. –
Akad puder és szemöldökfesték.
Hitvesem sovány arca már ragyog.
Lánykáim hajuk fésülni kezdik. –
Anyjuktól mindent ellesnek, fürgén
piperészkednek, kedvüket töltik.
Kirúzsozkodnak, nagy hebehurgyán

szélesre-festik egymás szemöldjit.
Feledve éhség, szomjúság, tûrés!
Gyermekeimmel lehetek élve.
Faggatnak, tépik hosszú szakállam.
Ki tudná õket korholni érte?
Elgondolom, hogy mennyit szenvedtem,
hallgatom locska, csacska beszédük.
Gondolataim szanaszét járnak.
Háztartásról még minek beszéljünk?
Fölséges urunk még por borítja.
Mikor lesz béke már valahára?
Felnézek: ím az ég színét váltja,
szakadozik a fekete pára.
Északnyugatról hideg szél támad,
az ujgurokkal rohan pusztítva.
Rablásban leli kedvét a köznép,
bár fejedelme szándéka tiszta.
Ötezer harcos, rettenthetetlen,
tízezer jó ló tüzesen vágtat:
kicsi, de becses sereg, elõtte
meghódolnak a távoli tájak.
Megannyi sólyom, pusztító gyors nyíl,
az ellenséget kergetik egyre.
Õfelségével reméljük, többet
lázadni nem lesz senkinek kedve.

757
LATOR LÁSZLÓ

MERENGÉS A TAVASZON
(KÉT VÁLTOZAT)

Pusztul a nép, de él a hegy, a víz.
Tavasz. Egy virág a fõváros is.
Fut az idõ. S könnyem a szirmokon.
Beh messze estem. Fáj a madárének.
A hadi-tüzek harmad hava égnek.
Beh örülnék csak egy hazai sornak.
Ritkuló, fehér hajam vakarom.
Nem tartja meg a fésût sem maholnap.

757
ILLYÉS GYULA

Ország bukik, ám a hegy, víz a régi,
tavasz a fûre-fára visszajön,
hol búcsút mondott a madárka néki,
s virágszirom hullt, mint a tiszta könny.
... Három hóig, õrtûznél kergetõztem,
most tán falum nyugalmas partja vár.
... De õsz hajam úgy meggyérült eközben,
hajtûimet se tartja már.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

ZOKOGÁS A FOLYÓNÁL

Mint vén favágó paraszt, panaszomat susogom,
míg lassan lopakodom, mint tavasz-árny a habon.
Parti palota-sor áll s pecsét van a kapukon,
fûzek, sások hát kinek zöldelnek e tavaszon?
Láttam zászlók fellegét úszni Déli Kert felõl,
fokozta egymás tüzét tizezer szín a napon
s az Elsõ Hölgy libegett, Nap-Csarnokból érkezett,
kísérte császár-urát fényes harci fogaton,
íjas, tegzes lovasok elõtte ügettek ott,
arany zablát harapott hófehér ló, milliom;
íjász, mellel ég felé, átlõtte a felleget,
egy lövésre több madár vergõdött a partokon.
Hol vannak a szép szemek és a gyöngy-fényû fogak?
Véres árny lett az a hölgy, nincs részére ház, se hon.
Vej-föld tiszta vizei a Tõr-hasadékon át
sose hoznak róla hírt, nincs felõle hang, se nyom.
Zokognak az emberek: bár õ lenne oly örök,
mint a hab a folyamon s folyton-újuló szirom!
Betört sok lovas tatár, a város por-árnyban áll,
délre futok, habozok - észak trónját bámulom.

757
WEÖRES SÁNDOR

PENG JA

Rablóktól épp hogy megmenekülve,
keservek között északra mentünk,
éjszaka mélyén, Pengja ösvényén,
hold a folyón, a hegyen s felettünk.
Kis családommal így vándoroltam,
szitok és átok csattant utánunk,
völgyi madarak körülzsibongtak
és szembe-jövõt egyet se láttunk.
Éhezõ lánykám engem harapdált,
tigristõl féltve ölembe vettem,
ne üssön lármát, befogtam száját,
de õ sivított még-dühösebben.
Kisfiam bátrabb és okosabb volt:
nézte, hol terem keserû szilva?
A tíz nap fele dörgés, esõ volt
és a sár mintha eget lebírna.
Nem volt egy ernyõnk, se jó felöltõnk,
ázott rongyokban vacogtunk, nyögtünk,
csúszós ösvényen, sziklás vidéken
napi pár mérföld maradt mögöttünk.
Olykor erdei gyümölcsre leltünk,
hitvány faág volt szállás-gerendánk,
nappal kövek közt, vízben tocsogtunk,
este messzi köd s álom szakadt ránk.
Tungcsjava táján alig pihentünk,
a Luce hágót kellett elérni:
régi barátunk ott él, Szun bíró -
lelke a felhõt is felül-éri!
Vendégül hívott, kapuja tárult,
ernyõs lámpája rezgett felettünk,
lágy, meleg vízzel ápolta testünk,
zászlóval hívta szétomolt lelkünk.
Én és asszonyom egymásra néztünk,

könnyünk szakadt és bámultunk egyre –
gyermekeink mély álomba hullva,
enni és inni nem akar egy se –
én megesküdtem akkor, Szun biró,
hogy testvéremként nézlek örökre!
Átadta nékünk munkaszobáját,
s lassan ocsudva emberré váltunk –
háborus, éhes, veszett idõben
hozzá hasonlót hol is találunk?
Egy esztendõ telt válásunk óta
s megint barbárok gyötrik e földet.
Mikor lesz szárnyam, hogy hozzád szálljak
és a göröngyre hulljak elõtted?

WEÖRES SÁNDOR

HONVÁGY

Csikó-fiacskám derék növendék,
tavalyelõtt, hogy beszélni kezdett,
már kérdve-kérdte: ki is a vendég,
s el-elszavalta vén apja versét.
A zord idõben fájt, hogy kicsiny még,
anyjára kellett hagynom szegénykét,
nem jött velem – s én várok, remélve,
vadliba lábán küldött levélre.
Zsibong hadakkal ég-föld, a tónál,
a hegyen kürtök bús szava kószál –
ha tudva-tudnám: hazajutok még,
hogy várva-várjak, belenyugodnék.

757
NEMES NAGY ÁGNES

CSIANG-FALVA

1

Feltornyosuló rõt felhõk alatt
messzeség ivén földet ér a Nap:
Ezer mérföldrõl hazaérkezem.
Vén kunyhóm körül harsány madarak.
Asszony és gyerek bámul: élek-e?
Könnyük elered és megnyugszanak.
Zûrzavar, veszett idõ hányt-vetett,
tán a véletlen sodort haza csak.
Szomszédok lepik falam tetejét,
õk is zokognak és sóhajtanak.
Késõ éjjelig gyertyát égetünk,
fény köré ülünk, sok álom-alak.

2

Éltem alkonyán méltatlan a sors.
Hazatértem és jót nem lelhetek.
Ölemben fiam órák-hosszat ül,
reám-települ: fél, hogy elmegyek.

Rég vágytam sötét lombok hûvösét:
a tópart körül, fák közt nézdelek,
süvít a csipõs északi vihar,
nem enged a gond, ezer baj temet.
A köles, a rizs learatva már,
borágy erein új rizsbor pezseg -
eh, csak a pohár legyen tele már,
többet várni kár, te kopott öreg!

3

Tyúk-sereg zajong vityillóm körül.
Közben egy csapat vendég érkezik.
Hajtom a csibét: mind a fára, föl!
Már vendégeim a kaput verik.
Jön négy-öt öreg; megtört emberek,
távoli utam sorját kérdezik.
Mindegyik hozott ajándék italt:
"Kissé zavaros és az íze híg,
mert a földeket meg se mûvelik"
- míg iszogatunk, mind szabadkozik -
"még véres a kard, még háboru tart,
járnak ifjaink messzi tengerig."
Hoztak jó italt és várják a dalt,
a gazda pedig csak szégyenkezik.
A dal véget ér, égre nézek én,
õk nem szégyelik omló könnyeik.

757
WEÖRES SÁNDOR

KÖZEL LAKUNK...
DAL, MELYET PI JAÓNAK KÜLDÖK

Nem messze lakunk - mily közel lakunk:
én az utca északi, te a déli oldalán.
Sajnálni-való szomszédok vagyunk:
tíz nap újra elszaladt s nem találkoztunk, komám.
Szép kincstári lovamat visszavette új parancs,
most indulnom oly nehéz, mintha járnék tövisen...
Szegény vagyok, nincs kocsim, de vannak hû lábaim,
mégse találkozhatunk - csodálkozol mindezen?
Nem mintha rossz testemet dédelgetném módfelett,
vagy nem bírna már izom, bütyök, tyúkszem, izület,
de ha gyalog kiszököm, megorrol a fõnököm;
szívem tiszta, szóm igaz; meg kell végre értened.
Jött a hajnal zápora, tavaszi szél ostora,
aludtam, nem hallva a csengõk és dobok szavát.
Házigazdám, jól tudom, kölcsönadná szamarát,
de a füles sánta lett, nem gyõznénk az út sarát.
Már találtam valakit, kivel szót ért fõnököm
ládd, mily kiszolgáltatott olyik férfi élete!
Szívem, mint az íj feszül: hogy bírnám ki estelig?
Mikor mondtad versedet, lelkem borzongott bele.
Magnolia szirmai hullnak, múlik a tavasz,
én se vagyok siheder, te se vagy már zöld kamasz,
de az utcavégeken a bor drága, szentigaz,
feledést-vágyók alig juthatnak a mámorig...

Nem-mehetek: te siess, hogy egy mérce bort ihass,
csörög a zsebembe még néhány kopott rézgaras.

758
WEöRES SÁNDOR

KORA ÕSSZEL SZENVEDEK
AZ EGYRE TORNYOSULÓ AKTAHEGYEK
MELLETT

Hetedik hónap, hõség, izzik a nap az égen.
Eszem, de immel-ámmal, kevéssel is beérem.
Éjjel a skorpióhad csapolja-szívja vérem;
a légy donogva rajzik az õszi napsütésben.
A hivatalba érve ordítanék az égre:
toronyban áll az akta, de hozzák még serényen!
Szobámból hegyre látok. Ó, fenyõóriások!
El innen! Hadd tapodjak mezítláb, hóban, jégen.

758
KORMOS ISTVÁN

MAGAMBAN ISZOGATVA VERSELEK

Lámpámon virág: mennyei öröm!
Borom zöld színû, csillog komolyan.
Elrévedezek, iszom, verselek;
szántom a papírt lassan-lassudan.
Ködlik messzirõl háború, nyomor,
verselek, de itt minden hasztalan.
Gúzsbaköt, lever az únt hivatal,
s a paraszt elõtt szégyelem magam.

KORMOS ISTVÁN

A KANYARGÓ FOLYÓNÁL

1

Ha csak egy szirom lehull: csorbát ejt a tavaszon.
Ha sokat lever a szél: nem szûnik a panaszom.
Hullni vágyó szirmokat látok, végtelen sokat,
mit tehetne bánatom? kelyhet fogok és iszom.
Folyóparton pagoda, jégmadár-fészkek sora,
feldõlt egyszarvú-szobor a gyepes domboldalon.
Látom: minden elmuló, csak az öröm-perc való,
hír, dicsõség is csaló, hová is iparkodom?
A császártól megjövök, zálogba csapom ruhám
és részegen dünnyögök a folyópart oldalán:
Kocsm'adósság bárkinél felgyülik, ha ennyit él,
s hetven évet meg nem ér az én rozzant csigolyám.
Nézek lepke-sereget virág-tömkeleg felett,
szitakötõk a vizet érintik táncos-puhán.
Ifju hév és kikelet elenyész, mint lehelet,
de jó annak, ki szeret egész élete során.

WEöRES SÁNDOR

A VILÁG VÉGÉN ÉLÕ
LI TAJ-PO BARÁTOMRA GONDOLOK
(KÉT VÁLTOZAT)

Messzi tájról vad szél fúj -
Mire gondolsz, jóbarát?
Vadlúd sose válaszol.
Tavat, folyót esõ vág.
Siker csábít, de balsors
ûzi az út vándorát -
Dobd versed annak, ki itt
a vízbe ölte magát!

KÉPES GÉZA

Hideg odalenn a szél ostora.
Milyen gond emészt, öreg cimbora?
Küldj az égen át hattyút, vadlibát -
Õsszel zúgva ront a Folyam tova.
Vad-keserû ott a költõ bora,
szakad rád a föld minden démona.
Ha ez elbúsit, a Nagy Árny segít:
dobj verset a víz hullámaiba.

759

KORMOS ISTVÁN

NEGYVEN SOR LI PÓNAK

Volt egy bolond vándor és tégedet
számkivetett istennek nevezett.
Ecsetedbõl viharként kelt a vers
s ha kész volt, zokogtak a szellemek. Rejtve
indult, azután egyre nõtt
s hajnalként áradt dicsõ hírneved.
Hódítottak az alkotásaid;
volt is jutalmuk: rendkivüli kegy.
Várt rád az udvar arany csónaka
s a sárkányköpeny vállad dísze lett.
Eléd nyíltak a császár termei
és kék mandarin-felhõ legyezett.
Amikor hazaengedett urad,
találkoztunk, s szivemre forrt szived. Hû
otthonod maradt a kért magány
s lelked fény s bukás nem rontotta meg. Szerettem szilaj
tréfáid, s a bor,
ha te ittad, tán a mennybõl eredt.
Óh, ittas éjek, tánc, liangi park!
Sze partja! Hogy zengett a kikelet!
Zsenid nagy volt, még nagyabb a szived,
jóságod nem, csak pályád törhetett.
Dacos és büszke voltál, mint Ni Ileng,
a toll szegénye, mint Jüan Hszien.
Éhezve koldúltad a kenyered,
de kapzsinak mondtak az irigyek.

Számûztek Vuling tûz-hegyeire,
bár mást ily sors még csak Szanvejbe vet.
Hány évig rémített ott a kuvik?
Árván sírtál az Egyszarvú felett!
Szu Vu mindig a Han híve maradt;
Szolgálta-e Hvang Kung a Csineket?
Sen Kung gyanánt toltad el a kupát,
liangi rabként írtad leveled.
Hiába: ha elítélt a világ,
ki ujíthatta igaz pörödet?
Lábbadozva dalolsz az õszi hold
alatt most a folyamnál, szent öreg.
Égbe tutajoznék, megtudni: ily
érdemtelen nyomorba mi vetett?!

759
SZABÓ LÕRINC

NEM LÁTTAM RÉGEN

Nem láttam régen Li Taj-pot, szegényt.
Õrültet játszik - be szánom érte!
Élete ellen törnek - jó szívvel
én gondolok csak tehetségére.
Hány merész verset írt magányában,
egy kupa bornál, magát emésztve.
A Kuang-hegyi kicsi szobába
bárcsak õsz fejjel végre megtérne!

LATOR LÁSZLÓ

MIKOR LI PÓT ÁLMOMBAN LÁTTAM
(KÉT VÁLTOZAT)

Ha valakink meghal, könnyekben úszunk,
de - jaj - míg élünk, egyre csak búcsúzunk.
Számûzve élsz lázas mocsárvidéken
s azóta egy betût se írsz te nékem. -
Ma éjszaka álmomba láttalak,
mert mindig óhajtlak, kegyes alak...
Töprengve néztem, vajjon nem csalódtam,
ily nagy utat tettél, te vagy valóban?
Zöld fák közül búsan elémbe jöttél
és eltüntél egy zord, sötét erõdnél...
Hogy nõhetett ki hirtelen a szárnyad
te néked, akit megkötnek, bezárnak?
Ocsúdtam s a kilobbant, elviharzott
hold alacsonyan lengett, mint az arcod.
Mi sok folyónak léptél át vad árkán,
hol annyi víziszörny van s annyi sárkány.
Felhõ lebeg az égen, fodra tiszta,
s mint vándor elmegy, nem jõ soha vissza...
Tevéled álmodtam már három éjen -
meghitt s való voltál, akárcsak ébren.
Egyszerre útra készültél s csak akkor
szóltál nekem veszélyrõl és kalandról,
hogy zúg a tó, hogy küzd a gyönge csolnak,
mit a vihar hullámai locsolnak.

Dörzsölted õsz fejed a kapualjnál,
mint hogyha ámulnál vagy megriadnál.
Most minden úr és hölgy Pekingbe gyûl,
csupán te tengõdsz árván, egyedül.
A Sors hiába égi, néha téved.
Öregkorodban sujtott földre téged.
Rólad csodás regéket majd a Hír mond,
de hát mit ér, ha elföd már a sírdomb?

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

(ÁLOM LI PÓRÓL)

1

Ha holttól válok: elfojtom hangom.
Ha eleventõl: sokáig bánom.
Csjangnan hináros, láz-lepte tájék,
hír nélkül ott él Li Po barátom.
Ma megmutatta, hogy gondol rám még:
elém sodorta képét az álom.
Félek: nem ember többé, csak árnyék;
élõ átkelne oly sok határon?
Hol a juharfa levele zöldel,
onnan közelget, át a homályon.
Számkivetettség nyügében vergõdsz:
miként nyithattad szárnyad, barátom?
A hanyatló hold tölti szobámat,
fényében szinte arcodat látom.
Csjangnan mély vize, hatalmas habja,
sárkány állkapcsa rád ne találjon!

2

Hajnal és alkony felhõt terelget.
Régóta nem vagy barátod mellett.
Már három éjjel álmodom rólad,
így érzem hozzám hajolni lelked.
Álmomban folyton folyvást búcsúzol:
"Vár az út. Tovább hordom a terhet.
Tavon, folyamon szél-hab-hatalom,
evezõs csónak könnyen merülhet."
Indulsz, õsz fejed kezedbe hajtva,
dicsõségedet hová temetted?
Léhûtõk töltik a cifra várost;
valaki, mint te, csak undort nyelhet
Szoros hálóként kötöz a törvény -
vénülsz, de bölcsen el nem kerülted.
Tizezer évig tart fényességed,
de életedben nyugtod se lelted.

758-759

WEÖRES SÁNDOR

ÕSZI FUVOLAJÁTÉK

Hadd játszom e bánatos dalt végig,
bár a vérem hull a fuvolára.
Hadd sirassak hadba vonulókat:
fehér csontok lesznek nemsokára.
Fuvolám a szívet megszakasztja;
átcsapok a lassú siratásba.
Fenn az õszi felleg mozdulatlan.
Rõzsefüstöt hajt a szél a tájra.

KORMOS ISTVÁN

FIATAL FELESÉG PANASZA

Ha az aranka málnára kuszik,
nem él sokáig, nem fut messzire.
Feleségül katonához a lányt - ?
Dobd inkább útszélre, a semmibe!
Elvettél, hogy befonták a hajam;
de alig járt át ágyad melege.
Este együtt, reggel már egyedül:
nem rövid így szivünk története?
Elmégy. Nem messzi, de mégis Hojang
nyugtalan határvidékeire.
Még nem is voltam igazán tied,
s lépjek anyád elé, mint a menye?
Úgy neveltek otthon a szüleim,
hogy éj-se-nap ne lásson más szeme.
"Párjával él a kakas, a kutya;
felnõtt lánynak van ura, mestere !"
Oda mentél, hol a halál az úr,
szívem fáj, csaknem meghalok bele.
Elmennék én utánad, esküszöm,
de csak még rosszabbul járnál vele.
Felejtsd, hogy ifju férj vagy. Igyekezz
hazád szolgálni, légy jó fegyvere!
Katonáskodnánk mi is, félek, a
katonák tüzén sokat hûtene,
Soká varrtam selyemkabátomat,
hisz szegény háznak vagyok gyermeke.
Selyemkabátom mégse hordhatom
s arcom festékét sós könny marja le.
Kinézek: óh, hogy röpköd, párosan
hogy röpköd a sok édes cinege!
Rossz és kegyetlen az emberi sors:
hozzád vágyom, nem felejtlek sose!

759
SZABÓ LÕRINC

ÜRES ERSZÉNY

Keserû bár a cédrus, enni jó.
Hajnalonta harmat is iható.
Az emberek gorombák, gonoszok.
Küszködõ vagyok, nem kapaszkodó.
Nem fõzök, - a kút ma is befagyott.
Az ágyam hideg, nincsen takaró.

Erszényem üres, pironkodhatok;
egy árva garas õrzi, mint lakó.

759
ILLYÉS GYULA

A TUNGKUANI ERÕDTISZT

Hogy sürög-forog a sok katona!
Erõdítik a tungkuani utat.
Kis várakat bércek magasa véd,
nagyokat vasnál keményebb falak.
"A hunok ellen", magyaráz a tiszt,
"hazánkba barbár többé sose csap !"
Lóról szállunk; õ lelkes, büszke és
a magasságos ormokra mutat:
"Erõd-lánc, felhõszinten! A madár,
még a madár is alattuk marad!
A harc ezután csak elhárítás.
Fõvárosát ne féltse már nyugat"
Végigmegyünk a legfõbb pontokon:
szekérszûk minden kapuboltozat.
"A hosszú lándsa itt nem boldogul,
egy õrtõl itt száz barbár elriad!"
Óh, gyász volt a taolini csata,
millió hullán híztak a halak!
Inteném is Tungkuan parancsnokát:
"Ne Ko-su Han, - legyen óvatosabb!"

SZABÓ LÕRINC

ÖREGEDÕ FÉRFI HADBA INDUL

Nincs béke még a fõváros körül:
öregségemre a baj nem kerül.
Fiam, unokám a hadban veszett -
mért éljek tovább magam, egyedül?
Eldobom botom és ki a kapun!
Derék társaim sajnálnak nagyon:
harapni megvan még egy pár fogam,
de haj! szikkadt már csontom és húsom.
Férfiak sorra páncélt öltenek,
köszöntik tisztjük s mennek komoran.
Vén párom sírva fetreng az uton:
ruhája rongyos - s tél utója van.
Nem látjuk egymást többé tán soha,
de fáj, hogy szegény fázik, didereg...
Én most elmegyek, vissza nem jövök,
de õ még biztat: csak sokat egyek.
Tumen kapuja, várfala kemény,
keserves az út Hszingjüan vizén.
Cudar csata lesz - de fordulhat is:
míg meg nem ölnek, van addig remény!
Az élet sorja mindig búcsuzás,
gyermeknek, öregnek miért volna más?
Hajdanvolt erõm, ha rád gondolok,
elrévedezve sóhajtok nagyot.
Hadrakelve most ország, tízezer:

dombok tetején jeltûz füstölög,
erdõkben szerte hullák bûzlenek,
a síkság földje vérrel öntözött...
seholsem lelni békét, nyughelyét.
Mire maradjak? Jobb, ha elmegyek.
...Roskatag viskóm, ahogy elhagyom,
Bensõm tiporja gyilkos fájdalom.

CSONGOR BARNABÁS

A FÕNIX-TETÕ

Észak felé néz a Fõnix-tetõ,
Hszikangcsou felett magasba mered.
Csou Ven király régen nyugoszik,
hallgat a fõnix, a hegy meredek
ormára vivõ útnak nyoma sincs,
köd mossa a zord kõrengeteget.
Megmászni sötét ormát uramért
tízezer öles létrát hol vegyek?
Talán egy árva fõnix-fióka
odafent jajong, koplal, didereg.
Hogy enyhíthetném magánya búját?
Étekül adnám forró szivemet,
hogy derítené örömre szegényt,
bambuszmag helyett szívem egye meg.
Vérem tápláló forrása legyen,
a patakvíznél is fûszeresebb.
Bárcsak a császár jó jelet kapna!
Cserébe adnám életemet.
Nézném, a fõnix szárnya hogy rezdül,
s már szántja a tág tetõtlen eget,
csõrében a könyv, a mennyei jel,
száll a tornyokhoz, száll egyenest.
S jutna felséges urunk kezébe
az égi tanács, a bölcs üzenet,
ujra ragyogna, virulna ügyünk,
s feledné a nép a keserveket.
Hogy áhítom én, hogy áhítom ezt!
Akkor hova lesz a rablósereg?

LATOR LÁSZLÓ

SIHAO BÍRÓJA

Alkonyra Sihao faluba értem,
katonát szedett a bíró éppen.
Egy vén a falról ugrott s elfutott,
csapzott anyóka jött ki elébem.
A hivatalnok tombolt dühében,
az öregasszony sírt keservében,
rimánkodott és kezét tördelte:
"Három fiam volt a határszélen,
egyiktõl nemrég levél érkezett,
hogy az öccse és bátyja elesett,
s aki megmaradt, lopja életét,
föl nem támad a két odaveszett.
Minálunk nincs már férfi a házban,

kis unokám bõg a kuckójában,
szegény anyja is elmenekülne,
de merre menne rongyos ruhában?
Vénasszony vagyok, de tart erõm még,
dolgos kezem van, sok-mindent gyõznék,
szolgálnék messzi a határszélen,
súrolnék, mosnék, reggelig fõznék..."
Eljött az éjjel, bénítva hangot.
Jajszó, sikoltás foszlánya bolygott.
Hajnal hasadt és útnak eredtem,
míg az agg néhány bucsúszót mondott.

759
WEÖRES SÁNDOR

RUHASULYKOLÁS

Nem térsz vissza északról, már tudom.
Õsz van. A súlykolóm csak lemosom.
Jönnek a kínos, hideg hónapok.
Hogy bírjam tovább így magányoson?
Boldogan mosok, varrok, vasalok,
csak hordhatnád is ott a Nagy Falon!
Megtennék mindent, gyenge, árva asszony,
csak juthatna el hozzád bár a hangom!

759
ILLYÉS GYULA

A HSZINANI SOROZÓTISZT

Hszinan vidékén átvándoroltam;
katonát szednek, a zajból tudtam
és a fõtisztet arról faggattam:
volna még férfi besorozatlan?
"Parancs érkezett épp tegnap este:
a serdülõ is elkel a hadban."
Szegény kicsinyek, félig gyermekek,
ti védjétek a császárt csapatban?
Jönnek kövérek, anyjuk kíséri
és a szegényebb mind egyedül van.
Mennek keletre a folyam mentén,
kék hegyek alján jaj-panasz harsan.
"Mit óbégattok könny-apadásig?
fojtsátok vissza, ha lelketek van:
sopánkodástól csontig sorvadtok
s nincs számotokra irgalom mostan.
Kardjaink Hszjangcsout támadják, vívják,
egy nap, egy éjjel - holnapra megvan.
A lázadókat nehéz leverni,
hulló-csillagként szóródunk porban,
erõre kapni visszavonultunk,
új katonákat gyûjtünk a bajban.
Ne félj, nem küldlek a hideg vízbe,
lovat legeltetsz a csalitosban;
a hadseregben fegyelem is van,
egyformán-osztott élelem is van;
mit óbégattok szív-szakadásig?

a fõvezér lesz apátok mostan."

759
WEÖRES SÁNDOR

HÉT DAL, MELYET CSIEN-JÜAN IDEJÉBEN TUNGKUHSZIENBEN ÍRTAM

1

Magányos vándor Tu Fu,
gubancos, deres haju,
gesztenyén, makkon telel –
hegy-völgyön sötét boru.
Otthonról nem jön levél,
fagy marja, hideg gyalu.
Ez a dal, ó jaj, az elsõ;
száll mint szélverte felhõ.

2

Kapám, te görcsös nyelü,
életem tartsd meg nekem.
Rongyom, a fagytól takarj –
vastag hó áll a hegyen.
Éhezik lányom, fiam,
nádkunyhóm zúzos verem.
Második dalom sír, ó jaj:
könnyítsd a kínom, sóhaj.

3

Hol vagytok, három öcsém?
Éltek vagy haltok, fiúk?
Látlak-e; arrafelé
rablóktól porzik az út.
Vadliba, gólya, daru
keletnek húz s hazajut.
Ó jaj, te harmadik dalom;
takar-e majd sírhalom?

4

Húgom, te megtört virág,
árváid hervasztanak.
Sárkányos folyók miatt
tíz éve nem láttalak.
Mennék, de zászló lobog,
mennék, de hullnak nyilak.
Ó jaj, már negyedszer zengem:
sirass el, húgom, engem.
Csattog a szél a hegyen,
esõ zúg; nyirkos a fa;
róka sír; romok között
mereng a sárga moha.

Köröttem puszta vadon;
jutok-e innét haza?
ó jaj, már ötödször mondom:
le kell a sírba hullnom.

6

Hegyi tó rejt el, Sárkány.
Öreg fák állnak körül.
Alszol; a levél pereg.
Álmodnak kígyó örül.
Engem is kígyó ûzött;
kedvem már föl nem derül.
Hatodik dalom, te, ó jaj,
még egy tavaszért szólalj.

7

Híred nincs, vén vagy Tu Fu.
Nyomorban ér a halál.
Hány ifjú játszik urat,
s te mindig koldus valál.
Ismernek írástudók,
ha majd a szíved megáll.
Ó jaj, te hetedik dalom,
némulj el, nyugszik napom.

(719)
Kormos István

AGGODALOM

Itt vannak még az ujgur vezérek,
nem térnek haza, jutalmat kérnek.
Megint mienk a császári székhely,
de seregünket ki szervezné meg?
Villámok írják urunk hatalmát!
Mert kígyó, féreg gyûjti a mérget.
Nehogy majd korbács csattogjon újra,
s kínai köntöst fessen a vér meg.

(760)

Lator László

A FOLYÓPARTI HÁZBAN ÉJSZAKÁZVA

Hegyi ösvényen vánszorog az est,
magasan lakom, a vízi kapunál.
Vánnyadt köd gunnyaszt a szirt tetején,
a hullám árva, bús holdat dobál.
Darvak rebbennek, szállnak nesztelen,
üvölt a farkas: prédára talált.
Hadak környeznek. Kerül az álom:
mivel ûzzek el háborút, halált?

CSONGOR BARNABÁS

A KINCSTÁRI KERTEK FELÜGYELÕJE ZÖLDSÉGET KÜLD

A kincstári kertek felügyelõje szokott nekem zöldséget küldeni. Mennyisége azonban napról napra csökken, sõt keserû salátával és portulákkal helyettesíti a jó zöldséget. Meg vagyok bántva, hogy egy közönséges alak így irigykedjék egy becsületes emberre és megkárosítsa azt. A zöldség ugyan szóra sem érdemes, de hasonlatképpen verset csináltam róla:

Kapok köteggel zöldséget reggel,
mert a kormányzó kegyelme kedvel.
De megtarolja a kertek õre,
hogy csak az alja marad belõle.
Tûheggyel tüskés a gyom-saláta,
a portulácska levele sárga.
Zöldel a zöldség - mint neve - zölden,
node a zöld-szín marad a földben.
A kertek õrét én nem csodálom,
csak eltünõdöm épp a világon.
A háborunak tüskés bozótja
a messzi földet régóta fojtja,
lapu, saláta, keserû mályva
a jó növények gyökerét vájja,
az alja-ember az utat állja,
elõre törtet - jaj, csupa lárma!
Terjengenek, mint a portulácska,
kókad a kert és pusztul a plánta.
Nem könnyen látja szennyük az ember,
összefonódhat selyem és kender,
de ha edénybe kerül a vad gyom,

akkor utána mindig marad nyom.
Aki derék még, szed csodagombát,
félre a hadtól zengve dalocskát.
Hogy a kosár jött gyommal rakottan,
száz gondolattal így háborogtam.

760 után
NEMES NAGY ÁGNES

HÁROM KIS DAL

1

Hallom, dalolják a zöld hegyek közt:
Tavasszal árnak indítsd a bárkát...
Minden erõmet most összeszedném,
hogy lássam ifju éveim táját.

2

Folyó-toroknál vízparti korlát.
Szikla-emléknél tanyám: nád-pajta.
átcsónakázom a pagodához,
gyógyfüvet mártok árnyas patakba.

3

Örülsz, ha tavasz érkezik ujra?
Féktelen vihar robog a tájra,
habokba omlik s elvész a bimbó,
táncol, felborul a halász-bárka.

760 után
WEÖRES SÁNDOR

A LANG-FOLYÓ

Milyen szinû a Csjaling vize?
Tus-feketén jáde-zöld villog át.
Különösen tavasszal szeretem
s ha friss nap gyújtja benne sugarát.
Pa-i fiúk eveznek, inganak...
Sirály röpíti csõrében halát...
Langcsu, óh, Langcsu: nincs más oly öröm!
Langcsutól délre: legszebb a világ!

SZABÓ LÕRINC

DAL ARRÓL, AMI KITÛNIK

A szakadékbeli férfiak szemében semmi a halál.
Kevés köztük az állami; zömük a folyóvizre jár.
A gazdaga, hisz pénze van, nagy csónakokon utazik.
A szegény úti eszköze a lélekvesztõ kis ladik.
Nem ismerik a gyerekek épp csak a "Párbeszédek"-et.

Mihelyt megnõnek, batyu föl, mennek, hogy elszegõdjenek.
Ferde vitorlával, feszes lapáttal törik a taréjt
örvényen, zuhogókon át, – föl se fogják tán a veszélyt.
Reggel elindulnak a Fehér Császár Várától s még azon
estén Csjanglingben vannak, én magam istanúsíthatom.
Pedig Csütangnál vízesés, Tigris-szakállnál zátonyok:
de kujcsoui evezõs minden akadályon kifog.
– Az itteniek nemigen néznek messzire. Nagy divat
minden, ami déli! Megvetik a szegény északiakat.
De ha azt mondják, nem akad kitünõség itt semmi sem,
mit keres akkor, kérdem én, Csü Jüan háza a hegyen?

ILLYÉS GYULA

SZABADULÁS A BÁNATTÓL

Hallottam, hogy Jünanban a rizsbornak nincs párja,
alig hörpint az ember, egy csésze földre vágja.
A búm nyakára hágok, ha néha iddogálok –
Röpít a vágy Jünanba, ég-föld közt csónakázva.
Három vén evezõsök régóta cimboráim:
csodát mûvel kezükben az evezõ lapátja.
Garast, rezet, petákot közébük hajigálok;
eltikkad szomjas torkom e szent nedût kivánva.

KORMOS ISTVÁN

HAZATÉRÉS

Mig messze voltam, volt mért igyekeznem.
Most érzem, itthon: beh nagy volt az út.
Ajtót nyitok, – egerek hada fut.
Könyvet nyitok, – molyok a könyveimben.
Csészét mosok, bort töltök, ennyi jut.
Súrlom a tálam; vén fejem lehajtom.
Mit iszom majd? Csak csöppenként aszút.
Így öregszem meg itt a folyóparton.

ILLYÉS GYULA

ÉJJEL, ELCSIGÁZVA

Bambuszok hûse ágyamhoz betör.
Vad holdfényben áll a ház szöglete.
Az ég harmata dús cseppekbe gyûl,
Rezdül a csillag ritkás szövete.
Ragyog magának árva fénybogár,
Sipog a vízen elnyugvó lile –
A harc nem pihen – elszorul szivem:
Tiszta éjre már jõ zord reggele.

CSONGOR BARNABÁS

KUNYHÓM KÖRÜL

Novembereste, puszta a falu.
Árva fa, kunyhó: ott a vén Tu Fu!
A ködös folyón ladik libeg át.
Szél rázza az út két bambusz-sorát.
Fázó halat melenget a hínár.
Rebben a parti kócsag: égbe száll.
Su borából gondot ûz egy meszely.
De nincs pénzem. S hol akad itt hitel?!

SZABÓ LÕRINC

SZÁZ GONDOM

Egykor, még tizenötéves suhanc,
úgy ugráltam, mint egy sárga boci.
Ha datolyát s körtét érlelt a nyár,
mi volt lakásom? A fák ágai!
Most, ötvenen túl, csak teszek-veszek,
lógok, alig érdekel valami.
Szomszédommal kínban elviccelek:
az én száz gondom nem gond õneki!
Ha bejövök, négy üres fal az élet.
Óh, vén nõm arca, unott szemei!
Fiam szamár még, nincs benne kimélet:
kint bömböl s az ételt követeli.

SZABÓ LÕRINC

FALU A FOLYÓNÁL

Megy a folyó, hömpölyög, kanyarog a falunál;
folyómenti faluban csöndesen telik a nyár.
Fecske surrog a napon, ki-be a házablakon,
halra lesni a sirály csapatban a vízre száll.
Feleségem festeget, papir-sakktáblát csinál,
horognak a kisfiam csillogó tût kalapál.
Sokat betegeskedem, orvosság kell csak nekem.
Szegény magam, örülök, ha elkerül a halál.

KORMOS ISTVÁN

VILÁGTÓL ELVONULTAN

Késõn kelek fel, mi dolgom itthon?
Magány köszönt a dologtalanra.
Amerre nézek: vad bambusz-erdõk,
árnyat vet kunyhóm a gyors folyamra.
Kölykeim lusták, tanulni restek,
tûröm hû társam panaszos hangját.
Hol vagy, te lélek? Mámornak élek.
Fésû nem járja hajam gubancát.

KORMOS ISTVÁN

MENNYDÖRGÉS, ÕSSZEL

Éjfél. A Vuhszja ropogva mozdul.
A Jangce medrét mennydörgés rázza.
Sárkányok, kígyók fészkükbõl kelnek.
Száll vissza zengve ég-föld a nyárba.
Malomkõ gördül a hegyrõl a völgybe.
Tépi a sziklát a sárga villám.
Felhõ fut, árva, gyors villám vágja.
Dörög, dörög Csu királyi tornyán.

KORMOS ISTVÁN

SÓHAJ A SZÉLKIDÖNTÖTTE CÉDRUS FELETT

Cédrus állt parti nádkunyhóm felett.
Kétszázéves, mondták az öregek.
Érte jöttem, irtottam a vadont.
S most májusban, mint sáskaförgeteg,
szisszent a szél, nõtt s hozott oly vihart,
hogy folyót, hegyet söpört s kicsavart
minden fát – ki az én cédrusom is.
(Ha ég átka volt, vajon mit akart?)
Hogy állt itt a kék parton ez a fa!
Zöld ernyõje, óriás kupola,
esõtõl, hótól védett, s muzsika
szólt benne, ezer csodafuvola.
Dõlt tigrisként fekszik most a füvön,
roskadt sárkányként. Szemem csupa könny.
Ha verset írok, hol szavaljam el?
Kunyhómban sincs nélküle örömöm.

SZABÓ LÕRINC

AMIKOR SZALMAKUNYHÓMAT AZ ÕSZI SZÉL ROMBADÖNTÖTTE

A nyolcadik hónapban bömbölt a szél süvöltve;
fejem fölül a nádat pehelyként elsöpörte.
Repült a nád pörögve, a folyón túl a földre:
kik felleget kavartak, fák csúcsán fennakadtak,
a többi vízbe hullott s alámerült örökre.
Sok alvégi süvölvény, õsz hajam mit se szánva,
kigúnyolt és elõttem kezdett veszett lopásba!
Eltüntek nagy nyalábbal a bambusz közt a náddal; keserves
átkozódás, szitok – minden hiába.
Botomra dõlve sírtam hazáig, holtra válva.
Elállt a szél; a felhõk tus-szinû vonulása
sötéten elmosódott az õszi éjszakába.
A takaróm? akárcsak bélelve volna széllel;
nyûgös fiacskám egyszer álmában rúgta széjjel.
Nádtetõm gerendái? Köztük az égre látni.
S dobolt az õszi zápor, súgott-zúgott szeszéllyel. A
zavargások óta egyre rosszabbúl alszom;
álmatlan, ázva-fázva, lassan telik az éjjel.
Nagy házat, sok szobával – ezt vágyom, ezt panaszlom:
ott éljen mind a költõ, ne fázzon, ne vacogjon!
Szél fúhat, eső eshet, nem tengne-lengne árván –
ó, álombeli házam! Már végre látva lássam!

Roskadhat össze kunyhóm, s ha megfagynék se
bánnám.

KORMOS ISTVÁN

AZ IGÉRT MAJOM

Hallottuk: déli tartományaink
fáin rengeteg vadmajom terem.
Házam tapsolt, rendeltem hát egyet.
De, mint az öklöm, oly kicsiny legyen!
Szinte itt már a bús, barbár pofa.
Hegedülni fog, járni kereken!
Okosat igértek. Szenzáció!
Meg fog õrûlni minden gyerekem.

SZABÓ LÕRINC

TALÁLKOZOM EGY PARASZTTAL, AKI LEITAT ÉS JEN VU KORMÁNYZÓT DICSÉRI

Tavaszi szélben elkóborolva
fûzfás, virágos falvakra leltem.
A földistennõ ünnepe van ma -
egy paraszt meghív tavaszi borra.
Az új kormányzót dicséri fennen,
hozzá hasonló nincsen, hiába,
majd hátrafordul s nagyobb fiára
bök büszkén: "Pompás íjász a lelkem!
Neve a gárda listáján áll ma,
s hosszú szolgálat útját kijárva,
hazaengedték munkára nemrég,
hogy ínségemben segítsen engem.
A robot addig tart, míg az élet.
Mégsem szököm meg, esküszöm néked!
Ünnepre vágyom, jöjj remek ünnep!
maradj, te cenzor, és velem üld meg!"
Korsót nyittat s az asszonyt kiáltja,
tölti az új bort bõven a tálba;
jó szava édes balzsam szívemnek:
a jó barátság mégis a legszebb!
Rájár a szája, zagyva beszéde
sorján kormányzónk: Jen Vu nevére,
reggeli sétám így fut az éjbe,
nyúl órájától tyúk idejébe.
Jó szívre lelvén örül a vándor:
hogy is válnék el öreg komámtól?
"Gesztenye kell még (ordít): a tálat!"
és könyökömnél fogva lerángat.
Így tapos egyre az etiketten,
mit tudja õ, hogy módja esetlen?
Feljön a hold, de visszafog újból,
s mérgesen önti számba az újbort.

763 körül
NEMES NAGY ÁGNES

ÉJJELI HAZATÉRÉS

A hegyen át, hogy mentem, éjjel tigrisre leltem!
Sötét volt persze, s otthon aludt mindenki csendben.
A Göncöl vélem szemben már a Jangcéra hajlott,
s néztem – a hajnalcsillag már állt az égen fennen.
Az udvarba bejutva, fáklyát gyujtattam sorba,
messzi szorosból majmok sírása szólt ijedten.
Táncra perdültem menten, õsz fejjel énekeltem!
S csak botorkáltam egyre – mást ugyan mit tehettem?

CSONGOR BARNABÁS

ELINDULÁS LANGCSUNGBÓL

Elõttem mérgeskigyók, mögöttem vad tigrisek,
a patak mentén megyek, egy falut sem lelhetek:
folyammenti szél kitör, a felhõ földet söpör,
közel vihar fenyeget, ernyedt lombok csüggenek.
Beteg lány, bús feleség – hazatérni kéne rég –
várnak a virágok és tarka-eres szép kövek.
Jaj annak, ki úton él – hazahív már egy levél –
távolban mint ûzzem el a súlyos keserveket?

763
WEÖRES SÁNDOR

VANG ARCHIVÁRIUS IGÉRT NEKEM
PÉNZT SZALMAKUNYHÓM
KIJAViTTATÁSÁRA; MIVEL MINDEZIDEIG
NEM JÖTT MEG, FIGYELMEZTETNI
SZERETNÉM EGY KICSIT

Vang ur fejére szálljon az átkom:
szalmakunyhóm már tetõt ne lásson?
Pedig be szidta a bõ esõket –
hát elfeledte, hogy én beázom?

764
NEMES NAGY ÁGNES

ÉNEK EGY FESTMÉNYRÕL
CAO GENERÁLISNAK

Ki hadakat vezettél s Vej ura, Vu az õsöd,
nemes tisztséged múltán most mégnemesebb lettél:
a hódítók elmúlnak és minden merészségük,
de szépség mesterére sose borul jeges tél.
Az ecset csinját-binját Vej urnõtõl tanultad,
Vang Hszi-cse nyomdokába így léptél másodiknak,
mûvészetedhez hûen nem törõdsz az idõvel,
melletted vagyon és hír, mint felhõk, tova-úsznak.
A nagy császárt szolgáltad a Jó Kezdet korában,
vele gyakran idõztél Déli Szél Udvarában;
a nagyokat sorjában elhagyta már az élet:
ecseted õrzi õket a Hírnév Csarnokában.

A hûség füzérével a jókat koronáztad,
övükben nyilvesszõkkel festéd a katonákat
és császárod sok õsét oly-módon örökítéd,
amint csatából jönnek s õrzik a harci lázat;
s a császár paripáját, kedvenc Jáde-virágát
hányféle mozdulattal festette a csodálat!
Egy nap a vörösmárvány lépcsõsoron vezették,
közeledett az este, árnyak körüllebegték;
s megparancsolták néked: most folytasd mesterséged!
életeddé sûrûdött a selyem és a festék.
És sárkány-ráród akkor, szinte mennybõl ugorva,
a földi paripákat ezerszer felülmúlta:
új Jáde-virág nézett a nagy feszes selyemrõl,
másik a lépcsõsorról, egymásra csodálkozva.
Mosollyal, adománnyal jutalmazott a császár,
mandarinok s lovászok ámulatában álltál.
Hû tanítványod, Han Kan, iparkodik nyomodban
és elles minden mozgást, tartást a paripáknál,
de míg a húst lefesti, a csontot elfelejti:
a legremekebb ló is élet s lélek híján áll.
Te, túl az ügyességen, isteni festõ lettél:
nagy, teljes férfi-sorsot, nem csak lovat festettél;
s ugyan hová jutottál? zürzavarban bolyongva
szürke járókelõket festesz meg hébe-korba.
Csak a szemük fehérét villantják remekedre,
bizony senkise tisztább s ágrólszakadtabb, mint te;
a rég-múlt sok írását idézem tanuságul:
mindig keserves sors jut az igaz mûvészekre.

764 körül
WEÖRES SÁNDOR

ÉNEK KUNG-SZUN ÚRHÖLGYRÕL,
A TÕRTÁNCOSNÕRÕL,
NÖVENDÉKÉNEK AJÁNLVA

Ta-li második esztendejében, a tizedik hónap tizenkilencedik napján Jüan Tönek, a kujfui fõhivatalnoknak úri házában láttam egy lingjingi, Li nevû leányzót, aki tõrrel táncolt. Megbámultam ügyességét s érdeklõdtem, kitõl tanult. Azt válaszolta, hogy Kung-szun úrhölgytõl. Akkor eszméltem arra, hogy Kaj-jüan harmadik esztendejében, Jencsengben, mikor még gyermekeskedtem, láttam Kung-szun úrhölgy táncát. A Császári Színház mûvésznõi között õ volt az egyetlen, aki el tudta lejteni a tõrtáncot. Most már elörege dett, ismeretlen is, növendéke is túl van elsõ fiatalságán. Azért írtam ezt a költeményt, hogy kifejezzem ezen való mély megilletõdésemet. Még a betûvetés nagy mestere, a Vu tartományból származó Csang Hszü is ihletet merített munkájához, mikor egy ízben Je tartományban végignézte Kung-szun úrhölgy táncát. Ebbõl is kitetszik, milyen nagy mûvésznõ volt Kung-szun úrhölgy.

Itt táncolt a szép Kung-szun ezelõtt,
tõrét dobálva s ég-föld nézte õt,
a hallgatóság - vad hegyláncolat -

mozgott, figyelve a tõrtáncokat.
Úgy tündökölt, mint Nap, ha fölragyog
s röpült, mint sárkány-ûzte angyalok.
Vihar gyanánt kezdette, mely eget ver
s lágyan pihent el, mint a nyári tenger...
Hol rózsaszája, gyöngyös ruhaujja?
Hirének illata már nem kel ujra,
csak õ dalol még, táncol így, a drága,
kedves növendék, Lingjing virága.
Hejh, más idõk járnak ma már felettünk
sóhajtozunk, mi mindent elfeledtünk.
Van a császárnak nõje, nyolcezer,
de ezt a táncot egy se lejti el.
Egy emberöltõ vágtatott tovább,
por szürkiti a fényes Palotát,
a régi Játékszín becse alábbszállt,
egy-két zenészlány deríti a császárt.
Kertjében a szél gallyakat zavar,
halottasan csörren meg az avar.
Némák a lassú húrok, gyors sipok,
a holdvilág mint torz bohóc vihog.
Elindulok hát csüggedt öreg én,
a Bánat és a Betegség hegyén.

767
KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

DAL AZ ÁRPÁRÓL

Zörög a száraz árpa, zizeg a búza, sárga,
búva-búvik a férfi, zokog az özvegy, árva.
Nézzük keleten Csit, Pit, Nyugaton Ljangot, Jangot,
ha kérdjük: kik aratnak? - A huk, s velük a csjangok.
Hát nincs katona Suban? Háromezernyi délceg?
A víz: sodor, a hegy: nagy - ezt sirják a vezérek.
Ó bár nõhetne szárnyam, mint a sebes madárnak,
hogy hószin fellegekkel hazámba szállva-szánjak!

NEMES NAGY ÁGNES

FÁRADT AGG A HEGYEN

Majmok vakogva vínak a viharral,
hazatérõ madárraj húz felém.
Mint vízesés hull a levél, a tar galy.
Háromezer mérföldet tettem én.
Az õsz s százéves bú véníti vérem,
de föl tovább, még messze az orom.
Halántékom jég kérgezi fehéren,
csömör, fejfájás mérgezi borom.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

ÚTON, ÉJJEL

A füves parton könnyû szél lebben
és az éjen át árbócrudamhoz

csillagok gyûlnek fényes seregben,
hold száll a folyón, hullámot fodroz.
Bár mesterségem adna jót nékem
s nem láncolódnék vénen a gondhoz...
Nádi szalonka, szállok az éjben,
szárnyam inséget, bánatot hordoz.

WEÖRES SÁNDOR

ÁTKELÉS A FEHÉR HOMOKPARTNÁL

Te vezetsz, Jangce, veszett utamon.
Gázlóhoz érünk: meredek a part.
Csónakra szállok, siklik kecsesen.
Tejút a Jangce, felhõbe takart.
Hideg vacogtat, körül pusztaság.
Röpít a csónak hullám-tarajon.
Északnak fordul s fölnyerít lovam.
Iszik a parton sok hegyi majom.
Lenn a feneken hallgatag kövek.
Fehér homokból titkos viziút.
Merengve nézem: hová kanyarog?
S bánat, betegség, tõlem messze fut.
Átkeltünk végre: sziklás part fogad.
Gomolygó köd száll végig a vizen.
Hátra tekintek, szélbe, egyedül.
Nyeregbe szállok. Nehéz a szívem.

KORMOS ISTVÁN

FIAMRA GONDOLOK

Hó, jég elolvadt, s kis csikóm távol.
A sárgarigó dalol seregben.
Évszakok futnak, jönnek-búcsuznak:
okos fiacskám kivel csevegjen?
Kopár hegyek közt zúg le a forrás
kunyhómig, át a falun, a berken.
Nincs nyugovásom, övé az álmom;
napon könyöklök, hadd sütögessen.

KORMOS ISTVÁN

ÖT KIS VERS A MAGAM ÜDÍTÉSÉRE

1

Nádkunyhók: mint égen a csillagok.
Fodros folyamon gyors esõ kopog.
Eperrel tömi fiát a madár.
Fehér hallal a nõk a piacot.

2

Kalmár bucsúzik: le, Jangcsuba megy.
Tornyot másztam ott egykor, mint gyerek.

Kérdezd meg, hogy arra egy véka rizs:
leszek ott én még, így, vén fejjel is!

3

Tíz éve láttam szülõfalumat.
Óh, õszi dinnyék, emlék, gondolat!
Ki viszi Csengnek üzenetemet?
A Déli Tónál páfrányt szedeget.

4

Sok licsit szedtem, Lu s Zsung közt, kanyar
ösvények bokrán, vásott fiatal.
A fõvárosban csak töppedt bogyó;
itt vérpiros, s oly édesen-fanyar!

5

Licsi a sziklán, zord part s nád felett.
Császári tálon még szebb, ízesebb!
Szedd, felhõs bérc agg remetéje, szedd;
s vidd, ló: kell a Jégmadárszemünek!

SZABÓ LÕRINC

NYOLCADIK VEJNEK
(KÉT VÁLTOZAT)

Barát baráttal úgy találkozik csak,
akár a hajnali és esti csillag.
De hát ma este - ritka alkalom -
vig gyertyaláng lobog az asztalon
s két férfi ül itt - régi kenyeres -
még ifjú nemrég, most koránderes.
Barátjaink fele nem él, bizony,
bólogva mondjuk s elfog az iszony.
Húsz éve annak is, - alig hiszed, lásd -
mikor utólszor láttuk hajdan egymást.
Még nõs se voltál akkor és ma itt
sürögnek fiaid és lányaid,
apjuk öreg barátját egyre kérdik,
hogy utazott, alig lelik helyét itt.
Errõl beszélünk, majd arról beszélünk,
boroskancsót, tálat raknak elébünk,
tavaszi hagymák illatos rakását,
mit az csõbe szedtek s barna kását.
Tíz ünnepi kupát tölt házigazdám,
reám köszönti, meg kell innom aztán -
állok elébe, hogy rugnék be ettõl,
részeg vagyok már rég a szeretettõl.
Holnapra köztünk sok hegy meredez
s holnapután ki tudja, hogy mi lesz?

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

Az ember él és nem látja egymást
- Sen és Sang külön ösvényét járja -
a mai este megint mily este :
kettõnkre fénylik a gyertya lángja.
Hajunk bozontja megfakult régen,
hová tûnt erõnk zsenge virága?
Kérdlek, faggatlak a régiekrõl:
ez is, amaz is lehullt az árnyba.
Mit tudtam, hogy nem látlak húsz évig?
Most házad újra elibém tárva.
Mikor elváltunk, még legény voltál -
Bámulok fiúk s lányok sorára,
illõn tisztelik atyjuk barátját,
rám néznek: honnan jöttem e házba?
Míg egymást váltja halk kérdés, válasz,
csészébe bort tölt fiú és lányka,
permetben sarjadt tavaszi hagymát
szelnek a köles közé a tálba.
Gazda szól: "Ritka e viszontlátás!"
Tíz csésze bor közt nézünk egymásra
és le nem dõlünk tíz csésze bortól.
Emlékszel hát a régi barátra?
Holnap nagy hegyek közénk terülnek
és a jövendõ rideg homálya.

WEÖRES SÁNDOR

ZABOLÁTLAN ELKESEREDÉS

Rég sokat jártam Szung városában
- ott honolt egykor Hszjao, Ljang nagyura -
hírét egyetlen város nõtte túl
s mint Pejcsou s Vejcsou együtt: akkora.
Kilencvenezer család otthona;
széles utcák; homlokzatok sora;
bárkák és kocsik gyûlnek messzirõl,
örül ittlakók s vándorok soka.
A törvényszegést pallos bünteti;
szegényekre hull dúsak aranya,
de a latrokat hamar elnyeli
a széles utca vörhenyes pora.

Emlékszem: Kao Si, Li Taj-po, meg én
itt barátkoztunk, ízlett Szung bora;
nagy lelkek voltak, tündöklõ elmék
s barátságomat nem ûzték tova.
A Fuvolások Erkélyén jártunk,
multat idézve szállt hármunk dala,
síkságok, hegyek felhõt vetkõztek,
ûrben gomolygott vadlúd, vadkacsa.
Régi császárunk harcolni vágyott,
számos hada volt és széles hona,
vitéz vezérek nyugaton küzdtek,
barbárokra tört a hosszú dzsida,
milliók csaptak egyetlen várra,
jó hír gyakran jött és rossz hír soha.
Bõr-inget, páncélt sárként dobtak el,
egy lábnyi földért hullt száz katona,

egész világon gyõzni kivántak:
béke és összhang akkor lett oda.
A zûrzavarban mind szétszóródtunk,
így telt hónapok, esztendõk raja –
nagy inségemben kit várjak társul?
õk meghaltak s hull könnyem zápora.
Magányosságom növeli kínom,
otthonom a föld távoli zuga;
elvágtattak a csoda-paripák
s a gebe mit ér? törje az iga.
Tent és Paot többé viszont nem látom,
csónakkal lengek ide meg oda,
enni sincs kedvem, mégis élnem kell,
mert árváiknak vagyok gyámola.

WEÖRES SÁNDOR

SZOMORÚSÁG

Sás-zöld folyópart – Óh, emlékezet!
Zúg a Vuhszja. Mit neki emberek?
Sodrán kócsagok: ni, hogy fürdenek!
Árva fa virít s ölel kék eget.
Lovak s dárdák: tíz éve gyász e föld!
Itt vénülök, isten háta megett.
Vagytok még, Vej vize, Csin hegyei?
Adó-tigrisek szívják véremet.

SZABÓ LÕRINC

VENDÉGEM JÖTT

Vendégem jött a Déli Tengertõl,
egy gyöngyöt hozott, hableány-könnyet,
rejtélyes jegyek voltak a gyöngyön,
s láttam hogy titkuk nem fejthetem meg.
Ládámba zártam, hogy fizetésre
felhasználjam, ha adómért jönnek.
Megnéztem minap – s íme vérré vált.
Ó jaj, adóm most hogy fizetem meg?

LATOR LÁSZLÓ

TAVASZÜNNEP

1

Friss füstöt vet új tûz, jõ már a szép reggel,
kóbor kis hajómba tó tavasza ragyog.
Hímes, szép madár száll, csõrébe virágszál,
bambusz-paripákhoz kár, hogy már vén vagyok.
Csu-beli suhancok, de kicsípték maguk!
Ringó derekúak a lányok, asszonyok.
Ting herceg várfala eltünt már, nincs nyoma,
de Csia Ji ó kútja csak eszemben forog.
Kurtább lett már a böjt – de én csak koplalok.
Vagy, mint Jen Cun tette, áruljak jóslatot?

Az ég rendelte azt, hogy ki úr, ki paraszt:
én csak lõrét iszom, és kölest majszolok.

2

Hányódik életem nyugaton, keleten,
jobb karommal bénán, félig már süketen.
Fekve vánkosomon hullik könnyzáporom,
s levegõbe irkál tétován balkezem.
Tiz éve Csanganban már nem labdázhatunk,
még a hintázás, az ugyanaz idelenn.
Vonul a vadliba, arrafelé, tova,
itt nyárfa az, nem fûz, miböl uj tûz terem.
Ott, a fõvárosban nyílnak a virágok,
állnak a paloták szép, hímes szõnyegen!
Itt, hogy tavasz támad, dagad a tó, árad,
s elbúsul õsz fejem sok sulyomlevelen.

CSONGOR BARNABÁS

BÚCSÚ CSANG ÚRTÓL, AMIKOR
BEIDÉZTÉK A CSÁSZÁRI UDVARBA

Fiam támogat, s még bottal járok,
mert egész õsszel betegeskedtem.
Gyér hajam fakó, most mostam csak meg,
bõ ruhám lig-lóg, vézna a testem.
Esendõ magam szánja barátom,
könnytelen búcsút veszünk mi ketten,
hánykódunk, mint a sulyom a vízben.
Mindenrõl írjál majd leveledben.

765
LATOR LÁSZLó

DAL A MEGKÖTÖZÖTT TYÚKOKRÓL

Tyúkot kötöz kis szolgám, vásárra vinni õket.
A kemény kóckötélben kárálnak, veszekesznek.
A ház megveti õket: "Férget, hangyákat esznek!"
Nem bánják: itt a vásár, s a tûzön sülve-fõnek.
Az embernek mi drágább? A tyúk-e, vagy a féreg?
Szolgámra rákiáltok: oldja a köteléket.
Kíméljük-e a tyúkot? Kiméljük-e a férget?
Toronynak vetve hátam a hûs folyamra nézek.

766
NEMES NAGY ÁGNES

ÉNEK EGY VÉN CIPRUSRÓL

Nagy férfi templomára hull egy vén ciprus árnya.
Gyökere kõ közt kúszik. Bronz törzse, zöld ruhája.
Ha negyven körülállja: éppen csak körüléri.
Égbe-nyúl jégmadár-kék hatalmas koronája.
Jó úr fõemberének boldog korát idézi:

agg kérgét körülfonja áhítat, néma hála.
A messze Vu bércekrõl szállnak felé a felhõk,
gyémántként szikrázó Hold pihen havas csúcsára.

A Selyem-pagodától mentem tegnap keletre:
a császár és szolgája ott lel nagy tiszteletre
s a girbe-gurba fától szinte öreg a tájék,
bár lakkot nemrég kentek ajtó-ablak-keretre.
Gyökere olyan szívós, sziklába-ágyazottan,
hogy a viharok súlyát az ágak gyõzik egyre,
a szétágazó törzset az ég hatalma védi:
az adja tartósságát, ki hajdan teremtette.

Ha egy épülõ házhoz gerendául kivánnák:
egy hegyet meg nem mozdít vaskos ökrök tizezre.
Emlékeit nem mondja, nem írja, mégis értik;
ameddig ki nem döntik: hány haszon rejlik benne!
Lássátok lombját, ágát: lakták fõnixek, pávák;
most, feketén s fehéren, szivét hangyák lepik be.
Bölcs férfiak, belátók, fáját ne kivánjátok:
ha óriásra megnõtt: nem való épületbe.

766
WEÖRES SÁNDOR

RÕZSEHORDÓ NÕK

Kujcsouban korán õszül a nõ.
Véneken is ritka a fõkötõ.
Rossz idõk járnak, nem vonz a család.
Legtöbb lány árván hordja bánatát.
Itt a férfi ül, nekik állni kell,
A munkát, kint s bent, mind õk végzik el.
Tíz közül kilenc rõzsét szed, galyat.
Amit kap érte, mindent haza ad.
Majd-mind két copfba fonja a haját.
Ezüst hajtûin zöld lomb s vadvirág.
Hegyi erdõkbõl vásárra siet.
Süt, mos, sót fõz, túrja a földeket.
Ami dísz rajtuk s festék: könny s maszat.
Földjük sovány, ruhájuk zsákdarab.
Nincs bennük báj, mondják, nincs semmi csín...
S itt született a tündér Csao-csün?!

SZABÓ LÕRINC

CSILLAGOK ÉS HOLD A JANGCÉN

Zápor után tiszta ég,
aranyszinû csillagok.
Tejút: örök fehérség,
a Jangce tompán ragyog.
Gondolatom gyöngyfüzér,
holdtükör kél szikrázva.
Vízi-óra csobban és
harmat hull a virágra.

KÉPES GÉZA

A NYOLCADIK HÓNAP
TIZENÖTÖDIK ÉJJELÉNEK HOLDJA

1

Vakítón száll a ragyogó tükör.
Honvágy töri a szívem, haza vágyom.
Száraz katángként szálltam hét határon.
Ágat fogva nézek az égre föl.
A vízen mintha jég s hó volna. Látom
a madarak minden tollát a fákon
és minden szõre szálát ott fölül
a fehér nyúlnak, mely a holdban ül.

2

Száll le a hold a Vusan szakadékba,
s ahogy merül, mintha benyelné étkül
az Erõdöt: a vízpart elsötétül.
A tetõt süti csak kör maradéka.
Hajnal hangzik már a dobon, a rézen.
Eltünik õ is, a holdbeli béka.
Sápatag fénynél feszülnek a célba
az íjak; nem csak a kínai részen.

767
ILLYÉS GYULA

TIZENHATODIKA ÉJJELÉN
ÉLVEZEM A HOLDAT

Önti a hold arany hullámait.
Csupa drágakõ harmata az õsznek.
A határ-hegyek égig emelõdnek.
A Tejút kõdobásnyira folyik.
Haza a favágók dalolva jönnek.
A kihalt városban fuvola szenved.
Pa-beli legény egy sem alhatik.
Ladikjaik
féléjszakán nyüzsögnek.

767
ILLYÉS GYULA

TIZENHETEDIKÉN ÉJJEL,
SZEMKÖZT A HOLDDAL

Kerek ma éjjel még az õszi hold.
Falumban élek, árván, öregen.
Kunyhóm sötétjén a hold áthavaz.
Sétálok egyet: világít nekem.
Ragyog a vízre: sárkányt fölzavar.
Álmából rebben a madársereg.
Nádkunyhóm karcsú narancsfákra dõl.
Szirmon a harmat mint a könny pereg.

767
KORMOS ISTVÁN

A SÁRGA FOLYAM MINDKÉT PARTJÁT VISSZAHÓDÍTOTTA A CSÁSZÁRI HADSEREG

Hír veri fel a várat: megint miénk lett észak
s hirtelen könnyem zúdul katona-kabátomra:
asszonyom merre járhat? gyermekeim hol vannak?
megyek, sok könyvet, verset sebtében csomagolva
és nagyokat kortyolva és harsányan dalolva,
tavaszi zöldben, fényben indulok otthonomba,
egyik hegyet elhagyva, másikat megkerülve,
el délrõl, fel északra, szeretett városomba.

WEÖRES SÁNDOR

CUNG-VU FIAM SZÜLETÉSNAPJÁN

De rég láttalak, fiam! Õsszel e
napon születtél; az volt csak öröm!
Tõled, most, hogy a fõvárosban élsz,
apád híre sose válik külön.
Nálunk családi ügy a versírás:
vedd át az én atyai örököm!
Tanulmányozd a Költõk Lugasát;
hiú dísz a szép ruha, drága gyöngy.
Beteg vagyok, fáradt; de ma mulattam!
Eldõlök, alig tart a könyököm.
Folyékony Hajnal pírlik poharamban,
apró kortyokban lassan szürcsölöm.

768
SZABÓ LÕRINC

DAL A SELYEMSZÁLRÓL

A fonál hosszú legyen, nem kell hogy fehér legyen,
déli brokát és selyem: méri arany-foku léc.
Fehér kézben sebesen vágtat a vörös selyem,
ékíti élénk virág, zöld fû-minta, hogyha kész.
De kár, hogy a szûz anyag mulandó és avatag,
újan bír ragyogni csak, száz szín szövi át meg át,
gondos, finom lány-kezek simítják a szövetet,
varrják, majd eltüntetik a cérna és tû nyomát.
Felöltik az új ruhát, libegnek az úr elõtt,
tavasz pezsdül, pille száll, sárgarigó csicsereg,
fûzfa-barka fürtjei, pók-szál tud így lengeni,
míg szellõ ring, fény pezseg, minden könnyedén lebeg.
Tapadó por, veriték bemocskolja szép szinét,
új kell, sutba régiség; az a gyûrött hova lett?
Mulandó dísz mind hamis - eldobnának engem is,
inkább magam maradok, élve kóbor életet.

WEÖRES SÁNDOR

EGYEDÜL

Magányos sólyom villog a mennyben,
lenn a folyón két sirály fehérlik.
Lecsap a sólyom, vad szárnya lebben,
karmai közt a gyors halál érik.
Nehéz a fûnek a nyirkos harmat,
szõné a hálót a pók az égig.
Természet - ember: soha nem alhat.
Egyedül állok, sorsom sötétlik.

KORMOS ISTVÁN

EMLÉKEZEM A MULTRA

Emlékezem a multra, Kaj-jüani szép napokra,
temérdek házzal ékes falatnyi városokra.
A rizs folyt patakokban, köles fehér habokban,
a köznek és parasztnak csûre csurig rakottan.
Kilenc nagy tartományban tigris, párduc sosem dúlt,
nem félt, ki útnak indult, hogy baljós napon indult.
Csi- s Lu-beli selyemmel dagadt kocsik veszõdtek,
szántott a férfi, a nõk meg csak szõttek, egyre szõttek.
A Felhõkapu-dalt a Felség akkor foganta,
a földön a barátság akár a lakk, s a gyanta.
E drága századévet nem marta kór, se féreg,
Hszjao-ho irta a törvényt, Su-szun mérte zenénket.
Ma? egy vég rossz selyemnek tízezer pénz az ára,
hol nõtt a búza, árpa, ömöl a vérnek árja,
Lojang száz palotája hamut zihálva lángol,
most fut a róka, nyúlfi az õsök templomából.
Véneket faggatok ki: milyen volt az az élet?
De félek, egyre félek: mai kínról beszélnek.
Vagyok ostoba dalnok és hitvány hivatalnok,
mégsem feled az udvar, pénzt ád és vele rangot -
Csou Hszüan korát esengem! Császárunk, hallj megengem!
Folyó partjára esten vért sírok, sár a testem.

769
NEMES NAGY ÁGNES

DAL A VÖRÖS FÕNIXRÕL

A Hszjao és Hszjang hegyekben ugy-e a Heng-hegy a legmagasabb?
Csúcsán egy vörös fõnix kiáltoz fájdalmasakat.
Kémlel, a nyakát nyujtja, messzi társait keresi.
Csüng a szárnya, csõre csukva, szive kín kínjával teli.
Siratja lent a hálón s lépen ragadt sok madarat.
A legkisebb, a csíz is, csak alig szabadulhatott.
Megosztaná velük a fõnix a bambuszmagvakat.
A baglyok, a gonoszok meg, mig tetszik, csak
huhogjanak !

769
ILLYÉS GYULA

A FEHÉR LÓ

Megjött északról a ló, a fehér.
Az üres nyerget két nyil furta át.
Meggyászolhatjuk már a lovasát.
Vitézségérõl holnap ki beszél?
Pedig csak most esett el a vezér;
õ is talán egy éji támadáskor.
Sok módon veszhet, aki hadba kél!
Sirás hangzik, könny hull, mint õszi zápor.

770
ILLYÉS GYULA

DAL AZ ÉV VÉGÉRÕL

Szél, hideg, porzik a hó,
jégben áll tó és folyó,
hálókon fagyos csomó,
vadlúdra lõ a mo-jao.
Két éve koplal a had.
Parasztnak lenni se jó,
amíg az udvar zabál,
föld, rokka elárvuló.
Csu népe halhoz szokott,
ne öld a szárnyast, mo-jao;
eladja lányát, fiát,
akit nyomorgat adó.
Hajdan lakolt a bûnös,
él ma a hitvány csaló,
hamispénzt verhet vígan,
a népnek rossz pénz való.
Zengnek a festett tülkök –
nyomor, kín el nem muló.

770 körül
KORMOS ISTVÁN

NAPOZÁS A NYUGATI TORONYBAN

Unom a telet, kemény hideget,
toronyba megyek, hátam süttetem:
Hszi-ho önti szét hevét, erejét,
Csvan-hszü megtörik a friss rügyeken.
Szakállam, hajam összerendezem,
átjár az öröm, izmom eleven,
a Nap hû barát, áldom sugarát,
roskatag erõm újul hirtelen,
fájós lábam is kinyujtózkodik...
Mélyen hajolok: vedd köszönetem!
Bimbós fa-csúcson mászkál a majom,
tarka hegy fölött leng a daru fenn.
Búmat ismerõk: érkezõk s tünõk.
Bánat és öröm jön és elmegyen.
Míg van alkalom, versemet irom,
tegnap lesz a ma, suhan sebesen.
Zürzavarosan habzik az idõ,

romlás vett erõt mind a bölcseken –
mért aggódni most öreg-koromért?
világ baja mért gyengítse szivem?

VEÖRES SÁNDOR

PO CSÜ-Ji

(772-846

RÉGI VERSEK
(SZEMELVÉNYEK)

1

Itt élek, uram, magamra hagyva.
Elkísértelek már szolgálatba,
de most távolabb mentél a haddal,
tenger-végtelen, nagy sivatagba.
Magány és újra magány a sorsom,
messzi jársz, férjem, háborúk rabja,
hõsi hírnévvel akarsz megtérni,
s tán nem látlak, se élve, se halva.
Kinek nincs férje vagy felesége?
S ki nem kényszerül rá, hogy elhagyja?
De én oly késõn mehettem férjhez,
s uram a sors már el is ragadta.
Ám akár élek, akár meghalok,
hûségem semmi meg nem ingatja;
szobám mélyébe zárkózom élve,
hegycsúcson kõvé változom halva.

2

Könnyem elrejtem, ég veled, hazám,
megyek, sodródom a messzeségbe,
határtalan, zöld síkságokon át:
sír a vándor, a tavasznak vége.
Hajszolom lovam a dombtetõkre,
egyformán gödrös az út fel és le.
Madárzokogás hallatszik olykor,
vadkörte-szirmok hullnak a szélbe.
Régi sír: mikor élt, akit takar?
Ma már nem tudni még a nevét se.
Út menti földdel elvegyült pora,
tavasszal új s új fû televénye.
Megilletõdöm, s lám, ráeszmélek:
küszködöm, ûzöm magam, s mi végre?

3

Hajnaltájt páfrányt tépek a hegyen,
alkonytájt páfrányt szedek a hegyen.
Év vége, már a páfrány is eltûnt,

ugyan mit egyek, ha megéhezem?
Iszom a tiszta kövek vizébõl,
s zöld fenyõágat hintáztat kezem;
csengõ hangú, de szomorú nótám,
ütemét ezzel a gallyal verem:
"Kövér a pajta lova, de búsul,
mért kell, hogy egyre béklyóban legyen,
teli a malac hasa, de retteg,
leszúrják végül, nincsen kegyelem."
Míg járok-kelek, ezt a dalt fújom,
hogy csillapítsak nagy éhségemen.

SZERDAHELYI ISTVÁN

4

Esõ, harmat növeszti a selymes füvet,
Hegytetõn a zsenge hajtás felhõkbe nõ,
Ámde szél s hó töri le az erõs fákat,
Tüzifává zúzódik a völgyi fenyõ.
Emezt a szél elpusztítja - mi az oka?
Esõ növeszti azt - mi a célja vele?
Száz ölnyi mély patakvölgybe hull a fenyõ,
S fenn a hegyen hüvelyknyi fû, tavasz szele...
Ti szánandó, mindhalálig hû férfiak,
Értetek most kendõm könnyel sírom tele!

8

Semmi sincs, mitõl szorongna szívem,
Nincs, mi meggyötörje most a testem,
Mi hát e nyugtalanság itt belül?
Búmnak írját hasztalan kerestem,
Meg nem enyhül, érzem egyre jobban.
Szívem társa, régen messze élsz már,
Öt éve múlt, hogy nem találkozunk,
S három éve már, hogy nem is írtál.
Ha erre gondolok, már vénülök...
Sóhajtok, átölelve térdemet.
Mért is nem töltjük meg már a korsót?
Kivel vigadnék én, ha nem veled?

10

Tavasz van, hajnal. Jókor kel a nap,
Káprázik a szem, hajnalfény ragyog.
Villan fû-fa már, de nem messzire,
Rejtik lebegõ felhõdarabok.
Ég s föld éjsötét, koromfekete,
Déltájban mindent alkonypára föd.
Fújdogál a szél kelet s dél felõl,
De nincs ereje, nem tisztul a köd.
Hát a kertben, ott ugyan mi lehet?
Zöld napraforgó, azzal van tele!
Fellegekre dõl a tört napsugár...
Tört szív, te mibe kapaszkodsz bele?

ECSEDY ILDIKÓ

MENG HAO-ZSAN EMLÉKE
HSZIANGJANGBAN

Meredek hegyek zöldelnek Csuban,
telt tüzes-zöld a Han folyam habja,
alakot ölt a szépség párája:
Meng mester dala, Meng mester hangja!
Szavát utána-mormolom halkan,
õrá gondolok, ki jött Hsziangjangba:
friss szél, semmise lépett helyébe.
Üres város néz az alkonyatba.
Szarvaskapu-bérc meredez délnek.
A szépbõl mintha illat maradna...
rég elrejtõzött, helyét se lelni.
Zöldelõ fákon kék felhõk orma.

794
WEÖRES SÁNDOR

LAN T

Hajlott asztalra teszem a lantom,
nem gyõzöm dallal, nem bírom szóval,
selyem-idegbe tépázni fájna.
Szél tép a húrba: magától szólal.

WEÖRES SÁNDOR

A DAL DICSÉRETE

A dal:
szépség, csoda,
isten-ital,
fényes hold éj jele,
hullt szirom-ravatal,
vigasztaló, kacagtató,
zokog válás jajjaival,
szárnyal kõ meg érc keserveivel,
suhan szellemek panaszaival,
Menny-birodalomban csak ez illik hozzám,
tudja is felõlem öreg és fiatal,
mióta egy ezredes elhagyta Szu verseit
s a miniszterhez futott Po dicsõ dalaival.

845
WEÖRES SÁNDOR

NÉZEM AZ ARATÓKAT

Kevés szabad nap jut a parasztnak
és aratáskor kettõs a munka.
Langy éj nyomában, forró lég-árban
sárga kalász a domb-sort bevonja.

Asszonyok ételt hoznak kosárban,
Leveses-fazék a gyermek-kézben,
egymást követve mennek a földre,
férfiak várják a dél hevében,
talpuk alatt a forróság gõzöl,
hátukon vastag napsugár éget,
lankadnak, a hõt már nem is érzik
és a nyári nap lassan ér véget.
Száraz, koravén parasztasszonyok,
fél-szemük ügyel kisgyermekükre,
elhullott kalászt szedeget jobbjuk
s rossz kosár billeg bal-csuklón csüggve.
Minden szavukban gond, baj, veszõdség;
elszomorodik mind, aki hallja.
Földjük az adót épp csak megtermi
s hulladék jut az éhes gyomorba.
Micsoda érdem emelt fel engem?
eperfát, földet sose mûveltem
és háromszáz si a jövedelmem
és télre is van elég élelmem -
ha meggondolom, szégyellem nagyon,
nyomja a lelkem, el nem felejtem.

808
WEÖRES SÁNDOR

SÓLYOM-ERESZTÉS

Tízhónapos a sólyomfióka,
tárul kalitja... Fürj, fácán lépdel...
el a bõrkesztyûn s kéz intésére
száz zuhanásból egyet se vét el.
Ismerkedik a mezõvel, széllel,
kis karma hegyes, mint a cipész-ár;
mit a természet ád a madárnak,
ember nyer vele, az emberé már.
Bárki értheti a csínját-bínját,
ravasz mûvészet, egy nyitja éppen:
ingatag vére van a madárnak,
más, ha jóllakott és más, ha étlen.
Nem hasznos sose torkig-lakatni
és semmit sem ér kiéheztetve,
mert mikor éhes, a röpte gyengül
és ha jóllakott, elszáll örökre.
Ha kihasználjuk az éhezését:
tûri a verést szánalmas-módon;
ha kihasználjuk szárnya erejét:
az ember ül, míg harcol a sólyom.
Furfang irányít hõsiességet:
dicsõ mûvészet! okosodsz ettõl?
Hüvelyezd, ím, e gyarló beszédet,
hallhatod minden sólymász-mestertõl.

810
WEÖRES SÁNDOR

A TÖRTKARU ÖREG

INTÉS A HATÁRVIDÉKI KALANDOR-HADJÁRAT ELLEN

Nyolcvanéves öregapó,
szemöldöke akár a hó,
balkarja az unokáján,
jobbja semmire se való.
"Karod mikor tört el, apó?"
"Hszinfeng falujából jöttem,
minden õsöm oda való,
béke volt, mikor születtem,
dalhoz, síphoz hozzászoktam
kardról, nyílról nem is tudtam.
S hogy oktalan lárma riadt,
vittek minden harmadikat,
elhajtották erre-arra,
innen öt hónap Jünnanba.
Lu folyamról hallottam én,
õsszel terjeng ott a ragály,
átkel a had forró vizén
s tízbõl hármat nyel a homály.
Kit nõje, kit apja-anyja
sirat: hangzik jobbra-balra:
ellenség zúg mindenfelõl
s egy se jön meg tízezerbõl.
Én huszonnégy éves voltam,
jelölve katona-sorban;
s titkon, éjjel, egy nagy kõvel
jobbkaromat összezúztam:
mit sem ért már nyílra, kardra,
sem jünnani viadalra.
Jobbkaromat tönkretettem,
de falumba hazajöttem,
ennek hatvan éve immár,
roncs a karom, ép a testem.
Mindmáig, ha rossz az idõ
s az éjszaka didergetõ,
nem alszom a fájdalomtól -
megmaradtam és ez a fõ.
A Lu partján elesetten
ott feküdnék temetetlen,
kísértetem lengne, sírván
tízezer jó ember sírján."
Így szólt. - És most halld a valót:
volt már dicsõ háború is,
hol vitézség s hír nem hamis;
de több olyan háború volt,
mely csak szerencse-vadászat,
s ellene a nép fellázadt -
kérdezd csak az öregapót!

810
WEÖRES SÁNDOR

ÕSZHAJÚ UDVARHÖLGY A SANGJANG PALOTÁBAN

Sangjang palota lakója
rabságban hervadozva, õszen a kertet rója.

Kapuban zöldruhás szolga, õrzi õt, az a dolga.
Sangjang palota rabja, ki tudja, hány tavasz óta?
Hszüan-cung császár-úrnak hurcolták ide hajdan,
tizenhat éves szûzlányt, ma már elmúlott hatvan.
Azon a tavaszon elhurcoltak száz lányt!
Magányos évek során mélyen megalázták.
Múlt idõkre emlékezik: rokonságától búcsuzik,
betuszkolják a kocsiba, igen szidják, mert könnyezik:
Eridj csak a palotába, arany élet vár ott rádl"
Hibiszkusz az arca, jáde a keble,
hanem a nagy császár rá sem igen pillanthat,
Jang Kuj-fej meggyûlöli, rühelli felette,
parancsolja: nagytitokban Sangjang palotába vigyék!
Azóta minden éjszaka: az üres ágyon egymaga.
Lassan múlik az õsz szaka!
Hosszú az éjjel, nem jön álom, bámul a sötétbe vakon,
maradék-mécs lángja lobban - nézi, nézi - a falon,
szomorúan sóhajtozik, esõ dobol az ablakon.
Lassú a tavasz nappala!
Naphosszat ül egyedül, nem alkonyul a nap,
füttyög a rigó százat, nem oszlik el a bánat,
párosával ülhet a fecske, benne már nincsen harag:
elszáll a fáról a madár, a bánat el sose száll,
tavaszra õsz jön, ki tudja, hány éve már?
A fénylõ holdra bámul a börtön-palotából,
térült-fordult az a hold már négy-ötszázszor is!
Õ a palotában a legöregebb.
A messzi császártól nyert magas kegyet.
De szegénykén nyûtt papucs, hitvány a ruhája,
kék-fekete a szemöldöke, hosszú a szempillája;
idegen ha ilyet látna, derülne módfelett,
ódivatu öltözék ez, senki sem venné magára.
Sangjang palota lakója,
szenvedése tenger,
szenvedett ifjan,
szenved vén fejjel.
Mért gyötörték az ifjú lányt, mért keserítik vénkorát?
Nem hallottad tán Lü Hsziangot magát, a Szép Lányról
szerzett elégiát?
És nem hallod most verse mását, a sangjangi õsz hölgy
dalát?

ORBÁN OTTÓ

ÖRÖKKÉ EGYMÁSRA GONDOLUNK
(KÉT VÁLTOZAT)

Kilencedik hóban nyugat-szelek kelnek,
hideg holdsugárban dér virággá dermed.
Rád gondolok és a hosszú õszi éjben
kilencszer keresi fel lelkem a lelked.
Második hónapban kelet szele éled,
bimbók kipattannak, füvek égre néznek.
Rád gondolok és a csigalassú éjben
kilencszer ha megtér, szívem tõled tér meg.
Te, szerelmem, ott laksz a Lo-hídtól délre,
én, szegény lány, itt a Lo-hídtól északra.
Hogy ismerjük egymást, épp tizenöt éve,
idén volt huszadik születésem napja.

Életem olyan, mint a folyondár sorsa,
ha felkapaszkodik a fenyõ törzsére:
magasba feltörne, körbe csavarodva,
rövid hajtásai nem érnek fel mégse.
Mondják, ha az ember vágyik valamire,
eget érjen vágya, ugy válik valóra.
Bár lehetnénk messzi vidékek vadjai,
egyre váll váll mellett lelne minden óra,
bár lehetnénk csúcsok közé bújt völgy fái,
s élnénk ágainkkal egymásba fonódva!

SZERDAHELYI ISTVÁN

Száll nyugati szél,
virágzik a dér,
árnyban tízszer is
hozzád lengek én.
Száll keleti szél,
bimbó újra él,
fényben tízszer is
feléd forgok én.
Híd mellett lakom,
te túlsó felén,
hét éve figyelsz,
ládd, megnõttem én.
Folyondár a lány
szálfa derekán,
küzd a fény felé,
szövõdve kuszán.
A vágy teljesül,
mihelyt égig ér -
legyünk õzikék
messzi völgy ölén,
összeforrt fenyõk
távol hegy fején!

WEÖRES SÁNDOR

GAZDAG LEÁNY, SZEGÉNY LEÁNY

Nincs az égbolt alatt sehol egy igaz hang,
s gyönyört kiáltanak a fül kellemére.
Nincs az emberek közt becsületes szépség,
s bûbájt kiáltanak a szem kellemére.

Külszínre nincsenek is messze egymástól,
s mindenkit úgy mérnek, gazdag-e, szegény-e,
tüstént eltaszítják mind a szegényeket,
s nyomban tódulnak a gazdagok elébe.
Lám, a vöröstornyú, gazdag ház leánya
aranyszállal hímzett fátyolköntöskében,
ha rád néz, nem tudja, kezét hova tegye,
bolond s bájos, kora nincs tizenhat év sem,
s száját apja, bátyja akár ki se tátsa,
egy perc se kell hozzá, férjhez megy sebtében.
De a zöldablakos, szegény viskó lánya,
bár elmúlt húszéves, magányosan élhet.
Tövis-hajtûiért fabatkát sem adnak,

ruháján nincsenek igazgyöngy-füzérek.
Kezét meg akarták kérni jónéhányszor,
ám másnapra mégis mindig visszaléptek.
Hív a gazda ügyes házasságszerzõket,
bort jáde-csészékbe akár mennyit mérhet,
körös-körül még sincs, aki vele inna.
Halljátok, mit mond e két sorsról az ének:
könnyen talál férjet gazdag család lánya,
de sok becsülete nem lesz ott a férjnek;
nehezen lel férjre szegény család lánya,
de anyósa megkap minden tisztességet.
Hallom, barátom, hogy házasodni akarsz:
ha asszonyt választasz, te melyiket kéred?

SZERDAHELYI ISTVÁN

BíBORSZíNÛ FOLYONDÁR

Bíbor, sötét, sûrû a folyondár szirma,
levele méregzöld, messzi széjjeltartja.
Aki formájáért, színéért dicséri,
nem tudja, hogy annál ártalmasabb fajta!
Alul, mint a kígyó, tekergeti magát,
felül, mint kötelet, hurokba csavarja.
Hogyha ráfonódik a növendék fára,
szegény fa kiszáradt tuskó lesz alatta.
Puhán kúszik, saját súlyát se bírná el,
légbe kapaszkodik, olyan gyengéd-gyenge,
ki is tudná róla, hogy fákat kicsavar,
erejét nem gyõzné ezernyi ember se.
Elõbb lágy, azután annál ártalmasabb.
Olyan, mintha ravasz alattvaló lenne,
aki hatalmáért hízeleg urának,
hogy becsapott ura vétkét ne büntesse.
Olyan a folyondár, mint a csalfa asszony,
aki rontással tör ura életére,
varázsfondorlattal házát romba dönti,
s elûzni nem tudja megtévesztett férje.
Akár országunkban, akár házunk táján,
korán ügyeljünk a kezdet kezdetére,
ha nem óvakodunk bármily csekélységben,
gyomot öntözünk és nincs annak jó vége.
Bár lenne intelem a bíbor folyondár,
amit felvéshetnék a trón szegletébe!

SZERDAHELYI ISTVÁN

KÉT VÖRÖS PALOTA

Két vörös palota,
Északnak, Délnek, farkasszemet néznek.
Kérdem, a két palota kinek volna otthona?
Mondják, hajdan itt lakott a császár két fia.
Fuvolát fújva idéztek halhatatlan vendéget,
tarka felhõk között a mennybe betértek.
Hanem házuk, palotájuk mennybe el nem vihették,
lett belõlük kolostor evégett.
Pipere-szobákban, tánc-toronyban süket a csend,

semmi szó.
Táncosnõnek a fûz maradt, homályos tükör a tó.
Virágszirmok hullanak, hûvös az este, hull a nap,
fuvola-szó és dal helyett szól a harang meg a zengõkõ.
Kolostor kapuján rendelet, betûje szinarany,
szerzeteseknek, apácáknak tágas kertje van.
Falak vastag mohában, hold lakik a szobában.
Hanem a koldus paraszt veszkõdjék hontalan!
Pingjangban a múltkorában palotát emelt a nép,
hány telket zabált fel az, hány viskó helyét!
Ellibeg az úr e világból, kolostor lesz házából,
már-már a földrõl kitúrnak szerzetes-uramék!

ORBÁN OTTÓ

BARBÁR TÁNCOSNÕ

A TIEN-PAO KOR UTOLSÓ ÉVÉBEN
AJÁNDÉKOZTA A CSÁSZÁRNAK A SZOGDOK ORSZÁGA

Barbár táncoslányka
fergeteges tánca!
Húrnak hódol a szív,
ugrik a kéz a dob parancsára.
Húr meg a dob hangjára két karja magasba vágva,
pörgõ hópihe-lányka hajlik fû módjára.
Balra perdül, jobbra fordul, nem fárad a táncba,
ezret forog, tízezret is, kopog a, topog a lába.
Nincs a világon párja, íly tüzes, ékes-kényes,
rohanó kocsi vagy forgószél cammog hozzá képest.
Tánca végén meghajlik: az Ég Fiának hála!
Kegyes dicséretképpen mosolyog a Fényességes.
Barbár táncoslányka,
szogdok unokája,
hiába jöttél keletre, császár udvarába,
mert amióta a barbárok forgolódnak a fennsíkon,
nem versenghet a hatalomért pörgõs táncod bája.
Tien-pao kor derekán az idõ zordul,
a szolga nem állhatatos, könnyen térül-fordul.
Jang Kuj-fej az udvarban, An Lu-san a végeken,
forgolódnak barbár-módra, mesteri ügyesen;
Körtevirág-kertben kegyencnõ Jang Kuj-fej,
Aranykakas-függöny mögött kedves gyermek An Lu-san.
An Lu-san, a hadvezér elkápráztatta urát:
Huanghon túljárt a had, ottvesztek a katonák.
Jang Kuj-fej, a kegyencnõ, megbabonázta szivét,

Mavejnél, bár holtan hagyta, sokáig siratta még.
Azóta a föld megindult, leszakadt az ég.
Ötven éve erre senki orvosságot nem talált.
Barbár táncoslányka,
ne táncolj hiába,
dalolok, mig bölcs urunk igazam belátja!

ORBÁN OTTÓ

TIBETI FOGLYOK

Gúzsban sok vadember,
fúrt fülû, kínzott arcú, jajgatni egyik sem mer,
könyörületes császár tiltja megölni õket,
déli mocsárvidékre ûzi a szenvedõket.
Sárga-ruhás kis irnok a nevüket kutatja
s kitódulnak Csanganból, helytõl-helyig dobatva.
Testükön csupa kard-heg, arcukat éh benyomta,
félholtakat vezetve támolyognak naponta,
reggel nagyokat nyelnek, kaparnak üres tálat,
estére leterülnek sok mocskos szõnyeg-rongyra.
S láttam: a Csiang folyamnál mentek e csontváz-rémek,
karjuk csüggött, sóhajba fulladt a rekedt ének;
s az egyik szerencsétlen így szólt a többiekhez:
"Bizony, kínjaitoknál nagyobbak az enyémek !"
Mellette lépegettem és faggattam titokban;
torkában a lélegzet elszorult izgatottan,
mesélte szaggatottan: Kína szülõhazája...
"Ta-li korában ûztek vad mûveletlen tájra
s kit egyszer odaûznek, ott tölthet negyven évet,
így öltöttem, vadak közt, szõr-övvel hurkolt prémet.
Csak ujévkor engedtek öltözni honi-módra;
titokban hány könny hullott szegényes kis motyómra!
Magamban megfogadtam, hogy végre hazatérek,
de kinti családomnak nem szabad tudni róla.
Veszedelmes megszökni? maradt még izmom, csontom;
hogy fogok hazaérni? ez volt a nagyobb gondom.
Ott õrök jól vigyáznak, még madár se repülhet,
elszöktem holtra-szántan ûztek mint menekültet,
nappal elbújtam, éjjel cammogtam sivatagban,
por-fedte hold, fekete homok száll szakadatlan,
kopasz dombokon reszket pár kemény fagyos kóró,
csuszkáltam folyók hátán, vékony jég volt alattam.
Végtére meghallottam: kínai dobszó csattan...
mentem az ösvény mentén, elõlük nem futhattam.
Mit bánta a sereg, hogy tudok kínai nyelven?
szõr-köpenyes vadember! összekötöztek engem.
Most mehetek Csiangnanba, sivatagból mocsárba,
nincs velem külön gondjuk, a szóbeszéd hiába.
Semmi szavam emberhez, káromkodom az égre:
Ugyan gondoskodsz rólam néhány maradék évre!
falum határát, kútját nem fogom látni mégse;
ezért hagytam családom kietlen messzeségbe?
Vadak között, bár rabként, voltam kínai ember;
Kínában megkötöztek s lettem végképp vadember.
Inkább maradtam volna idegen sivatagban,
mégis lakhattam volna párommal, gyermekemmel.
Gúzsban sok vadember,
köztük én, megalázva - rab, ki mukkanni sem mer -
ó, jaj, igaztalanság! jaj, egetverõ gazság!
itthoni szív is, szó is - temetve szõrköpennyel!"

810
WEÖRES SÁNDOR

A SZÉN-ÁRUS
PANASZ A PALOTA VÁSÁRLÁSAIRA

Öreg szénégetõm
fát parázzsá pirosít délnek-nyúló hegytetõn,
arca kusza ráncait szénpor és füst lepi be,
halántékán õsz a haj, a tíz ujja fekete.
Pénzt kapni nem könnyü ám - ha pénzhez jut, mit kiván?
éhségét hadd verje el, testét hadd burkolja be.
Szánhatod: a ruha rajt foszló-szálú köpenyeg;
s mert mindig olcsó a szén, várja: jõjjön a hideg;
s éjjel a város felé közelít a mély havon,
hajnali szeneskocsi után jeges kocsinyom...
Fáradt a húzó ökör, mikor a nap délre jár,
kivül a városkapun fekszik olvadt pocsolyán.
Két lovas libegve száll, a nép nézi, kik azok?
Fehér apród, sárga tiszt; rideg hivatalnokok,
kezükben írás lobog, szájuk parancsot kiált -
már tuszkolják a fuvart a palota-kapun át.
Ezer csinnél nehezebb s potom árért elszedik.
Nem adná? próbálja csak! panaszkodjék? az is árt!
Fél vég vörös vászon és ölnyi vékonyka selyem -
ökre szarvára köti, munkájáért ennyi járt.

810
WEÖRES SÁNDOR

A TULINGI ÖREG

Tulingi õsz öreg
tengõdik Tulingban,
töri a göröngyöket, ha meleg van, ha hideg.
Most tavasszal nincs esõ, száraz-aszaló a szél:
nem tud nõni a búza, korán sárgul s már nem él;
most nyár végén száll a dér, õszt elõzve itt a fagy:
még éretlen a kalász, zölden, zsengén odafagy.
Tudja az adószedõ, errõl mégse fest irást,
könyörtelen követel, felrója a tartozást.
Szederfa zálogba megy, föld árán adóra telt,
jövõ évben hol szerez fedelet és eledelt?
"Kiforgatnak már testi ruhámból,
kikaparják a kölest a számból..."
A pusztítás, elnyomás: farkas-élet, semmi más.
Fürész-fog, horog-karom: emberhúst õrlõ malom.
A császárhoz e panaszt ki adta be, nem tudom;
s mert a császár szíve jó, népnyúzástól borzadó,
parancs-hangját küldte szét fehér kender-papiron:
"Törlöm az adót idén az ínség területén."
S tegnap a falubeli törvényszolga körbejárt,
a kezében rendelet, mely név szerint büntetett:
tartozásért tíz közül dobra jut kilenc család -
A császári kegyelem, adótörlés hova lett?!

810
WEÖRES SÁNDOR

A HIVATAL ÖK RE,
AVAGY GÚNYVERS A KORMÁNYZÓKRA

Hivatal bivaly-ökre mindig szekérbe-fogva,

folyóparton hajszolják nehéz homokkal rakva.
Egy homok rakomány
mennyi súly, igazán?
Reggel is megpúpozva, este is megpúpozva
ötkapus hivatalba befordul roskadozva.
Japánakác-fa árnyán a homokot terítsd el:
érkezett kinevezett jobb-gombos al-miniszter,
ló-patát sár ne érje, hintsük fel fövény-liszttel.
Jobb-gombos al-miniszter,
tiszta fövényen járó ló-pata téged tisztel,
s a bivaly nyaka telve vér-csíkkal, genny-csirizzel.
Jobb-gombos al-miniszter,
kormányzol hont, díszt, rangot, egybefonsz jint és
jangot,
bivaly nyaka átszakad, az már nem a te gondod.

810
WEÖRES SÁNDOR

GABONAADÓ

Éjjel mandarin jön, döngeti a kaput,
gabonaadót kér, be nem áll a szája.
Még pirkadatig sem várhat a ház népe,
minden gyertya-lámpa, ember a magtárba,
mindent gyöngytisztára szitáljon-rostáljon;
minden kocsijára harminc véka hányva,
a mandarin mégis háborog, hogy üres,
és korbácsot-szitkot zudít a szolgákra.
Hajdan buta fejjel hivatalt vállaltam,
de gyötört a szégyen, hogy nincs tehetségem.
Egymás után négyszer adtak új tisztséget,
s tíz éven át tétlen kaptam fizetésem.
Gyakran hallom, hogy a régiek azt mondták,
veszteség-nyereség egymást körben váltják.
Lelki békémért ma idõ visszaadni
nagy magtáramból a népnek gabonáját!

SZERDAHELYI ISTVÁN

A SÓKERESKEDÕ FELESÉGE

Sókalmár asszonya
mind arany, mind selyem,
nem görnyed a földeken, selymet se szõ sohasem,
családja közt lakhatik, dzsunkájuk bármerre ring,
szél és víz az otthona s imbolygó hajótetõ.
Élt egy jangcsoui család, onnan vette asszonyát
a folyamon evezõ gazdag sókereskedõ.
Fején sötét varkocsok, van arany hajtûje sok,
kövér csuklóján redõ, meggyûri a karkötõ,
szürke szolgára kiált, kergeti a konyhalányt.
"Mint tettél szert erre, mondd, hogy többé nem látsz hiányt?"
"Sókalmár az én uram tizenöt esztendeje,
nem vámolja a megye, császár alá tartozik,
évrõl-évre az uram bõ haszonnal dolgozik,
vámtiszt álla felkopik, senkivel sem osztozik,
a hivatal haszna gyér, a mienk meg fülig ér,

só és vas minisztere távol van, nem néz bele,
mennyi hal és mennyi rizs fér a dzsunkák mélyibe
s déli aranygömb narancs és hûs észak kölese...
Eszem, cicomázkodom, nézek hajó-ablakon,
piros arcom holdvilág, a tükörben bámulom."
Sókalmár asszonya,
tehetõs férjet jól választottál,
reggeltõl estig tele finom tál,
egész éven át ünneplõ ruha.
Honnan leng a szép ruha s ételed fûszer-szaga?
Szégyelld magad, népnyúzó, te régi törvényhozó,
Szang Hung-jang, Szang Hung-jang,
sírodról rég nincs hang,
de a hiveid közül ma is futkos jó csomó!

810 körül
WEÖRES SÁNDOR

PAPLANKABÁT

Fehérebb hónál a kuji vászon,
puhább felhõnél a vui vatta.
A vászon súlyos, a vatta vastag,
akár a prém, a meleget tartja.
Reggel fölveszem, így ülök estig,
befed reggelig, alszom alatta -
ki tud szigorú téli napokról?
testem melegbõl kel ki tavaszra.
Éjjel álmomban ruhám babrálva
riadok mégis egy gondolatra:
derék emberek egymást segítik,
mért göngyölöm hát mind csak magamra?
Volna tízezer mérföldnyi prémem,
amely négy égtájt mind betakarna:
mindenki biztos melegben élne
és fázó ember már nem akadna.

810
WEÖRES SÁNDOR

VIRÁGOT VESZÜNK

Városban tavasz leáldozása -
zajos a kocsik, lovak futása -
"peónia-nyílás!" mondja mindenki.
A drágasága nem közönséges,
hát nézd csak ingyen, ha pénzed nincsen;
száz izzó csokor lángpiros díszben,
s öt köteg fehér mily békességes.
Felül feszített ponyva takarja,
oldalt font bambusz-kerítés védi,
locsolják vízzel, tapasztják földdel,
szine felújul, mindig a régi.
Valahány család így óvja-félti -
az ember kábul, mindnek mi haszna -
Akadtam köztük egy vén parasztra,
váratlan jött a virág-piacra.
Fejét lehajtja nagyot sóhajtva,

ezt a sóhajtást senkisem érti:
egy csokor piros mélytûzû virág
tíz paraszt-kapu adóját éri.

811
WEÖRES SÁNDOR

A FEKETE ÖRVÉNY SÁRKÁNYA, AVAGY A PUKKADÁSIG KAPZSI HIVATALNOKOK

Sötét örvény öle mély, színe tusként fekete,
mondják, egy szörny ottan él, bár nem látta senkise.
Örvény mellé pagodát építettek, szent tetõt;
a sárkány csak szörnyeteg, mégis istenítik õt.
Tûzvész, áradás, aszály, jégesõ, rablás, ragály -
falvak népe leborul kegyelmes sárkány elõtt.
Család hizlal malacot, szûri a hegy jó levét,
varázslók és javasok versengnek a kegyekért.
Az isten kibújik, parancsára szél lobog,
papírpénz esõzik, hímzett ernyõ imbolyog,
isten visszakúszik, kedvére szél csendesül,
tömjéntûz kialszik, csésze és tál mind kihül.
Az örvény szélén húsok rakása,
a templom füvén bor áradása -
nem tudni, mennyit evett a sárkány,
zabál a róka, részeg a patkány.
Mért kap húst a ravasz?
mért bûnös a malac?
Levágják a malacot, bele róka váj fogat,
sárkányisten neviben mind fölfalja sebtiben,
a sárkány vajh tudja ezt, kilenc réteg víz alatt?

811
WEÖRES SÁNDOR

ÁLOM A HALHATATLANSÁGRÓL (KÉT VÁLTOZAT)

Egyszer egy ember így álmodott:
õ halhatatlan lesz s a fénybe száll.
Ül fehér kócsagon, s jut egyre föl,
két vörös zászló lobog oldalán.
Zireg-zörög a kócsagtoll-nyereg
és mintha jáde-csengõ csengene.
S amint félútról vissza- és lenéz:
az emberlakta föld - - por tengere.
Se faluja, se hazája sehol,
hegy nem borong, folyó nem von csikot,
a Keleti Tenger tenyérnyi tér,
az öt Szent Hegy csak öt zöldfényû pont.
Jövel most halhatatlanok hada,
viszik a Jáde-fõvárosba õt,
lakhat majd Hszien-men híres népe közt,
mást se lát majd, csupa elõkelõt.
Végre a jáde-császár elibe lép,
és hûséget esküdvén hajt fejet.
De szól a jáde-császár: "Vissza még,

az örökélet úgy lesz csak tied,
ha kitartón és híven fáradol
tizenöt évig lent, úgy feljöhetsz."
Bókol utóbb megint az álmodó,
rettegõ nagy öröm néki e perc.
Felébred aztán, de egy szót se szól.
Majd megfogadja: négy fal közt nem marad,
barlangba bú, nem néz övéire,
torkán le nem megy kecskehús-falat,
reggel csak egy maréknyi pala-por,
este egy kis korty pára-buborék.
S harminc esztendõt tölt már a hegyen,
s füleli váltig: üzen-e az ég?
Sok év telik, elmúlik sok idõ,
de csengõs kócsag egy se száll felé.
Feje õsz, ínye sorvad, füle rossz,
szemében egyre halványabb a fény.
S egy nap betelik az õ sorsa is,
befogadja testét a televény.
Az örökéletben részt nem vehet
anya-szülötte, gyarló földi lény.
S ha nem aranyból verték csontjaid,
a Jáde-fõvárosba sose szállsz,

hiába igér mást varázsszered,
hiába unszol rá a koplalás.
Csak bajlódás, nyûg az efféle cél,
elérni száz év gondja sem elég.
Ki halhatatlanságról álmodik,
egy álommal véti el életét.
BERNÁTH ISTVÁN

Aki, álmában,
holtát túlnõtte:
fehér darun áll,
rõt bejt elõtte,
leng toll-ruhája,
cseng kõ-csengõje,
lenéz az ûrbe,
világfelhõbe :
már alig látszik
párába-öltve
tenger fehére,
öt szent hegy zöldje.
Jön egy szellem-had,
fény-város népe:
közéjük vegyül
királlyá-téve.
Jáde Császárnak
harsan igéje:
"Törd magad és majd
testtel jutsz égbe!
Itt várunk, mához
tizenöt évre!"
Alvónk felébredt
örülve-félve :
nem szólt senkinek,
bújt barlang-mélybe,
családja messze,

bor és hús félre,
itala pára,
pala-por étke.
Telt harminc év is.
Néz messzeségbe:
a csengõs daru
csak nem jön érte.
Foga hull, õszül,
romlik szemfénye –
por, trágya várja,
föld feketéje.
Test, halál nélkül,
nincs semmiféle:
arany-csontvázzal
kelnél föléje.
Mit ér elixir,
lét megvetése:
száz éven át is
bõjtre-itélve
nem nyersz, de sorsod
elrontod véle.

810 körül
WEÖRES SÁNDOR

KÖNNYÛEK, KÖVÉREK

Hetyke büszkeség lejt az uton át,
felnyergelt lovak, nyúló porszalag.
Tisztelettel én már megkérdeném:
kifélék ezek? – Udvaronc-csapat.
Rõt-zsinórosak mind miniszterek,
bíbor-sávosak mind tábornokok;
ünnepélyre tart a díszes menet,
porfelhõ tolong, kanca-sor kocog.
Kilencféle bor, teknõc-kulacsok,
nyolcféle vizi, földi csemege;
telehold-gyümölcs: óriás narancs;
hal: császári tó ékkõ-pikkelye.
Jóllaknak, szívük már mit sem kiván,
mind bortól hevül, mind kedvvel tele.
Csiangnanban aszályt tûrnek éven át,
emberhúst eszik Csücsou embere.

WEÖRES SÁNDOR

DAL, TÁNC

Év alkonyodik, az új közeleg,
míg Csin tereit nagy hó tölti meg.
Palota-kapun jönnek kifelé
börzsöny- és bíbor-ruhás hercegek.
Mind elõkelõk, tréfa-keverõk,
gazdagnak mi gond az éhség, hideg?
Ha fejét töri: házát tervezi;
sose gond neki, merre õgyeleg.
Piros kapunál paripák, kocsik,
gyertya, tánc, zene, víg vendégsereg,

nagy kinálgatás, "szorosabbra ülj!"
részegség hevít, vetik prémjüket.
Házigazda itt az országbiró,
rendõrfõnöké a fõ-tisztelet,
délben nagy ivás, zajos kacagás,
melynek véget még az éjfél se vet.
Mért tudnák: Venhszjang jeges börtöne
kövön megdermedt holtakat temet?

811
WEÖRES SÁNDOR

KETTÕS ADÓ

Fekete földben eperfa, kender
arra való, hogy népet segéljen;
ruházkodásul szõ selymet, vásznat
és nem kér többet, csak épp hogy éljen.
Kevés kell néki, másé a többi:
adóként gyûlik az úr kezében.
Két adót szabott az õsi törvény:
mit nép ad: abból segíts a népen!
Mértékletesség tündökölt hajdan
a császár minden rendeletében;
késõbb a belsõ és külsõ szolgák
nagyot csavartak a jó törvényen.
A tág idõben változik minden:
adó-behajtók nyúznak serényen,
hogy a legfelsõ kegyet elérjék,
gyötrik a népet tavasszal, télen.
Még a selyem nincs végekké-szõve,
még a gombolyag készülõ-félben:
már követeli a törvényszolga,
rögtöni végzés lobog kezében.
Év végén rideg a föld is, ég is,
pusztulás robog dermesztõ szélben
és éjszakánként hideg a kályha
és hó kavarog ottkinn fehéren
és a gyerekek mezítelenek
és nincs ép ing a nagyok bõrén sem,
mindenki sziszeg-vacog a fagyban
és orrba-szívott keserüségben:
"Utolját küldtük adóba tegnap,
most leshetünk a raktár tövében:
benn selyemfonál hegynyi halomban,
selyemvatta, mint felhõ az égen –
neve: maradék! neve: fölösleg!
s felajánlják a császárnak szépen,
elõljárónknak rangot ad érte
s mi megfagyhatunk évvég jegében!
Selymünk bekerül a kincs-erdõbe,
ó jaj, elporlik mind, észrevétlen!"

811
WEÖRES SÁNDOR

SÁRGA GYÖKÉR

Nincs búza: nem volt tavaszi esõ.
Rizs sincs: korán hullt rá az õsz dere.
Az év alkonyán mit majszol a száj?
Elpusztult termés sárga gyökere
a földben maradt: hó alól szedik,
valamit csak ér egy-egy kötege.
Már virradatkor fogják a kapát,
töltik a kosárt, estig sincs tele;
aztán zörgetnek vörös kapukon,
megveszi az úr; mihez kezd vele?
ragyogó kövér lovát eteti,
ropog a termés sárga gyökere.
A holt kölesért cserébe lovát
mért nem adhatná? így segítene!

808
WEÖRES SÁNDOR

LI TAJ-PO SíRJA

A Cajsi folyó mellett nyugszik Li Taj-po teste,
határtalan fûtenger bámul a fellegekre,
szánd az elvadult dombot, a koldus sírt, a csontot,
- rég a földet rengette, rádörgött az egekre -
szerencsétlen a költõ, többre hogy is mehetne?
Meghalunk, gazos sírba fekszünk, téged követve.

WEÖRES SÁNDOR

MEGMÉRHETED AZ EGET

Megmérheted az eget,
A földet is mérheted,
Csak az ember szíve mélyét nem mérheted soha meg.
Színleg igaz, õszinte bár, mint piros a vér,
De a szép szó fuvolázva megcsal, úgy lehet.
Int, hogy fedd el párod elõl arcod: el ne feddi
Álnok szava férjet-asszonyt csillag-messze vet.
S ha biztat, hogy apád jogát bitorold, ne tedd!
Farkassá bõszíthet ily szó apát s gyereket.
Tenger mélyén hal siklik, jaj! az égen madár,
Lent a mélyben horog szánt, jaj! a nyíl égre száll,
De ha netán ember szíve mélyét kutatod,
Meg nem mondod, mit rejt, bárha szemtõl szemben áll.
Nem láttad az álnokot, ki vígan kacagott,
S nevetése leple alatt gyilkos kést fogott?
Kiszámithatsz jint és jangot, bajt, isteneket,
Csak egyet nem: a mosolyba burkolt haragot!

ECSEDY ILDIKÓ

NYUGALMAS TAVI DÚDOLÓ

Itt se palota, se odú, hol remete tanyáz:
egy kert s egy bambuszlepte tó, partján vékony faház,
ott benne én, se varázsló, se udvaronc, se pap,
sapkám, nyakprémem fekete, vendégem sohanap.

Csak álmomban csavargok el, s mint lepke röpködök,
szívem szabad, testem pihe, halnak sincs üdve több.
Születés... halál titkára még nincs ugyan válaszom, de
közben legalább nem kisért az üzlet, kár s haszon.

BERNÁTH ISTVÁN

VERGÕDÕ TESTVÉREIMNEK

A honani zavargás és a kuanneji éhínség nyomán fivé- reim
és nõvéreim földönfutókká lettek. A holdra néz- tem és
verset írtam, melyet elküldök bátyámnak Fu-
liangba, hetedik fivéremnek Jücsienbe, tizenötödik
fivéremnek Vucsiangba és öcséimnek és hugaimnak
Hsziakujba.

Az év súlyos és sivár, széthullt az ország-vagyon,
kallódnak fivéreim keleten és nyugaton,
tarolt vetés, csonka kert, ahol a fegyver sepert,
országút salakja lett önnön csontom és husom.
Árnyékunkhoz nyögdelünk, mint szétrebbent vadludak,
fájdítjuk tört gyökerünk, mint kilenc kis õszi gyom, külön
úton szenvedünk, közös holdra bámulunk,
szétszóródva ötfelé, mind egyforma siralom.

813
WEÖRES SÁNDOR

BOLDOGSÁG, BÉKE
A CSÁSZÁRHOZ

Elõrelátás: a dús év dísze!
Kard-beolvasztás: boldog kor éke!
Ha bölcs reményed távolba lendül,
mi oka, hogy nincs boldogság, béke?
Jao király bora harmatba úszik,
Sun király dala alkonyi szélbe -
Ugyan ránk férne, mit õk kivántak,
az egyetértés, boldogság, béke!

808
WEÖRES SÁNDOR

A LEROMBOLT LOJANG

Rõt tavaszesti nap lejt a városkapu szélén,
mely néptelenül ásít új romok törmelékén.
Császári ház: csak álom - a helyét sem találom!
Pitypang, ökörfarkkóró a mezõ messzeségén.

WEÖRES SÁNDOR

A VÉGTELEN TENGER

Se lent, se fent, se part, se perem,

a tenger végtelen.
Égigvert habja alján sûrû ködök hona,
ott áll, mondják, az Égiek hármas sziklafoka.
Akik ott élnek, boldogok, nem vár rájuk halál,
s míg az idõ, mindannyiok szárnyát lebbentve száll.
Két császár is, Csin és Vu-ti, ebben a hitben élt,
Csi varázslója meg, Hszü Fu, útrakelt fûvekért,
pedig e sziget sohasem volt más, legenda csak,
ködnél egyebet õk se láttak, s hogy hab habra csap.
Se lent, se fent, se part, se perem,
szél zúg a széleken.
Hszü Fu csapata sem érte el Penglaj szigetét,
meg se látta, de szégyenében hazatérni félt:
ott öregedtek meg, fiúk és lányok, a hajón,
akármíly bölcs volt a varázsló, mindet becsapta jól,
hasztalan kérik, hozzájuk egy isten sem hajol.
Most nézd Csin császárának sírját fent a Li hegyén,
a sír körül aszott füvet borzol fel épp a szél.
Hiába volt hát Lao-ce mester ötezer szava?
Ki bûbájos füvekrõl beszél, nincsen igaza.
S ki így szól: meg nem halsz soha,
kék égbe jutsz - az ostoba.

BERNÁTH ISTVÁN

TEAFÕZÉS A HEGYIPATAKNÁL

Guggolok, töltöm a habzó levet,
nézem a zöldes tea-levelet.
Mért nincs valaki velem ideki,
aki a finom teát szereti?

WEÖRES SÁNDOR

VÁLASZ JO-CSE KÉRDÉSÉRE, HOGY MIRE VAN SZÜKSÉGEM

Kitüntet tárt kegyelmed, hogy vajjon mit kívánnék?
Nem ékkõ, gyöngy s más fénylõ ritka-becsü ajándék...
Van egy vízparti házad, hol verselni lehetne,
s ahányszor vers születne: bánnád, ha odajárnék?

WEÖRES SÁNDOR

A LOKOUI POSTAÁLLOMÁSRA VÉSETT VERSEMRÕL

Falra-vésett együgyû versem nem kell senkinek,
bemocskolják madarak, moha fedi sok jelét.
Jön a császár cenzora - õ megértõ cimbora:
ráhajol, súrol, töröl, nem kíméli köntösét.

WEÖRES SÁNDOR

DÉLI LUGAS JANG KERTJÉBEN

Ferdén tárul hold felé a kerti ház ajtaja,
betölti az éji szél, befedi a lágy moha,
édes itt a zene és õszi halk elmélkedés,
hónod alatt lantodat hozd el ide éjszaka.

WEÖRES SÁNDOR

ELHAGYOTT UDVARHÖLGY

Muszlin-kendõjébe sír, éjszaka nem alhatik;
a fõ-palota felõl ének-csengés hallatszik.
Piros arca nem öreg, mégis másé lett a kegy;
füstölõre ráhajol kuporogva hajnalig.

WEÖRES SÁNDOR

KOMMENTáR

Naponta készül új költeményem,
bár a hírnév nincs ínyemre éppen;
sok régi versem folyton javítom,
idõmet vígan így éldegélem.
De ha egy megyét énrám bíznának,
nem térnék vissza, laknék vidéken,
fürtös folyónál, tükrözõ tónál
kivánnék élni dalolva szépen.

WEÖRES SÁNDOR

HÁZIGAZDA ÉS VENDÉGEI

A házigazda este a fõvárosba indul.
Vendégei sétálnak. Mivel szolgálna nékik?
"A tóban holdas ég van, a szívben fényesség van,
lomb-csipkés árny-karéjban sétálhatunk-e?" - kérdik

VEÖRES SÁNDOR

EGY BÕBESZÉDÛ LÁTOGATÓHOZ

Ez aztán pallérozott fõvárosi csevegõ!
Válaszom mind pórias, szórakozott felelet.
Uram, kérlek szerfelett, hagyd mûvelt beszédedet,
lantom üli térdemet, hallgasd már az éneket!

WEÖRES SÁNDOR

TIEN SUN-ER MÛVÉSZNÕ
ÉNEKÉRÕL

Hallottál ily éneket? átfúr követ és jeget,
tán felhõ, mely gáttalan kék messzibe integet!
Volna pénzem: csurig én köntös-ujját tölteném,
mind egyszerre önteném s hallgatnám õt eleget!

WEÖRES SÁNDOR

LANTSZÓ ÉJJEL

Lantom fája tung-fa Suból, kemény és igaz,
Csuból való selyemhúrja tiszta hangot ad.
Hangolgatom, megpendítem, elernyed a húr,
Mélységes éj nyeli el a ritkás hangokat.
Felfogja a fül, de a hang gyenge, íze sincs,
Lassan-lassan érez újra megenyhült szivem.
Elbabrálok lantomon, de megint leteszem...
Minek hallják? Ne is hallja búmat senki sem!

ECSEDY ILDIKÓ

FELELET BARÁTOMNAK

Császári jogar sosem hasad szét
s kardot csatában csorbulni látsz-e?
lovat vág ketté, nincs hija mégse!
Más a vas és más a nemes jáde:
vasat berakják a kemencébe
és hóként olvad! Többet kivánsz-e?
Jáde-ékkövet tégy a kohóba
és meg nem olvad napok multán se!
Hogyha kételkedsz hõsi erényben,
mondd ezt s megérted: jó-e? silány-e?

WEÖRES SÁNDOR

MIT KÁROG AZ ÉJI HOLLÓ?

Késõn térek a sötét falakhoz -
de silány lakás az éjszakában!
Kopasz fa recseg jeges holdfényben,
síkos dér terül, szél nyög siváran.
Gyomrom korgó és torkom károgó,
már alig érzem elfagyott szárnyam.
A papagáj a kényes kamrában
mit tudja, mennyi nyomoruság van!

WEÖRES SÁNDOR

ASSZONY-KESERVEK

Gyülölik rigók százféle füttyét,
irígylik fecskék páros lakását -
Ki bír tavasszal elváltan élni
s hallgatni önnön únt zokogását?
*

Gyöngyfüggöny-kalit, benn a fagyos hold,
fátylas zugoly, benn hajnali lámpa.
Megy az éj! könnyek az ablak-párnán:
a koratavasz vad zuzmarája.

*

Hegyen, határon messzi hadjárat –
nõk mit tehetnek? búcsúznak, válnak;
s akik a harcban sínylõdve járnak,
meg sem oldják a téli ruhákat.

808
WEÖRES SÁNDOR

KÉRDÉS BARÁTOMHOZ

Orchideát ültettem, ürmöt nem ültettem,
termett is orchideám, de üröm is termett.
Gyökereik egymásba fonódva sarjadnak,
buja szárral ölelve nõnek egymás mellett.
Az illatos virágok bûzös levelekkel
együtt nõnek, ahogyan telnek napok-éjek;
kikapálva a gyomot orchideám is vész,
s virágaim öntözve az üröm is éled,
ám ha orchideáim sosem öntözöm meg,
a szívós vadürömnek ezzel mit sem ártok.
Tünõdve dúdolgatok, nem lelek nyitjára,
tõled kérdem, mit tegyek, tudsz-e jó tanácsot?

SZERDAHELYI ISTVÁN

TÉLI ÉJSZAKÁN BOROZGATOK

Dér fonnyasztja a belsõ kert füvét,
jég duzzasztja a hátsó tér tavát.
Szél jár, a fákat hiába rázza,
nincs levél rajtuk, kopasz mind az ág.
Tizedik hó van: száz évnek rémlik,
míg átszenvedem ezt az éjszakát!
Éppen most kezdtem meg egy korsó bort,
ki hiányoznék, ha nem egy barát!
SZERDAHELYI ISTVÁN

HSZi JETAJNAK
FELESÉGE HALÁLAKOR

Félig fonnyadt vutung-fa volt súlyos beteg teste.
Sebzett lelke mély folyóban ocsúdott fel; este
Kézen fogja kicsi fiát, s udvarukba térve,
Hûs a holdfény, üres a ház, nincs, akit keresne.

ECSEDY ILDIKÓ

A LINGJING FENNSÍKON

Föl a magasba, friss hegyi szélben!
Ott lenn világunk barna homályban.
A palotába kell visszatérnem
s mi leszek? rizs-szem rideg hombárban.

WEÖRES SÁNDOR

A FÛ

Töméntelen fû tág messzeségben
növekszik, elhal mindegyik évben,
sosem irthatja ki a futótûz,
magasra sarjad tavaszi szélben,
vén országutat fed illatával,
napsütött romra kúszik sötéten...
Rózsa-vitézem, nagy útra küldtek,
mind sír utánad, sóhajtva mélyen!

WEÖRES SÁNDOR

TAVASZI VERS

Csüggõ virágok között árnyas nõi öltözõ,
sötét szem-ívek között két tavaszi bú-redõ,
a korlátra dõl a lány, háta mögött papagáj,
vissza se néz, min mereng e távolba-révedõ?

WEÖRES SÁNDOR

ELVÁLÁS A FÛZFÁNÁL

Bánatos búcsú, vár a déli út,
telt marokkal hint új tavaszt a szél -
Lám, gyenge a fûz, mégis inni tud,
példát nyújt: iszik és bú nélkül él!

WEÖRES SÁNDOR

HIDEG ÉTEL ÉJJELE

Hideg étel éjjele, se mécsláng, se holdvilág,
s az éj, mint sötét virág, felém imbolyogva int.
Számlálok múlt ünnepet, az idõre révedek:
negyven évem elszaladt, most elindul egy megint.

WEÖRES SÁNDOR

FALUN, GYÖTRÕ FAGYBAN

Nyolcadik esztendõ utolsó havában,
az ötödik napon pehely hullt pehelyre,
a sok bambusz, ciprus mind halálra fagyott,
hát még a ruhákban szûkölködõk teste!
Ha körbepillantok falunkban, nincs utca,
hol tíz házból hét-nyolc koldusé ne lenne.
Mint a szablyapenge, vág az északi szél,
bõrünket nem óvja a selyem és kelme.
Tüzelõnk csak száraz ürömfû, datolya.
Átgubbasztom az éjt, várok a reggelre.
Tudom jól, hogy a nagy fagy esztendejében

még kínzóbb a paraszt gyötrelme-keserve,
én meg e napokban kuckómba huzódom,
s fûkunyhóm ajtaját jól bereteszelve,
prémekbe, posztókba, selymekbe takarva
fekhetek, ülhetek, jó meleg van egyre.
Szerencsém, hogy éhség és fagy kínja nem bánt,
s nem kell robotolni járnom a földekre.
Ám ezen töprengve elszégyellem magam,
s megkérdem magamtól : milyen ember vagy te?

SZERDAHELYI ISTVÁN

BETEGEN IS BORT KÍVÁN

Tüzes fejjel-foggal három napja fekszem dögrováson.
Cseléd mosdat, hites párom kotyvasztja az orvosságom.
Ma reggel már mintha élnék, szemem nyitom, számat tátom.
Van-e bora a szomszédnak? - faggatom tisztes családom.

ORBÁN OTTÓ

A TAJHANGSAN HEGY ÖSVÉNYÉN

A Tajhangsan hegy ösvényén meg-megcsúszik a kerék,
de a szív ösvényéhez képest e veszedelem semmiség.
A Varázs-szurdok örvényében felborul a hajó,
de a szív örvényéhez képest e szilaj víz sima tó.
Az emberszív hol szárnyat ad, hol meg sebet üt,
belõle vagy gyülölség vág, vagy szeretet heve süt.
Öt éve még, Pásztor s Szövõlány csillaga, úgy valánk,
de ma uram oly messze, mint a Föld s az égsarki láng.
Amint a mondás: Tûn a szépség, elfordul hive -
s aki kedves volt valaha, szakadjon meg szíve.
Vizsgálom tükröm, én szegény, hiú luan-madár,
hiába, nem az arcom, a szíved érte kár.
Magamra is hasztalan hintek illatos permetet,
orrodig el nem jut, noha elõtted lebeg,
ékszerrel is melletted váltig pompázhatom,
kék vagy arany, tudod, de szemedig nem hatol.
Ez az ösvény de meredek,
s évetlen éve, hogy rajta megyek!
Senki ember oly terhet nem visz, mint az asszonyok,
boldogságuk is, gondjuk is mindig más körül forog.
Ez az ösvény de meredek,
de kaptatósak ezek a hegyek,
veszedelmek a szurdok vizén,
ha így magunkra vagyunk, férj-feleség, te s én.
Vagyunk, akár manapság császár és udvara:
nincs már az udvaronchoz az úrnak jószava,
de már a hivatalnoknak sem lehet igaza.
Reggel kegyelem-sugár,
este hóhér kardja vár!
Ez az ösvény de meredek,
nem is itt, ahol most megyek,
nem is ott, a szurdok vizén,
hanem az emberszív vad hullámzása tetején.

BERNÁTH ISTVÁN

A FECSKE
ÖREG LIUNAK

Fecskepár lakik ereszünk alján,
tojó s hím repked, soha nincs nyugta,
gerendák közül vályogot csipked:
négy fióka kelt fészekaljukba.
A négy kisfecske nõ éjjel-nappal,
eleségért sír, lármázik egyre,
bajos elfogni a zöld hernyókat,
s a sárga csõrök sosem telnek be.
Vásik a szülõk karma és csõre,
pillantás alatt ezerszer térnek,
lankadást lelkük nem ismer, félnek:
éhség ne verjen közöttük fészket.
Kínnal sürögnek harminc napon át,
lefogy az anya, hízik a gyermek,
csivitel, szóra okítja õket,
s minden tollköntöst sorra egyenget.
Végül egy reggel, ha kinõtt szárnyuk,
fákra vezeti a fiókákat,
s emelik szárnyuk, vissza se néznek,
négy égtáj szele után elszállnak.
Elfúló hangon sír apjuk, anyjuk,
kiáltásukra mégse hallgatnak.
Üres fészekbe tér a két szülõ,
s hajnalig búsan csivitel, jajgat.
Fecskék, ti fecskék, mért szomorkodtok?
Emlékezzetek, ne feledjétek,
ti is voltatok egykor fiókák,
s otthagytátok a szülõi fészket:
ma nektek kellett megtudni mindazt,
amit apátok, anyátok érzett.

SZERDAHELYI ISTVÁN

FALUN, BETEGEN

1

Magány, bánat, meg a kór is aszal egyre.
Múlik éj, nap, s nem találok nyugodalmat.
Csak az imént öltött lombot a nyári fa,
S már az õszi orchideán rezg a harmat.
A minap a fészekben még tojás hevert,
De már kikelt a fióka, s messze repült;
Tegnap féreg tekergett az odú mélyén,
Kabóca bújt ki belõle s faágra ült.
A négy évszak körforgása sosem pihen,
E világon nem állandó senki, semmi,
Csak a beteg vándor szíve borús, mint rég:
Búja-baja nem tud soha elpihenni.

2

Újra õsz van, s oly rég beteg ez a vándor!
Baktatok, hol falum déli útja terül.
Egy álló nap sem bukkanok útitársra,
Csak bogár dong a bozótban körös-körül.
Nyugat szele fényes-fehér harmatot fú,
S a zöld rétre korán járó õsz települ;
A fát, füvet nem sebezte még halálra,
S én már holtra váltam tõle kivül-belül.
Piros arccal, sötét fürttel, egészségben
Ugyan hányszor esett meg, hogy jó dolgom volt?
Hát még cudar betegségtõl leigázva!
Tudom én, hogy nem érem meg az öregkort!

3

Kölest vetek harminc muval,
Esõtõl nõ, hogyha kihajt.
Hagymát vetek harmincannyit.
Õsz jöttével vágom le majd.
Télre kölesbort szeretnék,
Hagymám meg tavaszig álljon;
Ha a falu csupasz-kopár,
Kórságomban az tápláljon!
Esõ ellen szalmakunyhót,
Fagyban rossz gúnyát találok.
Beteg testem meddig húzza,
Hogy a jövõ évre várok?

ECSEDY ILDIKÓ

ÉNEK AZ ÖRÖK BÁNATRÓL

Kína császára, vágyva országrontón szép lányra,
világon uralkodva kereste, nem találta.
A Jang családban egy lány született, serdült, felnõtt,
rejtették díszkamrába, senki szeme se látta.
Az ég adta e szépet, nehezen vált meg tõle,
s választották egy reggel a császár oldalára.
Ha szemével csippentett, száz bolygó vágyat keltett,
rizsporos, festett szépek közt nem volt vetélytársa.
"Tavaszi enyhe fényben fürödjék tó vizében!"
Fagyott zsírként csillámlott a langyos medencében.
Szolgák közt kitámolygott a féltett gyenge lányka
és azon melegében ringott ura kegyében.
Virág-fején, köd-fürtjén arany fejdísze táncolt.
Tavaszi örömükre dús hibiszkusz vont fátyolt.
A tavasz-éj rövid már, dönget a nap az égen;
nem kelt korán a császár, csak rövid fogadás volt.
Tavaszt tavasz követte, s nem telt ideje másra,
mint páros lakomákra, kettecskén elbújásra.
A hátsó palotából háromezer nõ leste,
de õ e háromezret mind egy testben szerette.
Ment az arany-szobába, hol pompás szépe várta
s ékkõ-toronyban egy volt a tavasz, mámor, este.
Földet kapott az öccs, húg, ángy, sógor, néni, bátya;
mily szeretetreméltó, ki gondol a családra!
S mi történt az országban apák-anyák szivével?
a fiút búval mérik, a lányt vérmes reménnyel.

A nagy Fekete Kastély a kék felhõkig ér fel,
tele örök zenével, csillogó égi széllel,
ott selyemmé sûrûdik a csalfa tánc hatalma,
az úr naphosszat nézi s nem telik be a kéjjel.

Jüjangnál üstdob bolydul, föld döng, homokcsikordul,
átok szivárvány-szoknyás, tollas-ruhájú dalra,
s kilencszeres falra füst lebben, por fehére,
ezer kocsi, tízezer lovas menekül délre.
A jégmadár-tollas hölgy elindul, visszatorpan
Hat zugolódó hadsor utat zár, mérgük fortyan –
Õ kész volt áldozatra –, kard vágta, ló taposta,
meghalt a selyemhernyó-szemöldökü a porban.
Fejéke földre hullik, és föl nem veszi senki,
aranyfácános tûjét, király-díszét elejti,
és látják ott a császárt: köntösbe fúrja arcát,
véres könnye patakzik, párját a menny se menti.
A sárga por ülepszik, a szélvész csöndre fordul
– a had megy a felhõk közt, hágókon, a sikon túl –
Omej hegy hajlatában kevés nép, csönd, magány van,
a zászlók nem ragyognak, a nap halványra zordul.
Suban minden folyam kék, Suban minden orom kék,
a császárt nem csitítják a reggelek, az esték,
bolyong a palotában, szivét hold színe sebzi,
ház-ereszen csengõket ráznak zápor-kezecskék.
Ég fordul, föld is fordul, császári fogat indul –
Kiszáll, inog a lépte – nem lép ama helyen túl –
Mavej-hegy alján, porban, tócsában, patkónyomban
keresi ékkõ-arcát, nem látja, könnye csordul.
Legörnyed, sír a császár, sírnak vele a szolgák.
Fõvárosába tér, de nem veszti szíve gondját.
Minden olyan, mint régen: a tó a kert ölében,
hibiszkusz víztükörben, fûz-ág tavaszi fényben,
ó, az a hibiszkusz-arc! ó, az a fûz-szemöldök)
mindig újul az emlék, mindig szakad a könny-ár,
tavaszi szélben, szilva-virágzás idejében,
õszi zápor-verésben, míg a fa vetkezik már.
A belsõ udvar füve halványbarnára lankadt,
ernyedt lomb elsöpretlen tölti a kapualjat,
a Körtefa-ligetben megõszültek a szépek,
borsvirág-szagú lakban lézengnek vén heréltek.
Termen át fénybogár száll éjjel, mint emlék gyásza.
A kéz kanócot morzsol, s nem alszik ki a lámpa.
Dobok, gongok, harangok lassú zenéje hallik,
s õ szürke csillagfolyót les, mig rá nem hajnallik.
A mandarin-kacsákkal ékített cserepekre
ráfagy a dér virága. Magányos, hideg ágyon
az élet és halál közt de hosszúak az évek!
Az elveszített kedvest nem hozza el az álom.
S jött egy vándor varázsló, hogy az idõ tellett,
ki lélek erejével bírt megidézni lelket.
"Hamar, szellem-idézõ, bárhol is, hírét leljed!"
Szíve megesett, látva e mély-sebû szerelmet.
Rohant ködöt-hasítva, nyargalt felhõbe-vágva,
kereste égbe-fúrva, kutatta földbe-szállva,
a legmagasabb kékben s a világ mély erében,
a sárga forrásokban kereste, nem találta.
És hallott egy szigetrõl, az ár körülkerengi,
egyik széle a szélvész, másik széle a semmi,
tornyai csilingelnek, felette száll öt felleg,

a jók, szûken vagy tágan, ott örök lakra lelnek,
mindük közt legkiválóbb a Szépséges, a Tiszta,
hó-bõrû, virág-arcú, elõtte mind térdelnek.
A vándor arany-ajtón kopogott, s jáde-záron
és kérte a Kis Jade-t: róla hírrel szolgáljon.
A Szépséges, meghallván, hogy a menny fia küldte,
kilenc virágfüggöny közt ékkõként alvó lelke
félrelökte a párnát, kapta röpke ruháját,
eltolta gyöngyfüggönyét, rejtõ ezüstpalánkját,
haja még félig kusza, ahogy álomból ébredt,
sietett, félrehagyván a virágos fejéket.
Örökös lobogó szél száll a pongyola-ráncban,
akár szivárvány-szoknyás, tollas-ruhájú táncban.
Jön mozdulatlan arccal, pilláján könnye rezdül,
ahogy tavaszi harmat remeg a körte-gallyon;
aztán szívén erõt vesz, megszólal csengõ hangon:
"Mióta válnunk kellett, homályos lett az arcom,
szerelme napja eltûnt, ragyogó kegye széledt,
s az örök Lelkek Szirtjén de hosszúak az évek!
Az emberi világra ha fejem visszafordul,
nem látszik Csangan: rajta köd tolong, porvihar dúl.
De érzésem valódi: fogd, itt e régi holmi,
add át hajtûm, fejékem: valljanak õk tanúmul.
Megfelezem a hajtûm: egy fele nála légyen,
fele nálam maradjon, hûség aranyaképpen.
Mondd meg neki, hogy szívem szilárd, miként fejékem,
a tört tû összeforr még, tán földön, tán az égben."
Most búcsúzott, elindult - de megint visszafordult:
"Egyszer, rég beszélgettünk s mindketten esküt tettünk,
heted-hó, heted napján, Öröklét Csarnokában,
éjfélkor, tanú nélkül, mindketten így esküdtünk
a földnek: úgy leszünk, mint összeforrt erü ágak
a mennynek: mint közös röpte két fél-szárnyú madárnak.
Öreg a menny is, föld is, elkorhad az idõ is,
de nem ér soha véget a hosszú-hosszú bánat."

WEÖRES SÁNDOR

CSANGANI TAVASZ

A Kék Kapu füzese: halk, törékeny szövevény,
a keleti fuvalom sodrán aranysárga fény,
a keleti kocsmabolt árul ízes, könnyü bort,
tavaszi bú elidõz a két szemem szögletén.

WEÖRES SÁNDOR

FÛZ A KÉK KAPUNÁL

Ágakon zöld erezet, színe éri a szived,
sok elválást, bánatot láthatott, mióta él.
Találkánál, búcsunál egyre áll a kapunál,
töredezett gallya közt elgyengül a déli szél

WEÖRES SÁNDOR

FEKSZEM NAPPAL

Ölelem némán a hideg párnát,
titokban, magányban, az üres házban,
Ugyan ki látja, hogy fekszem nappal?
pedig nem alszom és nincsen lázam.

WEÖRESSÁNDOR

KORATAVASZ

A hó szétoszlott az enyhe légtõl,
a fagy is megtört a szelid fényre,
tavasz olvasztja, nincs maradása,
hajamon marad a dér fehére.

WEÖRES SÁNDOR

RÉGI HÁZ

Mállott falnál õszi hang: hernyók fonják selymüket,
az újhold az ereszig billenti szemöldökét,
a függöny ketté-szakadt, az ablakrács elhasadt,
a hajdanból egy maradt: az éj hideg és sötét.

WEÖRES SÁNDOR

TÉLI ÉJ

Barát is elhágy, család is elhágy,
látogatóm sincs, beteg a testem,
szegény lakomban senkit se látok,
rejtett faluban, koplalva fekszem.
Fagy ereszkedik. Lámpám sötétül.
Tárt függöny lobog kettérepedten.
"Cör, cör": ablakom alatt az éjben
az új hóhullás fülembe zizzen.
Vénülök, mindig rosszabbul alszom,
kelek éjfélkor, ülök meredten:
érzést feledni mért nem tanultam,
hogy nagy magányom nyugodt lehessen?
Mérhetetlenség és mulandóság
kénye-kedvére kivetve testem!
Kormos éjfélben négy éve ébren
ezerháromszáz éjszakát lestem.

813
WEÖRES SÁNDOR

FELESÉGEMNEK

Amikor elbúcsúztam, zöldeltek eper-ágak,
azóta megpirultak, de vissza most se tértem.
Jobb a paraszt-asszonynak : tudja, mi a határ-nap,
és urának ruháit õsszel kimossa szépen.

WEÖRES SÁNDOR

EMLÉKEZÉS EGY FÛZRE

Hajdan fûzfát ültettem a folyam déli partján.
Egyszerre válnunk kellett. Két kikelet letellett,
azóta is emlékszem a bolyhos csemetére.
Ki tört le, gyenge hajtás, életed kinek kellett?

WEÖRES SÁNDOR

TÜKÖRBE NÉZEK

Villogó fém-lap, zöldes bronz-tükör,
tarkázva selymes fehér szakállam:
rejtett éveket ki hozna vissza?
nem hinnéd, mennyi hajlítja vállam!

802
WEÖRES SÁNDOR

KORAI HALÁL És ÖREGSÉG

Aki nemrég született, sorsa szélben gyertyaláng;
élet végén a hajunk, mint tükörben a selyem.
Kettõ közül mi a jobb, fel nem méri senkisem:
ifjú halál siralom, öreg élet gyötrelem.

WEÖRES SÁNDOR

ÚJBORT KÓSTOLVA HUJ-SURA
EMLÉKSZEM

Kancsóban nézem és színe nincsen -
csészében nézem: csillogni látom -
Elhagytál engem, elváltál tõlem,
kivel kóstoljam a bort, barátom?
Most az erõs a gyengét becsapja,
most sok a részeg, kevés a józan..."
Elhagytál engem, elváltál tõlem,
ki érti, hogy mi rejlik a szóban?

WEÖRES SÁNDOR

INTÉS MAGAMNAK

Lo-tien, Lo-tien,
szólok, halld hát:
már komolyság
illik hozzád.
Láncként zár a
dolgok oka,
tûzként hevít
okozata,
csontod, húsod
ejtve tõrbe,

ifjan lettél
aszott rõzse.
Ezer rontás
váltva tárul,
élsz még s szíved
hamuvá hull.
Lo-tien, Lo-tien,
ne érjen gyász:
fékezd magad!
mint élsz? vigyázz:
száz év nem jut,
talán hetven
s a hetvenbõl eltelt
már néggyel több mint negyven;
s hogy a remélt huszonhat év rád-leljen,
minden napod meggondoltan, jól teljen,
mert álomként ellibben
multad módján a jövõd:
hát épséged mért ölöd?
Lo-tien, Lo-tien,
ne érjen gyász,
mindig vigyázz:
jön éhség? egyél;
szomj? igyál;
jól ébredj
s aludjál.
Ha csapongsz,
ha búsulsz:
kehes léssz
és kimulsz.
Hol a fedeled?
hol az otthonod?
nem te áhítottad
gondtalan sorod?
Nyugodt élet! ó, igen;
Lo-tien, fogadj szót nekem!

815
WEÖRES SÁNDOR

AZ ÚTON, EZÜSTKULCS ASSZONYNAK
ÉS TEKNÕSBÉKA ÚRFINAK

Szívem megszokta számûzött-sorsát,
a szülõföldtõl eltépve menni,
de hátrahagyván kis Teknõsbékám,
szakadó könnyem nem bír pihenni:
a kisgyereket ki kényeztesse?
jó asszony gondja tán körüllengi...
Most Ezüstkulcsnak kegyére hagylak,
rám emlékezve ad néked enni.

815
WEÖRES SÁNDOR

FÁTYO LKA

Van egy kislányom, Fátyolka nevû,

két tavasza múlt, hogy megszületett.
Bizony az idén már öregszem én,
õszülõ sörény lepi fejemet.
Bájos csacsogóm csak babusgatom
és meggondolom vén roncs testemet,
hozzá fogható hajam, mint a hó -
Csak látnám milyen felnõtté lehet?

WEÖRES SÁNDOR

FIÓKÁM

Fiókám neve Fátyol kisasszony,
Fátyol kisasszony még csak hét éves;
fiúra nem telt a szerencsémbõl.
Nincs öcséd, bátyád: sajnállak, édes.
Magam etetem. Szeszélyes, büszke,
de mit tagadjam: az esze éles.
Szemöldök-festést tanul anyjától
s utánoz engem: verses-beszédes.
Az én fogsorom lassan kimállik,
övé most bújt ki, aprócska, fényes;
fejemen a haj gyorsan kihullott,
neki még nem kell haj-torony, ékes.
Vénség, ifjuság egymásra nem vár:
apád elmúlik, te soká élhess.
Hej, a régiek szerették egymást
s ez nem volt könnyû, de békességes;
Caj Jungra gondolt a lánya, Ven-csi,
Jü Kungot szánta Ti-jing, a kényes;
hát tisztelettel kérem: ha nagy léssz,
ne feledd apád. Így tisztességes.

WEÖRES SÁNDOR

KISLÁNY A KERTI TAVON

Gyereklány evez kis könnyû sajkán,
a fehér lótuszt dézsmálja, lopja;
visszatér, nyomát nem tagadhatja,
békalencse közt húzódik útja.

WEÖRES SÁNDOR

ARANY HARANG

Negyven se voltam s lányom született
s fölvette az Arany Harang nevet.
Egy éve éppen, hogy a földön él,
csak ülni tud még, ámde nem beszél.
Szégyen reám - mert a bölcs nem szelídül
a földi jókhoz, több neki a rang.
Most nem magamban van békém, de kívül
s kincsem, jutalmam egy: Arany Harang.
Ha nem hal ifjan el leányom és õt
megtarthatom, férjhez kell adni késõbb.

Így ötven is leszek, mikor utóbb
a nagy hegyekbe visszavonulok)

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

EMLÉKEZÉS ARANY HARANGRA

Bús roncs vagyok, beteg és negyvenéves,
õ három volt s ártatlan, kedves-édes.
Nem is fiú, de több a semminél,
kislányka, aki csókol, gõgicsél.
Egy nap pedig eltünt a semmiségbe,
árny lett belõle, aki ragyogott.
Oly furcsa szókat suttogott szegényke
halálos ágyán, mert már gagyogott.
Azóta érzem, hogy vérünk s a testünk
a föld felé húz és rabláncba estünk.
Végül derülten néztem õt, ki meghalt,
azt mondogatva, hogy a multba sem volt.
Három tavasz; tél múlt igy csendesebben,
már azt hittem, feledni is tudom
s ma reggel vér fakadt a régi sebben:
öreg dadáját láttam az uton.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

AZ UDVARON, HÛVÖS ÉJJEL

Harmatos bambusz, akár az ékkõ,
függöny árnyéka, akár a hullám,
a kert, az udvar holdfénnyel telve.
Ülök és sírok, falevél hull rám.

WEÖRES SÁNDOR

ÚJÉVKOR VÁNDORUTON

Újév ünnepén üres a serleg.
Ó szülõföldem! könnyeket ejtek.
Keserû élet a kóbor-élet,
otthon szegénynek lenni is könnyebb.
Öregszem. Rémít az újév-ünnep.
Tavasz-ártalmak testemre gyûlnek.
Régi kert árnya ma éjszakára
a vándort várja, kit messze küldtek.
WEÖRES SÁNDOR

ABLAK A TÓRA

Búcsúzik este a lótusz-illat,
õszi bambuszok állnak sötéten.
Senki semerre, ki társam lenne,
csak egy régi lant néz szembe vélem.

WEÖRES SÁNDOR

FÁKLYÁSOK ÉS KÓCSAGOK

A bambusz-házikótól keletre csöppnyi láp van,
benn lótuszok virulnak, átfonva dús hinárral.
Éjben, szuroksötétben, fáklyások jönnek éppen
s felrebben mind a kócsag, suhogva párosával.

WEÖRES SÁNDOR

LÓTUSZ-SZEDŐK

Hínár szövevényeit habok gyúrják, göngyölik,
lótuszt táncoltat a szél. S találkozik két ladik.
Párom, szólni sem tudok... fejet hajtok, kacagok
zöld hajtûm a vízbe hull, forgó fodrok elnyelik.

WEÖRES SÁNDOR

A ZUHATAGNÁL

A zuhatagnál kövekkel játszom -
körbe-sétálok virágot szedve -
mindent betölt a víz csobogása
és a madarak daloló-kedve.

WEÖRES SÁNDOR

A GITÁROS ÖREGASSZONY

Jüan-ho tizedik évében lefokoztak a csiucsiangi kerület hadbiztosává. A következõ év õszén egyszer vendégeket kisértem, és a Per' öbölnél meghallottam az éjben, hogy csónakon gitárt penget valaki. Hallgattam a dallamot, csengése fõvárosi hangú volt. Megkérdeztem, ki az. Csangani énekesnõ volt, játszani Mou Caotól tanult, mint a második legtehetségesebb. Azóta megöregedett, szépsége elpusztult, végül is egy kereskedõ felesége lett. Bort hozattam, s megkértem, játsszék még néhány dalt. Mikor bevégezte, megilletõdve hallgattunk. Elmondta, hogy fiatalságában rövid ideig vidám életet élt, most pedig kétségbeesve sodródik az örvényen, idevetõdve a folyam és a tó közé. Én két esztendeje kerültem ki a hivatalból; jámborul beletörõdtem sorsomba, de hallva e panaszt, ezen az éjszakán ráébredtem számüzöttségemre. Versemet õneki ajánlom, hálából csangani énekéért.

Éjjel, folyamtorkolat, távozó vendégsereg,
juhar õszi levele, nád virága didereg,
parton lovas gazda áll, többi csónakon alant,
csendül a búcsú-pohár, de nincs fuvola, se lant,
nem hozott mámort a bor, szomorú a búcsuzás,
a végtelen folyamot elönti a hold-varázs.
Hallanak most éneket: gitár peng a víz felett;
fülel a vendégsereg, nem sürgõs az utazás.

Honnan fakad ez a hang? a pengetõ merre jár?
Felelet semerre sincs, elnémul már a gitár.
Odasiklik egy ladik - a muzsikás, senki más!
Bort hoznak még, lámpa gyúl, megújul a mulatás.
Ezer hívás, bíztatás - lassan egyezik bele,
arcát rejti hangszere. Váró, kérõ hallgatás.
Csavarja a kulcsokat, érinti a húrokat,
éneke hol tûzre-kap, hol lankadtan elakad.
Minden húrján rejtelem, messzi bánat esdekel,
egy egész élet dalol, mely révét nem érte el;
lehajtja szemöldökét, ujja ontja a zenét,
hold alatt és hab felett megfáradt szív énekel.
Simogatja, fésüli selyemhúros hangszerét,
a "Szivárvány-szoknya" szól, azután a "Zöld derék";
a vastag húr harsogó: szapora zápor-verés;
a vékony húr cirpegõ: magányos elmélkedés;
harsogást és cirpegést elvegyít a pengetõ:
kis gyöngy, nagy gyöngy így pereg, jade-csészét
csörgetõ;
most virágkelyhek fölött lebeg a rigó dala,
most sötét szoroson át forrást ont a hegytetõ;
s víz ha hirtelen befagy, úgy némul el mind a húr,
hanggal föl nem mérhetõn, halálosan elsimúl,
szívszorító dermedés szétterül, mint jégvirág,
mikor a gyors ütemet beborítja némaság;
most felcsattan új zene, mintha kristály törne szét,
futnak vasas lovasok, hallod kardok énekét.
S elvonja a pengetõt egyetlen gyors kézvonás:
mintha repedne selyem, zengeti a hangszerét.
Csónak, dzsunka nesztelen nyugodt révében pihen,
folyam szivében remeg õszi hold ezüstösen.
Sóhajt és a húr közé elrejti a pengetõt,
igazítja fátyolát csendes búcsú-szók elõtt.
Mondta: fõvárosi nõ, ide Csanganból jutott,
övéivel hajdan a Békadomb alatt lakott,
tizenhárom-évesen tanult gitár-pengetést,
s már neve a díszkapun elsõk közé tartozott,
ha egy-két dalt pengetett, szinte forrt a levegõ,
irigyelte a leányt sok hervadó-báju nõ,
öt-domb ifjusága mind a kezéért harcra kelt,
piros fátylat nyert sokat, ha csak egyet énekelt,
siker vihara között hány fésûje széttörött,
bíborszínû ujjasa hány bor-tócsában hevert!
Ha egyik év befagyott, új év elé kacagott,
õszi hold, tavaszi szél tétlen tovasuhogott;
majd öccse katona lett, gondos nénje elveszett,
tûnt sok reggel, szállt sok est, lassan megöregedett,
nyerges paripák helyett fagy fújt kapuja elõtt;
elvirult, de még kapott férjül egy kereskedõt,
aki csak hasznot becsül, s könnyen odahagyta õt,
merre olcsóbb a tea, más vidékre költözött.
Hányszor õrizhette már dzsunkájukat egymaga,
hold-barázdás, hûs folyón himbálózva éjszaka,
s ha álmából felriadt, sikoltott és zokogott:
jaj, a tarka ifjukor mindörökre elhagyott! -
Míg hallgattam a gitárt, szívem is sóhajtozott,
aztán, értve panaszát, kifakadtam tüzesen:
"Ládd, egyformán bukdosunk az ég forgó mélyiben,
két szegény, mint te meg én, ismerõs, bár idegen:
én múlt évben hagytam el császár-városunk terét,

számûzötten, betegen tûröm Hszünjang rossz legét,
nincs itt ének, se zene, nincs számomra semmi se,
hasztalan áhítom a selyem s bambusz ütemét.
Házam mellett Pen öböl tõzege, sekély mocsár,
sárga nádas, sürü sás terpeszkedik szerteszét;
fojtó éjek és napok: sejted-e, mit hallhatok?
vércse hangját véresen, majom gyászos énekét.
Tavasszal vizen virág, õsszel holdas éjszakák,
lerogyok, feledni kell, iszom hát a hegy levét.
Felhangzik a hegy dala s a falusi furulya;
nyers és kínzó muzsika, mennyi nyomortól sötét!
Hálám a tiéd legyen: megújúltatni lelkeden,
fény töltötte a fülem - kezdd el újra szép zenéd!
dalt még, ha csak egyet is - ó, vissza ne utasíts!
cserébe dallá-szövöm életed történetét."
Meglepve, sokáig állt - hisz a jó szó ritka itt -,
majd leült és sebesen zizegtette húrjait,
árvaság itatta át az ezüst-világu éjt;
hallgatott a társaság, titkon valamennyi sírt;
ugye sejted, hogy ki volt, aki csaknem haldokolt?
a csiangcsoui számûzött úgy ontotta könnyeit!

817
WEÖRES SÁNDOR

ÚJ LAKÁSBA KÖLTÖZTETEM ENYÉIMET

Családdal lépek az új lakásba.
Mocsaras déli határról jöttem,
szolgálatomban pénzt is szereztem,
fagy, éhség gondja nem ül fölöttem.
Még kötve voltam, s múlt a harag már,
hivatalomtól válhattam végül;
közben fiadzott a fizetésem,
élhetünk immár nyüglõdés nélkül.
Kéz- és száj-mosás, míg kel a reggel,
függönyt oldozok, tárul az ablak,
a családtagok körülzsibongnak,
tyúkok kárálnak, kutyák ugatnak.
Örömet hozok és tiszta bort is,
vers készül, kedvem már szinte éget;
nem kell vezeklõ magányba térnem,
elnyertem így is a békességet.
Kinn bonyodalmak nyomai fogynak;
gondolat, érzés kopog az ajtón;
mily messze jártam! most ülök csendben
és szemöldököm mélyen lehajtom.
Tíz év! fogságból hazatért vándor!
tízezer mérföld köde fedett el!
Téli éjszakán, gally közt, a teknõs;
kalitka-madár tavaszi reggel;
posta-állomás patás gebéje,
sose pihenhet és mindig bántják;
taposó-malom ökre az árnyban,
szeme lehúnyva, hát õt se látják:
ó melyik bírna megszabadulni?
ha nem feszülne kényszer e négyre,
élnének, ahogy kedvükhöz illõ -

mint valahára én! egyszer, végre!

824
WEÖRES SÁNDOR

BÚCSÚ TARTOMÁNYOM NÉPÉTŐL

Falvak sok véne mind marasztalna –
fazék leves jut búcsú-ebédre,
sehol gyümölcsfa, berkenye lombja,
arcot takarva zokogni kéne:
adó nehezül szegény parasztra,
mezeje száraz, facsarja éhe –
csak egy tó vize itt-jártom haszna,
öntözõ-árok esõtlen évre.

WEÖRES SÁNDOR

JÜAN CSEN VERSEIT OLVASVA

Gyertyám csonkig ég
és olvaslak még.
Hajóm orráig
árad a sötét.

KÉPES GÉZA

ÉJI ESŐ

Szólnak, hallgatnak tavaszi szöcskék,
kialszik, felgyúl pislogó lámpám,
éji zápor kel az ablakon túl,
zizegve zenél banánfa ágán.

WEÖRES SÁNDOR

A HOLDDAL VÁNDOROLVA

Csjangnanból jövet
emelte szarvát,
háromszor láttam
megtelt korongját,
teltét és fogytát
úton követtem
és jött mellettem:
nem érzéketlen!
Reggel Vej hídja,
estére Csangan...
Szelíd hold, kivel
kóborolsz mostan?

818
WEÖRES SÁNDOR

ESTI HAZATÉRÉS

A KELETI FÕVÁROSBA

Hajlékony bambusz-boton himbál teknõs-butykosom,
két-varkocsú siheder zablán-húzza paripám.
Ahogy este érkezem, meg nem ismer senkisem -
kurta csizmám, fejfedõm, fehér lenvászon ruhám.

WEÖRES SÁNDOR

KÉRDÉS A FEHÉR LÓTUSZHOZ

Fehér lótusz gyökerét elültetem északon...
"Nyílik-e már a virág az enyhe déltájakon,
ahonnan jöttél velem? ó, csak tõled kérdhetem,
nincs piros banán-tövem, sem vörös hibiszkuszom."

825 körül
WEÖRES SÁNDOR

RÉSZEGEN KÓSZÁLOK PINGCSUANBAN

Telt torokból dalolok, kancsómmal magam vagyok,
dülöngélve ballagok, arcom ég felé ragyog,
fõvárosiak közül ittragadtam egyedül,
még négyszer is eljövök, kedvemre van a dolog.

WEÖRES SÁNDOR

VERS A TAVON

Öt mu kertem,
tíz mu házam,
körötte tó,
sûrû sás van.
Kicsi? nem baj !
épp jó nekem:
elég sima
fekvõhelyem.
Ház, kert, csónak,
híd azontúl:
van benn bor, könyv,
dal, selyemhúr.
Vén hó-szakáll
ing-leng benne,
sokat tud; kinn
mire menne?
Helyet lelt hát,
mint madár fát;
lyukban teknõc
tengert nem lát.
Van sziklakert,
színes kavics,
bíbor-hínár
hó-lótusz is.
Töltök kis bort,
költök verset,

tyúkok, kutyák
itt lebzselnek
s asszony, gyermek;
holtom, ó, itt leljen meg.

829
WEÖRES SÁNDOR

KERESEM A TAVASZT

A reggel rikolt! reggel kimegyek.
Tavasz éledez! tavaszt keresek.
Sugarat kapott a nap és a hold,
emberé megint a kert, a berek.

Pár napra, lehet, kótyagos leszek,
bú nem szegi át többé szívemet,
nyugalmas idõm hát elérkezett,
sose leptek el így az örömek!
*

Úgy látszik, megöregszem. A vágyak odahagynak.
De most is bõségesen örülök a tavasznak.
Odasündörgök mindhez, kinél virágot sejtek,
mindegy nekem, hogy rokon, idegen, szegény, gazdag.

WEÖRES SÁNDOR

FÛZ-BARKA

Tavasznak ma vége lesz: õszülésem napja ez.
Virulástól búcsuzom, de mégis ragaszkodom...
A rigóra rábizom: fûz-barkákat kérje mind:
béklyózzák le a tavasz szellõjét a gallyakon)

WEÖRES SÁNDOR

TÓPARTON

Tónál nyugatra lugast borítok,
tónál keletre bozótot irtok:
barátom, kérded: vajjon mivégett?
hold-váró kuckót így alakítok.

Késemtõl ritkul a bambusz-erdõ,
keresztül-kasul hadd járja szellõ;
barátom, érted: vajjon mivégett?
tavon hab keljen, sikló-szökellõ.

WEÖRES SÁNDOR

CSÓNAKBAN ÉJJEL

Éles, tiszta tószegély, felhõ burka szétszakad,
kedves szellõ hûvösen rámlehel a híd alatt,
õszi darvak párosan - a csónakban egymagam,

társam az éj mélye csak, míg a holdsugár halad.

WEÖRES SÁNDOR

FUVOLASZÓ A FOLYÓ FELETT

Folyón, éjjel, fuvola:
"Hajdani kert tavasza...ö
Hozzám, vénhez, illik ez:
álmatlanság futama.

WEÖRES SÁNDOR

VARRÓNŐ

A hideg hold messzirõl átszeli szobám terét,
gyöngyös függönyön fa-árny, lengõ, imbolygó, sötét.
Szállni készül õszi dér, dermed ujjamban a vér,
varrok mécs-füst rejtekén, ollóm féme mint a jég.

WEÖRES SÁNDOR

BEFEJEZTEM VERSEIM TIZENÖTÖDIK
KÖTETÉT, VÉGÉRE AJÁNLÁSUL EZT
ÍRTAM KILENCEDIK JÜANNAK ÉS
HUSZADIK LINEK:
(KÉT VÁLTOZAT)

Nagy versem "Az örök bú" mûremek,
csupa zene és dal az "Énekek",
Vén Jüan lopja rímeim s kevesli,
hát hagyja néki mind a kis, heves Li.
Mig éltem itt, nem volt aranyam, ércem,
munkám s hirem holtomba nõ meg, érzem.
Hiú beszéd, de érthetõ dicsekvés:
tizenötödik kötetem ma lett kész.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Van-e, kit nem bûvöl az "Örök Bánat Éneke"?
Tíz versem, a "Csip-dalok", nem igazság hangja-e?
Jüan, az öreg kotnyeles, rég ilyen példára les;
Li még-kisebbre hajol, tisztelettel néz bele.
Éltem során nincs nekem rangom, pénzem, birtokom,
holtom után, jól tudom, fenn száll versem hírneve.
Ugyan ne bámuljatok, hogy szavaim ily nagyok:
tizenötödik kötet versem elkészült, ime!

WEÖRES SÁNDOR

JÜANRA EMLÉKEZEM

Csjangling ösvénye távolba-veszve,
rád gondolok, de nem sejtheted te,
s ha betût festek papir-tekercsre,

rád emlékezik barátod verse.

WEÖRES SÁNDOR

"SÓHAJTÁS TAVASZI SZÉLBEN"
- EZT RÖGTÖN HUSZADIK LINEK
AJÁNDÉKOZOM

Rügyet bizgat, olvadoz a fák gyökerén a hó,
a tavi jég cserepes, sarjad fûszál, falevél.
Már csak szakállam deres, téli színre érdemes,
de iránta közönyös a friss kikeleti szél.

Bõjtöltem én, tudod-e ma értem a végire,
jöjjön hát a bor, barát! mulató-kedv újra él!
Ha nem ragadsz telt kupát s nem köszöntöd e szakállt,
közönyös vagy magad is, mint a kikeleti szél!

WEÖRES SÁNDOR

A TAVASZKÖSZÖNTÕ VIRÁG NEVÉBEN
MEGHÍVOM LJUT

Bambusz és fenyõfa közt fogok kivirulni én,
nem barack és szilva közt, bár azoknak idején.
Majd járd kajszin-ligeted s én rezzenni sem merek...
de most nézz meg engemet, virágnyílás elején!

WEÖRES SÁNDOR

BOROZÁSNÁL MARASZTALOM
MENG-TÖT

Szu torony választja szét a felhõt és a folyót...
Föl ne kelj, míg én ülök: ne hagyd itt a dáridót!
Jöjjön kancsó, tele, száz! Bátran igyál, ne vigyázz:
négyezer mérföldet is könnyen kibír a fakód.

WEÖRES SÁNDOR

GÖRCS FA

Görcs fa, görcs fa,
sorstársamként emlegetlek:
nem lesz fádból hasznos holmi,
nem szolgálsz az embereknek.
Lenn rücskeid dagadnak, fönn taplóid csörögnek,
nem válsz be lécnek, dúcnak, se küllõ-szerkezetnek.
Menny-fia építtet ragyogó palotát:
mi ketten nem támogatjuk;
fõúr megrendeli cifra diszkocsiját:
tehetségünk itt sem adjuk.
Én nyavalyás,
felhasználllak, más nyavalyást:
asztalkává nálam válhatsz
s ki nem nyujtasz állam-támaszt,

rád borulok, állam támaszd.
Nem sértem meg természeted,
nem rontom meg nagy jellemed:
többre úgyse viheted, legyél hát elégedett.
Te se kellesz semmire sem,
én se kellek semmire sem,
minek is kóvályganék nyüzsgõ-pozsgó tereken?
Görcs fa, görcs fa,
gyere velem házikómba, éljünk együtt hûségesen

WEÖRES SÁNDOR

A HEGYEK KÖZT A HOLDAT
KÉRDEZEM

Mondd, csangani hold: mily jótétemény,
hogy e föld körén válnunk nem lehet?
Rég röptöd nyomán kerestem tanyám;
most, hogy sugarad átszõ hegyeket,
könnyítsd vállamon õszi terhemet!
Mennyi éjszakán várom képedet:
mintha bolyganám szép szülõhazám,
szinte válaszolsz enyéim helyett.
Voltál vezetõm fenyvesek tövén,
szakadék közepén, hegyi ér felett;
száz zuhatagot, száz meredeket
bejártál velem, én pedig veled!

WEÖRES SÁNDOR

LAO-CE OLVASÁSA KÖZBEN
(HÁROM VÁLTOZAT)

Ki nem bölcs: beszél.
Ki bölcs: csendben él.
Lao-ce bölcs s ír
ötezer szót - mér?

KÉPES GÉZA

"Aki beszél, semmit se tud,
bölcsnek nem kell a szó se."
Ezt mondta a nagy hallgató,
mindentudó Lao-ce.
Ha azt hiszed, hogy õ a bölcs
s mindent tudott valóban,
miképp lehet, hogy könyvet írt
s ott ötezernyi szó van?

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

"Beszélõnél többet ér a bölcs, aki hallgatag..."
Lao mestertõl veszem én e jeles idézetet.
Ha õbenne volt elég hallgatag-mély bölcsesség,
hogy lehet, hogy könyvet írt, benne ötezer jelet

WEÖRES SÁNDOR

TANÁCSKÉRÉS JÜAN MESTERTÕL

Birkahúst bõjtben dehogy kivánok,
de verset írni még ma se bánok.
Te tunglini vén, nem szegem meg én
a bõjtöt, hogyha verset csinálok?

WEÖRES SÁNDOR

TALÁLKOZÁS TIZEDIK HUANG-FUVAL

Bõjtöm letelt. Hol a szesz?
Kapun zörgök. Semmi nesz.
Lang-cse jön s egy kanna bor.
Szót se szólunk senkihez.

WEÖRES SÁNDOR

A BOLDOGOK SZIGETÉRE INDULÓ
HSZJAO-LJEN MESTERNEK

Boldog-Szigetre indulsz, közel a búcsú napja.
Adok tíz verset, cimük: "Járok a pusztaságban".
Utadra vidd magaddal, oszd halhatatlanokkal
s ha kérdik, mondd: Po irta csjangnani magányában

Pecsét, virágos árkus, fenyõvel írt sok tus-jel:
ha felviszed az égbe, tudod-e, kivel nyisd fel?
a Királyi Anyának mutasd, s ha tetszik néki,
küldje szolgáját hozzám, van még néhány köteggel.

815 után
WEÖRES SÁNDOR

MEGÉRKEZTEM HSZIANGSANBA
SZEMKÖZT A HOLDDAL

Vénen értem Hsziangsanba. Lépek az éjszakába.
Találkozom az õszi nagy fehér teliholddal.
Most mától holtomiglan õ az én házi holdam,
kérdezném tiszta fényét, hogy vajjon tud-e rólam?

832
WEÖRES SÁNDOR

PER ÖNMAGAMMAL

Tétlen feküdtem, egyedül verseltem. Minekutána
senki sem volt, aki versemre felelne, hát elhatároztam,
hogy testem és lelkem nevében magányos versenyt
rendezek - így lett e három vers:

A LÉLEK KÉRDI A TESTTÕL:
Lélek testhez szól ime, kérdvén: Jó dolgod van-e?
Lágy melegben szundikálsz, míg zúg a tél hidege;
mondd: elégedett vagy-e? kegyességem érzed-e?
a császárhoz se szaladsz tizenegy esztendeje.

A TEST VÁLASZOL A LÉLEKNEK:

A lélek a test ura, de a test a palota:
én vagyok a ragyogó uralkodó otthona.
S ha én vagyok otthonod: szeretned kell, jól tudod;
hozzám-való kegyedet hánytorgatni micsoda?

A LÉLEK VÁLASZOL A TESTNEK:

Elmélkedõ vagyok én, azért vagy késõn-kelõ,
azért jutott neked is sok nyugodt év, szép idõ.
Míg más ember küszködõ, sínylõdõ és szenvedõ,
nyûgtõl feloldottalak, s én se nyögök, ez a fõ.

WEÖRES SÁNDOR

HOLT BARÁTAIM EMLÉKÉRE

Vej-cse, Tun-si, Huj-su egymásután elöregedtek,
meghaltak. Magányosságomban ezért írtam ezt a verset.

Fõnix-társaim tovaszálltak im,
szarvasként magam balgán õrizem,
Lo folyó felett és Szung hegy alatt
nyújtom hallgatag vándoréletem.

Ellep titeket hosszú éjszaka
s jönnek éveim, sokan? kevesen?
õsszel köntösöm könnyel öntözöm,
régiek közül sok már lenn pihen.

WEÖRES SÁNDOR

RÉGI KÖLTEMÉNYEK

Az éj mély. Sóhajommal abbamarad a versem.
Egy öreg ember könnye csillog a dal-tekercsen.
Húsz év elõtti versek kötege - ó én kincsem!
Tíz ember szól belõle. Közülük kilenc nincsen.

WEÖRES SÁNDOR

JÜAN CSEN VERSHAGYATÉKA

Sárga föld! nem vagy kegyes irántam!
Ha nem látom õt: mit ér az emlék...
Halott barátom kézvonására
öntözöm öreg éveim könnyét.

Harminc tekercs dal maradt utánad,
mindnek arany és ékkõ a hangja;

Lungmen síksága csontodat rejti,
híredet soha el nem takarja.

831 után
WEÖRES SÁNDOR

DAL A MÉLTÓSÁGRÓL

A világon mind vagyont kivánnak,
sokan hódolnak a könnyü kéjnek –
ki érti, hogy jár bõség és inség?
szerzés, meg vesztés egymásra-lépnek.
Hát emlékezz csak: ifju korodban,
hogy jól élhess majd, mennyit tanultál,
háti-csomaggal ballagtál porban,
éjben, hó-fénynél, könyvet magoltál,
vásznad nem érte körül a tested,
kökény töltötte korgó nagy bendõd –
harminc év: lettél kishivatalnok,
ötven év: nyertél díszes felöltõt, –
most szolgálóid ölelted úrként,
lovaid jászlát tömted kölessel,
de csavarogni többé se mertél,
hiszen nem játszhatsz nagy hírneveddel;
megvakultál és megsüketültél,
de selyem s bambusz szólt palotádban;
fogad megingott, gyérült, kihullott,
de halomban állt a hús a tálban –
míg ezek jöttek, azok már mentek,
a maradékban mi örömed lásd?
ifjú erõ és öreg dicsõség,
mint a hõ és fagy, kerülik egymást.
Libegõ felhõk távolra úsznak
és siet a nap fehér világa:
hogyha nem tetszik, változtass rajta.
Rövid dalomnak ez tanulsága.

WEÖRES SÁNDOR

ELPUSZTULT VIRÁGOK

Ma pirkadatkor keltem. Lepergett tegnap óta
a kert piros virága, az ág foszlott-mezítlen.
Csépelt az esti zápor, hajnal-elõtti orkán.
Enyészõ virágillat, meddig élhetsz te itten?

WEÖRES SÁNDOR

TAVASZ ÉS VÉNSÉG

Követném az ifjakat, én is kitavaszodom...
Nem igáz le szél, sugár: rest szívemet rajtakapom.
Mikor is festettem én az õszfürtû öreget,
aki társtalan mered szirmos tapéta-falon?

WEÖRES SÁNDOR

VERS FOGAIM HULLÁSAKOR

Kaj-cseng második évében tavaszom-õszöm hatvanhat mult.
Elsorvadtam feketére, kikoptam fehérre.
öreg voltam már keresztül-kasul. Két fogam is kihullott: sokáig
tartott miattuk keserves, gyászoló sóhajtozásom. Ezért faragtam
verset fogaim hullásáról,hogy gyászomat hírészteljem mindenfelé:

Ó jaj, két fogam,
rágtatok vigan,
levesben áztatok,
jók voltatok,
hízlaltatok
vért és velõt -
most elhagytok
agg-kor elõtt?
ínyem marad
néptelenül -
egy reggelen
kettõ kidül.
Ridegek õk,
de érzek én,
fosztott szájjal
jajgat a vén:
"Éle se fog
nõni se fog :
ó jaj, két fogam!
ki hívott, hogy jõjjetek?
ki küldött, hogy menjetek?"
Nem felel a fog,
hát tolmácsolok:
"Mi szájban-lévõk
voltunk hatvan évig
s urunk erõs volt
csontig-vérig.
Ma urunk öreg,
vére hideg,
ínye sorvad folytonosan,
ülünk rajt hézagosan,
s kérünk már nyugalmat -
öregúr, halljad!
Lány, ha felnõ, hagyja anyját,
aggott cseléd a gazdáját,
gyengült haj a koponyádat,
száraz levél a faágat -
mit számít, hogy kicsi, vagy nagy,
dolga végén minden otthagy.
Urunk, miért sírsz?
A Tao te king bölcs mondása:
Nem miénk a testünk,
ég s föld ránk formálta...
Urunk, mért sírsz?
Buddhák tanítása:
A test: szálló köd
gyors múlása.
Ezért szólnánk:
Mi baj, gazdánk?
Ami görnyedésre való: minden csontváz elváltozó,
hát egy-két fog miatt jajgatni: nem bohó?"

Feleltem:
"Tévedtem,
helyes e szó."

WEÖRES SÁNDOR

HEGYMÁSZÁS ÁLMOMBAN

Álmomban hegyre másztam egészségesen,
Nádbotot ragadtam, s mentem egyedül,
Sziklaszirtek ezrét, tízezernyi völgyet
Csodáltam végig és bolyongtam én körül.
Álmomban nem gyötörte lábam semmi kór,
Oly makkegészséges volt, mint ifjan talán;
Amint a lelkem visszaszállt a múltba,
A test is szintolyan lett, mint volt hajdanán.
Ráeszméltem akkor, mit rejt testem-lelkem:
Testem gyötrõdik, de nem beteg a lélek!
S puszta káprázat így bizony mind a kettõ:
Csalóka az álmom és ha ébren élek!
Nappal járva bicegek és botladozom,
Éjszaka meg nyugodt-könnyen, vígan lejtek.
Nap is, éj is egyenlõen kapja részét,
Én meg közben mennyit nyerek, mennyit vesztek

ECSEDY ILDIKÓ

VERSEIM SZEKRÉNYÉRÖL

Fenyõfát szeltek, szekrényt szegeltek,
sok tartós deszka: versek lakása;
kinek a mûve rejtõzik benne?
Po Lo-tien - így szól a felírása.
Teljes életemben jeleket írtam,
így köszöntött rám a vénség napja:
hetven göngyöleg kezdettõl végig,
háromezer vers apraja-nagyja.
Jól tudom, végül félbe kell hagynom,
mégsem akarom, hogy odavesszen;
magam nyitom és gondosan zárom,
rendet tartok a papír-seregben.
Fiam nekem sincs, mint Teng Po-taonak
s nincs Vang Csung-hszüan, hogy megbecsüljön;
hát mit tehetnék? lányomra bízom,
az unokáknak általa küldöm.

WEÖRES SÁNDOR

BETEGEN

Aki élni született: rájár a kor, meg a kór;
szívem belenyugodott, hisz eszemben rég tudom.
A mostani év pedig nekem a hetvenedik;
szégyellhetem is talán, hogy a baj ily késve nyom.

Szakállam egy vég selyem, hamuvá lett a szivem;

ha épségem hordanám, vajjon mi lenne velem?
Nem bánkódik a család, engem se bánt semmisem,
éppen ez a nyugalom betegségre jó nekem.

Li úr sírján tisztesen bólingatnak a fenyõk,
Jüan úr tava végiben szárazak a bambuszok.
A szerencsés Po Lo-tien csak most gunnyaszt betegen
s még akarni gyógyulást: nem bohó, mohó dolog?

Li és Jüan régi barátaim voltak: Csao-cse
(Li) nyolc évvel volt ifjabb nálam s már
kilenc éve meghalt; Vej-cse (Jüan) hét
évvel volt ifjabb s nyolc éve meghalt.
Én csak most lettem beteg - nem lehetek-e
hát boldog?

Szemem elhomályosul, aluszékony a fejem,
lábam könnyen botladoz, ülök és elmélkedem.
Száz gyógyír hódol nekem, s egy használ: a türelem.
Végsõ kapun kopogok: Hot s Pient már nem kérdezem.

Barátok és rokonok, ugyan ne bánkódjatok,
hogy járásra lábamat már nehezen szánhatom.
Ha szívem sétára vágy, ugyan minek oda láb?
visz a csónak a vízen, gyaloghintó az uton.

841
WEÖRES SÁNDOR

HIDEG LUGASBAN
OTTMARADT VENDÉG

Ma hajnal óta tétlen ülök a kõ-lugasban.
Kandallóm tüze gyengül, korsóm áll kiapadtan.
Mily mély magány: akárcsak ittfeledt vendég volnék.
Jeges tó, deres sások, egy agg a virradatban.

WEÖRES SÁNDOR

CSAO-CUN BARACKVIRÁGAI

A piros barack-erdõ kivirul minden évben.
Múlt tizenöt tavaszban hányszor eljöttem, néztem!
Már nem gyõzi a járást rossz hetvenhárom évem,
búcsú a sok virágtól: idei eljövésem.

844
WEÖRES SÁNDOR

TÛNÕDVE SZÁLLOK

Tûnõdve szállok tûnt napokba át,
szobámba lép sok régi-jó barát.
Kérdezgetem mind: "Hova lettetek?"
Halál kertjébe hulló levelek.
Han Jü labdacsba vett be sárga ként
s elvitte egy kór, az éj árnyaként.

Jüan Csen vízbe nyelt vasércû kristályt,
de meg se vénült, elfogyott, nem is járt.
Tu mester ösmert minden nagyszerû szert,
kerülte gondosan a húst, a fûszert,
Cuj azt hitte, neki mi sem árt,
télvízidõn is kiskabátban járt,
s betegség azt, ezt gyors halál, korábban...
mindegyik eltûnt még javakorában.
Csak énnekem nõtt nagyra, annyi lázban,
arasznyi életem, ki nem vigyáztam
s ifjúkoromba bágyatag
kergettem könnyû, korhely vágyakat.
A dús falat láttán bõ íz futott
szájamba, azt ettem, nem bizmutot
s minthogy tudtam, mástól nem falom el,
az gyógyított meg, nem a kalomel.
Éhemben forró étkeket bekaptam,
szomjamban ittam jégkérges patakban.
Megénekeltem testem, jó sorokkal,
meg-meglocsoltam lelkem óborokkal.
Naponta toldtam-foldtam rög-mezem
s itt állok, majdnem egészségesen.
Két fogsoromba nincsen semmi rés,
tagomba pezsgõ, vidám lüktetés.
A hetvenedik éven áttapostam,
alszom-eszem, mint hajdanába, mostan.
Hörpintgetem hát, míg lehet, kupám
s az égre bízom sorsom azután.

KOSZTOLÁNYI DEZSÕ

JEGYZETEK

LI TAJ-PO

9. oldal. RÉGI DALOK
Dalok könyve - a kínai költészet elsõ antológiája az i. e. elsõ évezredbõl, a konfuciánizmus egyik szent könyve.
a Hadak kora - (i. e. 5-3. sz.) Kína ekkor számos, egymás ellen hadakozó fejedelemségbõl állt. Szokásos neve: Hadakozó Fejedelemségek kora.
Csin - északnyugati kínai fejedelemség. Kínát történelmében elõször i. e. 221-ben birodalommá egyesítette.
Számüzetés - Csü Jüan (i. e. 340 körül - i. e. 278 körül), az elsõ nagy kínai költõ nagy verse.
Hsziung - Jang Hsziung (i. e. 53 - i. sz. 18), híres tudós és költõ.
Hsziang-zsu - Sze-ma Hsziang-zsu (megh. i. e. 126), híres költõ.
Csien-an kora - (196-220), a régi kínai költészet egyik virágkora.
mind a pikkelyes sárkányra kapnak - mind hivatalhoz jutnak; a költõi tehetség elvben hivatalra képesített.
Tajpo - hegy a mai Hsziantól délre.
sötét hajú agg - taoista halhatatlan: az életelixír segítségével

elnyerte az örök ifjúságot.
Testére lesújtott a felhõk villáma - a halhatatlanokat ötszázadik életévükben bûvös villám sújtja, ha kiállják, akkor lesznek igazán halhatatlanok.
Hszienku szorosa - mondják Hankunak is. A nyugati Csin fejedelemség területére, a későbbi fõvároshoz, Csanganhoz vezetõ út fontos pontja.
Az élet italát szerette volna - Csin ura, Csin Si Huangti császár (i. e. 259-209) Hszü Si mágus vezetésével szûz lányokból és ifjakból álló tengeri expedíciót indított útnak keletre, a halhatatlanok szigetei felkutatására s az örök élet elixírjének megszerzésére. Az elsõ hajókat félelmes cethalak rettentették vissza, ezért a következõ hajókat gyorstüzelõ számszeríjakkal szerelték fel - a hajók azonban nem tértek vissza.
Csuang-ce - i. e. 330 körül élt filozófus, a taoizmus egyik alapítója. Egyszer álmában pillangó volt, s felébredve nem tudta, melyik a valóságos léte, a pillangó-e vagy az ember.
Tungling ura - Sao Ping (i. e. 3-2. sz.). A Csin-dinasztia alatt Tungling ura volt, a következõ Han-dinasztia alatt azonban rangját, vagyonát elvesztve Csanganban, a fõvárosban, a Kék Kapunál dinnyekertészetbõl élt.
Lu Lien - teljes nevén Lu Csung-lien (i. e. 300 körül). A kelet-kínai Csi fejedelemség államférfia, ki segítségére sietett Pingjüan fejedelmének, Csaónak a támadó Csin-hadak ellen, a gyõzelem után azonban jutalmat nem fogadott el, hanem remeteségbe vonult.
Egyike a Li Taj-po által nagyra tartott ókori kínai "kóborlovagoknak".
Jen Ce-ling - Han Kuang-vu császár (uralkodott 25-58) ifjúkori barátja. Kuang-vu trónra lépése után udvarába hívatta, de Jen Ce-ling sem rangot, sem birtokot nem fogadott el, hanem nevét megváltoztatva, remeteségbe vonult és halászatból élt.
Csün-ping - ókori jós és misztikus, teljes nevén Jen Csün-ping.
szentéletü tigris - a taoizmus csodás állata, nem öl s nem eszik húst.
fõnix - csodás madár, rendszerint istenek üzenetét hozza.
Csillagfolyó - a Tejút. Régi kínai hit szerint azonos a Huanghóval: egy vándor egyszer a Huanghón felfelé hajózva feljutott a Tejútra.
két drága kard - rendszerint két kardot kovácsoltak egyszerre, egy férfi- és egy nõkardot. Ezeknek bûvös erejük volt, összetartottak, ha az egyik elveszett, a másik is utánament.
e Feng Hu - régi kardismerõ.
kakasviadal - Li Taj-po korában kedvelt szórakozás volt, a hozzáértés nemegyszer a karrier útját is jelentette.
megmosná fülét - akár egy legendabeli bölcs, aki ezen a módon kívánt szabadulni a világi sikerektõl szóló hírek csábításaitól.
17. oldal. Ce-je dalok
Ce-je - 4. századi költõnõ, e dalok az õ dalainak dallamára íródtak.
Lo-fu - egy régi dal hõsnõje, akit eperlevélszedés közben messzi útról érkezett férje nem ismer meg, és el akar csábítani.
Hszi Si - (i. e. 5. sz.) alacsony sorból a déli Jüe fejedelmi hárembe emelkedett legendás szépség.
Jükuan - a Jáde Kapu, Kína nyugati határállomása.
18. oldal. A "Tulu folyó" nótájára - Régi, elveszett dallamra íródott.

21. oldal. Régi mintára
O Huang - Jao mitikus császárnak, a kínai történelem legendás elsõ uralkodójának leánya. A vers mintája Csü Jüan Áldozati énekei lehettek, amelyek istennõkhöz írt misztikus-erotikus hangulatú versek.
21. oldal. A Csingmen szoroson átkísérem barátomat
Csu - régi kínai fejedelemség, hagyományosan a mai Hunan és Hupej tartományok neve.
23. oldal. Miután hajón utaztam Pa-tól keletre...
Pa - a mai Szecsuan.
Csütang - a Jangce egyik szorosa.
Az Ezüst Folyó - a Tejút.
24. oldal. Felmentem Csincseng virágszóró tornyába
Csincseng - helység Szecsuanban.
25. oldal. Dal Csin Nü-hsziuról - Régi dal témájának újraéneklése. Csin Nü-hsziu, a hõs nõ vérbosszút állt férje, Jen királya ellenségén: a császár a kivégzés elõtt megkegyelmezett neki.
Nie Cseng - az i. e. 4. században élt. Vérbosszút állt, utána arcát felismerhetetlenné téve öngyilkos lett. Holttestét közszemlére tették, s ezer aranyat ígértek annak, aki felismeri. Nénje, öccse hírnevét hirdetendõ azonosította a holttestet, aztán õ is megölte magát.
25. oldal. Nem találtam a hegyi szerzetest, akit kerestem
Fehér légycsapó - Lószõrbõl készült; remeték bûvös eszköze is volt.
Illatos fellegek... virágesõ - a buddhizmus szerint e csodás jelek arra vallanak, hogy valaki elérte a tökéletességet, a nirvánába jutást.
27. oldal. Csangkani dal - Régi dallamra íródott.
Vangfu-hegye - jelentése: a férj után vágyakozás hegye. A monda szerint e hegyre járt ki egy asszony minduntalan, úton levõ férje hazatértét lesve, míg végül kõvé vált a hegyen.
28. oldal. A te lovad sárga
Lojang - a mai Honan tartományban, Li Taj-po korában Kína második fõvárosa.
29. oldal. A kóbor lovag - A történet az i. e. 5-3. századból, a Hadakozó Fejedelemségek korából való.
az Öt Hegy - Kína szent hegyei, közhit szerint a legmagasabb hegyek.
30. oldal. A keleti tenger bátor asszonya
Csi asszonya sírt - ókori legenda. Csi asszony férje elesett a háborúban, az asszonynak senkije sem maradt. Férje holttestére borulva siratta, s sírására leomlott a hegy.
Szu Ce-csing - feltehetõen vérbosszút állt asszony.
Jüe-beli szûz - az i. e. 5-3. században élt, kiválóan tudott vívni.
Sun-jü - Sun-jü Jit (i. e. 2. sz.) a császár kasztrálásra ítélte. Egyik leánya, Ti-jing apja megmentésére fel-ajánlotta, hogy inkább õt adják el rabszolgának. A császár megkegyelmezett Sun-jü Jinek.
A révész lánya - Csao fejedelemség egyik fõura, Csien (i. e. 5-3. sz.) hadba indulván megüzente révészének, s hogy várja hadait a folyóparton, s vigye át õket. Mire azonban Csien megérkezett, a révész részegen aludt. Csien meg akarta ölni, de a révész lánya saját magát ajánlotta fel helyette, elõbb azonban énekelve átvitte a hadakat a folyón. Csien megkegyelmezett az apának.
Jii Zsang - ez és a következõ példák férfiak hõstetteirõl szólnak, s azt akarják bemutatni, hogy a nõk mennyivel különbek

a férfiaknál. Jü Zsang bosszút akarván állni ura gyilkosán, annak szolgálatába szegõdött, s többször is meg akarta ölni, de sikertelenül. Mikor kiléte kiderült, új gazdája, bátorságán megindulva megengedte neki kérésére, hogy jelképesen beledöfhesse kését levetett ruhájába. Ezután Jü Zsang megölte magát.
Csing Csi - Csing Csi bosszút tervezett apja gyilkosa ellen. A gyilkos bizalmas embere, Jao Li, azonban meghiúsította tervét: megkérte urát, hogy vágassa le jobb kezét és ölesse meg családját, aztán Csing Csihez menekült. Csing Csi bizalmába fogadta Jao Lit, az pedig hamarosan megölte Csing Csit s utána öngyilkos lett.
31. oldal. Dal a jucsoui barbár lovasról
Jucsou - a mai Peking környéke, Li Taj-po korában barbárok földje.
Loulan - régi iráni városállam a mai Hszincsiangban.
Li Taj-po korában már csak általában a barbár ellenség jelképe.
Égi Farkas - a barbárok jöttét jelzõ baljós csillagzat.
32. oldal. A határon
"Tört fûz" dallama - régi búcsúdal.
Loulan - lásd az elõzõ vers jegyzetét.
Han föld - Kína, a Han-dinasztia (i. e. 202 - i. sz. 220) után.
Tigrisrajzú bambusz-lap - a császár követének igazolványa: felét a határra vonuló hadvezér vitte magával, másik fele a császári udvarban maradt.
Jükuan - lásd a Ce-je dalok jegyzetét.
33. oldal. Jütienben virágot szed
Jütien - a régi Khotan, a mai Hszincsiangban.
a császár hölgye - Vang Csao-csün (i. e. 1. sz.) a császári hárem híres szépsége. Mivel nem volt hajlandó megvesztegetni az udvari festõt, az olyan rút képet festett róla, hogy a császár látni sem akarta, s odaajándékozta a feleséget kérõ hun fejedelemnek. A császár csak távozásakor látta meg szépségét - késõn.
Sótalan - Vu-jen (i. e. 4. sz.). Híresen csúf nõ, aki végül negyvenévesen Csi fejedelme elé járult, s olyan benyomást gyakorolt rá, hogy a fejedelem feleségül vette.
34. oldal. Vang Csao-csün - Lásd az elõzõ vers jegyzetét.
Jáde-szoros - Jükuan, a Tang-kori Kína nyugati határa.
Csin - a fõváros, Csangan (ma: Hszian) vidéke.
35. oldal. Meng Hao-zsannak
Meng Hao-zsan - híres költõ (689-740).
szesz-felség - szójáték: a seng (felséges, szent) szó általában a császár jelölésére szolgált, de a kocsmák mûnyelvén jó bort is jelentett.
35. oldal. Egy tavaszi napon...
Po Ja - híres ókori zenész; a versben Meng Hao-zsant jelenti.
39. oldal. Búcsúztató
Tizennyolcadik Jü - a régi kínai névadásban személynév helyett szokás volt valakit csak sorszámmal jelölni aszerint, hogy azonos nemû testvérei és apaági unokatestvérei közül korban hányadik születésû.
a négy bölcs vizsgája - egy 741-es császári rendelet szerint a hivatali állások betöltéséhez szükséges vizsgát a konfuciánus filozófusok mellett a négy taoista filozófus (Lao-ce, Csuang-ce, Ven-ce, Lie-ce) mûveibõl is le lehetett tenni.
Világ fújtatója - taoista jelkép a világ keletkezéséről.
õsöm - Lao-ce családi neve a hagyomány szerint Li

volt, akár csak Li Taj-poé.
Jang Csu, és Mo Ti – ókori kínai filozófusok. Nem voltak taoisták, de akárcsak azok, szemben állottak a konfuciánizmussal.
40. oldal. Hat vers a tajsani kirándulásról
Tajsan – a keleti szent hegy a mai Santung tartományban. Tetején mutatta be a császár az égnek szóló áldozatot.
hófehér szarvas – a hegyek közt élõ halhatatlanok egyik hátasállata.
szárnyas ember – a hosszadalmas, nehéz munkával elért halhatatlanság egyik külsõ jele a szárny, egy másik a négyszögletes pupilla.
madárnyom-írás – a kínai írás legendás alkotója madarak lábnyomából alkotta az elsõ írásjegyeket a hagyomány szerint. Minden régies, nehezen olvasható írásnak bûvös erõt tulajdonítottak.
Az út Könyve – a Tao te king, Lao-ce mûve, a taoizmus egyik szent könyve.
An-csi – egy taoista halhatatlan.
Égi Folyó – a Tejút.
Szövõlány – csillagkép.
44. oldal. Mikor a fõvárosba indultam...
Tízezer hadiszekér ura – a császár: archaizáló kifejezés
Csu Maj-csen – szegény sorból felemelkedett ókori kínai államférfi. Szegénységében felesége mindig szidta élhetetlenségéért, mikor pedig karriert csinált, az asszony szégyenében megölte magát.
Csin – a mai Senhszi tartomány déli része, a régi fõváros környéke.
44. oldal. Átkelve a folyón...
Pozsen – helység a mai Senhszi tartományban. Han Kao-cu császár (uralkodott i. e. 206-194) arrafelé utaztában meg akart szállni a helységben, de mikor megtudta, hogy hogyan hívják – Pozsen úgy is értelmezhetõ, hogy "üldözött" –, bajt sejtett, s letett szándékáról: ezáltal öntudatlanul egy merénylet elõl menekült meg. – A hallá változott sárkány pusztulása régi példa-beszéd, eredetileg egy uralkodót intett vele minisztere, hogy ne keveredjék a nép közé, mert baj érheti.
Li Taj-po verse valószínûleg Hszüan-cung császár sorsát siratja, aki 755-ben az An Lu-san-felkelés elõl kénytelen volt elmenekülni a fõvárosból, menekülés közben katonái fellázadtak, s kikényszerítették kegyencnõje, Jang Kuj-fej megöletését.
45. oldal. Tavaszi dal
Harminchat isten – a fõ csillagistenek.
Hszien Jüan – Huang-ti, a Sárga Császár, a taoista hagyomány szerint Kína elsõ uralkodója, aki elsõnek találta fel a halhatatlanság elixírjét, s felszállt az égbe.
47. oldal. Vigasságok a császári palotában – Li Tajpónak a császári udvarban írott versei közül valók, a hagyomány szerint – azóta elveszett – dallamukat maga a császár, Hszüan-cung (uralkodott 713-755) szerezte.
Mandarinkacsa pár – az örök szerelem jelképei.
Repülõ Fecske – híres régi szépség, itt Hszüan-cung kegyencnõjét, Jang Kuj-fejt jelenti.
a Naphoz hajlik a Jáde-fa – a nap a császár, a jáde-fa Jang Kuj-fej.
a fehér holdkorong – a holdban csodálatos szépségû istennõ lakik, aki nagy ritkán meglátogatja a szerencsés halandókat.
Illatok laka, Északi torony, Tündérsziget, Vejjang-park – a

császári palota részei.
Fehér Hölgyek - táncosnõk.
50. oldal. Két vers Tizennyolcadik Pejnek... a Jing forrás - a Szung-hegy tövében ered.
ne a füled mosd meg - azaz ne csak a hivatalnoki, köz-életi karrier külsõ csábításait zárd el magadtól, hanem saját érzelmeidbõl irtsd ki a külsõleges becsvágyat. - Li Taj-po mint buzgó taoista megvetette a mandarin-hierarchiában való érvényesülést.
az agg Hszie - valószínûleg Hszie Ling-jün, 5. századi költõ, Li Taj-po egyik példaképe.
52. oldal. Csingping-dallamok - Valószínûleg Li Taj-pónak az udvarban írt versei közül való: azóta el-veszett zenéjüket maga a császár szerezte.
Jáde-hegytetõ... Jáspis-terasz - Hszi Vang Mu, egy messze nyugaton székelõ istennõ birodalmában találhatók. A Csou-házi IVIu király (uralkodott i. e. 1001-947) a legenda szerint meglátogatta.
Vu-hegyén - hegy a Jangce mellett, rajta székel a "zápor s felleg tündére", a szerelem istennõje.
Szálló Fecske - híres régi szépség.
pusztító báj - a nõi szépség hagyományos jelzõje.
53. oldal. Ho Cse-csangot búcsúztatva...
Ho Cse-csang - (659-745) miniszter, Li Taj-po kor-társa és barátja.
Mao Meng - egy taoista halhatatlan.
Gyöngyfa - a világ nyugati végén, a mesés Kunlun hegyekben áll, rajta halhatatlan darvak fészkelnek. Itt Ho Cse-csangra értendõ.
54. oldal. Bor mellett Ho Cse-csangra emlékezem Négy Fény hegy -
Ho Cse-csang szülõhazájának jeles helye.
Tao-barát - Ho Cse-csang 744-ben elbocsátását kérte az udvarból, s hazatérve beállott taoista szerzetesnek.
55. oldal. Barátommal hajón utaztam
Csu minisztere - Csü Jüan (i. e. 340-278), költõ és államférfi a déli Csu fejedelemségben, a méltatlanul mellõzött hûség és tehetség példaképe. Számûzetésben halt meg.
Hszie - Hszie Tiao (464-499), költõ. Számûzetésben halt meg.
57. oldal. Puszaman - A cím dallamnév, valószínûleg idegen eredetû.
57. oldal. Verses levél barátomnak
Sárga Hullám - a Sárga Források, az alvilág.
Ta Csi, Pao (Sze) - a Hszia és a Sang-Jin uralkodó-házak utolsó uralkodóinak kegyencnõi; a két uralkodóház miattuk pusztult el.
Lü asszony - a Han-dinasztiát (i. e. 202 - i. sz. 220) alapító Kao-cu császár felesége. Férje halála után kíméletlen energiával hatalomra akarta juttatni saját családját, de halála után kiirtották õket.
Csin - a Kínát egyesítõ uralkodóház, Kína felett uralkodott i. e. 221-208.
Ce Je, Li Lou - kiváló hallású és éles látású legendás személyek.
60. oldal. Válasz Hucsouba...
Kék Lótusz - Li Taj-po felvett neve, buddhista jel-kép is.
Aranyköles - Buddha kortársának és tanítványának, Virnalakirtinek mint istenségnek a neve. - A vers csattanója az, hogy a Csia-sö név (Kasyapa) is egy buddhista szentet jelöl, aki azonban Vimalakirtinél alacsonyabb rangú volt.
63. oldal. Elsõ próbálkozásom az élet varázsitala fõzésében - A vers tele van a halhatatlanság elixírjének elõállításán buzgólkodó taoista alkimisták terminológiájával.

élet-tündér - higany.
vízi kocsi - ólom.
Dél Rõt Madara - a tûz.
Nyugat Tigrise - fém.
Dél Fényén - a taoista legenda szerint egy déli csillagzaton tartották számon a halhatatlanok közé kerülteket, s Észak Barlangjában a halandókat.
Jáde-császár - az ég istene, a kínai császár égi mása.
64. oldal. Maholnap jõ a nyomorúság
öt szent hegy, három sziget - a halhatatlanok lakóhelyei.
a legendabeli madár terve - a mitikus Jen-ti császár lánya a tengerbe fúlt, és madárrá változott. Azóta, hogy halála okozóján bosszút álljon, folyvást kavicsot, fát hord a tengerbe, hogy feltöltse. - Li Taj-po arra gondol, hogy a halhatatlanság keresése, amelyen õ is buzgólkodott, nem ilyen hiábavaló erõlködés-e.
Huang-ti - a Sárga Császár, más néven Hszien Jüan, a taoista hagyomány szerint az elsõ császár, s az elsõ, akinek sikerült elõállítania a halhatatlanság elixírjét.
66. oldal. Fõnix-dallam - Csin fejedelme, Mu, meg-tanította leányát a fõnixek dalára. A leány eljátszotta a dalt, s a csodamadarak leszálltak hozzá az égbõl. Az apa teraszt építtetett számukra, leánya férjével együtt oda költözött, s többé le sem jöttek onnét, hanem végül a fõnixekkel együtt felszálltak az égbe.
67. oldal. Jü unokatestvéremnek...
szilvafánk - szójáték: a Li családnév ezt jelenti. Tang Jao - legendás uralkodó, itt az unokatestvérre vonatkozik.
69. oldal. Varjak a Kuszu teraszon
Hszi Si - legendás régi szépség (i. e. 5. sz.). ezüstmutatós óra - vízóra, úszóján ezüstnyíl mutatta az órákat.
70. oldal. Búcsúzóul Nyolcadik Csunak... Fátyolmosó-szikla - itt mosta a selymet parasztlányként I-Iszi Si, a híres szépség, amikor egy nagyúr rátalált s magával vitte.
70. oldal. Dal a Lu-hegyrõl
Csu bolondja - Konfuciuszt (i. e. 551-478), az állami vallássá vált konfuciánizmus megalapítóját a hagyomány szerint amikor a dél-kínai Csu fejedelemségben járt, egy bolond remete, fogata mellett szaladva, kísérte, és gúnydalt énekelt róla. Késõbb a taoizmus kedvelt alakja lett Konfuciusz kigúnyolására.
Hszie Kung - (320-385) író, államférfi, életmûvész.
Jáde-vár - a mennyek uralkodójának székhelye, hal-hatatlanok lakása.
A Kilencedik Határ - az égnek kilenc emelete volt.
72. oldal. Unokabátyámnak, Haónak...
Lu Csung-lien - l. a Régi dalok jegyzetét.
72. oldal. Hszie Tiao kerti háza
Hszie Tiao - költõ (464-499).
73. oldal. Hsziangjangi dal
borélesztõ - a kínai bort nem szõlõbõl, hanem gabonafajtákból erjesztik.
Sárga kutyára vágytak - Li Sze (megh. i. e. 208) és fivére, kivégzésük elõtt, kedvenc sárga kutyájukat emlegették.
Jang úr síremléke -- a 4-5. században Hsziangjang kormányzója volt: iszákos létére a nép annyira szerette, hogy emlékkövet állított neki. Li Taj-po nyilván azért
nem sajnálja, mert kellemes élete volt s szép emléke maradt.
Porba hull a jáde-hegy - költõi kép, jelentése: a szép férfiú részegen elvágódik.
Hsziang tündére - a szerelem tündére.

75. oldal. Fölkapaszkodtam a Szilva-dombra... szutrák, arany himnuszok – buddhista imádságok.
76. oldal. Válasz unokafivéremnek...
Halhatatlanok Könyvei – a taoizmus szent könyvei. halhatatlan patkány – mivel a halhatatlanság elérésekor a hiedelem szerint az embereknek szárnyuk nõtt, a
denevért a patkány halhatatlan formájának tartották.
Kék Lótusz remetéje – Li Taj-po felvett neve.
Kung Aj – egy taoista halhatatlan.
Vu jen – a Sótalan, l. a Jütienben virágot szed címû vers jegyzetét.
78. oldal. Csinling Fõnix-teraszán...
a tisztség mind a három – a legfõbb állami hivatalok.
79. oldal. Hsziangjangi dalok
San Csien – (3-4. sz.) tábornok, híres hsziangjangi borissza.
80. oldal. A hajdani fényes hold
a Drágakõ terasz – Hszi Vang Mu mesés országában van, l. a Csingping-dallamok jegyzetét.
kassziafa, fehér nyúl, holdvarangy (holdbéka) – a holdban vannak a monda szerint.
Ju – mitikus hõs, aki az égre egyszerre feljövõ tíz nap közül kilencet lenyilazott. A varjú a nap jelképe.
a jin elem – a világ két õselemnek, a jangnak (pozitív, férfi, világos, meleg, száraz stb.) és a jinnek (negatív, nõi, sötét, hideg, nedves stb.) a keveredéséből állt elõ. A jin legfõbb megtestesülése a hold, a jangé a nap.
81. oldal. Egy õszi éjben a Sárkánykapunál...
Vang-ce – Vang-ce Csiao, taoista halhatatlan.
Jüan-kung – hajdani buddhista szerzetes, aki a Tigris-pataknál tigrisekkel találkozott.
82. oldal. Tiszteletteljes búcsúajándék... – 745-ben Li Taj-po Csicsouban (Santung tart.) beavattatást nyert Lao-ce templomában Kao Zsu-kuj taoista mestertõl, s megkapta tõle a megtisztulás talizmánját.
kalpa – buddhista kifejezés: több millió éves világ-korszak.
búcsúzz a bottól! – egy halhatatlan tanítványa, amikor elhagyta családját és mesteréhez költözött, annak tanácsára zöld bambuszbotját ágyában hagyta, s az felvette az õ alakját.
jáde fõváros – a mennyek székhelye, a halhatatlanok lakása.
83. oldal. Dal a Lü vizérõl – A békalencsét esküvõi szertartáshoz szedték.
83. oldal. Li Jungnak
Kung-ce – Konfuciusz (i. e. 551-478), filozófus, a konfuciánizmus megalapítója.
84. oldal. Hûvös éjszaka magamban iddogálva emlékezem
Ce ju – régi bölcs, aki hideg, borongós idõben szere-tett leginkább inni: itt maga Li Taj-po.
Nem értesz te rókahájhoz! – a kakasviadal egyik kel-léke; az ebben való szakértelemmel meg lehetett nyerni sok nagyúr kegyét.
Ko-su Han – egykorú vakmerõ s gyászos véget ért hadvezér, itt a katonai karrier kudarcának példája.
Mu király lova – híres, legendás paripa.
Lantra figyelt Cin ura – zenészei tiltakozása ellenére elõadatott egy baljós dallamot, s ezzel romlásba döntötte magát és országát.
Pa – a mai Szecsuan.
Csu – a mai Hunan és Hupej.
Az egyszarvú s a fõnix – megjelenésükkel a világ sorsának jobbra fordulását hirdetõ csodás állatok.
Kung Fu-ce (Konfuciusz), a nagy filozófus siratta, hogy az õ

életében nem jelent meg fõnix, s röviddel halála elõtt megsiratta az egyszarvút, amely megjelent ugyan, de a vadászok megölték.
Tung és Lung - két jó barát, kik összevesztek. Li Tajpo itt magára és barátjára érti: az õ barátságuk nem romolhatik meg.
Jen Ling - Jen Ce-ling, l. a Régi dalok jegyzetét.
a kard öröme - Jen Linget az udvarból való távozása elõtt egy miniszter, baljós jelekre hivatkozva, meg akarta öletni.
Csiang Kuan... Han Hszin - a Han-dinasztiát alapító Han Kao-cu császár (uralkodott i. e. 202-195) fegyver-társai voltak, de a gyõzelem kivívása után a császár kegye elfordult tõlük: I-Ian Hszint ki is végeztette.
Ni Heng - 2. századi filozófus. Mikor egyszer meg-kérdezték, miért nem áll be egy bizonyos nagyúr szolgálatába, megvetõen mészároslegénynek titulálta azt.
Li - Li Jung (678-747), Li Taj-po kortársa és barátja: hamis vádak alapján kivégezték.
Pej - valószínûleg egy magas rangú s szintén kegy-vesztett kortárs.
Öt Tó -- Kína tájai.
87. oldal. Emlékezés régi utazásaimra
törtem kasszia-ágat - a holdbeli kassziafáról ágat törni - költõi hasonlat nagy tett véghezvitelére. Li Taj-po itt talán elsõ házasságára céloz vele.
a Szent Város - egy hegy neve.
a kincsnél is többre tartod az igazságot - nem sajnálod a pénzt arra, hogy engem, barátodat jól tartsál.
a Magas Fûz éneke - Li Taj-po a fõvárosba mentében e versével akart megjelenni a császár elõtt.
kék felhõ - a hivatali karrier jelképe.
91. oldal. Jü-ven kormányzónak...
Csaoko - helység neve. Mo Ti ókori filozófus, aki kárhoztatta a zenét, elkerülte, mert neve reggeli dalt jelent.
Tao forrás - Konfuciusz nem ivott belõle, mert neve rablót jelent.
Lu Csung-lien - l. a Régi dalok jegyzetét.
Kilenc Család - fõrangú õsök.
kuang-lu - a kilenc fõméltóság egyike.
Zsao Csao - az ókor jeles alakja: búcsúzáskor barátját ostorral ajándékozta meg.
Kuo Taj - (2. sz.) Li Jing jeles államférfi barátja.
94. oldal. Hallgatom egy Su-beli...
Su - a mai Szecsuanban volt.
96. oldal. Nehéz az út Suba
Can Cung, jü Fu - Su régi fejedelmeinek legendás õsei.
Kaopiao - hegycsúcs.
hat sárkány - ezek mozgatják az idõt.
98. oldal. Délen várat vívni - Hasonló címû régi dal újraköltése.
Szangkan - a mai Sanhszi északi része. 742-ben nagy csata volt itt az ujgurokkal.
Cungho folyó - a mai Hszincsiangban. 747-ben nagy csata volt itt a tibetiekkel.
Tiaocse - valószínûleg a Perzsa-öböl vidéke; itt költõi túlzás.
A hunok - archaizálás; e korban már régen letûntek. a fegyver baljóslatú szerszám - idézet a Tao te king-bõl.
100. oldal. Borivásról
a Hang folyam hulláma fenn ered az égben - a Huangho a hagyomány szerint az Égi Folyó, a Tejút folytatása.
102. oldal. Baráti levél Caj Hsziung úrhoz
Hszie An-si - (320-385) elõkelõ származású életmû-vész, aki csak hosszas unszolás után vállalt hivatalt; abban magas méltóságra

emelkedett, de mindvégig meg-tartotta formaságokon felülemelkedõ, emberséges magatartását. Itt Caj Hsziung értendõ rajta.
Kilenc Kapu - a császári palota.
Liang kertje - a mai Kajfeng város költõi elnevezése: az i. e. 2. században itt volt Liang hercegének kertje.
Hármas Csillag - az uralkodó és fõminiszterei jelképe. A sárkány valószínûleg An Lu-san, a 755-ös lázadás ki-robbantója.
Ce-ling - jen Ce-ling, l. a Régi dalok jegyzetét.
104. oldal. Két vers a Lu-hegyi zuhatagról
Illatfüstölõ - a Lu-hegy egyik csúcsa.
Ezüst Folyó - a Tejút.
105. oldal. Kilencedikén hegyre másztam
Jüan-ming - Tao Jüan-ming (365-427), a hivatali pálya tülekedésébõl visszavonult nagy költõ. Li Taj-po magát érti rajta.
Csung-jang ünnepe - a kilencedik hónap kilencedike. Ezen az ünnepen hegyet kellett mászni és ott mulatozni.
Csing Kao, Ping Ji - taoista halhatatlanok.
107. oldal. Búcsúzóul Cuj Tunak...

Ju és fen földje - a mai Hopej, Li Taj-po korában ha-tárvidék.
110. oldal. Búcsúzóul Cajnak... - A vers a nem azonosítható Cajt egy régi névrokonához hasonlítja. Caj Cö volt az i. e. elsõ évezredben a jen-beli vándor, aki-nek Tang Csü, a jós csak negyvenhárom életévet jósolt.
Caj Cö azonban csak nevetett ezen, mert - mint kocsisának megjegyezte - ennyi idõ elég neki az élet kiélvezésére.
111. oldal. Tiszta az õszi szél - Eredeti címe: "Három-öt-hét szótagos vers", formája Li Taj-pónál talál-ható elõször. Eredeti formaképlete: 3a3a5x5a7x7a.
111. oldal. Dal az északi szélrõl
Sárkány tart gyertyát - észak vidékét csak a hideg kapujában õrködõ sárkány világítja meg a szájában tartott gyertyával.
Jucsou - a mai Peking vidéke, Li Taj-po korában Kína legészakibb része.
112. oldal. Dal az északi hadjáratról
Lu-san - An Lu-san, a mai Peking környékének kormányzója, aki 755-ben fellázadt a császár ellen. Felkelése évekig tartott s hatalmas pusztítást okozott.
113. oldal. A lázadás kitörésekor...
A lázadás - An Lu-san lázadása, lásd az elõzõ vers jegyzetét.
Lojang - a keleti fõváros.
Csangan - a mai Hszian, a nyugati fõváros, a császár székhelye.
déli leopárdtól tanulnom - mert a leopárd szereti az esõt (azaz a bajt, a zûrzavart), hiszen attól fényesedik a szõre.
fekete pecsét - a versben szereplõ Cuj hivatalának jel-vénye, azaz a vele járó gondok és megaláztatások.
Tao intelmei - Tao Jüan-ming intelmei (365-427), aki otthagyta hivatalát.
115. oldal. Feleségem nevében magamnak
csiliao madár - beszélõ madár, amellyel egy régi történet szerint szerelmesek üzengettek egymásnak.
118. oldal. Baráti levél Csang Hao úrhoz
LunghsZi - a mai Kanszu.
egy õsöm karddal védte a határt - Li Taj-po õsének nevezi Li Kuangot, az i. e. 2. század hunok ellen harcoló hadvezérét.
bou - fõnemes.
Csin - kínai dinasztia (265-316); uralmának részben az alább szereplõ Si Lö vetett véget.
Liu Cung - császár (uralkodott 310-318).

A hat világtáj – észak, dél, kelet, nyugat, zenit, nadír.
An Csi – taoista bölcs (i. e. 221 körül). Csin Si Huangti császár magához hívatta, hogy az örök élet elérésének titkát megtanulja tõle, de a harmadik napon An Csi eltûnt, csak cipõjét hagyta hátra.
120. oldal. Fogságban – Li Taj-po északról az An Lu-san lázadás elõl délre menekülve 757-ben egy herceg kíséretébe szegõdik. A herceg azonban lázadóvá lesz, vele s kíséretével együtt Li Taj-po is fogságba kerül. Szabadulását mindenekelõtt Cuj Huan fõminisztertõl remélte, aki könnyített is sorsán.
Barbár lovak – An Lu-san seregében sok volt az északi nomád.
három bölcs szent – az éppen lemondott Hszüan-cung császár, Szu-cung, az új császár és annak fia, Kuangping herceg.
két nap – a két császár.
120. oldal. A folyamon utazva...
A folyam – a Jangce.
Vu – körülbelül a mai Csöcsiang.
Csu – a mai Hunan és Hupej.
121. oldal. Ting kormányzó dala – A cím a verset ihletõ, régi dalé. Az 5. sz.-ban a császár vejét megölték, eltemetésével Ting kormányzót bízták meg. A régi dal az özvegynek a kormányzóhoz intézett panaszaiból született.
Mang és Tang – a hegyekben a császári udvar nemes köveket bányásztatott.
122. oldal. A griffmadár – E vers a fu-mûfajhoz tartozik; jellemzõje a változó sorszótagszám, a szeszélyes rímelés, a leíró tartalom.
A griffmadár – az eredetiben: peng; mesés óriás madár. Csuang-ce (i. e. 330 körül) taoista filozófus említi.
Sze-ma Ce-vej – (655–735) híres taoista. A versben õ a Ritka Madár, Li Taj-po a griff. A vers tulajdonképpen annak elbeszélése, hogy Sze-ma Ce-vej meg akarta tanítani Li Taj-pót a misztikus meditáció magasabb formáira.
Jüan Hszüan-ce – (3. sz. második fele).
Dél halhatatlan véne – Csuang Csou (i. e. 330 körül), taoista filozófus, a Lakkfa-kertben élt.
Ci Hszie – Csuang Csou mûvében, a Csuang-cében fordul elõ, a griffmadarat leíró elsõ fejezetben. Nem tudni, könyvcím-e vagy személy.
Leviathán – az eredetiben: kun; óriás hal.
Fuszang fa – a keleti tenger mesés szigetén áll, ágairól száll fel minden reggel a Nap.
Kunlun hegye – a világ nyugati vége.
öt szent hegyoszlop – Kína szent hegyei.
Tajsan – a keleti szent hegy, a legfontosabb.
Szelelõkosár – csillagkép.
Serpenyõ – a Göncölszekér.
Hat világtáj – észak, dél, kelet, nyugat, zenit, nadír. fáklyás sárkány – északon van.
három hegy – a halhatatlanok szigetei a keleti tenger-ben.
öt tó – Kína tavai.
Tao – a megfoghatatlan világtörvény a taoizmus szerint.
Zsen Kung – legendás halász, ki egyszer óriás halat fogott.
Ju-csiung – Ji, a naplövõ hérosz másik neve, aki az égre egyszerre feljött tíz nap közül kilencet lelõtt.
Égi Folyó – a Tejút.
Pan Ku – az elsõ ember, aki elválasztotta az eget a földtõl. Holta után testébõl lett a világ.
Hszi Ho – a nap kocsisa; mások szerint a nap szülõje.
A nyolc vadon – a világot szegélyezik.

Tien-vu, Haj-zso – tengeristenek.
Penglaj – a halhatatlanok egyik szigete a keleti tengerben.
Cangvu – Dél-Kína híres szép vidéke.
csingvej madár – Jen-ti mitikus császár leánya a tengerbe fúlván csingvej madárrá változott, s azóta a tengeren bosszút akarván állni fát, köveket cipel beléje, hogy feltöltse.
jüancsü madár – az i. e. 6–5. században a monda szerint megjelent Csi fejedelemségben. Nagy áldozatot mutattak be neki, de nem evett belõle, s harmadnapra elpusztult.
napvarja – a nap megszemélyesítõje.
Világos Völgy – onnét kel fel a nap.
Jencsou – halhatatlanok földje a déli tengerben.
ökörszemek, verebek – a Csuang-ce griffmadár-történetének végén a kabóca és az ökörszem kijelentik, hogy lehetetlen akkorát repülni, mint a griffmadár, mert "tudjuk jól, hogy a legmesszebb, ahová eljuthat az ember, az a szilfa amott, s oda eljutni sem sikerül mindig. Ez a beszéd száz mérföldes repülésekrõl tiszta badarság."
127. oldal. Veréb a kopár városfalon
a kidõlt kölesbõl – egy történet szerint a Sanhszi tartománybeli Tajhang hegyek közt egyszer feldõlt egy szekér köles. A verebek messze földre hírül adták ezt egy-másnak, rengetegen odasereglettek és felették.
128. oldal. Mikor sok nyomorúság és hányattatás után...
a fõváros – az ég székhelye, a halhatatlanok lakása.
kilencvenhat uralkodó – Kína császárai Li Taj-po koráig.
a Cet – a lázadó An Lu-san, l. a Dal az északi hadjáratról jegyzetét.
Csao fejedelmünk – a császár. Csao fejedelme az i. e. elsõ évezredben bölcseket akart maga köré toborozni országa felvirágoztatására, de sajnálta rá a pénzt. Egy tanácsadója erre elmondta neki a nemes paripa történetét, amelyre addig alkudott egy uralkodó, hogy a végén csak a csontjait vehette meg, mert közben a paripa ki-múlt.
Lü-er – legendás paripa.
Jo Ji – a Csao fejedelme köré gyûlt bölcsek egyike.
a kilenc tartomány – Kína mondai felosztása.
Ko-su – Ko-su Han tábornok, aki a fõvároshoz vezetõ Hszienku hágót védte An Lu-san ellen, de vakmerõ volt és elõvigyázatlan, s vereséget szenvedve el-pusztult, a fõváros pedig elesett.
Huan s Ven – régi császárok.
a vilihad – Li Taj-po 757-ben Csiucsiangban volt, a Jangce mellett. A hajón odaérkezõ Lin herceg befogadta a költõt kíséretébe. A herceget azonban nemsokára lázadás gyanújával elfogták, Li Taj-po is börtönbe került. Szung Zso-sze alcenzor, akit az ügy kivizsgálására Csiucsiangba küldtek, szabadon bocsátotta, de mivel másik pártfogója, Cuj Huan idõközben kegyvesztett lett, szokás szerint Cuj Huan pártfogoltjaival együtt Li Taj-pót is számûzték 758-ban Jelangba (Jünnan).
Ni Heng – (2. sz.) szegény, de önérzetes bölcs.
Csiang Jen s Pao Csao – híres költõk (4–5. sz.).
Csia Seng – Csia Ji (i. e. 2. sz.), államférfi és költõ.
Csie kutyája – Csie a legendás Hszia-dinasztia utolsó, hírhedten gonosz uralkodója volt, Jao pedig legendás mintauralkodó.
hsziungnuk – az ázsiai hunok, Kína rettegett északi ellenségei az i. e. 3. sz.-tól az i. sz. 2. sz.-ig. Csia Csiencsiu követségben járt náluk, s kínai bölcsességét értet-lenül, gúnyolódva fogadták.
Ji – l. A hajdani fényes hold jegyzetét.
134. oldal. Négy vers arról, hogy egyedül boroztam...

Borcsillag – egy csillag neve.
Borforrás – Csiucsüan helység Kanszuban.
Felséges, Kiváló – e szavak elseje a császárt, másodika kiváló férfiút szokott jelenteni, de kocsmai mûnyelven borminõséget is jelentettek.
Hszienjang – Csangan, a fõváros régies neve.
Po ji – (i. e. 12. sz.) bölcs. Fivérével nem akarván a trónért vetélkedni, mindketten lemondtak róla, és remeteségbe vonultak, mikor pedig egy új uralkodóház megdöntötte a régit, nem akarván az új urak eledelét elfogadni, éhen haltak.
Jen Huj – Konfuciusz kedvenc, szegény sorsú tanítványa.
141. oldal. Vang Li-jangot gúnyolva...
Tao Jüan-ming – (365-427) visszavonult költõ, csak a költészetnek és italnak élt.
141. oldal. Rövid dal
Száz év – az emberi élet normális mértéke.
Ma-ku, Ég Ura, Jáde Hölgy – istenek.
fához kötve állna a nap tûszekere – a nap kocsija a keleti tenger egyik szigetén levõ Fuszang-fától indul.
Észak Serpenyõje – a Göncölszekér.
143. oldal. Gúnyolódás a Lu-beli konfuciánus felett
Lu – fejedelemség volt Santungban, Konfuciusz szülõhelye.
A Cin-dinasztia miniszterelnöke – Li Sze (megh. i. e. 208), a konfuciánizmus nagy ellenfele.
Su-szun Tung – i. e. 2. századi államférfi, a Han uralkodóház elsõ császárának minisztere, szintén a konfuciánizmus ellenfele.
145. oldal. Dal halálom elõtt – Állítólag Li Taj-po utolsó verse.
Kung-ce sem él már – Konfuciusz halála elõtt értesült egy csodás egyszarvú elejtéséről, és megsiratta: ugyan-így megsiratná most Li Taj-pót.
146. oldal. A bánat dala – Nem hiteles vers. Nem száll fõnix, táblát nem hoz hab árja – ókori legendákban szereplõ, Kína felvirágzását jelentõ jósjelek. Bölcs Vej – i. e. 12. századi államférfi, hiába intette
jóra kicsapongó uralkodóját, az számûzette. Ugyan-ezért az uralkodó Csit rabszolgaságra vetette.
Lit a Han császár feledte – Li Kuang (i. e. 2. sz.), híres hadvezér, akit a császár egy sikertelen csata után ön-gyilkosságra kényszerített.
Csü Jüan – Csu-beli miniszter és költõ (i. e. 340-278), fejedelme hamis vádak alapján számûzette; végül ön-gyilkos lett.
Li Sze – a Kínát egyesítõ Csin Si Huangti császár minisztere, kiváló politikus: kivégezték.
Fan Li – (i. e. 5. sz.) Jüe, majd Csi fejedelemségek minisztere, élete végén visszavonult, s gazdag kereskedõ lett.
Huj Si – (i. e. 4. sz.) filozófus.
Pu Si – (i. e. 1. sz.) hazafi, aki a hunok elleni harc támogatására fél vagyonát felajánlotta, s nem fogadott el érte rangot, bár közrendû volt.
A vers a "szabadok", a kereskedõk dicsérete a konfuciánus hivatalnokokkal szemben.
147. oldal. A nevetés dala – Nem hiteles vers.
Csang Ji – (i. e. 4. sz.) vándor filozófus-politikus. Egyszer majdnem halálra verték, s felesége sopánkodására megkérdezte, feleszmélve: "Nézd meg, helyén van-e még a nyelvem, mert amíg az a helyén van, nem lesz semmi baj."
Szu Csin – Csang Ji kortársa. Amíg az az elvtelen köpönyegforgatás megtestesítõje, Szu Csin az elvhû becsületességé. Szegény sorban élt s megölték.
A canglangi vén – a Csü Jüannak tulajdonított öreg halász címû

fu-ban szerepel: dalának értelme: "Vedd a világot olyannak, amilyen, ne háborodj fel rajta."
Jü Zsang - (i. e. 5. sz.) neves államférfi. L. A keleti tenger bátor asszonya jegyzetét.
Csao JU - a legendás Jao császár kortársa. Mikor egy barátja elmondta neki, hogy magas hivatalhoz jutott, Csao Ju kimosta fülét, hogy a hiú becsvágy hírétõl megtisztítsa.
Po Ji és Su Csi - l. a Négy vers arról, hogy egyedül boroztam a hold alatt jegyzetét.
Csapda húsára tigris nem harap - ne ess a hírnév csapdájába.
Nem zsákban búvó tût önt a kemence - nem igaz, hogy vannak "zsákból kibúvó tûk", azaz minden akadályon gyõzedelmeskedõ tehetségek.
Ning Vu-ce, Csu Maj-csen - alacsony sorból magas rangra emelkedett ókori kiválóságok. Említésük értelme: ma már ilyenek nincsenek.

TU FU

153. oldal. Tajsan - l. Li Taj-po Hat vers a tajsani kirándulásról jegyzetét.
154. oldal. Dal a nyolc részeg halhatatlanról - Li Taj-po és baráti köre nevezte így magát.
Ho Cse-csang - l. Li Taj-po Ho Cse-csangot búcsúztatva... jegyzetét.
Zsu jang - a császár unokatestvére, Tu Fu egyik párt-fogója.
Borforrás - Csiucsüan helység (Kanszu).
tea Li Si-cse - miniszter, költõ és tudós. Kegyvesztett lett, majd 747-ben kivégezték.
Cung-cse - hercegi rangra emelkedett, majd Nanking vidékére helyezték helytartónak.
Szu Csin - neves tudós.
Li Po - Li Taj-po.
Csang Hszü - híres kalligráfusmûvész.
sapkátlan ingadozik - a fedetlen fõ tiszteletlenség volt.
Csjao Szuj - ismert humorista. Józanon igen szófukar volt.
157. oldal. A mai estérõl
Hszienjang - a fõváros, Csangan (ma Hszian) régies neve.
Lju Ji - (4. sz.) egyszerû sorból felemelkedett hadvezér, híres szerencsejátékos.
159. oldal. Barátság és szegénység
Kvart s Pao - a kínai hagyomány legendás jó barátai. 161. oldal. Huszonkét verspár...
Vej államtitkár Tu Fu egyik pártfogója.
Jang Hszjung - l. Li Taj-po Régi dalok jegyzetét.
Ce-cjen - Cao Cse (192-232), herceg, híres költõ.
Van Han és Li Jung - két magas rangú hivatalnok, kik írói tevékenységükrõl is híresek voltak: a mandarinvizsgákon számított, hogy a jelölt irodalmi munkássága ismert volt-e már.
Jao és Sun - a konfuciánus hagyomány mitikus minta-uralkodói.
Szent én se lettem - azaz nem mentem el remetének.
Kung Jü - (1. sz.) az erkölcsös államférfi egyik példa-képe. Ahogyan Kung Jü örült annak idején egy barátja kinevezésének, mert azt sejtette belõle, hogy õt is kinevezik majd, úgy örült Tu Fu is egy ízben Vej kinevezésének.
Jüan Hszien - Konfuciusz kedvenc tanítványa, szegénysége közmondásos volt.
Csin - a fõváros vidéke.
164. oldal. Elmegyek

enni drágaköveket – a halhatatlanság elérésének praktikáihoz tartozott. A Lantien hegyekben a 3–4. században Li Jii remete mûvelte.
165. oldal. Kivonulás a határra
Csjaobo – a mai Hszincsiangban.
földbe-szúrt rúdért mélyre hajolok – lovasjáték hadgyakorlaton.
Az Egyszarvú-Ház – a császári palota egyik csarnoka, itt helyezték el a hõsök arcképeit.
a hún fõvezér – archaizálás; hunok ekkor már nem voltak.
Ho Csü-ping – (2. sz.) neves, igen magabízó hadvezér. Itt An Lu-san értendõ alatta (l. Li Taj-po Dal az északi hadjáratról jegyzetét).
Jüjang – a mai Hopej északkeleti részén, Tu Fu korában határvidék. Innét indult An Lu-san lázadása.
Az elsõ kilenc vers Tu Fu fiatalkorának hódító had-járatairól szól, az utolsó öt pedig An Lu-san hadseregérõl.
171. oldal. Dal a szépségekrõl – A vers a császár kedvenc felesége, Jang Kuj-fej és bátyja, a mindenható miniszter fényûzésén gúnyolódik.
175. oldal. Részeg dal
Cseng Csjen – Tu Fu barátja, költõ, csillagász, botanikus és festõ.
Faa Hszi – mitikus uralkodó.
Szaang Jü – Csü Jüan tanítványa, költõ.
Csü Jüan – l. Li Taj-po A bánat dala jegyzetét.
Tuling vándora – Tu Fu családjának a fõváros melletti Tuling volt õsi fészke.
seng – kb. egy liter.
Hsz jang-zsu – Sze-ma Hsziang-zsu költõ (i. e. 2. sz.). Szerelmesét megszöktette az apai házból és kocsmát nyitottak.
Jang Hsz jung – (i. e. 53–i. sz. 18) tudós, költõ. Üldözõi elõl, nem látván más menekvést, levetette magát egy toronyból.
Cse rabló és Kung Fu-ce – Kung Fu-ce, Konfuciusz, a konfuciánizmus alapítója. A Cse rablóval történt találkozását és megszégyenülését a Csuang-ce címû taoista mûben találjuk leírva (l. Li Taj-po régi dalok jegyzetét). A taoista filozófia szerint a társadalom szervezésével, politikával foglalkozó olyan "szent emberek", mint Konfuciusz, ugyanolyan károsak a társadalomra, mint Cse, a rablók prototípusa.
176. oldal. A fõvárosból Fenghszienbe utazva... – A vers még az An Lu-san-felkelés kitörése elõtt íródott, amikor Tu Fu engedélyt kapott a császártól arra, hogy vidéken élõ családját meglátogathassa.
Csi és Hszie – két bölcs és jó hivatalnok.
Jao és Sun – l. Tu Fu Huszonkét verspár... jegyzetét.
talán nincsenek kövek és rudak? – azaz rátermett hivatalnokok az állam épületének megtámogatásához.
Nap fele fordul a li-huo virág – a császárban bízik a nép.
hangya-had – az önzõ, kicsinyes hivatalnokok, írástudók.
haragos cethal – nagy tettek véghezvivõje.
CsaoésJu – legendás visszavonult bölcsek. A becsületes mandarin csak erkölcsös császárt szolgált, rossz kormányzás idején visszavonult.
császári vár – a császár egyik vidéki lakhelye.
Ho meg a Vej – a császári család sógorai.
rõt kapu – a gazdag, hatalmas családok kapuit pirosra festették.
180. oldal. A Jühua palota – A palota Tu Fu elõtt vagy száz évvel épült. Tu Fu 755-ben, fõvárosi fogságából menekülve járhatott errefelé.
festett, sári babák – mûvészi kivitelû halottkísérõ cserépbábuk.

181. oldal. Fuvolaszó
Barbár lovasok sora - Liu Jüe-si hadvezér (3-4. sz.), mikor egyszer a barbárok körülzárták, éjszaka felment a vár tornyába, és egész éjjel barbár dalokat fuvolázott. Az ellenséget ettõl annyira elfogta a honvágy, hogy reggelre hazavonultak.
Vuling dala - Ma Jüan (1. sz.) hadvezér dala, melyben déli hadjáratai keserveit énekelte meg.
181. oldal. Északi utazás - A verset Tu Fu röviddel a lázadók fogságából való menekülése után írta, miután elsõk közt jelentkezett szolgálatra a császári udvarnál és végre hivatalhoz jutott. Utána sietett családját felkeresni.
Szu-cung második éve - 757.
szerencsés nap - a kínai naptárak is ismertek - akárcsak a régi európaiak - utazásra, házasságra stb. jó vagy rossz napokat.
a barbár horda - An Lu-san hadai.
Fenghsz janghszien - a mai Senhszi tartományban.
a barackfa-forrás - Tao Jüan-ming (365-427) elbeszélése szerint a barackfa-forrás völgyében, a világtól elzárva boldog egyszerûségben élnek egy falu lakói. Fucsou Senhszi középsõ részén. Itt lakott ez idõ tájt Tu Fu családja.
tungkuani sereg - 756-ban a lázadók itt verték tönkre a császári seregeket.
Csin - a fõváros környéke.
Tjen Vu - tengeri szörny-isten; tigristestû, ember-fejû, nyolcfarkú, nyolclábú.
a bíbor Fõnix - a nap jelképe.
Fölséges urunk még por borítja - a menekülés pora.
185. oldal. Merengés a tavaszon - A lázadók fogságában íródott.
186. oldal. Zokogás a folyónál - A vers Csanganban íródott, a lázadók fogságában.
a folyó - a Csangan melletti Kanyargó Folyó (Csücsiang), környéke kedvelt mulatóhely volt.
az Elsõ Hölgy - Jang Kuj-fej, a császár kegyencnõje, akit fényûzéséért és nepotizmusáért a császárt menekülése közben kísérõ katonák a lázadás okának tartottak, és kikényszerítették megöletését.
Vej föld, Tõr-hasadék - Szecsuanban; itt ölték meg Jang Kuj-fejt.
sok lovas tatár - An Lu-san jórészt nomádokból álló serege.
187. oldal. Pengja - A vers Tu Fu és családja menekülését írja le 756-ban, An Lu-san seregei elõl. Pengja Senhszi északi részén van: a menekülõk valószínûleg Lingvu felé tartottak (a mai Ninghszia keleti határán, a Huangho mellett), amerre az udvar is menekült, a versben említett Luce-hágó ugyanis arra van. A késõbbiekbõl kivehetõen a család biztonságba került, Tu Fu azonban fogságba esett, és az elfoglalt fõvárosba, Csanganba (ma: Hszian) hurcolták.
zászlóval hívta szétomolt lelkünk - nagy megpróbáltatásokban az embert könnyen elhagyhatta szelleme (hun), csak vegetatív lelke (po) éltette már - ilyenkor a lelket különbözõ mágikus eljárásokkal vissza kellett hívni.
189. oldal. Honvágy
vadliba lábán küldött levél - szokásos költõi kép: egy hun fogságba esett követ az i. e. 1. században vadlibával küldött levelet haza.
191. oldal. Közel lakunk...
Pi Jao - festõ és költõ.
csengõk és dobok szava - ezek hívták a hivatalnokokat hajnali kihallgatásra a császár elé.
193. oldal. Magamban iszogatva verselek
Lámpámon virág - a lámpa kanócának szétnyílása ("kivirágzása")

szerencsés jel volt.
193. oldal. A Kanyargó Folyónál – l. a Zokogás a folyónál jegyzetét.
194. oldal. A világ végén élõ Li Taj-po ... – Li Taj-po Tu Fu barátja és példaképe volt, számos versében emlékezik meg róla.
a Folyam – a Jangce. Li Taj-po ez idõben Dél-Kínában volt, az ismert világ végén.
a Nagy Árny – Csü Jüan, aki számûzetése végén a Milo folyóba ölte magát (l. Li Taj-po A bánat dala jegyzetét). Csia Ji (i. e. 2. sz.) költõ és államférfi, Dél-Kínában jártában Csü Jüan emlékére írt versét vetette a Milo folyóba, saját keserûségét fejezve ki vele.
195. oldal. Negyven sor Li Pónak
egy bolond vándor – Ho Cse-csang, l. Li Taj-po Bor mellett Ho Cse-csangra emlékezem címû versét.
számkivetett isten – a taoizmus tanítása szerint erkölcsös életmóddal és bonyolult alkimista, mágikus gyakorlatokkal el lehetett érni a halhatatlanságot. E halhatatlanok felszálltak a mennyek ura, a Jáde Császár birodalmába. Ottani tartózkodásuk azonban nem mindig tartott örökké, a Jáde Császár, ha vétséget követtek el, számûzhette õket újra a földre.
a sárkányköpeny – e korban az udvari költõk viselete. Li Taj-po rövid ideig e tisztet töltötte be.
kék mandarin-felhõ – a mandarinok e korban kék ruhát hordtak.
liangi park, Sze partja – a mai Santungban.
Ni Heng – l. Li Taj-po Hûvös éjszaka magamban iddogálva emlékezem jegyzetét.
Jüan Hszien – Konfuciusz tanítványa, szegénysége közmondásos volt.
197. oldal. Mikor Li Pót álmomban láttam
Peking – tévedés; Peking ebben az idõben még nem létezett, a fõváros Csangan (a mai Hszian) volt.
198. oldal. Álom Li Póról
Csjangnan – Dél-Kína.
200. oldal. Fiatal feleség panasza
Hojang – a mai Senhszi tartományban.
202. oldal. A tungkuani erõdtiszt
Tungkuan – erõd Senhszi tartományban, a fõvárostól keletre vivõ utak egyik hágóját védte.
Ko-su Han – l. Li Taj-po Mikor sok nyomorúság és hányattatás után... jegyzetét.
204. oldal. A Fõnix-tetõ
fõnix – l. Li Taj-po Hûvös éjszaka magamban iddogálva emlékezem jegyzetét. A Fõnix-tetõ Kanszu keleti részé-ben van, i. e. a 12. században, Csou Ven király idejében fészkeltek rajta a hagyomány szerint fõnixek, ezzel meg-jósolva a Csou-ház uralomra jutását.
bambuszmag – a fõnix csak ezzel táplálkozik, a bambusz viszont életében csak egyszer hoz termést.
208. oldal. Hét dal...
Csien-jiian – uralkodási periódus neve, 758-759.
Hegyi tó rejt el, Sárkány – a sárkány a császár, aki nem pusztítja el a lázadókat, a kígyókat.
211. oldal. Aggodalom
ujgur vezérek – az ujgurok régi török nép voltak a mai Hszincsiangban (nem azonosak a mai ujgurokkal). Részt vettek az An Lu-san-lázadás leverésében, de ennek fejében nagy adót követeltek, és igen fennhéjázóan léptek fel a kínaiakkal szemben. Nehogy majd korbács csattogjon íjra – pár évtizeddel azelõtt az ujgur kagán halálra verette a kínai követet.
214. A Lang-folyó

Csjaling – a Lang folyó másik, ma is használatos neve.
Szecsuanban, Csungking mellett ömlik a Jangcéba.
Pa – Szecsuan régi neve.
215. oldal. Dal arról, ami kitûnik
A szakadék – a Jangce Vusan-szorosa Szecsuanban.
a "Párbeszédek" – Konfuciusz tanításainak első foglalata, a Lun jü (tkp. "Beszélgetések és mondások"), a régi kínai mûveltség egyik alapja.
Csjangling – Hupej tartományban; a Fehér Császár Várától, Poticsengtõl odáig a vízi út kb. 250 km.
Kujcsou – nem a mai hasonnevû tartomány, hanem e vidék Tang-kori (618û907) elnevezése.
Csü Jüan – l. Li Taj-po A bánat dala jegyzetét.
215. oldal. Szabadulás a bánattól
Jünan – a mai Szecsuanban, a Jangce partján.
217. oldal. Kunyhóm körül
Su – Szecsuan régi neve.
217. oldal. Száz gondom
datolya – kínai datolya, jujuba (Zyzyphus).
219. oldal. Mennydörgés, õsszel
Vuhszja – a Vusan hegy szorosa a Jangce völgyében, híres szép hely.
Csu – régi kínai fejedelemség, a mai Hunan és Hupej.
222. oldal. Találkozom egy paraszttal...
Jen Vu – az An Lu-san-lázadás után kormányzó volt Szecsuanban (726–765), s az odaköltözött Tu Fut pártfogolta.
nyúl órájától tyúk idejébe – kb. reggel hattól este hétig.
223. oldal. Elindulás Langcsungból
Langcsung – Észak-Szecsuanban van.
225. oldal. Ének egy festményrõl
Vej ura, Vu – Cao Cao (megh. 220), államférfi és költõ, az észak-kínai Vej fejedelemség alapítója.
Vej urnõ – híres festõnõ (4. sz.); tanítványa, Vang Hszi-cse szintén híres festõ volt, magas hivatalokat töltött be.
a Jó Kezdet kora – a Kaj-jüan uralkodási periódus, 713–741.
Han Kan – ismert egykori festõ.
226. oldal. Ének Kung-szun úrhölgyrõl...
Ta-li második esztendeje – 767.
Kaj-jüan harmadik esztendeje – 715. Tu Fu hároméves volt ekkor.
Csang Hszü – l. a Dal a nyolc részeg halhatatlanról jegyzetét.
228. oldal. Dal az árpáról
Csi, Pi, Ljang, Jang – szecsuani helységek.
A huk és csjangok – az ujgurok és a tibetiek.
231. oldal. Öt kis vers a magam üdítésére
Jangcsu – helyesen Jangcsou, kb. a mai Csiangszu.
Cseng – Cseng Kuang-ven, más néven Cseng Csien, l. a Részeg dal jegyzetét.
licsi – gyümölcs (Nephelium litchi), csak Dél-Kínában terem.
Lu s Zsung – Szecsuan két egykori kerülete.
felhõs bérc agg remetéje – a visszavonult bölcs, akit felvilágosult, jó császárok udvarukba szoktak hívni, hogy bölcsességükkel elõsegítsék a jó kormányzást; a mostani császár azonban csak azzal törõdik, hogy messze délrõl licsit hozasson kegyencnõjének, a jégmadárkék-szín szemöldökû Jang Kuj-fejnek.
232. oldal. Nyolcadik Vejnek
Sen és Sang – az Orion és a Hajnalcsillag; sosem találkoznak az égen.
234. oldal. Zabolátlan elkeseredés
Szung városa – Kujtöfu, Honan tartományban. Kao Si – költõ és katona, Tu Fu jó barátja.

a Fuvolások Erkélye – itt fuvolázott hajdan a vak Si Kuang, a kínai ókor nagy zenésze, aki zenéjével szellemeket bûvölt meg.
Jen és Pao – Jen Jen-cse és Pao Csao (4–5. sz.), költõk, jellemben hasonlóak Kao Sihez és Li Taj-póhoz.
235. oldal. Szomorúság
Vuhszja – l. a Mennydörgés, õsszel jegyzetét.
Vej vize, Csin hegyei – a fõváros, Csangan (Hszian) vidéke.
239. oldal. Ének egy vén ciprusról
Nagy férfi – Csu-ko Liang, a Su Han fejedelemség (220–263, Szecsuanban) híres államférfia.
Selyem-pagoda – Csinting, Csengtutól nyugatra.
240. oldal. Rõzsehordó nõk
Kujcsou – a Dal arról, ami kitûnik címû versben szereplõ Kujcsoutól kb. száz kilométerre nyugatra, a Jangce partján.
Csao-csiin – híres ókori szépség.
241. oldal. A nyolcadik hónap... – A nyolcadik hónap tizenötödike a hold ünnepe. A hagyomány szerint e napon a legkerekebb és legszebb a hold.
fehér nyúl, holdbeli béka – a monda szerint a holdban éltek.
a Vusan szakadék – mellette emelkedett a Fehér Császár Erõd (Poticseng), amely a vidéket védte a betörõ tibetiek ellen.
244. oldal. Cung-vu fiam születésnapján
Cung-vu – Tu Fu második fia. Nem a fõvárosban élt, hanem Csengtuban, Szecsuan fõvárosában.
a Költõk Lugasa – Ven-hszüan (Irodalmi Mûvek Gyûjteménye), a kínai irodalom 552-ben keletkezett elsõ antológiája, a klasszikus költészettel való ismerkedés alapja.
Folyékony Hajnal – egy borfajta.
246. oldal. Dal a vörös fõnixrõl
a Heng-hegy – a déli szent hegy, Csangsától délre.
247. oldal. Dal az év végérõl
mo-jao – barbár nép Dél-Kínában.
Csu – régi fejedelemség, kb. a mai Hunan és Hupej.
248. oldal. Napozás a nyugati toronyban
HsZi-ho – a nap szekerének kocsisa.
Csvan-hsZü – a tél és észak ura.

Po Csü-ji

256. oldal. Meng Hao-zsan emléke...
Meng Hao-Zsan – l. Li Taj-po Meng Hao-zsannak jegyzetét.
258. oldal. Nézem az aratókat
háromszáz si a jövedelmem – a si vagy tan gabona-mérték (valamivel több, mint fél mázsa). A mandarinok terményben – a parasztok adóiból – kapták a fizetésüket.
260. oldal. A törtkaru öreg
Jünnan – Kína legdélnyugatibb tartománya. E korban még független volt, Nan Csao néven, a kínaiak sokat háborúskodtak vele. Az eredetiben a vers utolsó hat sora adatszerûen beszél a 713–756 közti idõszak határ menti harcairól, amelyeket elítél.
262. oldal. Õszhajú udvarhölgy a Sangjang palotában – A császári hárembe gyakran soroztak be szép, fiatal lányokat, de aztán nagy részüket a császár soha nem is látta.
269. oldal. Barbár táncosnõ
A Tien-pao kor utolsó éve – 755, az An Lu-san-felkelés éve; errõl l. Li Taj-po Dal az északi hadjáratról címû vers jegyzetét.
szOgdok – iráni kereskedõnép a középkorban, a mai Hszin-csiang oázisaiban voltak városállamaik.
Jang Kuj-fej és An Lu-san – elõbbire vonatkozóan l. Tu Fu Zokogás

a folyónál címû vers jegyzetét (az Elsõ Hölgy); An Lu-san Jang Kuj-fejnek köszönhette karrierjét.
Körtevirág-kert - Hszüan-cung császár (uralkodott 713-755) alapította iskola az udvari balett és színház számára.
270. oldal. Tibeti foglyok - Po Csü-ji korában Kína sokat háborúzott a tibetiekkel, a mai Kanszu és Csinghaj vidéke sokszor gazdát cserélt. A vers egy tibeti uralom alól menekülõ kínai szomorú sorsát beszéli el.
Ta-li kora - 766-779.
Csiangnan - Dél-Kína, trópusi vidék, Po Csü-ji korában Kína "végvidéke".
272. oldal. A szén-árus
ezer csin - kb. öt mázsa.
274. oldal. A hivatal ökre...
jin és jang - a világot alkotó két õselem; "egybefonsz jint és jangot", azaz mindent meg tudsz tenni.
275. oldal. A sókereskedõ felesége - Po Csü-ji korában a sótermelés és sókereskedelem sok más fontos nyersanyaggal együtt állami monopólium volt. A gyakorlatban a termelést és kereskedést helyi gazdag kereskedõknek adták bérbe. A versben a konfuciánizmus hagyományos kereskedelemellenessége nyilatkozik meg.
Szang Hung jang - i. e. 2. századi államférfi, õ vezette be az állami monopóliumok e rendszerét.
277. oldal. Paplankabát
Kaj - a mai Kuanghszi tartomány.
Vu - a mai Csöcsiang.
278. oldal. A fekete örvény sárkánya...
a sárkány - a császár.
papírpénz esõik - áldozati célokra használt pénz-utánzat.
279. oldal. Álom a halhatatlanságról - A vers a halhatatlanság megszerzésének taoista elképzelését gúnyolja ki.
Jáde fõváros, Hszien-nmen - az ég fõvárosa, a halhatatlanok lakhelye.
jáde-császár - a menny ura.
palapor, pára-buborék - a halhatatlanság elérésének étrendjébe tartozott a csillámpala; a halhatatlanságot elértek az esthajnalpírral táplálkoztak.
284. oldal. Kettõs adó
mit nép ad: abból segíts a népen! - hagyományos konfuciánus felfogás szerint a betakarítás után begyûjtött terményadó egy részét tartalékolni kellett ínséges idõkre a nép közti kiosztásra. A Tang-korban (618-907), Po Csü-ji idejében, bevezették a "kettõs adó" rendszerét, amely szerint az adó felét még aratás elõtt gyûjtötték be. Ez azt jelentette, hogy termény helyett jórészt pénzzel kellett adózni, a pénzforgalom pedig Kínában mindig meglehetõsen korlátozott volt. A háziipari termékeket is ilyenformán egyrészt félkész állapotban vagy nyersanyag alakjában kellett beszolgáltatni, ami az adózók számára igen kedvezõtlen volt.
289. oldal. A lerombolt Lojang - 810 táján egy lázadás feldúlta Lojangot (a mai Honanban), Po Csü-ji korának keleti fõvárosát.
290. oldal. A végtelen tenger
Csin és Vu-ti - Csin Si Huangti császár (uralkodott i. e. 221-209) és Han Vu-ti császár (uralkodott i. e. 140-87). Mindketten szerették volna elérni a halhatatlanságot, amelynek elixírje (mások szerint füve) a keleti tenger legendás Penglaj-szigetén lett volna található. L. még Li Taj-po Régi dalok jegyzetét.
Csi - a mai Santung.
Hszü Fu - Hszü Si, l. Li Taj-po Régi dalok jegyzetét.

Lao-ce – (i. e. 4–3. sz.) filozófus, a Tao te King szerzõje; a mû a taoizmus szent könyvei közé tartozik, de a halhatatlanság elérését meg sem említi.
291. oldal. A lokoui postaállomásra...
postaállomás – lóváltó állomás a közutak mentén hivatalnokok és futárok számára.
a császár cenzora – fõhivatalnok, feladata elsõsorban a császár viselkedésének ellenõrzése volt.
294. oldal. Felelet barátomnak
jáde – féldrágakõ, a kínai hagyományban az európai felfogás gyémántjával egyenértékû, a legnagyobb érték, a tisztaság, szépség, elpusztíthatatlanság jelképe.
297. oldal. Hszi Je-Tajnak felesége halálakor
vutung-fa – (Sterculia platanifolia), Kína nemzeti fája.
299. oldal. Hideg étel éjjele
hideg étel éjjele – a régi kínai óév. E napon eloltották a tüzet, hogy újévkor újat gyújtsanak, s így csak hideget ettek.
300. oldal. A Tajhangsan hegy ösvényén
Tajhangsan – hegylánc Honanban, Hopejben és Senhsziben.
Varázs-szurdok – a Vusan-szakadék, más néven Vuhszia, l. Tu Fu Mennydörgés, õsszel címû versének jegyzetét.
Pásztor s Szövõlány – két csillagkép a Tejút két oldalán, a halhatatlan szerelmesek.
303. oldal. Falun, betegen
harminc muval – egy mu kb. 1/16 hektár.
305. oldal. Ének az örök bánatról – Po Csü-ji leghíresebb és legnépszerûbb verse, Tang Hszüan-cung császár (uralkodott 713–755) és kegyencnõje, Jang Kuj-fej szerelmének szomorú története.
Fagyott zsír – a szép nõi bõr hagyományos hasonlata, már a Dalok Könyvé-ben megvan.
Jüjang – a mai Hopej északi részén. Itt volt helytartó An Lu-san, s innét indult el lázadó hadaival 755-ben.
Mavej-hegy – itt ölték meg Jang Kuj-fejt.
Körtefa-liget – l. a Barbár táncosnõ címû vers jegyzetét.
borsvirág-szagú lak – a császárnõ lakosztálya.
sárga források – a föld mélye, a holtak birodalma.
313. oldal. Intés magamnak
Lo-tien – Po Csü-ji másik neve.
315. oldal. Az úton, Ezüstkulcs asszonynak...
Teknõsbéka úrfi – Po Csü-ji öccsének kisfia, akit a költõ nevelt.
316. oldal. Fiókám
Ven-csi – Caj Ven-csi (i. e. 2. sz.), költõnõ, apját, Caj Jungot öregségében gyengéden ápolta.
Jü Kung – Sun-jü Ji, l. Li Taj-po A keleti tenger bátor asszonya címû versének jegyzetét.
320. oldal. A gitáros öregasszony
Jüan-bo tizedik éve – 810.
Csiucsiang – város a Jangce mellett.
gitár – pipa, négyhúrú pengetõ hangszer. Játék köz-ben a hangszer alja függõlegesen a bal vállon nyugszik, ezért mondja a vers, hogy "arcát rejti hangszere".
Szivárvány-szoknya, Zöld derék – Tang-kori (618–907) ünnepi táncok zenéje.
Az énekesnõk helyzete a régi Kínában hasonló volt a görög hetérákéhoz: õk nyújtották a férfiaknak a kulturált nõi társaságot.
piros fátylat nyert sokat – sokszor a selyem volt fizetési eszköz.
Hszünjang – Csiucsiang.

selyem s bambusz – pengetõs és fúvós hangszerek.
324. oldal. Új lakásba költöztetem enyéimet – A vers
Po Csü-ji dél-kínai, számûzetésszámba menõ hivatalnokoskodásából
való visszatérése után íródott.
325. oldal. Búcsú tartományom népétõl
berkenye lombja – Sao hercege (megh. i. e. 1053) igazságosságáról
volt híres. Ítélkezéseit egy berkenyefa alatt tartotta. E verssor
tehát azt jelenti: "Nem voltam hozzátok olyan igazságos, mint Sao
hercege."
326. oldal. Jüan Csen verseit olvasva
Jüan Csen – (779–831) költõ, hivatalnok, Po Csü-ji barátja.
327. oldal. Kérdés a fehér lótuszhoz – Po Csü-ji 825–26-ban
Szucsou kormányzója volt. A fõvárosba visszatértekor fehér
lótuszokat vitt magával onnét.
328. oldal. Vers a tavon
Mu – területmérték, kb. 1/16 hektár.
334. oldal. Borozásnál marasztalom Meng-töt
Meng-tö – Liu Jü-hszi költõ (772–842), Po Csü-ji barátja. A vers
akkor íródott, mikor Liu Jü-hszit ki-nevezték Szucsou
kormányzójává és Po Csü-ji elkísérte szokás szerint egy darabon.
334. oldal. Görcs fa – A semmire sem jó görcsös fa taoista
jelkép; mivel semmire sem jó, senkinek nincsen szüksége rá, így
a világon a legszabadabb.
336. oldal. Lao-ce olvasása közben
A Tao te king 56. fejezetében olvasható: "Aki tud, az nem beszél;
aki pedig beszél, az nem tud."
337. oldal. Tanácskérés Jüan mestertõl
Jüan mester – a Lu hegyen levõ Tunglin-kolostor buddhista
szerzetese volt.
337. oldal. Találkozás Tizedik Huang-fuval
Lang-cse – Tizedik Huang-fu másik neve.
338. oldal. A Boldogok Szigetére induló Hszjaoljen mesternek
A Boldogok Szigete – a halhatatlanok legendás szigete a keleti
tengerben. A vers nyilván csipkelõdés Hszjaoljennel, a hivõ
taoistával szemben.
Királyi Anya – a taoisták egyik fõ istensége.
338. oldal. Megérkeztem Hsziangsanba... – 832-ben
Po Csü-ji visszavonult, és a Lojangtól nem messze levõ
Hsziangsan hegy buddhista kolostorába költözött.
340. oldal. Holt barátaim emlékére – A szarvas az
együgyûség, faragatlanság jelképe, a fõnix a kiválóságé. Lo folyó
– Lojang mellett folyik.
341. oldal. Dal a méltóságról – Eredeti címe: Rövid dal. A
mandarinok pályafutását írja le.
346. oldal. Verseim szekrényérõl
Po Lo-tien – Po Csü-ji másik neve.
Teng Po-tao – Teng Sou (3–4. sz.). Neki sem volt fia, akárcsak
Po Csü-jinek.
Vang Csung-hszüan – Vang Can (2. sz.), híres tudós.
347. oldal. Betegen
Ji Ho, Pien Csiao – híres régi orvosok.
349. oldal. Tûnõdve szállok
Han Jü – költõ, prózaíró (762–824).
Jüan Csen – költõ (779–831).